

**PS 30/25 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op 11 april 2025**

Inhoudsopgave	
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	5
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	8
Insprekers	9
Bespreekstukken	15
Stemming	189
Hamerstukken	208
Sluiting	208

Index gesproken personen

Barends, R., 12
Berkvens, M.P.M.J., 136, 167
Bijl, F.S.D., 181
Boelema, S.M., 116, 117, 118, 119, 120, 121, 166, 167, 168, 171
Brouwers, J.F.X.M., 13, 88, 89, 158
Buiks, R.P.A.F., 25, 33, 38, 57, 58, 59, 60, 99, 108, 118, 119, 128, 137, 138, 150
Camp, F. van de, 11, 12, 14
Damen, C.A.M., 163, 177
Deckers, E.H., 32, 33, 34, 142, 165, 180
Dirken, A.M.W., 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 170
Dommelen, J.C.F.M. van, 50, 73, 181
Frenken, J.P., 12, 14, 15, 16, 17, 32, 89, 104, 105, 108, 109, 116, 131, 138, 163, 166
Geraads, N., 9
Gremmen, R.J., 21, 22, 23, 24, 25, 142
Griffier, 8
Gruijthuijsen, M.P.J.M. van, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 160, 161
Hamerslag, N.I., 13, 23, 60, 98, 99, 126
Hattem, A.W.J.A. van, 24, 37, 38, 41, 42, 43, 74, 96, 102, 103, 105, 106, 110, 117, 119, 120, 122, 130, 144, 157, 165, 168, 173, 174, 177, 178, 181, 183
Havermans, M.C.J., 28, 51, 125, 168, 170, 185
Heer C. de, 13, 163, 164
Hendriks, T., 9, 13
Hulten, S.M. van, 111
Kammen, P. van der, 97
Koevoets, H.J.P.E., 66, 123, 124, 153, 169
Koopman, F.W.M., 16, 36, 37, 38, 39, 40, 126, 127, 137, 143, 180, 183
Kuiper, A.M.H., 39
Langenberg, K.M.M. van de, 122, 123, 180
Langman, T., 13
Linden, J.J. van der, 17, 28, 29, 81, 82, 133, 142, 169
Linden, W. van der, 11
Ludwig, T.W., 182
Maes, B., 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 164, 165, 166
Meylink, T.N.A., 106, 107
Miltenburg, T.N.A. van, 38, 39, 42, 43, 49, 50, 51, 58, 59, 84, 85, 98, 112, 126, 149, 150, 157, 170, 183
Minkels, J.D., 84, 85, 156, 157, 177
Nieuwenhuis, W., 10, 14
Nuijten, K., 33, 34, 50, 71, 104, 132, 138, 153, 173, 174, 180
Nuland, J.S. van, 102, 103
Oudenhoven, M.P.M., 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 168, 169, 170
Philippart, M.J.A., 180
Putman, N.H.M., 73, 74, 88, 106, 107, 128, 129, 153, 169, 173
Raak, O.E.A. van, 22, 81, 115, 132
Rijvers, A.J.M., 101, 114, 133, 134, 176
Roijackers, H.I., 100, 161, 162
Schipper, A., 40, 92, 100, 115, 121, 124, 158, 162, 171
Sheikkariem, S.S.R., 183
Smeulders, S.J.H.A., 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 162, 163, 164
Spapens, M., 123

Ven, A.J.M. van de, 127, 135

Voorzitter, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 49, 50, 51, 57, 58, 59, 60, 66, 71, 73, 74, 80, 81, 82, 84, 88, 89, 92, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 142, 143, 144, 149, 150, 153, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187

Vossen, I.E.F.M., 15, 16, 80, 81, 82, 108, 109, 118, 120, 124, 125, 156

Wildenberg, C.H.A. van den, 119, 164

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS
mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Berkvens, M.P.M.J. (Marcel)	BBB	Mariahout
Bijl, F.S.D. (Fiona)	PvdA	Reusel
Broek, D.C.H. van den (Daan)	GroenLinks	Eersel
Brouwers, J.F.X.M. (Jan Frans)	50PLUS	Son en Breugel
Buiks, R.P.A.F (Ronnie)	CDA	Eften-Leur
Damen, C.A.M. (Lia)	BBB	Fijnaart
Deckers, E.H. (Ward)	PvdA	Vught
Dommelen, J.C.F.M. van (Johan)	BBB	Reusel
Frenken, J.P. (John)	BBB	Son en Breugel
Gremmen, R.J. (Roel)	VVD	Oss
Hamerslag, N.I (Nikky)	Partij voor de Dieren	Tilburg
Hattem, A.W.J.A. van (Alexander)	PVV	Vinkel
Havermans, M.C.J. (Marco)	BBB	Lage Zwaluwe
Heer, C. de (Cees)	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L. (Nico)	SP	's-Hertogenbosch
Hordijk, K.J.M. (Kevin)	PvdA	Tilburg
Hulten, S.M. van (Saskia)	PvdA	Eindhoven
Jansen, J.F. (Joachim)	VVD	Moerdijk
Kammen, P. van der (Patricia)	PVV	Riel
Koevoets, H.J.P.E. (Hubert)	Lokaal Brabant	Eften-Leur
Koopman, F.W.M. (Irma)	SP	Geldrop
Kuiper, A.M.H. (Angela)	Lokaal Brabant	Breda
Langenberg, K.M.M. van de (Kasper)	D66	Boxtel
Langman, T. (Tjerk)	PVV	Nuenen
Lauwen, W.P.J.C. (Wilfred)	Lokaal Brabant	Rucphen
Leege, E.M. (Ezra)	CDA	Nistelrode
Lepolder, P.W.A. (Petra)	VVD	Dongen
Linden, J.J. van der (Jade)	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W. (Tom)	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Meuwissen, C.C.R.M (Carola)	VVD	Maarheeze
Meylink, T.N.A. (Tom)	VVD	Eindhoven
Miltenburg, M. van (Matthijs)	D66	's-Hertogenbosch
Minkels, J.D (Jozef)	Forum Voor Democratie	Schijndel
Nostrum, J.H.F.A.M. van (Jeroen)	BBB	Oirschot
Nuijten, K. (Kevin)	JA21	Oosteind
Nuland, J.S. van (Jelle)	VVD	Oisterwijk
Philippart, M.J.A. (Michiel)	GroenLinks	Eindhoven
Pluijm, R.A.P.A. van der (Rik)	VVD	Rijswijk
Putman, N.H.M. (Ellen)	Partij voor de Dieren	Rijsbergen
Raak, O.E.A. van (Oscar)	SP	Breda
Rijvers, A.J.M. (Aloij's)	BBB	Baarle-Nassau

Roelofs, M.A. (Maartje)	VVD	Cuijk
Rutjens, W.H.A. (Willem)	JA21	's-Hertogenbosch
Schellekens, E.F.M. (Dianne)	D66	Vught
Schipper, A. (Anne)	ChristenUnie-SGP	Best
Sheikkariem, S.S.R. (Shah)	Lokaal Brabant	Babyloniënbroek
Sluiters, B. (Boy)	PVV	Steenbergen
Spapens, M. (Maurice)	SP	Breda
Stoot, F. (Floris)	D66	Zevenbergschenhoek
Tolsma, S.A.H. (Sinne)	BBB	Wernhout
Ven, A.J.M. van de (Tanja)	CDA	Beek en Donk
Vossen, I.E.F.M. (Inge)	Volt	Rosmalen
Wijk, P.G. (Nelleke)	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Wildenberg, C.H.A. van den (Corinne)	BBB	's-Hertogenbosch
Zwart, P.S. (Suzanne)	VVD	Molenschot

**Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant
Vrijdag 11 april 2025**

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Insprekers**
- III. Bespreekstukken**
 - 22/25 Perspectiefnota 2026**
- IV. Hamerstukken**
 - 09/25 Vijfde wijziging Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020**
 - 20/25 Aanwijzing accountant controle fractieverantwoordingen**
 - 18/25 Notulen vergadering Provinciale Staten 31 januari 2025**
 - 19/25 Notulen vergadering Provinciale Staten 21 februari 2025**
 - 17/25 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 11 april 2025 (periode 16 januari 2025 tot en met 14 februari 2025)**
- V. Stemming**
- VI. Sluiting**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 11 april 2025

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter.
mr. K.A.E. ten Cate, griffier.

Volgens de presentielijst zijn 52 leden aanwezig, te weten:

Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Afwezig: *Heijmans, Lauwen, Rutjens.*

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 9.30 uur.

De **voorzitter**: Beste mensen, ik open de vergadering en ik verzoek u allen te gaan staan voor een moment van stilte.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Ik verzoek de griffier mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb vier berichten van verhindering ontvangen, namelijk van de heer Lauwen, de heer Rutjens, de heer Heijmans en in ieder geval voor een groot deel van de dag de heer Tolsma.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Heijmans zal helaas door complicaties na zijn operatie langere tijd absent zijn, zodanig dat hij tijdelijk vervangen zal gaan worden. En we laten opnieuw een kaart rondgaan om hem een hart onder de riem te steken. We hebben hem en Cecile namens u bloemen gestuurd. Ook Sinne Tolsma is helaas nog ziek. Zonet is ook al aangegeven dat hij wellicht aan het einde van de dag of einde van de middag nog even komt. Hij is gelukkig herstellende, maar hij is er nog niet. Tevens worden er namens uw Staten woorden van dank verzonden aan Herman Sietsma die gisteren middels een symposium afscheid heeft genomen als bestuurslid van de Zuidelijke Rekenkamer. Ik heet natuurlijk alle aanwezigen van harte welkom in het bijzonder de bezoekers op de publieke tribune en degenen die ons via de livestream volgen. Vandaag is Probus 85 onze gast. Zij worden als gast van de Staten ontvangen door Statenlid Angela Kuiper en ze zullen tussen 11 en 12 uur op de publieke tribune aanwezig zijn. Ik stel de agenda aan de orde. Ik ga ervan uit dat u allen instemt met de agenda. Dat is het geval. Dan is deze hierbij vastgesteld. Voor de goede orde herhaal ik de afspraak uit het presidium dat er terughoudend wordt geïnterrupteerd. Dat wil zeggen dat elke fractie bij de perspectiefnota maximaal zes keer mag interrumperen met een vervolgvraag in de eerste termijn van Staten en het klopt inderdaad dat alle Statenleden mogen interrumperen. Alle moties en amendementen die tijdens deze vergadering worden ingediend, het beloven er best wel een heel aantal te zijn, worden door de griffie op iBabs geplaatst onder de Statendag van 11 april 2025 onder agendapunt 8, Ingediende moties en amendementen. En tot slot, op initiatief van Patricia van der Kammen trakteert de PVV op runderworstenbroodjes van zorgboerderij Van 't Zandeind uit Riel, vandaag ook aanwezig. Er zullen vegan worstenbroodjes beschikbaar zijn voor degenen die dat wensen. Ze worden rond 11 uur uitgeserveerd. Dan ga ik naar het agendapunt insprekers.

Insprekers

De **voorzitter**: Er hebben zich voor deze vergadering zes insprekers gemeld. Alle insprekers krijgen drie minuten spreektijd. Daarna mogen alle fracties aan een van de insprekers kort en bondig een verduidelijkende vraag stellen. U zult daarbij moeten kiezen op welk onderwerp u wilt doorvragen. Nadat alle vragen zijn gesteld, krijgt de inspreker nog een keer het woord om te antwoorden. Ik geef als eerste het woord aan de heer Hendriks. Hij spreekt in over de openbare ruimte en de Brabantse verstedelijkingsstrategie.

De heer **Hendriks**: Goedemorgen allen, aangenaam kennis te maken. Ik ben Tommy Hendriks, ik werk bij MTD Landschapsarchitecten hier in 's-Hertogenbosch. Ik werk aan duurzaam stedelijke ontwikkelingsopgaven door de gehele provincie. Daarvoor werkte ik bij de gemeente 's-Hertogenbosch, afdeling duurzaamheid. Ik heb een opiniestuk geschreven dat heet Investeren waar het telt, een rechtvaardige openbare ruimte in Noord-Brabant. Dat is een pleidooi om meer te gaan sturen op de leefkwaliteit van buurtbewoners. Er zijn heel veel zaken in verduurzaming die portemonnee-gebonden zijn, maar de openbare ruimte is van iedereen en daarmee heeft de openbare ruimte ook speciale kwaliteiten in de verduurzaming van Noord-Brabant. Dat klinkt waarschijnlijk vrij logisch, maar in de afgelopen jaren heb ik gezien, in de projecten waaraan ik heb gewerkt door de hele provincie, dat de leefkwaliteit van buurtbewoners toch vaak ondergesneeuwd raakt, als er wordt gekeken naar investeringen en projecten. Er wordt toch vaak gekozen voor prestigeprojecten, voor gebieden die belangrijk zijn voor de green-citymarketing, bijvoorbeeld voor een stad. Natuurlijk in Brabant ook de internationale kennismigranten, die moeten komen te wonen in aantrekkelijke, hoogwaardige leefgebieden. Ook is er veel aandacht voor toegankelijke natuurgebieden rondom de steden, maar heel veel mensen uit de stad, heel veel grote groepen, gaan daar niet naartoe. Vandaar mijn pleidooi. Investeer meer in de openbare ruimte in de directe leefomgeving van de wat armere en modale woonwijken. Dat zijn voornamelijk de gebieden van de jaren '70, '80 en '90. Daar is eigenlijk best veel openbare ruimte, maar de kwaliteit is best wel slecht. Wanneer je impact op de leefkwaliteit van buurtbewoners centraal gaat zetten, dan krijg je een ander afwegingskader. Wat zijn dan hoog potentiële gebieden om in te gaan investeren? Ik heb ter afsluiting twee concrete voorbeelden. Dit is Tilburg-Noord, de Hofmanlaan. Daar staan twee grote flats en er wonen honderden mensen. Er is heel veel groen, heel veel openbare ruimte rondom de flats, maar aan de achterkant kan je alleen voetballen en aan de voorkant is een verwilderd parkje met een bankje dat vooral dient voor alcoholisten om bier te drinken. Het is een hoog potentieel gebied, want hier wonen heel veel mensen zonder tuin en daar kan je iets te geks van maken. Het tweede voorbeeld is een kilometertje hiervandaan, het hoogspanningsnet in de Hambaken. Dit is een heel lang gebied dat dwars door de Hambaken gaat. Het is nu lelijk en het is een achterzijde. Wanneer het regent, is er veel modder. Het is gewoon een onontwikkeld gebied, maar het heeft hoge potentie, want het gaat door de hele Hambaken. En wanneer je zo'n gebied gaat programmeren, dan kan het een groenblauwe ader zijn met heel veel kwaliteiten voor de hele Hambaken.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Hendriks**: Mijn call to action is, stimuleer een rechtvaardige openbare ruimte vanuit de provincie, waarbij leefkwaliteit van buurtbewoners veel meer centraal komt te staan.

De **voorzitter**: Ik vraag u echt om af te ronden.

De heer **Hendriks**: Daarover ga ik later graag met u in gesprek. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef mevrouw Geraads het woord over de perspectiefnota, paragraaf 3.2, Zicht op een verbonden Brabant.

Mevrouw **Geraads**: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Mijn naam is Noor Geraads. Ik maak deel uit van een groep uit Geldrop, een groep bezorgde burgers, die zich druk maakt over de komst van een groot distributiecentrum op een Eeneind-West in Nuenen. Voor u vandaag ligt de perspectiefnota 2026. Een ambitieus uitgezette koers voor een mooier, beter en duurzamer Brabant. We lezen over het verbeteren van de natuur, de versnelling van de energietransitie en de dringende noodzaak om de leefbaarheid van onze provincie te bewaken. Maar tegelijkertijd ligt er een voornemen op tafel dat hier haaks op staat: de vergunningverlening voor een distributiecentrum van maar liefst 30 hectare en 14 meter hoog aan de zuidkant van Nuenen. Als we uitgaan van 203 laaddocks, die er volgens de vergunningsaanvraag gaan komen, komt een voorzichtige rekensom al snel uit op duizenden extra vrachtwagens per etmaal, afhankelijk van de tijden dat het distributiecentrum in bedrijf zal zijn. Dit verkeer zal dwars door de omliggende dorpskernen en de oostkant van Eindhoven moeten worden afgewikkeld. Een enorme toename van het verkeer in de toch al drukke Brainportregio. Een ontwikkeling van deze schaal brengt schadelijke gevolgen met zich mee. Onze Brabantse natuur staat al onder druk. Het landschap dat we koesteren, de groene zones die een buffer vormen tegen hittestress en wateroverlast, wordt opgeofferd aan een zee van beton. De leefbaarheid en mobiliteit van Zuidoost Brabant komt, als het distributiecentrum doorgaat, in gevaar. Duizenden extra vrachtwagenbewegingen per dag zorgen voor een flinke extra belasting van de infrastructuur en een toename van geluidsoverlast, verkeersonveiligheid en luchtvervuiling. Er is nu al een verkeerscrisis in Brabant en zeker in Brainport. De bereikbaarheid van de spoeddiensten in de regio, zoals het ziekenhuis, komt in gevaar, met aanzienlijke risico's voor de volksgezondheid. Dit terwijl Brabant juist wil investeren in een gezondere en aantrekkelijke leefomgeving. Extra files, onveilige wegen en een slechtere luchtkwaliteit in de omliggende dorpen en steden zijn onvermijdelijke consequenties van dit plan. De perspectiefnota stelt terecht dat niet alles kan en niet alles nu kan. Er moeten keuzes gemaakt worden. Ook hier. Willen we echt bijdragen aan een beter Brabant, dan moeten we afwegen of dit distributiecentrum op deze plek past binnen onze langetermijndoelen. Daarom roep ik de leden van de Provinciale Staten met klem op om in te grijpen en Gedeputeerde Staten te vragen samen met de regio naar oplossingen te zoeken. De gemeente Nuenen lijkt dit dossier niet meer te kunnen overzien. De impact ervan overstijgt het lokale belang. Dit is een provinciale kwestie die vraagt om daadkracht en visie. Brabant is innovatief, vooruitstrevend en sterk in samenwerking. Laten we deze kracht nu inzetten voor duurzame en toekomstgerichte oplossingen. Bijvoorbeeld door in te zetten op slimme, kleinschaligere logistieke hubs, efficiënter ruimtegebruik en duurzame transportoplossingen. Met uw hulp kunnen we onze provincie mooier en duurzamer maken. We rekenen op u. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan mevrouw Nieuwenhuis. Zij spreekt ook in over grootschalige logistiek in Nuenen.

Mevrouw **Nieuwenhuis**: Geachte Statenleden, ik wil het ook met u hebben over betrouwbaar bestuur. Ik wil met u spreken over het Ontwerpbesluit Distributiecentra in Nuenen. Dit besluit betreft de bouw van een grootschalig logistiek distributiecentrum van gigantische proporties. Het betreft 44 voetbalvelden, dat is anderhalf keer het enorme distributiecentrum in Weert. Er zullen dagelijks 1300 extra grote vrachtwagens vanuit 200 loadingdocks de weg op gaan. Dit heeft enorme negatieve gevolgen voor verkeersdoorstroming, stikstof, fijnstof en milieu voor nu en onze verre toekomst. Dit Ontwerpbesluit wordt niet gedragen door de burgers van Nuenen, noch door het gemeentelijk bestuur van Nuenen. Zie alle burger protesten en hoor de uitspraken van het gemeentelijk bestuur. Uitspraken die zich kenmerken door: "Wij als B&W willen dit ook niet, maar kunnen niet anders door gemaakte afspraken, die wij moeten honoreren vanwege betrouwbaar bestuur. Wij verwijzen de burgers daarom naar de rechter om dit ontwerpbesluit ongedaan te krijgen". De verwijzing naar betrouwbaar bestuur nadat dit bestuur, inclusief de raad, zichzelf in een rampzalig besluit heeft geprocesseerd, vind ik als burger onverteerbaar. Het is voor burgers zeer onbetrouwbaar wanneer een bestuur zich liever verschuilt achter processen, dan het lef heeft

om actie te nemen om een onwelkom, onverstandig besluit van tafel te onderhandelen. Een besluit van tafel onderhandelen kan namelijk altijd, maar vraagt moed en diep gaan. De oorzaak dat dit ontwerpbesluit, ondanks gebrek aan draagvlak, toch definitief dreigt te worden, is gelegen in een ontspoord bestuurlijk proces. Een proces gekenmerkt door onoplettendheid en gebrek aan onderzoekszin, zowel door B&W van Nuenen, als door de Nuenense raad. Bijna iedereen heeft boter op zijn hoofd. En nu zijn we hier, en dreigt dit dorp Nuenen zich te laten gijzelen door het rampzalig resultaat van bovenstaande. Ook het nabij gelegen dorp Geldrop en de steden Eindhoven en Helmond zullen worden geschaad. Het wantrouwen in de bestuurlijke overheid en de raad wordt steeds groter en lawaaiiger. Dat is zeer ondermijnend voor een gemeenschap. Duidelijk is dat de distributiedozen niet gewenst zijn. Alleen een ondernemer en een consortium wil de bouw en dan voor financieel gewin. Nu is de tijd om het verleden op te ruimen, zoals we dat wel vaker moeten in de wereld. Soms kom je in iets onwenselijks terecht en dan is het tijd om moed te verzamelen om de rommel onder ogen te zien en op te ruimen. Steun daarom ons B&W in Nuenen, om de ondernemers BanBouw&Moeskops aan tafel te halen samen met de burgemeesters en wethouders van Geldrop, Eindhoven en Helmond misschien. Bepleit om de deur op slot te doen en pas buiten te komen als die distributiedozen van tafel zijn. Dan weet ik dat de overheid trouw is aan haar burgers in plaats van processen om achter te schuilen. Leden Staten, graag zou ik meer willen betekenen dan aanmoediging, aanmoediging om het Nuenens bestuur te steunen om deze distributiedozen van tafel te onderhandelen met open vizier. Want shit happens. We hebben nu bestuurlijk lef en loyaliteit naar burgers nodig. Doe iets. Zeer dank voor uw aandacht.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Van der Linden, namens stichting Gezond Leefmilieu Helmond over hetzelfde onderwerp.

De heer **Van der Linden**: Dank u wel, voorzitter. Geachte statenleden, wij leven aan de oostkant, wij hebben een vierbaansweg dwars door onze stad liggen. Daar staan huizen tien meter van de weg af, met een mooi balkonnetje aan de voorzijde, maar het geluidsniveau is daar al meer dan 85 decibel. Elk vijftiende voertuig is een vrachtwagen. Met deze getallen die ik net hoorde, wordt dat elk tiende voertuig een vrachtwagen. Een vrachtwagen produceert 100 dB tot 110 dB aan geluid. Daar is niks tegen bestand. Zelfs al slaap je aan de achterzijde, dan nog word je wakker. U weet tussen 4 en 7 uur is de cruciale tijd om te slapen. Mensen worden uit hun diepe slaap gehaald en dat is zeer slecht voor de gezondheid. Dat leidt tot een kortere levensverwachting. Dat is de realiteit die er nu al is in Helmond. En dat wordt alleen maar verergerd door dit distributiecentrum met, zoals ik zojuist hoorde, 1300 vrachtwagens extra, bovenop wat we nu al hebben. Gelukkig heeft de gemeente Helmond ingezien dat het zo niet langer kan. Ze hebben een mobiliteit visie aangenomen, waarin de Kasteel-Traverse, waarschijnlijk wel bekend, een mooi brugje midden in Helmond met een vierbaansweg, wordt afgeschaald. Dit lijkt daar direct haaks op te staan. Wij willen een gezonder Helmond hebben. Wij willen minder verkeer hebben, zoals elk ander dorp en stad rondom ons heen. En rondom ons heen wordt een distributiecentrum gebouwd, waardoor de druk op onze stad alleen maar groter wordt. Dit is tegenstrijdig met wat wij allemaal vandaag de dag hier in Nederland aan het doen zijn. Zorgen dat we een beter leefmilieu krijgen met minder fijnstof. Want dat is het resultaat dat we gaan krijgen als we het distributiecentrum neerzetten. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Van de Camp. Hij spreekt in namens actiegroep Distributiecentrum XXL nee over hetzelfde onderwerp.

De heer **Van de Camp**: Dank u wel, voorzitter. Geachte Statenleden, enkele weken geleden hebben wij een brief gestuurd naar alle fractievoorzitters van Provinciale Staten, om hen op de hoogte stellen van de negatieve effecten van zo'n distributiecentrum in Nuenen. En ook de vorige sprekers hebben die effecten al ruimschoots benoemd. Niemand wil in feite een distributiecentrum in Nuenen. De gemeenteraad wil het niet, maar het college van B&W ziet geen andere optie dan door te zetten met de bouwplannen vanwege juridische aspecten. Geldrop wil het niet, Eindhoven wil het niet, Heeze-Leende wil het niet. Eigenlijk wil

niemand het, alleen de bouwcombinatie. Maar die zouden het eigenlijk ook niet moeten willen, want het druist regelrecht tegen hun eigen missie in. In die missie staan kernwoorden centraal als bevoegenheid, bewogenheid, betrokkenheid. Maar dat is natuurlijk een farce als je je bouwplannen doorzet, terwijl iedereen daartegen te hoop loopt. Bovendien stelt diezelfde missie dat er gestreefd wordt naar gelukkige klanten met duurzame bouwprojecten, duurzame infrastructuur. Maar daar is ook geen sprake van. De klant wordt er helemaal niet gelukkig van, zeker niet. Als Geldrop en Helmond hun plannen doorzetten om doorgaand vrachtverkeer te weren, dan moeten die vrachtwagens allemaal omrijden. En dat maakt de exploitatie van zo'n distributiecentrum uiterst discutabel. Bovendien geeft dat nog meer uitstoot dan er al is. Uiteraard hebben wij de bouwcombinatie en ook de beoogde exploitant benaderd, maar die hebben niet gereageerd helaas. Ik wil er vandaag met name de nadruk op leggen dat dit geen typisch Nuenens probleem is, maar een regionaal probleem. Regionaal omdat de bouw van zo'n distributiecentrum meerdere gemeenten treft, eigenlijk een groot deel van de regio. Het is ook regionaal omdat de oplossing daar ook gezocht moet worden. Daarom richten wij ons tot Provinciale Staten. Wij hopen en verwachten dat hier de expertise en de kennis aanwezig is om via een holistische visie op Brainport tot een oplossing te komen. Hier is de kennis waar welke economische activiteit het best vervuld kan worden. Natuurlijk moeten de rechten van bouwcombinatie gerespecteerd worden, daar willen wij niet aan tornen. Maar Provinciale Staten is in staat en heeft de kennis om te onderzoeken wat er allemaal in dat verband mogelijk is. Dit is te meer nodig, omdat de ontwikkelingen in Brainport in een stroomversnelling zijn gekomen. Ik hoor u nu denken, ja maar dat is allemaal al een keer onderzocht door verkenner Pieter van Geel, die onderzoek heeft gedaan naar alternatieve bouwprojecten. Daar is toen niks uitgekomen, maar dat onderzoek dateert alweer van enkele jaren geleden. Intussen is de ontwikkeling in Brainport in een stroomversnelling gekomen. We hebben de Beethovengelden. Er gaat geïnvesteerd worden in allerlei bouwplannen, in infrastructuur, in bedrijventerreinen, in woningen. En daar moet toch iets bij zijn waar de bouwcombinatie zich op een veel betere manier mee kan profileren dan met een ongewenst distributiecentrum.

De **voorzitter**: U bent vast aan het afronden.

De heer **Van de Camp**: Bouwgrond is schaars en daarom zou het heel erg jammer zijn als de bouwgrond in Nuenen misbruikt wordt voor een distributiecentrum dat niemand wil, terwijl daar zoveel ander moois op gevestigd kan worden. Wij doen daarom een hartstochtelijk beroep op Provinciale Staten om in te grijpen en Nuenen te behoeden voor deze miskleun. Ik dank u voor uw aandacht.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik tot slot naar onze vaste spreker, de heer Barends namens PSP '92 over de perspectiefnota.

De heer **Barends**: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Het is altijd fijn om hier in dit huis te mogen staan om te praten over uw provincie, de provincie Noord-Brabant. Vorig jaar was het de hoogmis, maar elke zondag is er een feest in de kerk. Dus ook dit jaar sta ik hier weer voor u een verhaal af te steken. Voorzitter, allereerst een compliment in de richting van uw college en via u richting de ambtenaren voor het stuk dat voorligt. Een mooi document dat compact en helder weergeeft waar uw provincie mee aan de slag is. Complimenten dus. En ook complimenten voor het feit dat u aan de slag bent. De uitvoering is aanzet. Visionaire programma's zijn vastgesteld, u bent bezig met uitvoeringsplannen en die staan allemaal helder en overzichtelijk op een webpagina. Kom daar maar eens om. Ik heb deze week nog aan de provincie Overijssel verteld hoe mooi dat is en hoe goed dat werkt. En zij gaan uw goede voorbeeld overnemen, voorzitter. Brabant dat samenwerkt, maar wel onafhankelijk is. U werkt samen, voorzitter. U doet dat in het IPO, waarbij ik u als persoon ook mag complimenteren en mag feliciteren met uw voorzitterschap van het IPO tegenwoordig. U werkt ook samen met de VNG ten aanzien van de gemeenten. De gemeenten missen wel wat knaken voor de taken die ze allemaal krijgen. Ik hoop dat uw provincie daar ook mee aan de slag is en dat u ze daarmee ook ondersteunt. Voorzitter, u moet de continuïteit borgen en Brainport ondersteunen. Den Haag doet dat nu ook met het plan Beethoven, maar ik

zou een Gelderse jongen niet zijn als ik nu zou zeggen van Chopin, met Arnhem en Nijmegen, is ook heel erg mooi als componist. Voorzitter, Den Haag is helaas wat minder stabiel. Het NPLG is afgeschoten en er zijn zorgen over wonen, woonruimte, woningen. In de nota ruimte wordt daar ook hard aan gewerkt. Het is een belangrijk onderwerp, waarvan ik ook zeker weet dat u daarmee aan de slag bent. De economie is sterk in Brabant door Brainport en door de keuzes die u maakt op kennis. Voorzitter, wonen en mobiliteit is een belangrijke koppeling. Het openbaar vervoer is een belangrijke schakel in deze provincie. Ik wil nog eens een keer de spoorbrug bij Ravenstein noemen, de Stepping Stone tussen Gelderland en Brabant en terug. Voorzitter, een belangrijk instrument voor uw provincie is de provinciale omgevingsvisie en ik hoop dan ook dat u daarmee weer aan de slag gaat, om daar een herijking op te doen. Gelderland doet dat op dit moment en ik hoop dat u daarnaar wilt kijken. Voedsel is een belangrijk onderwerp. Het is goed om daar ook aandacht voor te hebben. En ik weet zeker dat uw college dat op een positieve manier gaat doen. Evenzo als de brede welvaart en de gezondheid, waarvoor uw provincie veel aandacht heeft. Voorzitter, nu gaat het over verbindingen. Pontjes over de Maas zijn ook erg belangrijk.

De **voorzitter**: U mag gaan afronden.

De heer **Barends**: U kent mij, ik rond af door u nog een tip mee te geven. Ik wil u heel graag meegeven om ook na te denken over een tussenbalans. U staat op het middelpunt van uw periode. De provincie Gelderland voert ieder keer een tussenbalans in, om te kijken waar we nu staan en waar we naartoe willen. Mevrouw de voorzitter, ik wil u zeer danken voor de spreektijd, maar ik doe dat pas nadat ik u Gods rijke zegen heb toegewenst en voor u heb gebeden voor het komend jaar. Ik wens u een mooie bespreking van de perspectiefnota toe en de begroting. Mevrouw de voorzitter, ik dank u zeer.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik uw fracties even langs om te kijken of iemand aanvullende vragen heeft. De BBB.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Dank aan alle sprekers. U heeft het eigenlijk allemaal gehad over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en daar heb ik ook een vraag over en wel aan de heer Hendricks, de eerste spreker. U heeft het over specifieke kwaliteiten, hoge potentie en mogelijkheden om er iets gek van te maken. Mijn vraag concreet is, kunnen buurtbewoners die in zo'n situatie zitten en een mening hebben over hun leefomgeving bij u terecht voor verbetervoorstellen? En helpt u ze daarbij, om dat te verwezenlijken? Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik kijk verder. De heer Langman, PVV.

De heer **Langman** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Dank aan alle sprekers. Wij als PVV ondersteunen hun strijd.

De **voorzitter**: Aan wie gaat u een vraag stellen?

De heer **Langman** (PVV): Aan mevrouw Nieuwenhuis. We hebben Statenvragen gesteld naar aanleiding van de komst van die distributiedozen en omdat de medische zorg mogelijk in het geding is. Daarvoor hebben we nog een extra vraag aan mevrouw Nieuwenhuis. Hoe staat zij er tegenover dat die spoedzorg zo onder druk staat en wat dat voor consequenties zou hebben voor de omliggende dorpen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk naar 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Een vraag aan de heer Hendriks. U praat over de leefkwaliteit van buurtbewoners. Hoe gaat u om met het hebben van verwachtingen als deze buurtbewoners zich daarmee gaan bemoeien?

De **voorzitter**: Dank u wel. Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank aan alle sprekers en ik heb ook een vraag aan de heer Hendriks. Hij heeft een heel duidelijk beeld geschetst hoe het leefgebied voor de mensen verbeterd kan worden. En ik vroeg me af of hij ook kan duiden wat voor invloed het heeft op de ecologie binnen de stad.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zie het CDA.

De heer **De Heer** (CDA): Dank u wel en ook dank aan alle sprekers. Ik heb een vraag aan de heer Frans van de Camp. Wij snappen als CDA de enorme regionale impact die een distributiecentrum heeft, wat er in Nuenen geplaatst wordt. Wij zien ook de problemen rondom de infrastructuur, alhoewel we denken dat die problemen er al waren aan de oostkant van Eindhoven. En de vraag aan de heer van de Camp en impliciet ook aan de andere sprekers is, wat heeft u gedaan om te zorgen dat de gemeente Helmond, Nuenen en Geldrop met elkaar aan tafel gaan? Ik vraag dit omdat wij ook in het Eindhovens Dagblad hebben gelezen hoe mevrouw Van Toorenborg een enorm kritisch geluid liet horen over de wethouder van Geldrop. En daaruit heb ik geconcludeerd dat ze niet met elkaar aan tafel zitten, wat natuurlijk wel de eerste stap is om dit probleem op te lossen. Dus vandaar mijn vraag aan de heer Van de Camp, wat heeft u gedaan om dit voor mekaar te krijgen? Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik kijk nog eventjes verder rond. Ik zie verder geen handen, dus dan nodig ik graag als eerste de heer Hendriks uit om de vragen te beantwoorden die aan hem zijn gesteld en dat zijn er drie volgens mij.

De heer **Hendriks**: Ja, dat zijn er inderdaad drie. De eerste twee vragen zal ik samenvoegen, want ze gingen beide over het onderwerp participatie. De vraag was, wat gaat u doen wanneer de buurtbewoners erbij betrokken gaan worden. En hoe gaat u om met verwachtingen van buurtbewoners? Ik denk dat het participatieproces en het ontwerp onderdelen zijn die samen moeten gaan wanneer je op buurniveau aan de slag gaat. Maar dat is niet anders dan al vaak gebeurt. Er is een groot verschil met woonwijken waar misschien wat meer mensen wonen die hoog gestudeerd hebben. Die kunnen zichzelf goed verenigen en beter aansturen op wat voor leefomgeving ze willen. Dus het vraagt zeker wel om een wat innovatievere manier, om te zorgen dat je echt met de buurtbewoners in gesprek gaat. Ik doe dat door de buurt in te gaan en niet door een avond te organiseren, omdat de meeste mensen daar niet op afkomen. Dat vraagt denk ik om innovatie op het gebied van participatie. Ga de buurt in, ga echt met die mensen in gesprek en koppel dat dan aan een ontwerpproces. De derde vraag ging over de ecologische kwaliteiten. Ik had daar zelf eerlijk gezegd niet aan gedacht omdat ik bij een landschapsarchitectenbureau werk. Alles wat wij doen heeft als basis versterking van de ecologie. En daar bovenop breng je dan de kwaliteiten voor leefomgeving van mensen. Het lijkt me inherent dat wanneer je investeert in verduurzaming, dat daarin ook de ecologische kwaliteiten meegenomen worden.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Hendriks. Ik geef het woord aan mevrouw Nieuwenhuis.

Mevrouw **Nieuwenhuis**: Dank u wel voor de vraag naar het effect van het bouwen en exploiteren van de distributiedozen in Nuenen op de spoedzorg in die omgeving. Misschien is al bekend dat het Sint-Anna ziekenhuis in Geldrop aangegeven heeft dat er een verkeersinfarct zal ontstaan, waardoor zij

onbereikbaar zullen worden. En ook de huisartsen hebben al geprotesteerd. Het is overduidelijk dat de klant die gezocht is door BanBouw, GPL in Singapore, totaal niet geïnteresseerd is in wat er hier gebeurt met onze zorg. Dat vind ik ook heel verontrustend. Wij laten ons gewoon iets overkomen door een partij uit Singapore, die over de hele wereld grote distributiedozen bouwt en helemaal niet geïnteresseerd is in het leven van de mensen daaromheen. Het is dus heel erg nadelig voor zorg in de omgeving.

De **voorzitter**: Een helder antwoord, dank u wel. Ik ga tot slot naar de heer Van de Camp.

De heer **Van de Camp**: Over het verleden kunnen we heel lang debatteren, er is het nodige misgegaan. Heel veel partijen bij de besluitvorming hebben inmiddels boter op hun hoofd. Dat geldt ook voor Geldrop. Maar wij hebben ons als actiegroep gemeend te moeten richten op de toekomst. Over het verleden is van alles te zeggen. Je kunt vragen stellen bij het risicomanagement van de gemeente Nuenen. Men begeeft zich in een bouwproject waar een mogelijke schadeclaim van 50 miljoen aan vastzit, wat de gemeente helemaal niet kan dragen. En zo zijn er meer kwesties waar je je druk over kunt maken. Wij richten ons op de toekomst. En die toekomst ligt bij u en in uw handen. En binnen de regio kunnen we nog een en ander keren. We kunnen Nuenen en de regio behoeden voor deze misstap. En daar hebben we ons op gericht. Daarbij rekenen we ook op uw medewerking. Ik dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Veel dank aan alle sprekers dat zij hier gekomen zijn en een duidelijke toelichting hebben gegeven op hun zorg. Dank uitspreken doe ik namens alle Statenleden die hier aanwezig zijn.

Besprekstukken

22/25 Perspectiefnota 2026

De **voorzitter**: En dan is nu aan de orde Statenvoorstel 22/24, de perspectiefnota 2026. Ik kijk als eerste naar de heer Frenken van BBB.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Wat zou de Brabander doen met 10.000 miljoen? Voorzitter, laat ik beginnen met een woord van dank aan de ambtenaren voor hun inzet in het beantwoorden van onze vragen en de prima begeleiding van de griffie voor zover mogelijk. Als Staten hebben wij immers de rol om het college te controleren of zij het beleid goed uitvoert en of publiekelijk geld verantwoord wordt besteed. En bij dat laatste begint het dan toch een beetje te wringen, wat BBB betreft. Neem bijvoorbeeld de beantwoording van onze technische vraag met betrekking tot welke resultaten er nu geboekt zijn, als we kijken naar de inspanningen voor het in stand houden van natuur. Dan is het antwoord, het gaat beter, maar nog niet goed genoeg. Het vraagt om meer investeringen. Voorzitter, is dat nou wat bedoeld wordt met grip op uitvoering? Dat roept dan toch weer de vraag op, wat zou de Brabander doen met 10.000 miljoen? Voorzitter, in de PPN staat dat het college standvastig wil zijn in haar koers en daarbij de wereld om zich heen niet uit het oog verliest. Er staat ook dat er wel donkere wolken in de verte aankomen voor wat betreft de financiering en o ja, ook geopolitiek is er iets aan de hand. Maar voorzitter, heeft het college wel in de gaten dat die donkere wolken de rooksignalen zijn, waarmee onze Brabanders het college wanhopig iets duidelijk wil maken? Het lijkt er wel op dat deze PPN twee jaar geleden geschreven is. In welke wereld leeft het college eigenlijk? Leven wij, de Brabander en het college, nog wel in dezelfde wereld? Want de wereld waarin de Brabander leeft staat gewoonweg in de fik. Brabant zit op slot, er worden geen vergunningen verleend, bedrijven verdwijnen uit Brabant, Beethoven komt niet aan componeren toe, de boodschappen worden alleen maar duurder, jongeren hebben geen woning, ouderen geen verzorging en de boeren zijn radeloos. Zo wilt u de boeren verleiden om te stoppen, maar dan ontstaat er direct onduidelijkheid over behoud van 15 procent stikstof. Vraag aan het college, kunt u deze boeren al duidelijkheid geven? Blijkbaar is er een juridische redeneerlijn

hieromtrent. Maar voorzitter, we hebben blijkbaar toch genoeg geld en met geld los je alles weer op. Daarom mijn vraag, wat zou de Brabander doen met 10.000 miljoen. Samen maken we Brabant is een mooie ambitie. Daarbij vragen wij ons wel af of de Brabander dat zelf ook zo ervaart. Vraag aan het college, hoe kan het zijn dat volgens u de Brabander een 7 scoort op geluksgevoel, terwijl 83 procent van onze jongeren met mentale problemen rondloopt. Graag een antwoord daarop. U geeft aan dat u brede welvaart wilt bereiken door integraal te werken binnen alle beleidsvelden en regiodeals met middelen vanuit het rijk, decentrale overheden, het onderwijs en het bedrijfsleven. Voorzitter, wat een vooruitzicht, u wilt samenwerken met partners die helemaal geen geld hebben. Onderwijs en gemeenten zijn kale kippen, terwijl het bedrijfsleven juist uit Brabant wegtrekt. Want laten we eens kijken naar gemeenten. Wij houden daar formeel toezicht op, maar zijn wij er ook voor ze in slechte tijden? Waar staat te lezen dat u de noodzaak voelt, om juist nu de gemeenten te ondersteunen in hun rol zo dicht bij diezelfde Brabander als die van Samen maken we Brabant. Wij vinden het onacceptabel dat de provincie alleen toekijkt hoe de gemeenten moeten bezuinigen op hun sociaal-maatschappelijke voorzieningen. Samen maken we Brabant? We streven naar een levendig Brabant, waaraan iedereen kan meedoen door te sporten en dat er volop evenementen zijn. Maar voorzitter, evenementen worden afgezegd en op verenigingen wordt door gemeenten stevig bezuinigd. Hoezo een levendig Brabant? Niet alleen vanwege de natuur zit Brabant op slot, maar dadelijk is het hier sowieso een dooie boel. Maar, zo lezen we, daar heeft het college wel oog voor. Voorzitter, vele kleine kernen gaan bezuinigen op onderhoud van bijvoorbeeld stoepen met losliggende tegels, met misschien wel als gevolg dat heel 50PLUS ten val gaat komen. Maar ook minder op onderhoud van het groen, terwijl we dat zo hard nodig hebben. Bij het meest rampzalige scenario komen de multifunctionele accommodaties onder vuur en verdwijnen deze sociaal-maatschappelijke voorzieningen. Vraag aan het college, waarom komt u de Brabander niet tegemoet? Samen maken we Brabant toch? Dat roept de vraag weer op, wat zou de Brabander nou doen met 10.000 miljoen? Wij komen dadelijk met een motie over kleine kernen. Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Wij maken ons daar veel zorgen over. Recentelijk is het rapport verschenen waarin wordt bevestigd wat eigenlijk allang bekend is, maar nu cijfermatig onderbouwd. Van onze jongeren heeft 83 procent mentale problemen. Dan kun je je best afvragen, waar hebben wij het laten liggen? Dit signaal valt wat BBB betreft allang niet meer onder de jeugdzorg, maar onder zorg voor jeugd. We proberen de natuur te redden, terwijl de jeugd en dus onze toekomst ons door de vingers glipt. Onacceptabel, vindt u ook niet? Samen maken we toch Brabant? Wij vinden dan ook dat er snel doorgepakt moet worden en we ondersteunen de woorden van de voorzitter van het IPO, dat uitvoering geven aan het plan van de commissie Van Ark misschien wel het allerbelangrijkste is, waar we ons nu voor moeten inzetten. Samen maken we Brabant gaat over mensen. Daarom onze motie Zorg voor onze jeugd. Daarbij vragen we ons meteen af, wat zou de jeugd eigenlijk doen met 10.000 miljoen? Voorzitter, de kracht van het resultaat zit in de samenleving. Niet oog hebben voor de inwoner via een regiodeal, maar oog hebben naar de behoeften en initiatieven van de inwoner. En die zijn er volop. Kijk eens goed om u heen. Zo heeft de provincie Gelderland in samenwerking met private partijen een slim concept ontwikkeld met betrekking tot woningbouw, dat het vergunningsproces van zes weken terugbrengt naar een dag. En volgens de provincie Gelderland bespaart het hun ook nog eens 100 fte's. Vraag aan het college, waarom doet Brabant dat niet? Een ander goed voorbeeld is Elsendorp. Daar heeft een VAB-ontwikkeling plaatsgevonden die ten goede komt aan het hele dorp. En met tevredenheid over de samenwerking met de provincie. Complimenten daarvoor. Het kan dus wel.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd. Gaat u gang.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Er blijft een zinnetje in mijn hoofd hangen en dat wil ik heel even verduidelijkt hebben. U heeft het over jongeren en mentale problemen. Dat snap ik, want dat is ook een groot probleem. Ze moeten ook geholpen worden. Maar ik hoor u zeggen, we geven geld uit aan de natuur, maar we doen dan niks aan jongeren. Bent u het met mij eens dat de natuur juist een hele goede aanvulling kan zijn voor jongeren en voor hun mentale welbevinden?

De heer **Frenken** (BBB): Ja, voorzitter, zeker is dat zo. Maar het probleem is dat terwijl wij de natuur ontwikkelen, het inmiddels verboden is voor wandelgroepen, om in de natuur te gaan wandelen vanwege stikstof. Dat was gisteren op de radio. Dus dat wordt lastig. Daarbij komt dat die jongeren mentale problemen hebben, die ontstaan door veel andere dingen. Bijvoorbeeld omdat ze geen woning hebben. Ze wonen nog steeds thuis bij pa en ma. Dat moet opgelost worden. Wij hebben daar veel te weinig oog voor en we doen er niks mee. De signalen van 83 procent horen we aan en we doen er niks mee. Ik vind dat wij daar wel iets mee moeten doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Ik vind het zo jammer dat het zo tegenover elkaar gezet wordt. Volgens mij is dat niet nodig. Dank u.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Frenken** (BBB): Daar kom ik straks nog eventjes op terug, want ik zet het niet tegenover elkaar. Ik was gebleven bij de complimenten aan de provincie, met Elsendorp en een goede samenwerking. Maar wel de vraag aan het college, wat is er nodig om meer van dit soort projecten te laten slagen? Is dit misschien wat de Brabander zou doen met 10.000 miljoen? En beelden zeggen meer dan duizend woorden. De PPN begint dan ook uitstekend met de voorpagina, die is duidelijk en belooft veel. Laten we dat beeld eens vasthouden. Dan rest de vraag wel, waar staan die woningen van die eerste pagina? En wanneer komen er nog meer? In het bestuursakkoord staat, we maken samen met gemeenten op korte termijn tijdelijke huisvesting mogelijk. Dit doen we door in Brabant circa 2000 flexwoningen te organiseren. Vraag aan het college, hoeveel heeft u er al georganiseerd? Voorzitter, nu we het dan toch hebben over dat samen maken we Brabant, wat bij ons hoog in het vaandel staat, zien we daar wel een titel en een vlag, maar het dekt geen lading. Als enige provincie hebben wij namelijk geen volkslied dat ons verbindt. En omdat in 2007 reeds alle onderliggende argumenten om dit wel in te voeren, zijn onderbouwd, hou ik het kort. Daarom onze motie Een volkslied voor Brabant. Als je koers wilt houden, dan ga je niet alleen ergens naartoe, maar je komt ook ergens vandaan. En dat historisch besef vinden vele Brabanders erg belangrijk. Brabant investeert in cultureel erfgoed, maar muren kunnen niet praten en verhalen dienen doorverteld te worden in het belang van Brabant. Daarom onze motie Geef ons erfgoed een stem.

De **voorzitter**: Voordat u verder gaat, geef ik mevrouw Koopman het woord.

Mevrouw **Koopman** (SP): Ik heb een vraag over het volkslied. Kunt u zich voorstellen dat men het lied dat u voorstelt laat horen bij dodenherdenking?

De heer **Frenken** (BBB): Ik weet niet of dat nou per se daarop van toepassing zou moeten zijn. Maar het gaat erom dat er in alle provincies een volkslied is, dat het volk verbindt. Ik denk dat dat voor de Brabander een hele mooie toevoeging zou zijn op momenten dat het ons verbindt. Je moet het wel toepassen op momenten dat het ook acceptabel toegepast kan worden.

De **voorzitter**: Gaat u verder?

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, op advies van de griffie is het nu het moment om iets aan de koers te veranderen. En laten we dan maar direct met concrete voorstellen komen.

De **voorzitter**: U heeft daar nog 40 seconden voor.

De heer **Frenken** (BBB): Dan begin ik even met energie en de rest bewaar ik wel voor de tweede termijn. Het eerste punt is groen gas. Met twee koeien en een rubbermat haal je volgens deskundigen veel stikstof uit de lucht en is er voor een gezin van vijf personen energie zat. Daarbij pleiten wij voor het inzetten van groen gas om bussen op te laten rijden. Dat is overal gezien het beste voor het milieu. Daarom onze motie Vergroenen van de bus. Ook meteen de vraag aan het college, hoever bent u met de ontwikkeling van groen gasproducenten? Dan nog een punt over verkeersveiligheid. Het college streeft naar nul verkeersdoden en we lezen dat het huidige aantal juist met 40 procent zal toenemen. Vraag aan het college, wat hebben al die genomen maatregelen tot nu toe dan concreet opgeleverd? Omdat bij een ongeluk iedere seconde telt, dat de nodige hulp ook snel kan worden geboden, komen wij met de levensreddende motie Beeldbellen.

De **voorzitter**: U bent door de tijd heen.

De heer **Frenken** (BBB): Dan heb ik nog een vraag, daar wil ik mee afronden. Wij hebben bij de presentatie van de PPN gevraagd naar de relatie tussen de 28 miljoen, even uit mijn hoofd, die in 2021 bezuinigd is ten opzichte van de investeringen die wij nu doen. Daar hebben wij nog geen antwoord op gekregen. Misschien kan dit straks beantwoord worden. Dan laat ik het even hierbij.

De **voorzitter**: Dan heeft u nog geluk dat u een interruptie heeft, misschien kunt u nog iets meer tekst kwijt. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de heer Frenken uitspreken dat het zo ontzettend slecht gaat met Brabant en dat dit college zo ontzettend weinig doet voor de Brabander. Mijn vraag is, wat zijn de oplossingen van de BBB? Want de grote opgaven waar wij voor staan, gaan we niet oplossen met een volkslied.

De **voorzitter**: Gaat u gang. Ook bij beantwoording van interrupties geldt dat u kort en bondig dient te zijn.

De heer **Frenken** (BBB): Ik begrijp de vraag van mevrouw Van der Linden. Ik begrijp ook dat ze hier namens GroenLinks naar voren stapt. Maar het lijkt wel een beetje een rituele dans. Ik zou eigenlijk die dans willen benoemen als een dans macabre, of misschien wel meer de dans van de stervende zwaan. Want alle ellende waar we nu in zitten in Brabant, ik heb het opgenoemd, ik val niet in herhaling, maar zoals de jongeren die nog langer thuis wonen bij pa en ma, dat is het gevolg van het beleid van GroenLinks en de PvdA. En ik snap ook heel goed dat u hier staat, want uw rugzak wordt steeds zwaarder, want al die jongeren beginnen dat enorm te beseffen. Waarom hebben wij geen woning? Dankzij het beleid van GroenLinks en PvdA wonen wij bij pa en ma. En ik snap heel goed dat u zegt, wij hebben al die ellende veroorzaakt en wij kijken naar de BBB, want die komt wel met een oplossing. Voorzitter, wij gaan die puinhoop niet opruimen. Niet op de manier zoals u het wilt.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, ik denk dat de heer Frenken helemaal gelijk heeft, daarom scoren wij zo slecht in de peilingen onder jongeren en de BBB zo ontzettend goed. Nee, ik maak een grapje. Maar ik hoor echt heel weinig oplossingen. Ik hoor de heer Frenken vertellen hoe slecht het gaat met onze provincie, maar ik hoor eigenlijk weinig oplossingen. Ook over het stikstofprobleem, spreek uw eigen minister aan, dan komen we verder, dan kunnen we de vergunningverlening weer op gang

krijgen. Maar constant duiken, wijzen naar anderen en geen verantwoordelijkheid pakken, daar komt u echt niet mee verder voor de Brabander.

De **voorzitter**: Gaat u gang.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, ik hoor wat mevrouw Van der Linden zegt. Spreek uw minister aan. Dat is precies wat ik bedoel. PvdA en GroenLinks creëren een grote puinhoop en heel Brabant zit vast. Er is een grote hulpvraag, waarbij men moedeloos, radeloos en hopeloos kijkt naar de minister, help ons. Inderdaad de minister gaat helpen. We moeten nog even wachten.

Motie M41-2025: Zorg voor de jeugd

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De jeugdzorg in 2015 is overgedragen aan gemeenten;
- De provincie brede welvaart hoog in het vaandel heeft staan;
- Het rapport Groeipijn aanbevelingen bevat om een geïntegreerde aanpak te bewerkstelligen tussen Rijk, provincie en gemeenten voor een effectieve ondersteuning.

Overwegende dat:

- Het niveau van lokale voorzieningen moet worden vastgelegd om een sterke pedagogische samenleving te waarborgen;
- In alle beleidsvelden brede welvaart is opgenomen en daardoor geen concrete focus heeft;
- Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst;
- Iedere investering in het voorliggend publiekdomein zich zeker dubbel uitbetaald;
- Gemeenten hiermee indirect worden ondersteund;
- Het volledige rapport van Commissie van Ark een diepgaande analyse en concrete aanbevelingen voor verbeteringen bevat.

Verzoekt het college om:

- Om alle aanbevelingen uit het rapport Groeipijn, die voor de provincie van toepassing zijn, voor zo ver mogelijk uit te voeren.

en gaan over tot de orde van de dag.

Beleidsplan Jeugdzorg 2015-2020 Opmaat voor een integrale Agenda sociaal domein Lokale wet- en regelgeving Groeipijn - advies Deskundigencommissie Hervorming agenda Jeugd Rapport Rijksoverheid.nl

BBB Noord-Brabant, Corinne van den Wildenberg
50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M42-2025: Subsidie voor de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De Vereniging Kleine Kernen een belangrijke rol speelt in het behoud en de versterking van kleine kernen in Noord-Brabant;
- De Vereniging Kleine Kernen ondersteuning biedt aan dorpsraden en initiatieven op het gebied van

leefbaarheid en participatie;

- De vereniging zich inzet voor het realiseren en ondersteunen van Multifunctionele Accommodaties die bijdragen aan het sociale en maatschappelijke welzijn van kleine kernen;
- In alle andere provincies in Nederland de Vereniging Kleine Kernen subsidie ontvangt, behalve in Noord-Brabant.

Overwegende dat:

- Kleine kernen in Noord-Brabant evenzeer recht hebben op ondersteuning en versterking van hun leefbaarheid als kernen in andere provincies;
- De inzet van de Vereniging Kleine Kernen bijdraagt aan de betrokkenheid van inwoners en de leefbaarheid van dorpen;
- Een structurele subsidie die continuïteit en effectiviteit van de Vereniging Kleine Kernen in Noord-Brabant ten goede komt.

Verzoekt het college om:

- De Vereniging Kleine Kernen alsnog een structurele subsidie toe te kennen vergelijkbaar met de financiering in andere provincies;
- Provinciale Staten hierover voor Q3 te informeren.

en gaan over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Corinne van den Wildenberg

Motie M43-2025: Brabants Volkslied

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- Noord-Brabant de enige provincie is zonder officieel volkslied;
- Het lied 'Brabant' van Guus Meeuwis al jarenlang door een groot deel van de Noord-Brabantse bevolking als hét lied van de provincie wordt beschouwd;
- In 2007 al meer dan 26.000 handtekeningen werden opgehaald ter ondersteuning van dit lied als officieel volkslied;
- Representatief onderzoek in opdracht van de Noord-Brabantse kranten uitwees dat 64% van de bevolking voorstander is van 'Brabant' als volkslied en 83% hier geen bezwaar tegen heeft;
- Dit lied tijdens diverse officiële en feestelijke gelegenheden spontaan wordt gezongen en reeds een symbolische functie vervult binnen de Brabantse identiteit.

Overwegende dat:

- Volksliederen bijdragen aan het versterken van de regionale identiteit, saamhorigheid en culturele herkenning;
- Het belangrijk is om de gedeelde culturele identiteit van Noord-Brabant te koesteren en te versterken;
- Het lied 'Brabant' een verbindend en herkenbaar symbool is voor alle generaties Brabanders;
- Het ontbreken van een officieel volkslied gemis is voor een provincie met een zo rijke cultuurhistorie.

Verzoekt het college om:

- In overleg te treden met de artiest, de rechtheouders en culturele instellingen binnen de provincie om het lied op passende wijze te verankeren in het provinciaal erfgoed;

- Het lied 'Brabant' van Guus Meeuwis formeel uit te roepen tot officieel volkslied van de provincie Noord-Brabant;
- Provinciale Staten uiterlijk in Q4 van dit jaar te informeren over de voortgang en eventuele vervolgstappen in dit traject.

en gaan over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Corinne van den Wildenberg
50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M44-2025: Sneller ver-groenen van de Brabantse Bus

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- Door netcongestie elektrificatie van OV-bussen problematisch kan zijn of worden.
- Er diverse fabrikanten zijn van groengasbussen en dat deze al langer in verschillende landen in gebruik zijn.
- Noord-Brabant doelen heeft in verduurzamen en ver-groenen voor 2030 en 2050

Overwegende dat:

- Standaard bussen te koop zijn of omgebouwd kunnen worden om op groengas te kunnen rijden.
- T.o.v. elektrisch bussen deze groengasbussen in aanschaf goedkoper zijn, snel getankt kunnen worden, een betere actieradius hebben, zeker in de winter als de verwarming in werking is voor het comfort van de passagier.
- Een voertuig op groengas vanaf de bron (Wel-to-Wheel) als nagenoeg koolstofneutraal beschouwd wordt en een elektrische bus niet omdat aan de Nederlandse elektriciteit een CO₂ emissiefactor van 0,475 kg/kWh toegekend is
- De bussen op groengas te laten rijden in deze fase een boost is voor de energietransitie en de provinciale ambities en doelen m.b.t. verduurzamen en ver-groenen

Verzoekt het college om:

- Een uitspraak te doen over hoe bussen op groengas en elektriciteit zich verhouden t.o.v. de Brabantse vastgestelde ambitie en doelen.
- Te verkennen hoe energiehubbs met biogas/groengas productie uit duurzame bronnen afkomstig uit Noord-Brabant gecreëerd kunnen worden waar ook OV-bussen op groengas gaan tanken.
- Te onderzoeken bij welke ov-remises elektrisch rijden of laden problematisch is en te kijken of daar bussen op 100% groen gas (LNG of CNG) ingezet kunnen worden.

en gaan over tot de orde van de dag.

1. <https://www.mobiliteit.nl/ov/bus/2017/04/24/groengasbus-goede-oplossing-voor-transitie-zero-emissie/>
2. Welke rol kan bio-LNG spelen bij het CO₂-uitstootvrij maken van de transportsector? Volvo Trucks
3. <https://ogcleanfuels.com/nl/onze-brandstoffen/bio-lng>
4. <https://www.volvotrucks.nl/nl-nl/news/kennisbank/uitstoot-verminderen/what-role-can-bio-lng-play-in-decarbonizing-the-transport-indust1.html>

BBB Noord-Brabant, Lia Damen, Aloïjs Rijvers
50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M45-2025: Beeldbellen bij noodoproepen (112)

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- Met beeldbellen hulpdiensten direct zicht kunnen krijgen op de situatie ter plaatse, wat cruciaal kan zijn voor de juiste inzet van hulp;
- Het op dit moment alleen mogelijk is om te bellen of te chatten met het alarmnummer 112;
- Beeldbellen nog geen standaardonderdeel is van de meldkamercommunicatie in Nederland.

Overwegende dat:

- Beeldmateriaal een realistischer en vollediger beeld kan geven dan enkel gesproken of geschreven informatie;
- De inzet van beeldbellen kan bijdragen aan snellere en effectievere hulpverlening, bijvoorbeeld bij verkeersongevallen, branden of medische noodgevallen;
- Technologische mogelijkheden voor beeldbellen reeds bestaan en op kleine schaal getest of ingezet zijn;
- Veiligheid, privacy en gegevensbescherming belangrijke voorwaarden zijn voor de implementatie van beeldbellen, maar niet onoverkomelijk.

Verzoekt het college om:

- Bij het Rijk, in het bijzonder bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid, en de veiligheidsregio's te pleiten voor de invoering van beeldbellen als aanvullende mogelijkheid bij noodoproepen via 112;
- Hierbij specifiek aandacht te vragen voor een pilot of versnelde invoering in de provincie Noord-Brabant;
- Om daarbij in samenwerking met relevante partners zoals veiligheidsregio's, meldkamers en hulpdiensten de mogelijkheid, voorwaarden en wensen in kaart te brengen;
- Provinciale Staten hierover voor het zomerreces te informeren.

en gaan over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Corinne van den Wildenberg

Motie M46-2025: Geef erfgoed een stem

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De provincie Noord-Brabant veel investeert in cultuurhistorische gebouwen en gebieden;
- Op een zaterdag meer mensen actief zijn in de cultuurhistorie dan dat er leden van de KNVB actief zijn;
- Er geen geld is voor het overbrengen van verhalen over het erfgoed.

Overwegende dat:

- Het behoud van monumenten, musea en cultuurhistorische waardevolle gebieden van groot belang is, maar dat erfgoed pas echt betekenis krijgt wanneer mensen de verhalen erachter kennen, begrijpen en kunnen doorgeven;
- Zonder deze verhalen en vertellers verliezen de materiële investeringen in erfgoed hun waarde;
- Het vertellen van verhalen bijdraagt aan sociale cohesie en gemeenschapszin;
- Investerings in erfgoed daarom niet alleen gericht moeten zijn op stenen en objecten, maar ook op de mensen die de geschiedenis levendig houden;

Verzoekt het college om:

- In samenwerking met erfgoedinstellingen, musea en vrijwilligersorganisaties een concreet en uitvoerbaar plan op te stellen om de verhalen achter het erfgoed toegankelijk te maken voor een breed publiek;
- Hierbij aandacht te besteden aan innovatieve en interactieve vormen van storytelling, zoals digitale platforms, educatieve programma's en publieksactiviteiten;
- De financiële consequenties van dit plan in kaart te brengen en de benodigde middelen te reserveren in de begroting van 2026.

en gaan over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Corinne van den Wildenberg

De **voorzitter**: Dank u wel. Wat de commissie uiteindelijk naar buiten gaat brengen, daar zijn we allemaal nieuwsgierig naar. Dat was een afrondende constatering. Ik ga naar de heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank, voorzitter. De wereld om ons heen verandert snel, of het nu gaat om importtarieven vanuit de Verenigde Staten, ontwikkelingen met betrekking tot onze industrie in Nederland of de geopolitieke situatie. Al deze dingen laten zien dat we als land en dus ook zeker vanuit onze verantwoordelijkheid hier voor Brabant moeten werken aan onze weerbaarheid. En weerbaarheid betekent wat de VVD betreft ook schokbestendigheid en onafhankelijkheid van anderen. Weerbaarheid valt of staat bij de robuustheid van onze plannen. Stevige plannen zorgen voor een soepele uitvoering en voor echte verandering. Niet alleen nu, maar ook voor de lange termijn. En dat vraagt ook bestuurlijke lef en doorzettingsmacht. Want we hebben niet de luxe om halve keuzes te maken, we moeten nu doorpakken. De belangrijkste randvoorwaarde voor weerbaarheid is veiligheid. De VVD is blij om te zien dat het belang van een krachtige defensie inmiddels politiek heel breed gedragen wordt. De recente ontwikkelingen laten ook zien dat er heel veel kansen voor Brabant liggen voor defensie. Brabantse bedrijven en organisaties, kijk bijvoorbeeld ook naar VDL, kunnen hier hun voordeel mee doen. Daar zijn we als VVD enorm trots op. Want wat ons betreft kijken we ook breder naar hoe we als provincie ons opstellen richting het Rijk en richting defensie, om ruimte te bieden aan defensie in Brabant. En daarom dienen we ook mede een motie in, die straks door JA21 zal worden ingediend om de gedeputeerde een steuntje in de rug te geven om constructief mee te denken met het Rijk. Strategische onafhankelijkheid is in een veranderende wereld immers cruciaal. De strategische onafhankelijkheid is voor de VVD ook een van de doelstellingen op het energiedossier. De onzekerheid voor onze inwoners en bedrijven wordt groter. Netcongestie tast de robuustheid van onze economie aan. Dat betekent dat we met lef stappen moeten zetten.

De **voorzitter**: U valt stil vanwege de interruptie. Dan laat ik het maar gaan.

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter, even terug naar de motie die u mede gaat indienen over defensie en ruimte voor Defensie in Brabant. In die motie, hij is ingediend en gepubliceerd, staat ook een frase dat andere Rijkstaken eventueel het onderspit zouden moeten delven voor ruimte die Defensie zou krijgen. Een van die Rijkstaken waar de provincie zich ook mee bezighoudt, is woningbouw. Mijn vraag aan de heer Gremmen is, heeft u liever een nieuwe woonwijk of heeft u liever een nieuwe wapenfabriek in Brabant?

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, in de motie staat juist een oproep om dat signaal stevig mee te nemen in de gesprekken die met het Rijk hierover gevoerd worden. De commissaris heeft eerder ook al een brief gestuurd aan het Rijk. Alle ministeries gaan nu versnipperd aan Brabant vragen om ruimte. Wij willen juist dat er met een blik gekeken wordt naar de ruimte in Brabant, dat het Rijk op basis daarvan de wensen neerlegt en dat wij daarbij bepalen welke keuzes wij willen maken, wat we dan willen faciliteren. Dus het

is juist zaak dat gedeputeerde Dirken in haar gesprekken met het Rijk aan kan geven, als jullie alles willen dan hebben we drie keer Brabant nodig, dat gaat niet lukken. En als jullie besluiten als Rijk dat jullie meer ruimte voor Defensie willen in Brabant, dan zal dat ten koste gaan van andere zaken. Uiteindelijk is het zaak dat wij hier provinciaal onze keuzes in maken. Wat de VVD betreft is het dan van belang dat we zorgen voor voldoende woningen, maar dat we ook kijken waar we strategisch mee kunnen denken met Defensie, om ervoor te zorgen dat ons land veilig blijft.

De **voorzitter**: Meneer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Het is tactisch geen antwoord op de vraag die ik heb gesteld. Ik zal even toelichten waarom ik de vraag stel. Brabant is een provincie met vier militaire vliegvelden. In Breda, de stad waar ik zelf vandaan kom, huisvesten we de KMA en de Luchtmachttoeren. Brabant is de enige provincie in Nederland waar nucleaire wapens van de Verenigde Staten opgeslagen zijn. Als we nu het signaal gaan geven aan alle ministeries in Den Haag dat in Brabant de deuren wagenwijd open staan voor nog meer defensieactiviteiten, dan kun je je voorstellen dat juist Brabant als een van die interessante plekken wordt gezien, om nog meer ruimte in beslag te gaan nemen. Gelet op de enorme woningbouwopgave die wij in Brabant hebben en andere ruimtelijke vraagstukken die wij hebben, vind ik dat een bijzonder slecht idee. En ik vraag de heer Gremmen om daar eens op te reflecteren. En nogmaals de vraag, heeft hij liever een wapenfabriek of heeft hij liever een woonwijk?

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, het zijn woordspelletjes waarbij dingen tegen elkaar worden afgezet. Eerder hebben we deze discussie gehad met koeien of huizen en dat soort zaken. Daar ga ik niet in mee. Want volgens mij, als we het zorgvuldig doen, kan het ook allebei. We hebben ook ruimte in Brabant, kijk bijvoorbeeld naar Budel, waar een azc op een kazerneterrein zit. Volgens mij kun je daar ook een strategische keuze maken om juist weer de kazerne in oude staat te herstellen en daar Defensie te laten uitbreiden. Dat zou een optie kunnen zijn. Dat zijn allemaal opties die wat ons betreft op tafel moeten komen. Zoals ik net ook al zei, de veiligheid van ons land is de randvoorwaarde om als land en als Brabant ook te kunnen bloeien. We moeten iets met Defensie, dat is heel belangrijk. En waar het dan precies landt, dat zien we dan wel als de gedeputeerde de gesprekken heeft gevoerd met het Rijk. Maar wat ons betreft is het niet of-of, maar kan het ook en-en zijn, zeker met woningbouw en Defensie.

De **voorzitter**: De heer Gremmen gaat verder.

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, ik gaf aan dat we met lef stappen moeten zetten, want in het bestuursakkoord is ook afgesproken dat we gaan kijken naar de ruimtelijke voorbereidingen voor het inpassen van nieuwe energievormen. En zoals u weet, is de VVD warm voorstander van kernenergie. De ontwikkelingen rondom kleine kerncentrales gaan op dit moment heel snel. Het is daarom belangrijk dat we nu de stappen zetten, zodat we robuust richting 2050 kunnen doorpakken als de techniek dadelijk ook echt plaatsbaar is. Een ruimtelijke verkenning, dus eigenlijk waar kunnen er potentieel in Brabant kerncentrales komen, is daarvoor cruciaal. Daarom dient de VVD ook een motie in samen met Volt, BBB, PVV, Lokaal Brabant, 50PLUS en Forum voor Democratie, om een dergelijk onderzoek, parallel aan wat Gelderland heeft gedaan, ook in Brabant te doen. Voorzitter, ik had het over robuuste plannen voor de lange termijn. De VVD is blij dat er vaart wordt gemaakt door dit college op tal van terreinen. Brabant moet immers van het stikstofslot. Wat ons echter zorgen baart, is dat in deze perspectiefnota ook gerefereerd wordt aan de uitvoer van nieuwe plannen, namelijk de Europese Natuurherstelverordening en het Nationaal Natuurherstelplan. Het doel van Brabant Open komt wat de VVD betreft daardoor niet dichterbij, maar lijkt hiermee zelfs uit het zicht te verdwijnen. Bovendien denkt het Rijk altijd maar taken bij ons over de schutting te kunnen gooien zonder daar de benodigde knaken bij te doen. En we hebben het al hard te halen, zeker ook op natuur met de middelen die er nu zijn. Om dat een halt toe te roepen

dienen wij samen met de BBB een motie in met als doel ervoor te zorgen dat het Rijk eerst over de brug komt met middelen voor we starten met de uitvoer van het Nationaal Natuurherstelplan.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ik hoor de heer Gremmen van de VVD hier zeggen dat de stikstofdoelen juist verder weg zijn op het moment dat we gaan investeren in natuurherstel. Maar is de heer Gremmen het niet met mij eens dat robuuste, sterke natuur juist beter bestand is tegen stikstof en daardoor juist het openstellen van Brabant dichterbij haalt?

De heer **Gremmen** (VVD): Ja voorzitter, dat ben ik zeker met mevrouw Hamerslag eens. Daarom staat in het bestuursakkoord ook het uitgangspunt dat we de natuur in en rondom Natura 2000-gebieden moeten herstellen en dat we de stikstof moeten reduceren. Dan kan Brabant gefaseerd weer open. Dat is ook het uitgangspunt van de VVD. Wat ons betreft kan dat niet snel genoeg. Maar als er dan vervolgens halverwege het proces extra regels bij dreigen te komen, dan moeten we wel eerst goed kijken wat we met onze middelen in onze natuurgebieden doen, voordat we aan die extra regels, die dan ook nog zonder geld naar Brabant komen, kunnen voldoen.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, volgens mij zijn die extra regels er om de natuur te herstellen en dus juist ook om Brabant sneller open te halen. Daar heb ik nog wel een vervolgvraag over, want dit gaat natuurlijk over Europese regelgeving. Dus roept de heer Gremmen hiermee op om gewoon de wetgeving die wij opgelegd krijgen naast ons neer te leggen?

De heer **Gremmen** (VVD): Nee voorzitter, uiteindelijk moeten we aan wet- en regelgeving die vanuit het Rijk of vanuit Europa opgelegd wordt, altijd voldoen. Alleen het signaal richting het Rijk moet wel helder zijn dat we daar ook gewoon, even heel plat gezegd, gewoon een zak geld bij nodig hebben. Het Rijk heeft er tegenwoordig echt een handje van om gewoon maar taken over de schutting te gooien, ook naar gemeenten en ook naar de provincie, zonder dat daar de financiële middelen tegenover staan. En op een gegeven moment houdt het bij ons ook op. Gedeputeerde Roijackers werkt er heel hard aan om onze natuur te herstellen. Daar zijn wij heel blij mee. Dat doet ze met de beperkte middelen die we hebben. En met de beperkte middelen proberen we nu zoveel mogelijk resultaten te krijgen. En als daar extra regels bijkomen, dan wordt dat resultaat alleen maar meer vertroebeld.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Gremmen** (VVD): Natuurherstel zorgt er immers ook voor dat we snel weer kunnen ontwikkelen, dat Brabant opengaat. En versterking van onze ontwikkelkracht en onze strategische autonomie kan daarnaast ook niet zonder investeren in mobiliteit. Want ook hiervoor geldt, het zijn investeringen voor de lange termijn en deze moeten we dus doen op basis van robuuste planvorming. De verdere verstedelijking kent enorme uitdagingen in Brabant. Het wordt eigenlijk steeds meer een soort metropoolregio, waarbij de stad, de dorpen en het landelijk gebied met elkaar verbonden moeten zijn. Maar ons mobiliteitssysteem is daar echter nog niet helemaal op ingericht. Samen met gemeenten en andere partners zullen we wat de VVD betreft dan ook moeten kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat Brabant ook op langere termijn nog bereikbaar blijft, zodat we makkelijk van A naar B kunnen met welke modaliteit dan ook. Metropooldenken zorgt er wat de VVD betreft ook voor dat we niet kunnen blijven hangen in oude plannen. We moeten pragmatisch kijken naar hoe we bijvoorbeeld ons wegennet kunnen versterken. De N279 is dan voorbeeld niet gewoon een weg tussen Veghel en Asten, maar we hebben nu de kans om dit de robuuste verbinding aan de noordoostkant van de Brainportregio te maken. Robuust betekent dan dus

ook een twee keer twee oplossing voor N279. Nu lef tonen, nu stappen zetten, waarvan we in 2050 en verder nog steeds profijt hebben. Dan is de euro die we nu uitgeven het best besteed en zorgen we ervoor dat we niet continu kostbare lapmiddelen moeten hebben, om ons mobiliteitssysteem overeind te houden. Voorzitter, ik kom tot een afronding. De VVD is trots op Brabant, trots op de ontwikkelkracht, het nieuwe denken, de innovatieve oplossingen en de rol die onze inwoners, bedrijven, kennisinstellingen en overheden spelen in het verdienvermogen en de robuustheid van Nederland. In een onzekere wereld is stabiliteit een groot goed. En juist in deze tijden komt onze Brabantse mentaliteit dan goed van pas. Scherp op de inhoud, warm op de relatie en vooral samen de schouders eronder zetten.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik zie de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoor de heer Gremmen van de VVD nu zeggen dat we niet op oude plannen moeten blijven zitten en juist moeten doorgaan met nieuwe concepten. Maar als we dan kijken naar de N279, het was eigenlijk altijd al de bedoeling om daar een vierbaansweg mogelijk te maken, om daar die ontsluiting te regelen. Ook als onderdeel van de ruit om Eindhoven. Ik hoor toch graag van de heer Gremmen, wat is er dan nieuw aan dit concept? Dit is toch gewoon oude wijn in reeds leeggeklopte zakken? Wat mij betreft mag die weg er zo snel mogelijk komen. Maar ik mis dan nog wel een essentieel stukje erbij, een stukje Noord-Oostcorridor om de ruit echt af te maken. Is de heer Gremmen bereid om ook vanuit de VVD mee te kijken naar mogelijkheden om een ruitstructuur rond Eindhoven te realiseren en niet alleen maar een nieuw naampje te plakken op de N279 en dat als een nieuw plan te presenteren.

De **voorzitter**: Uw vraag is volstrekt helder. De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, u heeft mijn haakje goed begrepen inderdaad. Ik verwees naar de ruit als een van de oude plannen, die we nu volgens mij gewoon in de la moeten laten waar ze in zitten. We moeten juist met nieuwe plannen aan de slag. Want we moeten niet zo smal kijken naar de Brainportregio en naar de regio Eindhoven. Als we dat in de breedte bekijken, kunnen we juist van die N279 tussen Veghel en Asten de robuuste noordoostenrand van de Brainportregio maken. En dan hoeft er wat ons betreft niet nog een extra weg tussen Eindhoven en Nuenen in, of tussen Eindhoven en Helmond in. Dan kunnen we die weg gebruiken en kunnen we dat gebied daartussenin gebruiken om die metropool verder uit te bouwen, om daar de metropoolregio Brainport te versterken op alle gebieden, dus ook op OV-gebied. Als we dat doen met robuuste randen, robuuste oplossingen, dan komen we volgens mij het verst.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dit is robuust aanrommelen. Want wat ik nu hoor is dat de N279 dan versterkt wordt als zogenaamde noord-oostverbinding, maar het is grosso modo een noord-zuidverbinding. Je mist dan nog altijd de oost-westverbinding in dat gebied, die juist noodzakelijk is om te ontsluiten. Zeker als er plannen zijn, waarvan ik hoop dat ze niet doorgaan, voor zo'n mega distributiecentrum rond Nuenen. Dus dan hoor ik toch graag, wat is dan de oplossing voor de oost-west verkeersstroom in dat gebied? Want je blijft het probleem wel houden. Je kunt zeggen, we gaan breder kijken. Maar ja, dan verdun je alleen maar het probleem, je kijkt alleen maar weg. Wat is de oplossing voor de oost-westverkeersstroom in het gebied van Brainport?

De **voorzitter**: De heer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Volgens mij moeten we er op termijn naartoe, maar dat is natuurlijk een vergezicht, dat we juist de rand rondom Eindhoven versterken, waardoor de oost-westverbinding ook

minder relevant is, dus dat die minder gebruikt wordt. We steunen daarom en dienen ook een motie mee in van de PVV over de A67. We moeten die randen robuust maken en dan hoeft er minder verkeer binnendoor, om het maar even dan zo te zeggen, waardoor we ervoor zorgen dat de regio goed ontsloten is en niet iedereen over de binnenwegen hoeft.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik had hier een vraag over. U begon uw betoog over veiligheid en uiteindelijk het wegnnet. Toen was ik eigenlijk wel heel benieuwd wat de VVD voor oplossingen zag bij het volgende. We hebben in de laatste weken weer een aantal verkeersdoden betreurd in Brabant. U komt daar in uw betoog niet op terug en omdat u het woord veiligheid benoemde en wegnnet, zou ik toch eens graag willen weten wat u daaraan wilt doen. Wij willen daar zeker wat aan doen. We hebben daar vorig jaar een motie voor ingediend, die u niet gesteund heeft. Wat voor oplossing ziet u daar nu voor? Hoe gaan we met zijn allen de verkeersdoden in Brabant terugbrengen en vooral op de provinciale wegen?

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, ik heb er bewust voor gekozen om de onderwerpen aan te snijden waar wij iets extra's op willen, waarbij we een motie voor extra inzet indienen, of vragen om een andere blik, zoals ik ook bij het mobiliteitsvraagstuk vraag. Wij denken dat het huidige college goed aan de slag is met de aanpak van de verkeersveiligheid. Uiteindelijk is elk verkeersongeluk en elk dodelijk slachtoffer er een te veel, laat dat helder zijn. Volgens mij is er niemand in deze zaal die daar anders over denkt. Maar uiteindelijk is het ook maar voor een beperkt stuk maakbaar. Het heeft ook heel veel te maken met houding en gedrag van mensen die in auto's zitten. We zullen dus ook ervoor moeten zorgen dat we bijvoorbeeld meer controleren met flitspalen, met camera's, om ervoor te zorgen dat er gezien wordt als je op je telefoon zit, of als je andere dingen aan het doen bent tijdens het rijden. Op basis van een stukje preventie en een stukje handhaving zullen we daar de stappen moeten zetten. Het college doet dat al. Wij steunen dat. Wij hebben ook voorstellen ingediend, eerder ook mijn collega Jelle van Nuland, om bijvoorbeeld meer flitspalen in Brabant mogelijk te maken. Die plannen worden inmiddels concreet. Daar zijn wij heel blij mee. Dus zien wij geen noodzaak om op dit moment nog een extra stapje te zetten.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): U zegt dat u geen extra stapje wil zetten. U zegt in uw betoog dat extra aandacht op dit moment niet nodig is. Maar de flitspalen zijn in aantal nog steeds niet toegenomen. En de controles zijn ook nog niet in aantal toegenomen. Dat hebben wij uitgezocht. Dus ik weet niet waar u de wijsheid vandaan haalt, dat dat wel het geval is. Zou u nog een keer nadrukkelijk willen vermelden welke bron u heeft.

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, wellicht kan de gedeputeerde daar in zijn termijn dadelijk ook nog op ingaan. Uiteindelijk zijn we bij flitspalen en dat soort controlemechanismen helaas niet zelf in charge, maar zijn we afhankelijk ook van het openbaar ministerie. Wij hebben begrepen dat het openbaar ministerie in ieder geval van plan is om meer flitspalen in te gaan zetten op strategische plekken in Brabant waar het nodig is. En daar zijn wij heel blij mee.

Motie M47-2025: Meten is weten met kernenergie

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateernde dat:

- Het college zich via het bestuursakkoord ten doel heeft gesteld in 2030 55% minder CO2 uit te stoten

dan in 1990 en in 2050 klimaatneutraal te zijn;

- De energietransitie richting 2050 steeds meer ruimtelijk beslag legt, naast de veeleisende bestaande en toekomstige ruimtelijke vraag voor woningen, bedrijven, mobiliteit en natuur;
- Er andere provincies zijn, zoals Gelderland, die onderzoek laten doen naar de ruimtelijke inpassing van verschillende vormen van kleine kerncentrales, waaronder de gesmolten-zout-reactoren (MSR's);
- De provincie Noord-Brabant bezig is met het maken van een energieperspectief richting 2050;

Overwegende dat:

- De verwachting is dat de energievraag komende decennia met elektrificatie exponentieel gaat stijgen en de provincie in moet zetten op de meest duurzame en verstandige oplossingen met betrekking tot vraagstukken rondom de energietransitie, waaronder netcongestie;
- Het adagium 'meten is weten' een randvoorwaarde is voor een toekomstbestendige en duurzame Brabantse energievoorziening;
- Het bestuursakkoord aangeeft niet stil te zitten, maar eventuele voorbereidingen voor uitvoering kunnen plaatsvinden onder voorwaarde dat er regionaal draagvlak is en met als doel een bijdrage te leveren aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen 2050;
- Het resultaat van de onderzoeken inzicht geeft in de ruimtelijke puzzel met betrekking tot ons energievraagstukken. Het bestuursakkoord ook aangeeft dat binnen deze bestuursperiode geen besluit wordt genomen tot het plaatsen van de gesmolten zoutreactoren

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- Om het (ruimtelijk) onderzoek dat de Provincie Gelderland heeft gedaan naar de mogelijkheden voor de inpassing van kleine kerncentrales binnen de provincie, ook voor de Provincie Noord-Brabant uit te laten voeren.
- Om daarin op basis van feitelijke, objectieve en technische argumenten aan te geven waar binnen Brabantse grondgebied een bepaald type kleine kerncentrale een toegevoegde waarde kan leveren (zoals onder andere milieucategorie, rol in energie-infrastructuur);
- De RES-regio's te informeren over (zowel de start als de uitkomsten van) het onderzoek;
- De resultaten van het onderzoek te betrekken bij het energieperspectief;
- Om dit onderzoek zo snel mogelijk te starten, uiterlijk voor zomerreces van 2025 en Provinciale Staten op de hoogte te brengen van de eindresultaten van het rapport;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Noord-Brabant, Joachim Jansen
Volt Brabant, Inge Vossen
Lokaal Brabant, Angela Kuiper
50PLUS Brabant, Jan Frans Brouwers
PVV Brabant, Patricia van der Kammen
FvD Brabant, Jozef Minkels
BBB Noord-Brabant, Aloïjs Rijvers

Motie M48-2025: Zonder knaken geen extra taken voor natuurherstel

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- Op pagina 23 van de Perspectiefnota 2026 gerefereerd wordt aan de Europese Natuurherstelverordening en bijbehorende nationaal natuurherstelplan wat mogelijk in 2026 uitgerold gaat worden;

- In dezelfde passage aangegeven wordt dat dit hoogstwaarschijnlijk extra taken en verantwoordelijkheden voor de provincie oplevert;
- Hierbij ook aangegeven wordt dat dit kan zorgen voor extra spanning op het al bestaande spanningsveld van natuur met de ontwikkelingen op het gebied van wonen, energie en mobiliteit;
- In het bestuursakkoord de doelstelling is opgenomen om Brabant, waar het gaat om vergunningverlening, zo snel mogelijk van het slot te krijgen;

Overwegende dat:

- De doelstelling om Brabant zo snel mogelijk open te krijgen met extra regels rondom natuur niet dichterbij komt;
- Extra regels en plannen vanuit Brussel en het Rijk ervoor kunnen zorgen dat de focus op natuurherstel van Natura 2000 gebieden zal verwateren;
- Het Rijk de laatste tijd vaker taken overdraagt of oplegt aan de provincie, zonder dat daar de bijbehorende middelen aan gekoppeld zijn;
- Het signaal richting het Rijk helder moet zijn: Zonder knaken, geen taken!

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- Geen provinciale middelen of uitvoeringscapaciteit in te zetten voor de voorbereiding op of uitvoering van de Europese natuurherstelverordening of het daaruit voortvloeiende nationaal natuurherstelplan;
- Pas te starten met de uitvoer van het nationaal natuurherstelplan als daarvoor voldoende middelen vrijgemaakt zijn door het Rijk;
- Bij eventuele uitvoer van het nationaal natuurherstelplan de plannen te prioriteren naar herstel van Natura 2000-gebieden;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Noord-Brabant, Roel Gremmen
BBB Noord-Brabant, Marco Havermans

Motie M48a-2025: Zonder knaken geen extra taken voor natuurherstel

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- Op pagina 23 van de Perspectiefnota 2026 gerefereerd wordt aan de Europese Natuurherstelverordening en bijbehorende nationaal natuurherstelplan wat mogelijk in 2026 uitgerold gaat worden;
- In dezelfde passage aangegeven wordt dat dit hoogstwaarschijnlijk extra taken en verantwoordelijkheden voor de provincie oplevert;
- Hierbij ook aangegeven wordt dat dit kan zorgen voor extra spanning op het al bestaande spanningsveld van natuur met de ontwikkelingen op het gebied van wonen, energie en mobiliteit;
- In het bestuursakkoord de doelstelling is opgenomen om Brabant, waar het gaat om vergunningverlening, zo snel mogelijk van het slot te krijgen;

Overwegende dat:

- De doelstelling om Brabant zo snel mogelijk open te krijgen met extra regels rondom natuur niet dichterbij komt;
- Extra regels en plannen vanuit Brussel en het Rijk ervoor kunnen zorgen dat de focus op natuurherstel van Natura 2000 gebieden zal verwateren;

- Het Rijk de laatste tijd vaker taken overdraagt of oplegt aan de provincie, zonder dat daar de bijbehorende middelen aan gekoppeld zijn;
- Het signaal richting het Rijk helder moet zijn: Zonder knaken, geen taken!

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- Geen provinciale middelen of uitvoeringscapaciteit in te zetten voor de voorbereiding op of uitvoering van de Europese natuurherstelverordening of het daaruit voortvloeiende nationaal natuurherstelplan;
- Pas te starten met de uitvoer van het nationaal natuurherstelplan als daarvoor voldoende middelen vrijgemaakt zijn door het Rijk;
- Bij eventuele uitvoer van het nationaal natuurherstelplan de plannen te prioriteren naar herstel van Natura 2000-gebieden;

en gaan over tot de orde van de dag.

VVD Noord-Brabant, Roel Gremmen
 BBB Noord-Brabant, Marco Havermans
 Lokaal Brabant, Angela Kuiper

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Gremmen. Mevrouw Van der Linden staat al klaar. Gaat u gang.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Brabant laat zien dat je door samen de schouders te zetten onder grote opgaven, je met oplossingen en perspectief kan komen. GroenLinks neemt het dit kabinet kwalijk dat zij zich bezighouden met zichzelf en hun eigen belang, in plaats van met inwoners en de grote opgaven waar ons land voor staat. De voorliggende perspectiefnota is een logisch vervolg op eerdere begrotingen en het bestuursakkoord Samen maken we Brabant. We zijn ons bewust van de dynamiek om ons heen, maar we zijn koersvast. Het geruzie in Den Haag leidt ons niet af. Wij werken aan oplossingen en perspectief en doen dat samen. Goed bestuur betekent kwaliteit en continuïteit. Voor structurele taken is structureel geld nodig. We steunen het voorstel hiervoor van het college. Zo zorgen we ervoor dat we kennis en expertise aan ons kunnen binden en duidelijkheid kunnen scheppen naar de partners met wie we samen aan de lat staan voor de uitvoering. GroenLinks maakt zich zorgen over de kwaliteit en gezondheid van onze leefomgeving. We zitten al jaren midden in een stikstofcrisis en ook de Kaderrichtlijn Waterdoelen van 2027, die we niet gaan halen, zullen voor forse consequenties gaan zorgen. Er zijn voor ons geen taboes voor het realiseren van het verplichte natuurherstel en zorgen dat onze waterkwaliteit voldoet. We moeten onze eigen gezondheid en die van onze leefomgeving niet passeren voor het profijt van een individu en de economische winst van een enkeling. Wij zijn gekozen voor het belang van alle Brabanders, ook het belang van de Brabander van de toekomst. Wij zien allemaal de onzekerheid in de agrarische sector. Vanuit Den Haag komt er geen duidelijkheid en geen perspectief. De transitie wordt met deze onduidelijkheid geremd in plaats van gestimuleerd. Toch zien we om ons heen dat er heel veel dingen wel al goed gaan en bijdragen aan een gezond landelijk gebied.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde mevrouw Van der Linden van GroenLinks heel veel praten, Den Haag maakt ruzie, er komt geen duidelijkheid. U doet net de hulpvraag aan onze fractievoorzitter om de minister eens aan te spreken, want die is toch wel nodig om beleid te maken. Ik weet niet of dat u toevallig het artikel van vanmorgen hebt gelezen? Er zijn al wat dingen uitgelekt. Ik wil eigenlijk mevrouw Van der Linden vragen of zij nog steeds van mening is dat er vanuit het Rijk niks komt en dat zij geen vertrouwen heeft dat daar iets goeds uitkomt?

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Er is inderdaad iets uitgelekt over een overgangsgedebied van 250 meter. Ik denk dat dat een eerste stap is. Ik denk niet dat dat genoeg is om de hele stikstofcrisis op te lossen. Maar ik vind dat het erg lang duurt voordat de minister van de BBB met oplossingen komt. Er is alleen maar onduidelijkheid in de sector. Er is nu eindelijk een keertje iets uitgelekt, waarvan je zou kunnen zeggen dat het misschien gaat bijdragen. Maar tot op heden zit het vast en zijn alle plannen die er waren om echt iets te doen, overboord gegooit.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, de minister zit volgens mij zeven maanden op die post. Dit beleid is niet in zeven maanden opgebouwd. Ik vind het dan voorbarig om te zeggen dat er in een maand tijd al een conclusie had kunnen zijn, als het in het vorige kabinet ook allemaal niet gelukt is. Dus ik zou mevrouw Van der Linden willen vragen ook vooral te kijken naar het eigen bestuursakkoord. U roept dat we hier van alles moeten doen en toch zitten we al jaren in de ellende. Schuif niet die mensen na zeven maanden al in de schoenen dat ze niks doen.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, ik kan wel zeggen dat ik heel blij ben dat de minister eindelijk een stap zet, maar het is een kleine stap, de stap is te laat. Het had veel eerder gekund. We weten al heel lang wat er nodig is. Het is niet voor niks dat de andere ministers deze minister ook aanspreken en dat dan ook weer tegen de pers vertellen. Weer ruzie, overal blijkt uit dat er veel meer nodig is dan dat er op dit moment gebeurt.

De **voorzitter**: Gaat u verder?

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel. Zo zien we dat steeds meer gemeenten en waterschappen sturen met pachtbeleid, om duurzaam grondgebruik voorwaardelijk te maken. Wij denken dat hier voor ons als provincie ook meer te halen is, specifiek door het inzetten van lange termijn biologische pachtcontracten. Langdurige pachtcontracten bieden agrariërs de zekerheid die nodig is om te investeren in duurzame en biologische landbouwmethoden. Er zijn veel goede voorbeelden van hoe pachtvoorwaarden kunnen aansluiten bij onze ambities. Met pachtgrond hebben we goud in handen. Wij zijn hier dan ook een kans om bij te dragen aan onze doelstelling van 15 procent biologisch landbouwareaal in 2030. Samen met de PvdA, SP, D66, Volt en Partij voor de Dieren dienen we dan ook een motie in om de bestaande grondbank voor natuurinclusieve landbouw substantieel uit te breiden voor langdurige biologische pacht, om zo stevig een bijdrage te leveren aan onze doelstelling. En we vragen GS om een voorstel voor dekking voor de begroting van 2026. GroenLinks ziet meer kansen die bijdragen aan een gezonde duurzame toekomst. Zo zien wij grote kans voor meer gebruik van duurzame grondstoffen. En gelukkig velen met ons hier, want biobased bouwmaterialen staan hoog op veel van onze politieke agenda's. Wij dienen dan ook een motie in samen met heel veel andere partijen om het gebruik van biobased bouwmaterialen een impuls te geven. Onze Brabantse boeren kunnen opschalen, maar dan moeten ook de vraag en de afname stijgen. Dat is iets waar wij als provincie wel degelijk een impuls aan kunnen geven. Wij verzoeken het college dan ook om er concrete en ambitieuze afspraken over te maken in stedelijke gebiedsontwikkelingen en het al in de ontwerpfase mee te nemen. Daarnaast verzoeken we het college om in lijn met de nationale aanpak biobased bouwmaterialen actief het gesprek aan te gaan met onze partners over het toepassen van deze materialen. Wanneer we vanaf het begin van het project biobased meenemen, zijn de kosten beperkt en is de impact enorm. Bovendien is er niet alleen een winst voor ons klimaat, maar ook voor de boer, die op zoek is naar nieuwe verdienmodellen. Een echte win-win dus. Maar voorzitter, we zien ook grote obstakels op onze weg. We zien de onzekerheid bij de Brabantse gemeenten. Het ravijnjaar staat om de hoek en veel gemeenten kijken aan tegen een fors begrotingstekort. We maken ons hier zorgen over en verwachten dan ook dat wij als provincie naast onze gemeenten blijven staan in het afgeven van het signaal over het gebrek aan knaken voor de taken richting het Rijk. Een

andere zorg die wij hebben, is de veelgevraagde kennis en expertise bij gemeenten, bijvoorbeeld voor de implementatie van de omgevingswet. Als overheden vissen we op dit moment uit dezelfde kennisvijver, maar deze vijver is veel te klein. Wij blijven dan ook herhalen dat we hopen dat de provincie de gemeenten helpt door het delen van kennis en expertise, want samen staan we sterker. Voorzitter, Brabant is daadkrachtig, wacht niet en dendert door. Dat moet, want in tijden van onzekerheid en kijken naar elkaar moet je goede voorbeelden durven geven. Vanuit ons dan ook een duidelijk signaal naar het college, zet door, zoek samenwerking met anderen die ook op zoek zijn naar oplossingen en perspectief en laat je niet afremmen door hen die een sport maken van afbreuk en polarisatie. We moeten het samen doen.

Motie M49-2025: We hebben Pacht/Goud in handen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

De provincie Noord-Brabant verschillende pachtpakketten aanbiedt, tegen verschillende voorwaarden. We in 2030 naar 15 procent biologische landbouw willen in Noord-Brabant (beleidskader Landbouw en Voedsel 2030).

Grond een belangrijke voorwaarde is voor extensieve vormen van landbouw zoals biologische landbouw.

Overwegende dat:

Duurzame verpachting van grond kan leiden tot een betere bodemgezondheid¹ minder gebruik van chemische middelen en een hogere biodiversiteit.

Langdurige pachtcontracten agrariërs de zekerheid bieden die nodig is om te investeren in duurzame landbouwmethoden.

Er veel goede voorbeelden zijn van hoe pachtvoorwaarden kunnen aansluiten bij onze ambities zoals bij de Gemeente Land van Cuijk: De gemeente zal random door gemeente 15 procent van de uit te geven grond voor geliberaliseerde pacht biologisch verpachten. De aangewezen percelen/kavel worden apart kenbaar gemaakt. Agrarische bedrijven die een biologisch keurmerk (SKAL) hebben komen hiervoor in aanmerking.

Er op dit moment geen provinciaal pachtpakket is voor langdurige biologische pachtcontracten terwijl dit wel zou kunnen bijdragen aan de doelstelling voor 15 procent biologisch landbouwareaal in 2030.

Roepen Gedeputeerde Staten:

De bestaande grondbank voor natuurinclusieve landbouw substantieel uit te breiden voor langdurige biologische pacht om zo stevig bij te dragen aan de realisatie van de doelstelling van 15 procent biologisch landbouwareaal in 2030

Een voorstel voor dekking van de kosten hiervan uit te werken en ter besluitvorming aan te bieden aan de Staten voor de behandeling van de Begroting 2026

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Jade van der Linden
PvdA, Saskia van Hulten
SP, Irma Koopman
Partij voor de Dieren, Ellen Putman
Volt, Inge Vossen

Motie M49a-2025: We hebben Pacht/Goud in handen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

De provincie Noord-Brabant verschillende pachtpakketten aanbiedt, tegen verschillende voorwaarden.
We in 2030 naar 15 procent biologische landbouw willen in Noord-Brabant (beleidskader Landbouw en Voedsel 2030).
Grond een belangrijke voorwaarde is voor extensieve vormen van landbouw zoals biologische landbouw.

Overwegende dat:

Duurzame verpachting van grond kan leiden tot een betere bodemgezondheid¹ minder gebruik van chemische middelen en een hogere biodiversiteit.

Langdurige pachtcontracten agrariërs de zekerheid bieden die nodig is om te investeren in duurzame landbouwmethoden.

Er veel goede voorbeelden zijn van hoe pachtvoorwaarden kunnen aansluiten bij onze ambities zoals bij de Gemeente Land van Cuijk: De gemeente zal random door gemeente 15 procent van de uit te geven grond voor geliberaliseerde pacht biologisch verpachten. De aangewezen percelen/kavel worden apart kenbaar gemaakt. Agrarische bedrijven die een biologisch keurmerk (SKAL) hebben komen hiervoor in aanmerking.

Er op dit moment geen provinciaal pachtpakket is voor langdurige biologische pachtcontracten terwijl dit wel zou kunnen bijdragen aan onze doelstelling voor 15 procent biologisch landbouwareaal in 2030.

Roepen Gedeputeerde Staten:

De bestaande grondbank voor natuurinclusieve landbouw substantieel uit te breiden voor langdurige biologische pacht om zo stevig bij te dragen aan de realisatie van de doelstelling van 15 procent biologisch landbouwareaal in 2030

Een voorstel voor dekking van de kosten hiervan uit te werken en ter besluitvorming aan te bieden aan de Staten voor de behandeling van de Begroting 2026

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Jade van der Linden
PvdA, Saskia van Hulten
SP, Irma Koopman
Partij voor de Dieren, Ellen Putman
Volt, Inge Vossen
D66, Matthijs van Miltenburg

Motie M50-2025: Stimuleren vraag naar biobased bouwmaterialen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De teelt, verwerking en toepassing van biograndstoffen kan bijdragen aan noodzakelijke transitie op tal van terreinen en boeren hiermee een nieuw verdienmodel kunnen creëren¹;
- De provincie in het Beleidskader Wonen en Werken uitgesproken heeft dat de verstedelijkingsopgave zou moeten bijdragen aan de omschakeling naar een circulaire economie, door industrieel en demontabel te bouwen met zoveel mogelijk duurzame, biobased bouwmaterialen²;
- In de twaalf stedelijke gebiedsontwikkelingen we als provincie invloed kunnen hebben op de toepassing van biobased bouwmaterialen;

- In verschillende regio's afspraken (in de vorm van convenanten) zijn gemaakt over de toepassing van biobased bouwmaterialen;
- De intentie om duurzaam te bouwen moet worden omgezet in duidelijke doelen, zodat een stabiele en uniforme vraag naar biobased materialen ontstaat³;
- Bij het maken van afspraken over het toepassen van biobased bouwmaterialen de betaalbaarheid van de te bouwen woningen in alle redelijkheid meegenomen moet worden.

Roept Gedeputeerde Staten op om:

- In de stedelijke gebiedsontwikkelingen waar de provincie aan deelneemt concrete en ambitieuze prestatieafspraken te maken (eventueel in samenwerking met Building Balance) over de toepassing van biobased bouwmaterialen en hierbij het bestaande financieel instrumentarium dat beschikbaar is voor de uitvoering van deze gebiedsontwikkelingen te gebruiken;
- In deze gebiedsontwikkelingen erop aan te sturen dat het gebruik van biobased bouwmaterialen vanaf de ontwerpfase wordt meegenomen;
- In lijn met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen actief in gesprek te gaan met gemeenten, woningcorporaties en ontwikkelaars over het op vrijwillige basis (bijvoorbeeld op basis van convenanten) toepassen van biobased bouwmaterialen.

¹ Nationale Aanpak Biobased Bouwen Van boerenland tot bouw materiaal, 8 november 2023, p3 en 5.

² Beleidskader Wonen en Werken (Provincie Noord-Brabant), p17 en 46.

³ Nationale Aanpak Biobased Bouwen Van boerenland tot bouw materiaal, 8 november 2023, p23.

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Daan van den Broek
 PvdA, Ward Deckers
 Volt, Inge Vossen
 BBB, Jeroen van Nostrum
 PvdD, Ellen Putman
 SP, Irma Koopman
 CU-SGP, Anne Schipper
 Lokaal Brabant, Angela Kuiper
 D66, Kasper van de Langenberg

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Wij voeren dit debat over deze perspectiefnota ongeveer halverwege onze Statenperiode. Een aantal sprekers hiervoor refereerde er al aan hoe anders de wereld nu is dan toen wij begonnen met elkaar. Dan laat ik de hele situatie in de wereld nog heel even buiten beschouwing. Ook hier in Nederland zien we vanuit Den Haag echt een andere wind waaien. Ik zou willen zeggen de populistten hebben de knoppen stevig in handen. Wat we zien, is dat deze partijen de kiezers, onze inwoners, gretig naar de mond praten en tegelijkertijd de instituties die onze rechtsstaat enige betekenis geven, kleineren. Rechters worden niet serieus genomen, gemeenten worden financieel uitgeknepen. En wat je dan ziet gebeuren, is wat mij betreft dat deze instituties terug aan het slaan gaan. Kijk wat de Raad van State doet rondom de plannetjes van Faber. Kijk wat de Raad van State doet rondom de Rendac uitspraak. Allemaal voorbeelden waarvan we denk ik met elkaar kunnen concluderen, dit helpt Brabant en de Brabanders geen millimeter verder. Wat mijn fractie betreft is goed bestuur doen wat nodig is, in plaats van doen wat lekker klinkt. Voorzitter, ik wil het wel positief houden. Deze perspectiefnota is wat mijn fractie betreft daar een uitstekend voorbeeld van. Is het dan allemaal spannend en sexy wat erin staat? Zeker niet. Maar het doet wel wat nodig is, wat ons betreft. Het helpt Brabant toekomstbestendig een volgende fase in. Wij zijn blij dat aan de mensen hier in huis vaste contracten

worden aangeboden, zodat mensen vast in dienst komen. Wij zijn blij dat de bezuinigingen vanuit Den Haag op het Openbaar Vervoer hier worden gecompenseerd. Wij zijn blij dat er keihard doorgewerkt wordt aan natuurherstel. Dus onze hoofdboodschap aan dit college is dan ook, ga moedig voorwaarts en laat je niet afleiden. Positief geformuleerd hebben wij ook best nog een aantal waardevolle tips voor dit college. Ik wil er een paar noemen. Doen wat nodig is, kunnen wij niet alleen van onszelf verwachten, maar verwachten wij ook van onze gemeenten. En daar heb ik wel een zorg. Ik zie dat er verschillende gemeenten zijn, ook in onze provincie, die door hun beperkte omvang slechts ten dele in staat zijn om de waardevolle taken die zij doen voor onze inwoners ook echt te kunnen doen. Denk bijvoorbeeld aan het weerbaar houden van je eigen gemeente, bijdragen aan energietransitie, het versnellen van de woningbouw, noem maar op. Gelukkig heeft dit college in lijn met het beleidskader dat daarover gaat een subsidieregeling aan gemeenten opengesteld, die gemeente in staat stelt om onderzoek te kunnen doen naar hun bestuurskracht. Ik heb twee vragen aan dit college. Hoeveel gemeenten verwacht u dat hier aan mee gaan doen, of hebben er al aan meegedaan? En stimuleert u gemeenten ook actief om daaraan mee te doen? Wij denken dat het belangrijk is om de instituties die onze rechtsstaat zo waardevol maken, dus ook onze gemeenten, krachtig te laten optreden.

De **voorzitter**: De heer Frenken heeft het woord.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de heer Deckers praten over gemeenten van kleine omvang die moeite hebben met het uitvoeren van hun taken. En ik hoor nu zeggen dat er een subsidie is om te kijken naar hun bestuurskracht. Ik krijg zwaar de indruk dat dit een voorzet is voor meer fusies van kleine gemeenten? Klopt dat?

De heer **Deckers** (PvdA): Nee.

De heer **Frenken** (BBB): Daar lijkt het op zich wel op. Dan een vervolgvraag, want u heeft het over financiën. In 2015 heeft het Rijk de wmo en de jeugdzorg naar gemeenten toegeschoven, omdat dat dichterbij de inwoners was et cetera. Ik heb makkelijk praten, want wij zaten er toen nog niet in, maar kijk maar of u dat op zichzelf betreft. Maar toen klonken dezelfde argumenten, namelijk dat kleine gemeenten moesten fuseren en uiteindelijk minder geld kregen, waardoor nu de gemeenten geld tekortkomen. Mijn vraag is wat zou u doen met 10.000 miljoen?

De heer **Deckers** (PvdA): Ik moet even nadenken hoe ik het eerste deel van uw opmerking rijm met uw vraag. Wat ik zou doen met 10.000 miljoen? Mag ik daar heel even over nadenken en in tweede termijn op terugkomen? Ik wil nog wel reageren op uw opmerking over de wmo. Ik hoef er geen geheim van te maken dat de decentralisatie niet echt een succes is geworden, waarbij we de decentralisatie vervolgens ook koppelen aan een forse bezuiniging. Daar hoeven we allemaal geen geheim van te maken. U heeft onder andere mijn partij in uw bijdrage even neergezet als het kwaad van ongeveer alles wat er mis is gegaan in deze wereld. Dat heb ik wel eens vaker ervaren als je namens deze partij de straat op gaat. Maar waar ik voor sta, is dat wij onze instituties in staat stellen om te kunnen doen waarvoor ze besteld zijn. En ik zie, gemeenten zien dat ook zelf, dat zij daar onder andere door hun beperkte omvang op tekortschieten. Daarom was mijn antwoord vrij krachtig nee, we moeten niet allemaal gaan herindelen. We hebben daar middelen voor en mijn vraag aan het college is, hoe ziet u dat die middelen gebruikt worden?

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, ik hoorde de heer Deckers zeggen dat hij heel blij was dat er vast personeel werd aangenomen bij de provincie. Het gaat om 120 mensen en 17,4 miljoen. Dat is ongeveer anderhalve ton per persoon. We hebben daar technische vragen over gesteld. Dat betekent 120.000 euro

aan brutosalaris, inclusief werkgeverslasten. Dat lazen wij terug. Wij schrokken daar nogal van, maar ik heb begrepen dat u er wel blij mee bent. Want u zegt dat het een goede stap is. Interpreteer ik het juist, dat u dat soort bedragen passend vindt bij de 120 mensen die we hier aannemen?

De heer **Deckers** (PvdA): Ik heb gezegd dat ik blij ben dat de werkzaamheden die mensen hier toch al doen op tijdelijk geld structureel gemaakt worden. Laten we daar ook eerlijk in zijn. Ten tweede, volgens mij hebben we hier een cao gelden, die voor alle provincies geldt. Ik verwacht van de provincie Brabant dat ze zich daaraan houden. Ik zie nergens uit dat ze dat niet doen.

De heer **Buiks** (CDA): Het ligt er maar aan waar je een personeelslid in die cao indeelt. Ik snap natuurlijk ook wel dat we ons hier aan de cao houden. Maar om u een vergelijking te geven, ik heb nagevraagd dat een gemeente gemiddeld op 85.000 euro zit, terwijl een provincie op 120.000 euro zit. Ik heb bij andere provincies inmiddels ook wat huiswerk gedaan. Die zitten ook beduidend lager. Dat triggert de vraag die ik aan u wil stellen, wat vindt u daarvan?

De heer **Deckers** (PvdA): Als u het zo neerzet, dan klinkt het veel. Het klinkt als gigantische bedragen. Wat ik belangrijk vind, is dat de mensen die hier zijn daar rechtvaardig voor betaald worden. Dat hoeft niet buitensporig, maar als zij daar conform de cao voor betaald worden, dan vind ik dat goed. En ik wil u best wel steunen in de oproep aan dit college om daar zorgvuldig naar te kijken en om zo kritisch mogelijk te zijn, maar we hebben ook te maken met een arbeidsmarkt waarin het zeer krap is. We zien dat er zowel in dit huis als in gemeenten de druk het vervullen van functies erg hoog is. Wat mijn fractie betreft moeten we hier kritisch op zijn, maar we hebben ook nog grotere problemen in Brabant, waar ik het ook graag met u over zou willen hebben.

De **voorzitter**: Meneer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Ik heb een vervolgvraag op de interruptie van de heer Buiks. U zegt terecht in het begin van uw termijn dat we best wel uitdagingen op ons af zien komen, de wereld om ons heen verandert. Er komt een ravijnjaar voor de gemeenten aan, de financiële toekomst is onzeker, de herverdeling van het provinciefonds komt eraan. Allemaal zaken die best veel onzekerheid met zich meebrengen. Vindt u het dan niet juist gevaarlijk om 120 incidentele fte's structureel te maken en daarmee een volgende college klem te zetten als ze moeten bezuinigen?

De heer **Deckers** (PvdA): Nee, dat ben ik niet met u eens. Voorzitter, ik zal dat ook uitleggen. Ik zou mij kunnen voorstellen dat wij hier politiek stevig van mening verschillen, maar mijn fractie is voorstander van een sterke overheid. En daar hoort bij dat als wij hier structurele taken doen, dat je die ook structureel financiert. Dat lijkt me hartstikke gezond, dat we dat op die manier doen.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, als bij een volgend college die rampscenario's uitkomen met een herverdeling, met financiële onzekerheid. Waar is er dan nog ruimte om te bezuinigen, als het zo ver zou moeten komen?

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, laten wij niet elkaar de situatie inpraten dat wij financiële krapte hebben in dit huis. Ik denk dat we hier robuust financieel beleid voeren en dat er voor een volgend college ruimte is om daar keuzes in te maken en eventueel financiële middelen om het op te vangen.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Dank u wel, voorzitter, dan kom ik bij het onderdeel woningbouw. We hebben het hier met elkaar veel over. Naast het versnellen van de woningbouw is het voor mijn fractie ook belangrijk dat de woningbouw langzaam, stapje voor stapje, verduurzaamd en betaalbaarder wordt. Inzet op het gebruik van biobased materialen kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren. We zien veel partijen in de markt hiermee aan de slag gaan. Maar toch horen wij ook dat soms veel praktische obstakels zijn, die snellere opschaling van biobased materialen voor gebruik in de woningbouw in de weg staan. Denk bijvoorbeeld aan tijdige beschikbaarheid van oogstmachines, beperkte mogelijkheden om gewassen te industrialiseren. De provincie werkt aan een vezelstrategie, daar zijn wij blij mee. In de motie Van land tot pand vraag ik mede namens GroenLinks en een aantal andere partijen om de reeds geplande vezelstrategie te versnellen en op korte termijn ook in beeld te brengen welke mogelijkheden de provincie heeft om de belemmeringen voor opschaling en industrialisatie van vezelgewassen weg te nemen. In het verlengde daarvan, voorzitter, het verbouwen en het verwerken van vezelgewassen tot biobased bouwmaterialen draagt er ook aan bij dat er meer CO₂ opgeslagen kan worden, onder andere in woningen. Dat is goed voor onze klimaatdoelstellingen. In de wetenschap dat we, zoals het er nu naar uitziet, deze klimaatdoelstellingen bij lange na niet gaan halen, vragen we hier ook extra aandacht voor. En dat doen wij in de motie Meer perspectief met een Brabants CO₂-fonds. Daarin vraag ik mede namens GroenLinks en weer een aantal andere partijen om te komen tot een Brabantse CO₂-compensatiestrategie. Daarmee stimuleren we de verbouw van vezelgewassen en dragen we bij aan onze klimaatdoelstellingen. Tot slot rond ik af. Alles wat je nodig hebt, is het plan, de routekaart en de moed om door te gaan naar je bestemming, zei een Amerikaanse schrijver ooit. Het plan hebben jullie, zou ik tegen het college willen zeggen. De routekaart en de middelen ook. Jullie moed, daar twijfel ik niet aan. Dus mijn oproep is nogmaals, ga zo door en houdt Brabant op koers, ondanks dat het niet altijd makkelijk is met alle tegenwind om jullie heen. Dank u wel.

Motie M51-2025: 'Van land tot pand' versnelling biobased keten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) vaststelt¹ dat de wettelijke klimaatdoelen van 55 procent reductie voor 2030 snel uit zicht raken; en we eveneens niet op koers liggen voor klimaatneutraal in 2050; Het PBL tevens concludeert dat de nationale doelen voor stikstofdepositie ver buiten bereik liggen²; De Universiteit Wageningen (WUR) in het onderzoek Milieuprestatie Biobased bouwmaterialen³ constateert dat het gebruik van biobased materialen leidt tot lagere milieukosten; De provincie Noord-Brabant zich via de Innovatiecoalitie Vezelstrategie inzet voor de teelt, verwerking en verwaarding van biobased bouwmaterialen;

Overwegende dat:

De teelt, verwerking en verwaarding van vezelgewassen (zoals stro, miscanthus, vlas en vezelhennepe) perspectief op meerdere provinciale opgaven biedt (o.a. landbouwtransitie, ALG, stikstof, klimaatdoelen, circulaire economie); Boeren hierdoor een nieuw, duurzaam verdienmodel kunnen ontwikkelen als producent van bouwmaterialen, terwijl bouwers over voldoende duurzame grondstoffen kunnen beschikken⁴; Een sterke ketensamenwerking tussen agrariërs, vezelcoöperaties, verwerkers en bouwers essentieel is voor een stabiele markt en succesvol verdienmodel; Een stabiele vraag naar biobased bouwmaterialen noodzakelijk is om investeringen in teelt en verwerking rendabel te maken; Opschaling van biobased bouwmaterialen kan bijdragen aan een sterkere concurrentiepositie van Brabantse bedrijven in de circulaire economie;

Het wegnemen van belemmeringen in de keten cruciaal is voor opschaling en versnelling van de biobased bouwmaterialenmarkt;

Roepen Gedeputeerde Staten op om:

te kijken op welke manier de provincie de keten van biobased bouwmaterialen kan versnellen. En daartoe:

- De belemmeringen voor opschaling van de biobased bouwketen -op hoofdlijnen- te inventariseren;
- In 2025 een provinciale vezelstrategie te ontwikkelen en deze te vertalen naar een actieagenda, waarbij alle aspecten 'van land tot pand' aan bod komen met concrete maatregelen en tijdlijnen;
- Hierbij rekening te houden met alle mogelijke provinciale, landelijke en Europese instrumenten en subsidiemogelijkheden;

en gaan over tot de orde van de dag.

¹Klimaat- en Energieverkenning 2024: PBL-klimaatdoelen raken uit beeld

²Emissieramingen luchtverontreinigende stoffen 2025 – Planbureau voor de Leefomgeving

³WUR-onderzoek – Milieuprestatie Biobased bouwmaterialen in de Nationale MilieuDatabase (NMD)

⁴Nationale Aanpak Biobased Bouwen Van boerenland tot bouw materiaal, 8 november 2023, p3 en 5.

PvdA, Fiona Bijl

GroenLinks, Daan van den Broek

BBB, Jeroen van Nostrum

PvdD, Ellen Putman

D66, Kasper van de Langenberg

Volt, Inge Vossen

CU-SGP, Anne Schipper

Motie M52-2025: Meer perspectief met Brabants CO₂-fonds

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) vaststelt¹ dat de wettelijke klimaatdoelen van 55 procent reductie voor 2030 snel uit zicht raken; en we eveneens niet op koers liggen voor klimaatneutraal in 2050; in het Klimaatakkoord van Parijs is vastgelegd dat resterende emissies gecompenseerd mogen worden door meer opslag van koolstof in natuurlijke ecosystemen, bodem en bossen; de marktverkenning² Koolstofvastlegging als organiserend principe voor economie en ecologie - uitgevoerd in opdracht van de provincie Gelderland en i.s.m. de provincies Noord- en Zuid-Holland - uitwijst dat natuurlijke (groene) koolstofvastlegging kansrijk, rendabel en op korte termijn implementeerbaar is; het Rijk in samenwerking met het Nationaal Groenfonds in het kader van de pilot Stimulering Vezelteelten³ is gestart met het kopen van CO₂ certificaten van ondernemers; de Universiteit Wageningen (WUR) in het onderzoek Milieuprestatie Biobased bouwmaterialen⁴ constateert dat het gebruik van biobased materialen leidt tot lagere milieukosten;

Overwegende dat:

de Provincie Noord-Brabant zich gecommitteerd heeft aan de wettelijke doelstelling om in 2030 55 procent emissiereductie te behalen en klimaatneutraliteit in 2050; we niet op koers liggen om deze doelen te behalen en tijdig een compensatie strategie moeten ontwikkelen; deze strategie gericht zou moeten zijn op het investeren in projecten die – onder andere door een positieve milieu impact - meerwaarde hebben voor Noord-Brabant; het verbouwen en verwerken van vezelgewassen tot biobased bouwmaterialen nieuwe, innovatieve ketens en verdienmodellen opleveren en daardoor CO₂ opgeslagen kan worden in woningen;

het telen van vezelgewassen zoals stro, vlas en vezelhennep niet alleen bijdraagt aan emissiereductie maar perspectief op veel meer urgente Brabantse opgaven biedt, zoals: stikstof, woningbouw, klimaat, water, leefomgeving, biodiversiteit, et cetera;

de aanschaf van CO₂-certificaten van ondernemers een middel is om niet-gerealiseerde emissiereductie te compenseren, nieuwe ketens aan te jagen én doelen op andere beleidsterreinen te realiseren; de hiermee gepaarde investeringen zo ook ten gunste komen aan andere noodzakelijke ontwikkelingen in Brabant; een investering in CO₂-certificaten positief rendement oplevert - de CO₂ prijs is de afgelopen jaren sterk is gestegen⁵ - en alternatieven voor het afvangen en opslaan van CO₂ nog kostbaarder zijn;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

in gesprek te gaan met de provincies Gelderland, Noord- en Zuid Holland, het Rijk en het Nationaal Groenfonds over het door hen uitgevoerde onderzoek;

deze kaders en resultaten te gebruiken voor een Brabantse CO₂-compensatie strategie;

te verkennen welke (financiële) instrumenten Noord-Brabant kan inzetten voor een CO₂-compensatie strategie, in het bijzonder de oprichting van een fonds voor het kopen van o.a. CO₂-certificaten;

Provinciale Staten voor de behandeling van de Begroting 2026 de resultaten dan wel een update van de stand van zaken toe te sturen.

en gaan over tot de orde van de dag.

¹ Klimaat- en Energieverkenning 2024: <http://www.pbl.nl/actueel/nieuws/klimaatdoel-2030-raakt-uit-zicht-extra-beleid-met-snel-effect-nodig>

² Marktverkenning Koolstofvastlegging als organiserend principe voor economie en ecologie - maart 2025; https://drive.google.com/file/d/1iAJBb73iRuoroEEKSJr3QD0L_NJKg/view

³ Nationaal Groenfonds: <http://www.nationalgroenfonds.nl/nieuws/tweede-opening-aanbesteding-pilot-stimulering-vezelteelten/>

⁴ Milieuprestatie Biobased bouwmaterialen (WUR) - <https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksinstituten/food-biobased-research/show-fbr/vergelijkend-onderzoek-geeft-inzicht-in-lagere-milieukosten-biobased-bouwmaterialen.htm>

PvdA, Saskia van Hulten
GroenLinks, Nelleke van Wijk
D66, Diana Schellekens
Volt, Inge Vossen

De **voorzitter**: Dank u wel. Als laatste voor de schorsing geef ik mevrouw Koopman het woord.

Mevrouw **Koopman** (SP): Dank u wel, voorzitter. Een mooi woord, perspectief, vergezicht, vooruitkijken, een punt van waaruit iemand naar iets kijkt. Er zijn in de afgelopen periode goede stappen gezet in het kader van schoon opleveren, structurele uitgaven van de provincie met structureel geld dekken. Dat biedt perspectief. Perspectief voor onze ambtenaren die vanuit tijdelijke contracten in vaste dienst komen, waardoor ze meer zekerheid hebben en waardoor wij beter personeel vast kunnen houden. Perspectief voor bijvoorbeeld uitvoeringsorganisaties en culturele instellingen, die soms al meer dan tien jaar steeds weer met incidenteel geld worden gefinancierd. De SP ziet natuurlijk ook wel dat Brabant tegenslagen te verwerken heeft, niet in het minst door het beleid van het zittende kabinet. Toch slaagt Brabant erin om goede stappen te zetten voor onder andere natuur, gezondheid en energie. Op sommige gebieden kleinere stapjes dan we gewild hadden, maar we lopen gewoon door. Wonen blijft ondanks onze goede inzet toch nog wat achter. De woningnood is hoog. Wat de SP betreft moeten daar stappen gezet worden. We zijn van mening dat naast veel bouwen en de bestaande bouw beter benutten, woningsplitsing een rol kan spelen. We willen het college dan ook vragen om gemeenten actief te benaderen om de regels en de kosten van woningsplitsing te verlagen. Mensen die een afgesplitst huis kochten, zelf WOZ betalen, een eigen rioolaansluiting en kadaster hebben, maar het huis is formeel nog steeds een woning met dat van de burens. Gemeenten werken niet altijd mee, of het is onbetaalbaar. Mensen die een grote woning hebben

en die willen splitsen voor hun ouders of voor hun kinderen. Dat zijn de mensen die wij moeten helpen. Ook bij woningcorporaties zijn daar mogelijkheden. Maar vaak er alsjeblieft wel voor dat niet iedere sociale huurwoning straks een pieppiepklein half huisje wordt. Woningen beter isoleren is in de strijd tegen energiearmoede een stap die de SP graag zou zien. Wij vragen het college om te onderzoeken hoe we grootschalige woningisolatie in Brabant aan kunnen jagen met bijvoorbeeld de hulp van de immunisatieportefeuille. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door leningen te verstrekken aan woningcorporaties. De stap die het kabinet wil zetten met enorme bezuinigingen op het OV is een stap die we juist willen tegenhouden. We roepen het college op, om de stem van Brabant tegen deze bezuinigingen stevig te laten horen. De bereikbaarheid van onze regio's en met name de kleine kernen mag er immers niet op achteruitgaan. Over OV gesproken, het belang van de veerdiensten in Brabant is groot. Ze verbinden letterlijk mensen en oevers. Wij steunen van harte de motie van D66 om te komen tot verduurzaming van veerdiensten. Dan de stappen die Brabant zet op economische groei. Al enkele jaren benadrukt de SP bij iedere begroting en perspectiefnota dat economische groei niet het enige belang mag zijn. Personeelstekort en dus arbeidsmigratie, woningnood ruimtegebrek, gezondheid, natuur, het zijn allemaal redenen om anders naar economische groei te kijken. De druk op Brabant is groot. Vanmorgen hoorden we de sprekers over de drie distributiecentra bij Nuenen. Een buitengewoon onwenselijke situatie wat de SP betreft. Het is een al zwaar belaste regio door Brainport, de gebruikte verkeerssituatie is gemeten tijdens corona, dan komen er nog duizenden verkeersbewegingen erbij door een dorp, kort langs bejaardenwoningen, winkelcentra, scholen, et cetera. Het is onvoorstelbaar. De SP is nooit voor de vestiging van meer XXL-dozen in Brabant geweest en we realiseren ons dat een gegeven vergunning niet makkelijk terug te draaien is. We verzoeken het college toch om, gehoord de sprekers van vanmorgen, zich in te spannen om misschien te onderhandelen, te overleggen, te zoeken naar een andere locatie, te kijken of er iets mogelijk is. Het wordt namelijk niet gedragen door de mensen en dat is voor ons het allerbelangrijkste. Op technische vragen over de benodigde werknemers voor die distributiecentra in Nuenen kregen wij het antwoord dat dat voornamelijk arbeidsmigranten zullen zijn. Wij hebben het personeel namelijk zelf niet. De Tweede Kamer nam recentelijk een motie aan om met een plan van aanpak te komen om de bouw van grootschalige locaties voor huisvesting van arbeidsmigranten tegen te gaan. Arbeidsmigranten verblijven daar op basis van logies, op elkaar gepropt. Die ontwikkeling vindt de SP onwenselijk. In Brabant hebben we die locaties al op verschillende plaatsen, onder andere in Moerdijk, Boxtel, Bergen op Zoom. En ook bij Nuenen staat dat in de planning. Bij de Collse Hoeve zijn er plannen voor 574 plaatsen. Bij Moerdijk wil Port of Moerdijk uitbreiden van 150 naar 400 plaatsen. En Sabes vastgoed wil daar een verblijf bouwen voor 800 plaatsen. Hoeveel plaatsen moeten we nog hebben? Afgelopen jaar zijn er flinke stappen gezet op bescherming van gezondheid van Brabant. Het moratorium op geitenhouderijen blijft gehandhaafd en we kijken alvast hoe te handelen nadat het landelijk onderzoek bekend is geworden. Het actieplan gewasbestrijdingsmiddelen is in de maak en we werken door aan schonere lucht en stimuleren sport voor doelgroepen. Hartstikke mooi.

De **voorzitter**: Mevrouw Koopman, ik onderbreek u eventjes vanwege interrupties. De heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoor mevrouw Koopman van de SP twee punten noemen waar ik het eigenlijk van harte mee eens ben. Dat is namelijk het tegengaan van het XXL-distributiecentrum in Nuenen en het huisvesten van die grootschalige arbeidsmigrantencomplexen. Nu hoor ik de SP wel een aantal vragen stellen aan het college hierover, maar is de SP ook bereid om vanuit de kaderstellende en dus bijsturende rol van Provinciale Staten hier ook meer stappen op te ondernemen? Misschien dat we gezamenlijk in een motie kunnen oproepen om meer te doen, om ook echt het beleid van dit college daadwerkelijk bij te stellen, zodat het niet alleen maar bij vragen blijft, maar dat men ook tot ander beleid komt.

De **voorzitter**: Mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): U moet even twee dingen splitsen, distributiecentrum en arbeidsmigranten. Wij zijn altijd tegen distributiecentra geweest. Provinciale Staten heeft locaties vastgesteld waar ze mogen komen. Wij hebben daar tegen gestemd. Maar goed, democratie is democratie. Daarnaast hebben we elke begroting en elke perspectiefnota over arbeidsmigranten gepraat. Wij vinden dat die mensen fatsoenlijk gehuisvest moet worden, als we ze al hiernaartoe halen. En we vinden dat er minder hiernaartoe gehaald moet worden. Je moet niet een bedrijf hiernaartoe halen, als er geen werknemers zijn in Brabant. De werkloosheid is laag. Een motie daarover is denk ik aan de Tweede Kamer. Daar is ook dat voorstel aangenomen waar ik naar verwijs.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dat is inderdaad zo, terecht ook. Ik denk dat we op dit punt ook allebei aan dezelfde kant staan. Maar we zitten hier natuurlijk wel met het college waar de SP ook deel van uitmaakt en ook de kans heeft om hierop bij te sturen. En we zien toch ontwikkelingen, zoals we bijvoorbeeld hebben gezien bij logistiek park Moerdijk, waar we XXL-blokkendozen van 35 hectare krijgen en inderdaad plekken voor arbeidsmigranten erbij. En dat komt toch voort uit het beleid van dit college. Mijn vraag is, is het dan niet wenselijk dat we bij dat soort ontwikkelingen waar dit college toch nog altijd de ruimte voor biedt, het beleid bijsturen, dat we daar strenger in gaan worden, zodat dit soort ontwikkelingen niet opnieuw kunnen gaan ontstaan in Brabant?

De **voorzitter**: Mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Volgens mij zijn we daar in het beleid al mee bezig. In het bestuursakkoord staat ook dat we alleen maar uitbreidingen aanmoedigen waar het goed voor Brabant is. En je kan wel tegen distributiecentra zijn, maar ze zijn wel nodig. De vraag is alleen, zijn er zoveel nodig? En we kaarten het iedere keer aan. Volgens mij weet het college heel goed hoe de SP erin staat. Wij zijn niet het college, we zijn er slechts deel van, zoals u al zei.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, ik wil op de arbeidsmigranten doorgaan die u aanhaalt. Het werk moet gebeuren en ze zijn er nu. Hoe zou u dan de huisvesting willen regelen? In de wijken is het ook niet wenselijk om de huizen bezet te houden. Ik vraag eigenlijk aan u hoe u het zou oplossen.

De **voorzitter**: Mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): De vraag is of al dat werk wel gedaan moet worden, of wij bedrijven hiernaartoe moeten halen die puur afhankelijk zijn van arbeidsmigranten. De vraag is natuurlijk ook of we al die distributiecentra nodig hebben met alle importpullen. Maar dat is een andere vraag. Het werk dat gedaan moet worden, moet gedaan worden. Arbeidsmigranten zijn gewoon mensen die een woning nodig hebben net als kennismigranten. Die mensen hebben net zo goed recht op een normale woning als wij dat hebben. De vraag is of de economische groei van Brabant dat bij kan houden gezien alle andere problemen op ruimtegebied die Brabant heeft.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dus u bent concreet voorstander om de arbeidsmigranten in de wijken te laten wonen in woningen? Dat is uw voorstel?

Mevrouw **Koopman** (SP): Realistisch gezien is dat ook het beste voor de integratie. Want gaan ze weer terug? Ik denk het niet.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar de heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank, voorzitter. Ik zet even een stapje terug, want we hebben te maken met een bestemmingsplan dat lokaal geldt, dat kracht van wet heeft en waar op een gegeven moment door een projectontwikkelaar, door een marktpartij, een aanvraag wordt ingediend binnen dat wettelijke kader. Dat hebben we te respecteren, ook als provincie. Een gemeente moet daar toch ook rechtsstatelijk mee omgaan. Mijn vraag aan de SP is, bent u bereid om die fundamentele vraag anders te beantwoorden dan een gemeente zou moeten doen, namelijk dat we te werken hebben binnen de kaders van de wet.

De **voorzitter**: Mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Natuurlijk hebben wij te werken binnen de kaders van de wet. Dat zeg ik ook, de vergunning is verleend, wij kunnen daar als provincie formeel weinig meer aan doen. Het is nu aan de gemeenteraad van Nuenen, die toegeeft nu dat zij in het verleden een fout hebben gemaakt, maar om die te herstellen is het voor Nuenen heel duur. En ik vraag het college, onderhandel, kijk of er een andere plek mogelijk is, kijk of je ze kunt spreiden over verschillende locaties. Zorg dat de druk op die regio, die toch al groot is en nog groter wordt, niet nog groter wordt.

De **voorzitter**: De heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dan toch een vervolgvraag, voorzitter, want daarmee vraagt u eigenlijk aan het college om een verantwoordelijkheid over te nemen en in de bevoegdheid van een gemeenteraad te treden. En natuurlijk deel ik uw zorgen. Ik deel de zorg van heel veel inwoners van dat gebied, van Geldrop, Mierlo, van mensen in Nuenen. En helaas, als ik met politici spreek in Geldrop, betreuren zij ook dat zij in het verleden misschien een ander besluit hadden willen en moeten nemen. Maar gedane zaken nemen geen keer. En wat u nu vraagt aan het college is eigenlijk een onzuivere rolvermenging, met ook mogelijk nog heel veel consequenties, niet alleen als het gaat om een aanslag op de capaciteit in dit huis, ambtelijke capaciteit, bestuurlijke aandacht, het afleiden van de zaken waar we eigenlijk mee bezig moeten zijn, met name om te voorkomen dat we in onze schaarse ruimte de verkeerde keuzes maken. Wij als provincie moeten de rolzuiverheid bewaken. Wilt u daar eens een reflectie op geven?

Mevrouw **Koopman** (SP): Wij vragen als Provinciale Staten regelmatig aan het college om te stimuleren, te praten, hun invloed te gebruiken, gesprekken aan te gaan, te proberen te bemiddelen in zaken die misschien zuiver op het bordje van de gemeenteraad liggen. Dat doen we regelmatig, dat doen we op verschillende punten. Dat doen we bijvoorbeeld ook bij de woningsplitsing, waar ik net om vraag. Het is niet zo dat de provincie een besluit kan opleggen aan de gemeenteraad van Nuenen. Ze gaan daar zelf over, maar we kunnen wel praten.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, ik wacht graag de reactie van GS af. Dank.

De **voorzitter**: Mevrouw Kuiper.

Mevrouw **Kuiper** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Het deel waar ik een beetje over viel, is dat mevrouw Koopman aangaf dat ze het verzoek doet om geen nieuwe bedrijven naar Brabant te trekken die arbeidsmigranten nodig hebben. Ik denk dat wij bedrijven naar Brabant trekken om andere redenen dan wie daar kan gaan werken. En ik vroeg me af hoe mevrouw Koopmans daartegenaan keek. Wordt er dan alleen gekeken of er mensen vanuit het buitenland worden gehaald? Want inderdaad, we hebben op dit moment bijna geen werkloosheid. Dat betekent dat we bijna geen arbeidskrachten hebben. We hebben ontzettend veel kennis nodig, die we graag naar Brabant willen halen voor kennismigranten, maar ook voor grootschalige opdrachten. Ik denk dat de keuze welke bedrijven naar Brabant worden gehaald niet afhankelijk moet zijn van wie daar dan gaan werken. Kunt u daar een reactie op geven?

Mevrouw **Koopman** (SP): Ik zei dat ik vind dat we bij economische groei moeten kijken naar welke bedrijven een positieve bijdrage leveren voor Brabant. Het gebrek aan ruimte, het gebrek aan woningen, de problemen met de natuur, het speelt allemaal een rol. In plaats van alleen maar sec naar economische groei te kijken, moeten we verder kijken. Een bedrijf dat alleen maar afhankelijk is van arbeidsmigranten, vinden wij onwenselijk, maar in sommige gevallen zal het nodig zijn. Distributiecentra zijn nodig. De vraag is of er zoveel nodig zijn. Ik denk dat wij kritischer moeten kijken naar wat er nodig is en wat er niet nodig is.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

Mevrouw **Kuiper** (Lokaal Brabant): Als ik het goed begrijp, geeft u aan dat het niet alleen gaat om het economisch groter worden. Maar welke bedrijven naar Brabant trekken, dat is van belang op verschillende gebieden. Hoeveel arbeidskrachten daar dan uiteindelijk aan de slag gaan, is niet de grootste keuze, het moet gewoon in het totaalplaatje passen. Kunnen we het daar over eens zijn?

Mevrouw **Koopman** (SP): Het moet een toegevoegde waarde hebben voor de kwaliteit in Brabant.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Als ik u goed begrijp, zegt u eigenlijk ook dat economische groei mooi is, maar het gaat er uiteindelijk om dat we kiezen voor kwaliteit voor Brabant. En dat is mij wel uit het hart gegrepen, want we zijn heel snel geneigd om te gaan voor maximale economische groei, terwijl we weten dat er dan allerlei problemen ontstaan. Bent u het ook met me eens dat het misschien wel eens verstandig is, dat het college de koers op het terrein van economische groei wat moet gaan aanpassen? Want wij gaan eigenlijk voor maximale economische groei.

Mevrouw **Koopman** (SP): Volgens mij staat in het bestuursakkoord wat ik net zei, namelijk dat het van belang moet zijn voor de kwaliteit van Brabant en dat economische groei niet ongebreideld is. Dus we hebben daar wel degelijk voorwaarden aan gesteld.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Maar als u dat zegt, voorzitter, dan hoor ik eigenlijk dat u zegt, het kan allemaal nog steeds. Maar als u dat doet, zet u eigenlijk de deur open voor alle XXL-blokkendozen, terwijl we daar juist van hebben gezegd dat we die niet meer willen.

Mevrouw **Koopman** (SP): Kijk, distributiecentra voor een supermarkt vind ik wat anders dan een distributiecentrum uit Singapore, die spullen van Ali Express sneller verspreidt. Ik zie daar gewoon verschil in, ook met betrekking tot de verkeersbewegingen. Ik ben van de week nog langs Geldrop gereden, waar

dat distributiecentrum komt. Dan rijdt je langs een bejaardencentrum, langs supermarkten, langs basisscholen, langs onze prachtige kerk. Hoe heeft iemand dat ooit kunnen goedkeuren? Maar goed, de gemeenteraad van Nuenen heeft dat toen gedaan. Die aanvraag is goedgekeurd. Ik zou zelf zeggen, een distributiecentrum voor een supermarkt is nodig. Dat kan ik me voorstellen, maar het kan ook op een andere locatie.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Even kijken, ik was bij de kranten voor wijk- en buurtcentra. Zoals wij reeds bij de begroting bespraken, is het belangrijk dat alle Brabanders het nieuws goed kunnen lezen. In het land zijn diverse projecten geweest met gratis kranten in hele wijken. De resultaten zijn verbluffend, ook onder jongeren. Mensen zijn beter op de hoogte, weten beter fake van echt nieuws te onderscheiden en zijn meer betrokken bij gemeente en politiek. Bovendien is het natuurlijk goed voor de regionale kranten, ze werken niet voor niets graag mee en leveren de kranten met korting. In Gelderland en Overijssel lopen deze pilots al en de resultaten zijn veelbelovend. Wijkcentra zijn er blij mee en melden zichzelf aan. Ze kiezen zelf welk regionaal dagblad ze willen. Helaas zijn niet alle buurt- en wijkcentra dagelijks open, dus er zullen wel wat minder dan de 400 kranten uit het onderzoek geleverd worden. De kosten zullen dan ook niet zo hoog zijn als in het uitgevoerde onderzoek, waarvoor overigens nog dank. Gezien de jaarlijkse onderbesteding in de lopende programmabesteding zou ik zeggen, laten we deze stap samen zetten en daartoe dienen wij de motie in De krant op tafel in elk dorps huis. Zoals u hoort, voorzitter, de SP wil flinke stappen zetten. En het kan, laten we gezellig samen doorwandelen. Ik zet graag drie concrete vragen nog even op een rij. De woningsplitsing, de woningisolatie en de bezuinigingen op het OV. Als daar een goede toezegging op komt, hoef ik de voorbereide moties niet in te dienen. Dank u wel.

Motie M53-2025: De krant op tafel in elk dorps huis

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateernde dat:

- Een krant mensen op de hoogte houdt en ontmoeting stimuleert;
- Een achterstand op het gebied van informatie een van de oorzaken van maatschappelijke achterstand is en dat grote gevolgen heeft op het gebied van leefbaarheid, kansen en zelfs gezondheid;
- Dorpshuizen en wijkcentra laagdrempelig voor iedereen toegankelijk zijn en geografisch goed verspreid door heel Brabant;
- Een gratis krant voor dorps huizen en wijkcentra een extra trekker kan zijn om aantrekkelijker te zijn als bezoeksplek.

Overwegende dat:

- Verschillende proeven zijn gedaan in het land;
- Uit onderzoeken blijkt dat lezers voelden dat ze beter op de hoogte waren van de ontwikkelingen in het nieuws en dat dat ze meer vertrouwen gaf om mee te praten met anderen en het vertrouwen in de democratie en journalistiek ook groeide.
- Noord-Brabant veel meer is dan de grotere steden. Ook in dorpen en wijken in middelgrote steden mensen op achterstand dreigen te raken.
- De provincie verantwoordelijkheid heeft in het leefbaar houden van dorpen en wijken.
- Een onderzoek naar aanleiding van ons verzoek bij de begrotingsbehandeling de betaalbaarheid al heeft aangetoond;
- De kosten voor de proef gedekt zou kunnen worden uit de lopende programmabegroting.

Dragen het College van GS op:

om voor een periode van 2 jaar een gratis regionaal dagblad te verstrekken aan buurt- en wijkcentra die zich hiervoor aanmelden en deze pilot tijdig te evalueren.

en gaan over tot de orde van de dag.

SP, Irma Koopman

De **voorzitter**: Dank u wel. Het was precies binnen de tijd. Ik stel voor dat we 10 minuten gaan schorsen en dit was ook het moment van de worstenbroodjes. De vergadering is geschorst.

Schorsing

De **voorzitter**: De vergadering is geopend en de heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Geen nieuw beleid, dat was wat gedeputeerde Van Gruijthuijsen te kennen gaf over deze perspectiefnota bij de commissie Sturen en Verantwoorden. Dat kan GS ook makkelijk stellen met deze perspectiefnota in de hand. Want door zo'n beetje al het lopende beleid structureel te maken, daarbij ook structureel van middelen te voorzien en ver over het graf heen te regeren, wordt er ook helemaal geen ruimte geboden voor nieuw beleid, noch voor de rest van deze bestuursperiode en zelfs niet voor de nieuwe Staten over twee jaar. Geen nieuwe beleidsruimte voor PS zou dan ook een veel betere formulering zijn. GS kan ondertussen vrij hobbyen binnen alles wat zij als bestaand beleid en daarmee als uitvoering kwalificeren. Met veel te ver opgerekte en veel te langdurige beleidskaders vult GS het beleid naar hartenlust in. Nieuw beleid is niet nodig, zolang ze maar met nieuwe projecten kunnen blijven strooien onder het mom van uitvoering. Een beleidskader verzinnen ze er wel bij. Cherry picking vanuit bestaande beleidskaders combineren, oprekken of gewoon een inlegvel zoals bij energie. PS is toch makkelijk buiten spel gezet middels de zogenaamde bestuursopdrachten. En PS laat zich ook slaafs piepelen via de Statenmededeling Plus. En dat is wat deze perspectiefnota tot een blanco check voor GS maakt. Het hele stuk is doorspekt met ronkende zinnen, ik citeer: "Doorgaan met uitvoering en realisatie". En bij die zogenaamde uitvoeringskracht is de kaderstellende en controlerende rol van PS alleen maar hinderlijk. GS bralt borst kloppend in deze perspectiefnota en ik citeer nogmaals: "Nu is het de tijd om door te pakken, standvastig en doortastend. Het beleid staat, de uitvoering is nu aan zet, het borgen van continuïteit, zelfbewust en koersvast. Standvastigheid loont. De uitvoering langjarig in volle vaart voort kunnen blijven zetten. De provincie als zelfbewuste regisseur". Et cetera, et cetera. Oftewel PS, bemoei je er niet mee, laat ons maar vol doorstromen, ook al is het met een tunnelvisie en met oogkleppen op. Op bijsturing of koerswijzigingen zitten we niet te wachten. GS stelt zelf en ik citeer: "We doen dit niet om over ons graf heen te regeren". Als je dat zo expliciet moet stellen en moet verkopen als continuïteitsborging van structurele taken, dan ben je dat dus juist wel aan het doen. Bestuursakkoord middelen worden aplomb structureel verklaard. Hoezo, kan dat? En waar wil GS op volle kracht mee doorgaan op basis van deze perspectiefnota? Met nog meer nietszeggendheid? En zich verder ingraven in problemen in plaats van ze op te lossen? Echte oplossingen voor de vergunningverlening van onze boeren kan dit college nog steeds niet bieden. In plaats daarvan kiezen ze voor het dwangmiddel van onteigening. Brabanders hun grond afpakken om papieren natuurdoelen af te kunnen vinken, is voor de PVV volstrekt onacceptabel. En wat betekent die uitvoeringskracht voor mobiliteit? We zien geen meter nieuw asfalt aangelegd worden. Nieuwe verkeersveilige wegen zijn hoogst noodzakelijk, zeker met een stijgend aantal verkeersdoden. Maar er gebeurt helemaal niets. De Brabantse automobilist betaalt alleen maar meer opcenten motorrijtuigenbelasting en staat alleen maar langer en vaker in de file.

De **voorzitter**: De heer van Miltenburg heeft het woord.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, als ik goed ben geïnformeerd, in de stukken staat volgens mij dat we 161 projecten hebben, waar op de een of andere manier de provincie in conclaaf is gegaan met de eigenaar van gronden. En weet u waar dat toe leidt? Dat leidt uiteindelijk tot drie gangen naar de rechter om uiteindelijk tot een overeenkomst te komen. De rechterlijke tussenkomst zorgt ervoor dat er uiteindelijk onteigening plaatsvindt. In die 158 andere gevallen is er sprake van een middellijke schikking, is er een overeenkomst gesloten, tot tevredenheid van beide partijen. Overigens, voorzitter, dan kom ik tot mijn vraag, gebeurt dat op heel veel terreinen, niet alleen in het kader van bijvoorbeeld natuurontwikkeling, herinrichting van ons landelijk gebied, maar ook bijvoorbeeld op het gebied van wegeninfrastructuur. En mijn vraag aan de PVV, aan meneer Van Hattem is, maakt u nou verschil? Maakt u onderscheid in het doel van een schikking, als het gaat om de aankoop van gronden, dan wel het in bezit krijgen van gronden.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, onderscheid is er wel degelijk te maken. Je moet kijken naar het maatschappelijk belang dat ermee gemoeid is. Het maatschappelijk belang van bijvoorbeeld infrastructuur, een weg die gewoon nergens anders kan worden aangelegd als alleen op die plek, is evident. Maar zogenaamde natuurontwikkeling, waar papieren natuurdoelen op het afvinklijstje moeten staan om een bepaald natuurdoeltype te kunnen halen, is dat allerm minst. En er zijn ook alternatieve mogelijkheden voor. En nu krijgen we dus een Statenmededeling erdoorheen gejaagd met de mededeling dat we bij aantal projecten gaan inzetten op onteigening als mogelijke opgave. En niet eens allemaal voor Natura 2000. Soms ligt er niet eens een Natura 2000 doel op, of het is niet eens een GGA-gebied, maar gebiedsgerichte aanpak wordt er toch bij gedaan. Dus het is gewoon een paardenmiddel dat GS hier volkomen ten onrechte inzet. Onteigening zou een ultimatum remedium moeten zijn. Wat ons betreft is het in dit verband niet noodzakelijk en daarmee een onacceptabel ultimatum remedium voor natuurdoelen. Dus daar zou GS gewoon vanaf moeten zien.

De **voorzitter**: De heer van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, ik probeer toch ook een beetje de verbinding te zoeken in dit debat. We zijn het erover eens, meneer Van Hattem dat het inderdaad een ultimatum remedium is. Zo staat het ook in de wet. Maar die wet geldt voor alle gevallen en niet toevallig voor de voorkeursthema's of de voorkeursprojecten die de PVV wel wil omarmen, zoals het aanleggen van meer en meer asfalt in Nederland, om dan vervolgens bij andere belangen, zoals bijvoorbeeld van natuur of misschien de economische uitbreiding in een gebied waar een bedrijventerrein moet worden aangelegd, of bijvoorbeeld de aanleg van wind- en zonneparken in het kader van de energietransitie, te zeggen dat de PVV daar niet van is. Zo kennen we de PVV ook weer, voorzitter. Leve de willekeur, leve de keuzes ingegeven door uw eigen electorale voorkeuren. Maar dat is niet rechtsstatelijk.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik hoor een hoop dingen over rechtsstatelijkheid. Maar ik kijk dan naar wat D66 hier presteert. Zij presteren het om met het beleid van dit college XXL-distributiecentra erdoorheen te duwen die alleen maar meer verkeersbewegingen opleveren. De benodigde infrastructuur is er niet. Als iets de natuur en de leefomgeving aantast, dan zijn het wel die XXL-distributiecentra. Dat is D66 beleid, dat zorgt voor extra arbeidsmigratie en druk op de samenleving. En als we dan een hele preek hier horen over natuur en rechtsstatelijkheid, daar zakt mijn broek van af. Dat is nou het D66-beleid dat onze samenleving juist kapotmaakt.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, ik hoor een jii-bak, maar ik hoor geen antwoord op mijn vraag.

De **voorzitter**: Ik had u niet het woord gegeven. De heer Van Hattem gaat nu verder.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik had ook niet echt een vraag gehoord. Ik heb een hoop gekrakeel van de heer Van Miltenburg gehoord over rechtsstatelijkheid. Prima, dat is zijn mening. Dat mag hij hebben. Ook over de willekeur van projecten, maar het is allerm minst zuiver wat de heer Van Miltenburg van D66 hier laat zien op dit punt, want we zien dat bij de distributiecentra en bij die windparken de leefomgeving juist wordt aangetast in plaats van beter gemaakt. Voorzitter, ik wil mijn betoog vervolgen.

De **voorzitter**: Gaat u verder. Er komt vast nog een ander punt waarop u kunt interrumperen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als er dan ten behoeve van een aankomend azc's de wegen moeten worden aangepast, zoals in Nuenen, waar voor het azc onder andere de kruisingen worden aangepast en voetpaden aangelegd, is stikstof ineens geen probleem. Terwijl een paar kilometer verderop bij de gevaarlijke kruising Deense Hoek op de N615 al jarenlang de aanleg van een rotonde wordt gedwarsboomd vanwege stikstof. Laat die ruimte voor een azc achterwege en pak liever in volle vaart door met veilige wegen. Zo geldt dat voor nog wel meer dossiers. Veel netwerkbijeenkomsten, ambtenaren en kennisclubjes, die samen letterlijk in de zandbak spelen in dit provinciehuis, pseudo-intellectuele pronkzucht op de Dutch designweek, maar al te infantiele beleidspropaganda levert geen millimeter concreet resultaat op. Integendeel, ideologisch drammen gaat boven enige wijsheid. Zo heeft met alle kolderieke klimaatdoelen de overheid en vooral ook deze provincie, zichzelf compleet vast gereden in de netcongestie. De energierekening explodeert, bedrijven en woningen zijn niet meer aan te sluiten, maar ondertussen wel doorgaan met het landschap verknallen met nog meer windparken en zonnevelden, die de netcongestie alleen maar versterken. De provincie als zelfbewuste regisseur van een slechte tragikomische horrorfilm. Ze zouden zichzelf er zo cultuursubsidie voor kunnen geven. Ondertussen willen degenen die tot uitvoeringskrachtig gemaakt zijn in dit college nog meer belastinggeld vermalen tussen de stenen van hun dwangmolen. Ze mauwen over de herverdeling van het provinciefonds en de stijgende beheer- en uitvoeringskosten. Zet eerst maar eens het mes in eigen vlees. Stop met projectjes pushen. Minder subsidiespilzucht, minder onzinbijeenkomsten, minder prestigeprojecten, zoals de totale gekte van de groene kathedraal in Tilburg. En nog maar te zwijgen over de cofinanciering van de EU-projecten, waar altijd wel een programmatisch haakje voor te verzinnen is voor dit college om nog meer Brusselse beleidsbolk te kunnen oogsten. Wat de beheerkosten voor het natuurnetwerk Brabant betreft, hebben we jaren geleden al gewaarschuwd. Grote gebieden extra natuur aanleggen, gaat ieder jaar qua beheerkosten in steeds hogere mate terugkomen op de begroting. Dat werd immers niet bij het GOB neergelegd. Nu plukt GS daar zelf de wrange vruchten van, van dit beleid. Dan hebben we nog de brede welvaartsziekte. Het ziekelijk strooien met geld en vage projecten in het kader van brede welvaart wat met een grote mate van willekeur binnen provinciaal beleid wordt geschaard. Drie extra gezonde levensjaren voor iedere Brabander wordt als een loze kreet hier opgeplakt. Terwijl door windturbines zeer zorgwekkende stoffen als PFOS en bisfenol A worden verspreid in ons leefmilieu. Ondanks een zonneladder, die in de praktijk een papieren werkelijkheid is, worden onze akkers vervuild met giftige zonnepanelen. En wat blijft er over aan gezond voedsel als onze eigen boeren, die dat met zorgvuldigheid en wilskracht produceren, letterlijk van hun veld worden gejaagd. Voorzitter, deze perspectiefnota is per saldo een breiwerk van nietszeggendheid, maar wel tegen een hoge prijs. Het structureel vastnagelen van middelen en beleid is voor de PVV-fractie onaanvaardbaar. Daarom dienen we de nodige moties en amendementen in op financieel vlak. Laten we nu werk maken van zaken waar onze Brabanders echt iets aan hebben. Nieuwe veilige wegen zoals de ruit om Eindhoven, veilige, betrouwbare en betaalbare energie, dus inzetten op de beste SMR-technologie en de ruimte bieden hiervoor in onze provincie, woningen voor onze eigen inwoners, dus niet bouwen voor de massa-immigratie. En echt kiezen voor de gezondheid van onze inwoners, dus geen wind- of zonneparken. En respect en een toekomst voor onze boeren, dus ook niet nog meer nieuwe onbetaalbare nepnatuur. Voorzitter, we dienen nog de nodige moties in. Ik weet niet of het nodig is om de titels daarvan op te lezen. Het gaat om de motie Geen

turbine erbij, het amendement Geen structurele middelen na 2027 voteren, de motie Herziening instellingsbesluit reserves, die we samen met CDA, Forum voor Democratie, ChristenUnie-SGP en 50PLUS indienen, de motie Herziening financiële verordening geen achteraf autorisaties van budget, de motie Opcenten niet automatisch indexeren, de motie Opties voor SMR-oplossingen, de motie Ruit Eindhoven en de motie Lobby mee voor verbreding A67. En we dienen daarnaast nog enkele moties mede in. Tot zover, voorzitter.

Amendement A7-2025: Geen structurele middelen na 2027 voteren

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, ter bespreking van het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Besluiten om in Ontwerpbesluit 22/25 B:

“3. Vast te stellen de 2e begrotingswijziging 2025, opgenomen als bijlage 2 bij dit voorstel.”

Te wijzigen in:

“3. Vast te stellen de 2e begrotingswijziging 2025, opgenomen als bijlage 2 bij dit voorstel, uitgezonderd de daarin opgenomen structurele financiering voor de jaren na 2027*

* de structurele financiering zoals in het statenvoorstel is verwoord onder "Het voorstel voor het structureel financieren van een aantal structurele taken voor 2028 e.v. staat in hoofdstuk vier van de perspectiefnota. De financiële consequenties van dit voorstel kunnen worden opgevangen binnen de structurele vrije begrotingsruimte vanaf 2028."

Toelichting:

Het is onzuiver om via deze begrotingswijziging structurele uitgaven ná 2027 voor te stellen die in principe geen betrekking hebben op daadwerkelijk structurele taken, maar samenhangen met beleidskeuzes. De bedoelde taken betreffen voor een groot deel beleidskeuzes, zoals bijvoorbeeld projecten met/via EU-geld. De huidige EU-fondsenperiode loopt tot en met 2027, het is dan ook ongepast om al vooruit te lopen op mogelijke toekomstige EU-regelingen.

Door deze middelen nu niet te voteren, blijft de begroting overzichtelijk en is het aan toekomstige Staten om dan te beslissen over beleidskeuzes en budgetten.

En gaan over tot de orde van de dag

PVV Noord-Brabant, Patricia van der Kammen

Motie M54-2025: Herziening instellingsbesluiten reserves

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De provincie Noord-Brabant beschikt over een diversiteit aan financiële reserves, waarvan de omvang en bestemming niet in alle gevallen helder en eenduidig zijn vastgelegd in instellingsbesluiten;
- De accountant recent enkele kanttekeningen heeft geplaatst bij de onderbouwing en duidelijkheid van deze reserves en de bijbehorende instellingsbesluiten;

Overwegende dat:

- Het provinciaal beleid gericht dient te zijn op een zuinige, transparante en doelgerichte omgang met

- belastinggeld, waarbij reserves alleen worden ingesteld en aangewend voor duidelijk omschreven doelen;
- Het beleid van GS inzake de financiële reserves en de instellingsbesluiten daarvan concreter kan, zoals ook door de accountant signaleerd;
- Onvoldoende inzicht in de reserves en gebrekkige instellingsbesluiten kunnen leiden tot inefficiënt gebruik van publieke middelen en een gebrek aan verantwoording richting de Brabander;
- Een herijking van de reserves en instellingsbesluiten kan helpen om te waarborgen dat deze aansluiten bij de doelen van de provincie en de belangen van haar inwoners;

Dragen het College van GS op:

- Richting de Begroting 2026 de reserves van de provincie Noord-Brabant kritisch te beschouwen in het licht van de suggesties en voorbeelden die de accountant heeft geschetst, in samenspraak met de commissie sturen en verantwoorden;
- Waar nodig de instellingsbesluiten van deze reserves te herdefiniëren, zodat deze actueel, transparant en in lijn met de provinciale prioriteiten zijn;
- De resultaten van deze evaluatie te verwerken en deze aan PS voor te leggen bij de besluitvorming over de Begroting 2026;

Toelichting: de accountant heeft in een presentatie en toelichting geschetst welke knelpunten er kunnen bestaan bij de controle van de reserves bij de Provinciale jaarrekening. Voor de controlerend accountant moet helder zijn wat PS hebben bepaald bij de instelling van een reserve. Niet alleen het doel van de reserve, maar ook hoe deze gevuld wordt, wat er via de reserve gedekt mag worden, op welke wijze met een (dreigende) negatieve stand moet worden omgegaan. In de huidige instellingsbesluiten zijn niet alle belangrijke aspecten even goed opgenomen

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Patricia van der Kammen
CDA Brabant, Ronnie Buiks
FvD Brabant, Jozef Minkels
CU-SGP, Anne Schipper
50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M55-2025: Opcenten niet automatisch indexeren

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateernde dat:

- Het huidige bestuursakkoord het volgende voornemen vermeldt in relatie tot het vergroten van de begrotingsruimte: Een verhoging van de jaarlijkse aanpassing van de opcenten Motorrijtuigenbelasting naar 2,5 procent per jaar;

Overwegende dat:

- De provincie Noord-Brabant met de huidige opcenten MRB veel meer inkomsten genereert dan nodig is voor de financiering van provinciale wegen, fietspaden en verkeersveiligheidsbeleid, waardoor extra verhogingen budgettair niet noodzakelijk zijn;
- Een structurele indexering van de opcenten met 2,5 procent per jaar leidt tot een onnodige en onvoorspelbare lastenverzwaring voor de automobilist, die niet langer als melkkoe mag dienen voor provinciale financiën;
- Het college niet het recht moet nemen om met een automatische, structurele verhoging van de opcenten

MRB financieel beleid vast te leggen dat toekomstige besturen bindt en waarmee het principe van niet over het graf regeren wordt geschonden;

Dragen GS op:

- Het automatisch verhogen van de opcenten Motorrijtuigenbelasting met 2,5 procent per jaar te schrappen en de budgettaire gevolgen hiervan bij het eerstvolgende moment in de S&V-cyclus te verwerken;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Patricia van der Kammen, Tjerk Langman

Motie M56-2025: Herziening Financiële verordening, geen achteraf autorisaties van budget

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- het college in 2024 de financiële verordening heeft gewijzigd;
- het college daarbij een zogeheten Statenmededeling-Plus begrip heeft geïntroduceerd in de verordening en zo regelmatig de gelegenheid creëert om budgetten te besteden die door PS nog niet zijn goedgekeurd;

Overwegende dat:

- het budgetrecht van PS ziet op het recht van PS om vooraf goedkeuring te geven aan beoogde uitgaven van GS;
- de bepalingen over Statenmededelingen-Plus met dat principe in strijd is;
- de minister van BZK recent heeft uitgesproken¹ dat het principe van vooruitlopen op financiële beslissingen ook op decentraal niveau slechts in bijzondere gevallen is toegestaan, met een goede rechtvaardiging;

Dragen GS op:

- geen enkele Statenmededeling-Plus meer aan PS aan te bieden
- zo snel mogelijk een correctie van de financiële verordening aan PS voor te leggen met betrekking tot dit punt;

¹ <https://www.eerstekamer.nl/verslag/20250408/verslag>

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Patricia van der Kammen

Motie M57-2025: Geen turbine meer erbij

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De provincie, o.a. via de Energieagenda 2030, nog volop inzet op windenergie op land;
- Deze inzet gepaard gaat met aanzienlijke kosten, zowel financieel als in termen van manuren, die ten laste komen van de provinciale begroting en andere prioriteiten;

Overwegende dat:

- Het draagvlak voor nieuwe windturbines in de provincie minimaal is en verdere plaatsing de kloof tussen overheid en burger vergroot;
- De huidige plannen voor windturbines in Noord-Brabant niet voldoende rekening houden met de bezwaren van omwonenden en de risico's voor de volksgezondheid;
- Wetenschappelijke studies en ervaringen van omwonenden wijzen op gevaren voor de volksgezondheid, zoals geluidsoverlast, laagfrequent geluid en slagschaduw, die leiden tot stress, slaapproblemen en andere gezondheidsklachten;
- Windturbines gevaarlijke stoffen bevatten, zoals bisfenol A, die bij productie, gebruik en uiteindelijke ontmanteling risico's opleveren voor zowel het milieu als de volksgezondheid;
- De provincie Noord-Brabant een verantwoordelijkheid heeft om de gezondheid en het welzijn van haar inwoners te beschermen;
- Er voldoende alternatieven beschikbaar zijn of ontwikkeld kunnen worden voor energieopwekking die minder belastend zijn voor mens en natuur;

Dragen GS op:

- Geen medewerking meer te verlenen aan het realiseren van nieuwe windturbines in Noord-Brabant;
- Bestaande plannen voor windturbineprojecten te heroverwegen en waar mogelijk te staken, met prioriteit voor de bescherming van de volksgezondheid en het milieu;
- Te investeren in alternatieve, minder ingrijpende vormen van energie die beter aansluiten bij de belangen van de Brabanders, zoals kernenergie;

¹ <https://www.eerstekamer.nl/verslag/20250408/verslag>

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Patricia van der Kammen

Motie M58-2025: Opties voor SMR-oplossingen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- Noord-Brabant geconfronteerd wordt met problemen op het gebied van energie zoals een groeiende elektriciteitsvraag, netcongestie en peperdure energie;
- Deze problemen het effect zijn van overheidsbeleid de afgelopen jaren, zoals de inzet op wind- en zonne-energie, grootschalige elektrificatie, de afkoppeling van het gasnet, etc.;
- De provincie Noord-Brabant reeds investeert in nucleaire innovatie, zoals de gesmolten-zout- reactor, en daarmee een goede basis legt om snel stappen te zetten in een echt toekomstbestendige en betaalbare energieoplossing;
- Het Rijk en de markt toenemende interesse tonen in Small Modular Reactors (SMR's), die ook werkelijk binnen een horizon van enkele jaren realiseerbaar zijn;
- Er nog geen concrete provinciale plannen zijn om de toepassing van SMR's systematisch voor te bereiden;

Overwegende dat:

- Kernenergie, en in het bijzonder kleine modulaire reactoren, een stabiele en constante energiebron biedt;

- SMR's door hun compacte ontwerp, kortere bouwtijd en flexibiliteit een kans bieden voor regionale toepassing;
- Andere provincies, bedrijven en landen reeds stappen zetten richting de verkenning en realisatie van SMR's, en Noord-Brabant niet achter mag blijven in deze innovatieve ontwikkeling;
- Uit de expertmeeting van 14 maart jl. is gebleken dat ruimtelijke inpassing, vergunningen en financiering de voornaamste struikelblokken zijn;
- Ook bleek dat er meerdere goede technologieën voorhanden of in ontwikkeling zijn die kansrijk kunnen zijn in Brabant, alle met andere behoeften, voorwaarden, kostenramingen of ruimteaspecten;

Verzoeken GS:

- Voor de zomer een inventarisatie aan PS aan te bieden van de voor Brabant mogelijke technologieën/soorten SMR's, inclusief de voordelen en nadelen, voorwaarden, financiële schatting (benodigde investering, going concern kosten, energieproductiecapaciteit) en potentiële tijdspaden voor realisatie van die verschillende oplossingen.

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Patricia van der Kammen

Motie M63-2025: Lobby mee voor verbreding A67

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De A67 tussen Leenderheide en Geldrop al jaren een bottleneck is met files, ongevallen en economische schade tot gevolg;
- Dit tracé onderdeel is van een lijst van grote investeringen in infrastructuur die door het Rijk on hold zijn geplaatst vanwege het dossier stikstof;
- Recent nieuws meldt dat het viaduct van de A67 over het spoor bij Geldrop risico's vertoont door verzwakking, en aangepakt zal moeten worden;1
- De gemeente Geldrop-Mierlo heeft aangegeven dat het aanpakken van het viaduct kansen biedt om de A67 nu eindelijk te verbreden, en dat hiervoor ook een lobby zal worden opgestart;

Overwegende dat:

- Het aanpakken van het viaduct een gouden kans biedt om gelijk de wegcapaciteit te vergroten;
- Noord-Brabant niet langer kan wachten op Haagse bureaucratie terwijl onze chauffeurs en ondernemers in de file staan;
- Een krachtige lobby samen met de gemeente Geldrop-Mierlo de druk op het Rijk kan opvoeren om dit eindelijk te regelen;

Roepen Gedeputeerde Staten op:

- Zich per direct aan te sluiten bij de lobby van de gemeente Geldrop-Mierlo voor verbreding van de A67, minimaal tussen Leenderheide en Geldrop;
- Actief mee te werken aan een plan waarin de aanpak van het risicovolle viaduct wordt gecombineerd met wegverbreding naar 2x3 rijstroken;
- Voor eind 2025 concrete afspraken met het Rijk te maken over financiering en uitvoering, zodat Brabant niet langer achterblijft;

¹ <https://www.bd.nl/eindhoven/verzwakt-viaduct-in-a67-is-reden-om-weg-eindelijk-te-verbreden-hoopt-geldrop-anders-gemiste-kans~a946bb15/>

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Tjerk Langman

Motie M72-2025: Ruit Eindhoven

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- De wegen rondom Eindhoven in de spits blijven vollopen;
- De aanpak van de N279 tussen Veghel en Asten nog lang op zich laat wachten;

Overwegende dat:

- Een Ruit om Eindhoven nu meer dan ooit onmisbaar is voor een goed functionerend hoofdwegenet en om de regio Eindhoven - Helmond bereikbaar te houden;
- Vergevoerde plannen met betrekking tot de Ruit, die al tijden op de plank liggen, tenminste deels opgepakt kunnen worden om realisatie te bespoedigen;

Dragen GS op:

- Met voorrang onderzoek te doen naar het lokale draagvlak voor de "Ruit" (met name de Noord-Oostcorridor), de kosten en de benodigde tijd tot realisatie, en op basis van de resultaten hiervan bij voldoende steun het proces tot voltooiing van de Ruit te hervatten;
- Bij dit onderzoek een mogelijke cofinanciering vanuit de middelen van project Beethoven van het Rijk mee te nemen en hiervoor actief in Den Haag te lobbyen;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Tjerk Langman

JA21 Brabant, Kevin Nuijten

BBB Brabant, Lia Damen

FvD Brabant, Jozef Minkels

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Van Miltenburg, die al klaarstaat. Gaat uw gang.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank u, voorzitter. De afgelopen dagen was ik in de oude hoofdstad van het hertogdom Brabant, in Brussel. En gisteren en vandaag vindt daar een tweedaagse topontmoeting plaats tussen het Europese bedrijfsleven en Oekraïne. Europa wil de economische banden met Kiev aanhalen en het herstel van Oekraïne versnellen. En wij willen het land steunen omwille van onze eigen veiligheid en helpen op zijn weg naar toetreding en integratie in de Europese Unie. In zijn toespraak gisteren zei de Oekraïense premier dat de toetreding van zijn land tot de Europese Unie gunstig is voor Europa, voor ons. Hij zei letterlijk dat het versnellen van de toetreding van Oekraïne tot de EU niet alleen een gebaar van solidariteit is. Het is een investering in de kracht van Europa. Wat D66 betreft is het daarmee ook een investering in Nederland en een investering in een van de meest toonaangevende Europese regio's, in ons eigen Brabant. Met GroenLinks collega Michiel Philippart hebben we recentelijk besloten een initiatiefvoorstel te maken. Een initiatiefvoorstel om de samenwerking tussen Brabant en Oekraïne te gaan verkennen. En om te kijken hoe stakeholders als het Brabantse bedrijfsleven, gemeenten, waterschappen, kennisinstellingen, misschien ook wel onderwijsinstellingen, tal van maatschappelijke

organisaties, we noemen dat wel eens mooi de quadruple helix, een bijdrage kunnen leveren aan de wederopbouw van Oekraïne. En daarmee investeren we in onze gemeenschappelijke veiligheid, maar ook in onze welvaart op de korte en lange termijn. Voorzitter, Brabant is niet alleen verbonden met de wereld, maar ook met andere provincies. De Maas is een mooie grensrivier met Gelderland en de veerpontjes over de Maas maken dagelijks voor onze inwoners de verbinding over de provinciegrenzen mogelijk. Er is een noodzaak om creatief te kijken hoe we die veerdiensten kunnen steunen bij de verduurzaming. Dat levert milieu- en klimaatwinst op, maar ook een besparing op de brandstofkosten en daarmee op de exploitatiekosten. En wij, het provinciebestuur van Brabant kunnen de veren daarbij via een pilot ondersteunen. D66 dient daartoe een motie in, gesteund door een aantal andere partijen. De Europese Unie biedt wellicht ook kansen op financiering van zo'n pilot. En dat brengt me op onze tweede motie. De vraag is namelijk hoe kunnen we Europese projecten nog meer gaan aanjagen in het huis in Brabant door slimme provinciale cofinanciering voor subsidies, dan wel andere financiële stromen. Er loopt inmiddels een onderzoek binnen de provinciale organisatie, waarbij bureau Buiten als adviesbureau is aangesteld. Ik wil gedeputeerde Van Gruijthuijsen vragen om ons daarover te informeren, als de uitkomsten van dat lopende onderzoek hier in huis met hulp van zo'n adviesbureau bekend zijn via een Statenmededeling. En de vraag is dan ook, gedeputeerde Van Gruijthuijsen, kunt u ons dat toezeggen? Voorzitter, de twee genoemde moties vormen een hele mooie illustratie hoe we samen Brabant maken. En niet toevallig is dat ook de titel van ons mooie bestuursakkoord. Maar goed bestuur vraagt niet enkel om samenwerking en samenspraak, maar ook om tegenspraak. D66 was dan ook echt onaangenaam verrast, ik kijk even in de richting van JA21, helaas is Willem Rutjens er niet, toen enige tijd geleden de Brabantse Milieufederatie hier onder vuur werd genomen na te hebben ingesproken. In deze zaal werden zij onder vuur genomen door JA21. Voorzitter, de vraag die echt bij ons opkomt is de volgende. Hebben de toeslagenaffaire en hebben de problemen in Groningen rond de gaswinning ons dan niet geleerd dat luisteren naar een kritisch geluid, naar een tegenstem, naar een tegengeluid juist ons bestuur krachtig gemaakt? Juist milieu en natuur kunnen zelf geen tegengeluid laten horen, dus moeten anderen dat doen. Of misschien ook niet. Er is namelijk inmiddels een internationale beweging op gang gekomen die pleit voor het toekennen van rechtspersoonlijkheid aan de natuur. Een aan te stellen belangenbehartiger of voogd kan dan een stem geven vanuit de intrinsieke waarde van de natuur zelf. Zou het niet mooi zijn om in navolging van een rivier in Nieuw-Zeeland met een moeilijke naam, de Whanganui, bijvoorbeeld ook onze Dommel een eigen stem te geven, of bijvoorbeeld de Brabantse Wal? Zou het ons bestuurlijk geharrewar kunnen besparen? Dat vraag ik me af. Zou het ons helpen in het recente stikstofgeschil met onze Vlaamse burens rond Ineos of misschien een aanpak kunnen gaan vormen voor de verontreiniging in het water van de Dommel door de lozingen in Vlaanderen? D66 dient dan ook een motie in om een juridisch onderzoek te laten doen naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van het toekennen van rechtspersoonlijkheid aan grensoverschrijdende natuurelementen. Het is simpelweg een onderzoek, we gaan geen rechten toekennen.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. U had het over de verontreiniging van de Dommel vanuit België, maar ik heb inmiddels meetresultaten van verontreinigingen vanuit natuurgebieden in de Dommel van 10 milligram per liter. Dat komt ook rechtstreeks in de Dommel. Hoe gaat u dat dan aanpakken?

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, ik zou dan toch graag even wat nadere specificatie willen hebben. U heeft het over verontreiniging vanuit de natuur. Heeft u het dan over de mest die aan de randen van natuurgebieden, van Natura 2000 gebieden, wordt uitgereden en eigenlijk zorgt voor nutriënten en daarmee de verontreiniging en de algengroei, bijvoorbeeld in onze rivieren en beken?

De heer **Van Dommelen** (BBB): Ik heb het over een specifiek natuurgebied. Het is een stilstaand natuurgebied dat gevuld wordt met regenwater. Het wordt vervuild door ganzen en andere watervogels. Dat komt met 10 milligram in de Dommel terecht en twee kilometer verderop zit er nog vijf milligram. En dan geeft u de schuld aan België. Dat vind ik ontzettend jammer.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, ik begrijp dat de BBB met een ondiplomatieke term de shit graag wijt aan anderen, maar ik ken de meetresultaten niet. Het lijkt me echt heel sterk dat vogels zorgen voor een verontreiniging op grote schaal van een waterloop. Maar ik hoor heel graag van GS of men bekend is met dit onderzoek en hoe dat precies zit. Maar het lijkt me een beetje te makkelijk om dit weer over de schutting te gooien van de natuur. Dan blijven we een soort vicieuze cirkel redeneren, meneer Van Dommelen.

De **voorzitter**: De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. De heer van Miltenburg viel net mijn collega, de heer Rutjens, aan. Hij is er nu niet bij. Ik wil daarover zeggen dat wij bezwaar hebben gemaakt, omdat BMF in dit geval met geld van de provincie procedeert tegen de provincie. En dan hebben wij er moeite mee om iemand te laten inspreken.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, nu komt de aap uit de mouw. Dus omdat de BMF hier gebruikmaakt van een inspraakrecht heeft u uiteindelijk de aanval ingezet op een van de sprekers. Is dat hoe democratie werkt in de zin van JA21?

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, we hadden er moeite mee dat wij met onze subsidiegelden BMF subsidiëren en dat vervolgens daarmee hier wordt ingesproken en geprotesteerd tegen ons als provincie. Dat is de omgekeerde wereld. En daar heeft de heer Rutjens bezwaar tegen gemaakt.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, misschien is het een mooi bruggetje, want volgens mij hebben we ook een relatie met omroep Brabant. Die komen volgens mij hier zelfs jaarlijks tekst en uitleg geven hoe zij omgaan met de vrije nieuwsgaring. Ook daar zit steun vanuit de provincie in. Als het bijvoorbeeld gaat om het organiseren van een verkiezingsdebat, wordt er in ieder geval ook meegedacht vanuit deze provinciale organisatie. Dat heeft alles te maken met het feit dat je de tegenstem, het tegengeluid moet kunnen respecteren. Dat maakt ons bestuur veerkrachtiger, dat maakt ons sterker, dat zorgt ervoor dat we met zijn allen scherper aan de wind blijven zeilen. Dus of het nou gaat om de onafhankelijke media, ik kom daar zo nog over te spreken, of het gaat om een BMF, of het gaat om sprekers, zoals we ook vandaag hebben we mogen horen, die mensen zijn allemaal meer dan welkom. Of ze nou een geluid in lijn met ons provinciale beleid laten horen of juist kritisch zijn. Hoe kritischer, hoe beter.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik heb de indruk dat het hier langs elkaar loopt. Volgens mij gaat het JA21 zelf over de procedure en niet om het kritische geluid. Volgens mij zit er bij JA21 de kanttekening nog niet bij, maar dat is mijn interpretatie. Ik hoor de heer Van Miltenburg zeggen dat we moeten leren van het toeslagenschandaal en het gasschandaal in Groningen. Grote dingen die fout gegaan zijn. En ik hoor meneer Van Miltenburg ook een heel groot verhaal over Europa afsteken. Dan wil ik in dit geluid van het vorige debat toch wel meenemen dat er ook in Europa een groot schandaal aan het licht gekomen is, namelijk dat er geld betaald is om NGO's te laten lobbyen. Dus in dat licht zou ik wel willen kijken, kijk ook eens naar uzelf en neem dat in uw achterhoofd mee.

De heer **Van Miltenburg** (D66): U zegt, kijk naar uzelf, maar ik zit niet in Europa. We maken wel deel uit van Europa. Samen met de andere lidstaten en alle geledingen in die lidstaten zijn wij en maken we Europa. En u heeft het over een schandaal. Inmiddels is dat volgens mij al behoorlijk genuanceerd. En ook daar geldt, waarom vindt er uiteindelijk steun vanuit een Europese commissie plaats richting NGO's? Dat heeft alles te maken met het zorgen dat de belangen die ondersneeuwen in het gelobby van grote commerciële partijen toch nog een plek krijgen en gehoord kunnen worden.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, volgens mij is de nuance juist dat er gewoon voor betaald is om die belangen aan tafel te krijgen en daar kunnen we van mening over verschillen. Maar de manier waarop het gegaan is, is in ieder geval niet netjes, het had openbaar moeten zijn.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, ik wil heel graag een handreiking doen richting meneer Havermans. En ik wil hem best wel van wat extra informatie voorzien. Ik verwijs naar Politico, veel belezen in Brussel, de echte Europawatchers smullen dagelijks van de nieuwsbrief. Politico heeft inmiddels allerlei berichten wereldkundig gemaakt, die laten zien dat het echt toch wat anders in elkaar zit dan u hier doet vermoeden. Voorzitter, ik ga verder. Ik had het over tegenspraak en media. Wat ons betreft moeten tegenspraak en kritische onafhankelijke geluiden in een sterke Brabantse democratie juist ook komen van de media. De lokale en regionale media hebben echter steeds minder budget om onafhankelijke onderzoeksjournalistiek te bedrijven. Controle van bestuur en goede onafhankelijke informatie over provinciale thema's verbetert nou juist de kwaliteit van onze besluitvorming. D66 dient daarom een vierde motie in om te verkennen of we in Brabant, in navolging van een aantal andere provincies hier in Nederland, daartoe een Brabants Mediafonds kunnen instellen. Voorzitter, ik kom tot een afronding. Brabant ligt wat ons betreft heel stabiel op koers in een sterk veranderende wereld. De voorliggende perspectiefnota getuigt van die stabiele koers. Ik zeg met nadruk een sterk veranderende wereld, want daarom is het echt van belang dat we als Brabant vooral de verbinding zoeken, hier in Brabant met elkaar, ook hier in deze zaal, maar ook daarbuiten, maar ook met onze burens. Want samen maken we Brabant sterk. In de verbinding met de wereld om ons heen maken we Brabant nog sterker. Tot zover, voorzitter.

Motie M59-2025: Pilot project verduurzaming veerdiensten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateernde dat:

- Brabant meerdere veerverbindingen over de Maas telt en de exploitatie van deze veerverbindingen geen primaire verantwoordelijkheid is van de provincie Noord-Brabant;
- Exploitanten van de veerdiensten naar mogelijkheden zoeken om hun exploitatie kostendekkend te krijgen in tijden van stijgende arbeidskosten en brandstofprijzen en van kostbare vervangingsinvesteringen;
- Vervangings- en verduurzamingsinvesteringen voor exploitanten van veerdiensten zeer kostbaar zijn en drukken op de exploitatie;
- Het bestuursakkoord Samen maken we Brabant vermeldt: "We staan open voor het versterken van de Brabantse veerverbindingen over de Maas. De exploitatie van veerverbindingen is een verantwoordelijkheid van de gemeenten. De provincie kan een bijdrage leveren aan het realiseren van een veerverbinding als dit bijdraagt aan de bereikbaarheid van Brabant en de exploitatie duurzaam geborgd is."

Overwegende dat:

- Verduurzaming van de veerdiensten wenselijk is om een bijdrage te leveren aan de klimaat- en milieudoelstellingen die zijn neergelegd in Europese, nationale en Brabantse wettelijke kaders en beleidskaders;
- Bestaande veerponten veelal kunnen worden verduurzaamd door elektrificatie van de aandrijflijn ter vervanging van het gebruik van fossiele brandstoffen, maar dergelijke investeringen kostbaar zijn en veelal drukken op de bestaande exploitatie van de veerdiensten;
- Een pilotproject om een of meerdere bestaande veerponten te verduurzamen waardevolle lessen kan opleveren over de klimaat- en milieuwinst, de besparingen op de brandstofkosten, de exploitatie van veerdiensten én deze lessen niet enkel voor de Brabants-Gelderse veerdiensten, maar voor alle veerdiensten in Nederland en Europa interessant kunnen zijn.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Te verkennen of een pilotproject met een financiële bijdrage vanuit de provincie kan worden opgestart ter verduurzaming van een of meerdere van de Brabants-Gelderse veerdiensten en daartoe de samenwerking met Gelderland, het Rijk en de Europese Unie aan te gaan om tot een financiële dekking te komen.
- Met het oog op de begroting 2026 in beeld te brengen welke kosten dit vraagt en op welke wijze deze gedekt kunnen worden;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Matthijs van Miltenburg
SP, Irma Koopman
PvdD, Ellen Putman
GroenLinks, Jade van der Linden
PvdA, Ward Deckers
Volt, Inge Vossen

Motie M59a-2025: Pilot project verduurzaming veerdiensten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- Brabant meerdere veerverbindingen over de Maas telt en de exploitatie van deze veerverbindingen geen primaire verantwoordelijkheid is van de provincie Noord-Brabant;
- Exploitanten van de veerdiensten naar mogelijkheden zoeken om hun exploitatie kostendekkend te krijgen in tijden van stijgende arbeidskosten en brandstofprijzen en van kostbare vervangingsinvesteringen;
- Vervangings- en verduurzamingsinvesteringen voor exploitanten van veerdiensten zeer kostbaar zijn en drukken op de exploitatie;
- Het bestuursakkoord Samen maken we Brabant vermeldt: "We staan open voor het versterken van de Brabantse veerverbindingen over de Maas. De exploitatie van veerverbindingen is een verantwoordelijkheid van de gemeenten. De provincie kan een bijdrage leveren aan het realiseren van een veerverbinding als dit bijdraagt aan de bereikbaarheid van Brabant en de exploitatie duurzaam geborgd is."

Overwegende dat:

- Verduurzaming van de veerdiensten wenselijk is om een bijdrage te leveren aan de klimaat- en

milieudoelstellingen die zijn neergelegd in Europese, nationale en Brabantse wettelijke kaders en beleidskaders;

- Bestaande veerponten veelal kunnen worden verduurzaamd door elektrificatie van de aandrijflijn ter vervanging van het gebruik van fossiele brandstoffen, maar dergelijke investeringen kostbaar zijn en veelal drukken op de bestaande exploitatie van de veerdiensten;
- Een pilotproject om een of meerdere bestaande veerponten te verduurzamen waardevolle lessen kan opleveren over de klimaat- en milieuwinst, de besparingen op de brandstofkosten, de exploitatie van veerdiensten én deze lessen niet enkel voor de Brabants-Gelderse veerdiensten, maar voor alle veerdiensten in Nederland en Europa interessant kunnen zijn.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Te verkennen of een pilotproject met een financiële bijdrage vanuit de provincie kan worden opgestart ter verduurzaming van een of meerdere van de Brabants-Gelderse veerdiensten en daartoe de samenwerking met Gelderland, het Rijk en de Europese Unie aan te gaan om tot een financiële dekking te komen.
- Met het oog op de begroting 2026 in beeld te brengen welke kosten dit vraagt en op welke wijze deze gedekt kunnen worden;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Matthijs van Miltenburg
SP, Irma Koopman
PvdD, Ellen Putman
GroenLinks, Jade van der Linden
PvdA, Ward Deckers
Volt, Inge Vossen
50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M60-2025: Aanjagen van Europese projecten door slimme (co-)financiering

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- de provincie Noord-Brabant vele maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven kent die zich voltrekken binnen de beleidsdoelstellingen van Nederland én de Europese Unie en deze doelstellingen niet enkel verplichtingen, maar zeker ook kansen bieden voor Brabant als het gaat om onder meer verrijking met kennis, kunde en financiële middelen (kassa);
- de huidige Europese meerjarenbegroting (het zogeheten Meerjarig Financieel Kader, MFK) afloopt in 2027 en de Europese Commissie op korte termijn met een voorstel voor een nieuw MFK komt;
- het voorstel voor de Perspectiefnota 2026 vermeldt: "Voor ons als provincie is dit een belangrijk moment om Europese middelen aan te boren via bijvoorbeeld de inhoudelijke programmafondsen. In veel gevallen vergt dit ook cofinanciering. Het is dus essentieel hier in deze bestuursperiode op te anticiperen. Onder meer door voldoende cofinancieringsmiddelen beschikbaar te hebben inclusief een gedegen plan om met succes Europese fondsen aan te boren. Hier maken we de komende tijd dan ook werk van."
- In het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant' de intentie wordt uitgesproken om optimaal gebruik te maken van Europese subsidies om Brabantse doelstellingen te verwezenlijken en in Brabant impact te maken;

Overwegende dat:

- er ook onder het huidige MFK en de lopende Europese (programma-)fondsen nog meer dan voldoende mogelijkheden bestaan om Europese (onder meer financiële) middelen aan te boren;
- provinciale cofinanciering van Europese projecten momenteel allereerst binnen de begrotingsonderdelen van de diverse programma's dient te worden gevonden en er weliswaar een reserve cofinanciering Europese Programma's 2014-2020 bestaat, maar deze niet generiek wordt ingezet om alle relevante Europese projecten te kunnen cofinancieren die programma- overstijgend van belang zijn en betekenis hebben;
- Brabant daardoor nog kansen op Europese kennis, kunde en (financiële) middelen deels onbenut laat, ondanks het gegeven dat de provinciale organisatie, verbonden partijen, onze deelnemingen en diverse andere relevante Brabantse stakeholders en 'quadriple helix-partijen' hierop al bovenmatig goed presteren;
- we de provinciale cofinanciering daaraan nu al op korte termijn dienstbaar moeten maken;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- de provinciale organisatie dusdanig in te richten dat met ingang van het begrotingsjaar 2026 optimaal geprofiteerd kan worden van de Europese middelen en kansen;
- in beeld te brengen wat dit betekent voor de inrichting van de begroting, welke kosten dit vraagt en op welke wijze deze gedekt kunnen worden en Provinciale Staten daarover dit najaar 2025 bij begrotingsvoorstel 2026 te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Matthijs van Miltenburg

Motie M60a-2025: Aanjagen van Europese projecten door slimme (co-)financiering

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- de provincie Noord-Brabant vele maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven kent die zich voltrekken binnen de beleidsdoelstellingen van Nederland én de Europese Unie en deze doelstellingen niet enkel verplichtingen, maar zeker ook kansen bieden voor Brabant als het gaat om onder meer verrijking met kennis, kunde en financiële middelen (kassa);
- de huidige Europese meerjarenbegroting(het zogeheten Meerjarig Financieel Kader, MFK) afloopt in 2027 en de Europese Commissie op korte termijn met een voorstel voor een nieuw MFK komt;
- het voorstel voor de Perspectiefnota 2026 vermeldt: "Voor ons als provincie is dit een belangrijk moment om Europese middelen aan te boren via bijvoorbeeld de inhoudelijke programmafondsen. In veel gevallen vergt dit ook cofinanciering. Het is dus essentieel hier in deze bestuursperiode op te anticiperen. Onder meer door voldoende cofinancieringsmiddelen beschikbaar te hebben inclusief een gedegen plan om met succes Europese fondsen aan te boren. Hier maken we de komende tijd dan ook werk van."
- In het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant' de intentie wordt uitgesproken om optimaal gebruik te maken van Europese subsidies om Brabantse doelstellingen te verwezenlijken en in Brabant impact te maken;

Overwegende dat:

- er ook onder het huidige MFK en de lopende Europese (programma-)fondsen nog meer dan voldoende mogelijkheden bestaan om Europese (onder meer financiële) middelen aan te boren;

- provinciale cofinanciering van Europese projecten momenteel allereerst binnen de begrotingsonderdelen van de diverse programma's dient te worden gevonden en er weliswaar een reserve cofinanciering Europese Programma's 2014-2020 bestaat, maar deze niet generiek wordt ingezet om alle relevante Europese projecten te kunnen cofinancieren die programma- overstijgend van belang zijn en betekenis hebben;
- Brabant daardoor nog kansen op Europese kennis, kunde en (financiële) middelen deels onbenut laat, ondanks het gegeven dat de provinciale organisatie, verbonden partijen, onze deelnemingen en diverse andere relevante Brabantse stakeholders en 'quadriple helix-partijen' hierop al bovenmatig goed presteren;
- we de provinciale cofinanciering daaraan nu al op korte termijn dienstbaar moeten maken;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- de provinciale organisatie dusdanig in te richten dat met ingang van het begrotingsjaar 2026 optimaal geprofiteerd kan worden van de Europese middelen en kansen;
- in beeld te brengen wat dit betekent voor de inrichting van de begroting, welke kosten dit vraagt en op welke wijze deze gedekt kunnen worden en Provinciale Staten daarover dit najaar 2025 bij begrotingsvoorstel 2026 te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Matthijs van Miltenburg
GroenLinks, Michiel Philippart
PvdA, Kevin Hordijk

Motie M61-2025: Geef de grensoverschrijdende natuur een stem

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateernde dat:

- Brabant meerdere grensoverschrijdende natuurelementen telt zoals de rivier de Dommel en de Kalmthoutse Heide die te kampen hebben met drukfactoren als overmatige stikstofdepositie en industriële lozingen;

Overwegende dat:

- Bestuurlijke vertegenwoordigers van onder meer centrale overheden, provincies, waterschappen, gemeenten, agentschappen aan beide kanten van de grens bevoegdheden kunnen uitoefenen die raken aan het belang van grensoverschrijdende natuurelementen;
- Bij de uitoefening van die bevoegdheden soms het belang van natuurbescherming kan leiden tot spanningen in de onderlinge bestuurlijke relaties aan beide kanten van de grens, vanwege botsende belangen en daarbij wel namens de natuur wordt gesproken, maar de natuur zelf geen stem en rechtspersoonlijkheid heeft;
- Er inmiddels wereldwijd diverse voorbeelden zijn waarbij natuur zelf rechten heeft verkregen en rechtspersoonlijkheid is toegekend. Zo heeft Nieuw-Zeeland in 2017 een verdrag met de Maori getekend om de rivier Whanganui als een rechtspersoon te erkennen en een voogd aan te wijzen om namens de rivier te spreken;
- Verder juridisch onderzoek nodig is naar een goed hanteerbare vorm om in Nederland en Brabant rechtspersoonlijkheid toe te kunnen kennen aan grensoverschrijdende natuurelementen, waarbij een (juridische) entiteit met een belangenbehartiger of voogd ontstaat.
- Een dergelijke verkenning kan bijdragen aan een concreet instrument om in goede harmonie en in

afstemming met bestuurlijke burens grensoverschrijdende natuur een eigen stem te geven;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Te verkennen of een opdracht kan worden verstrekt aan bijvoorbeeld de Tilburg University om juridisch onderzoek te doen naar de wijze en randvoorwaarden om aan grensoverschrijdende natuurelementen zoals de rivier de Dommel of Grenspark Kalmthoutse Heide rechtspersoonlijkheid toe te kunnen kennen.
- Met het oog op de begroting 2026 in beeld te brengen welke kosten dit vraagt en op welke wijze deze gedekt kunnen worden;

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Matthijs van Miltenburg

Motie M62-2025: Regel je eigen tegenmacht

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- Lokale en regionale media steeds verder onder druk staan;
- Er relatief weinig onderzoeksjournalistiek plaats vindt over provinciale thema's in Brabant;
- De WRR adviseert dat een versterking van de lokale en regio media noodzakelijk is¹;

Overwegende dat:

- Een goed functionerende democratische rechtstaat gebaat is bij controle door een divers en kwalitatief medialandschap;
- Gemeenteraden en Provinciale Staten van Brabant gebaat zijn bij goede en onafhankelijke informatievoorziening om hun controlerende rol goed uit te kunnen voeren;
- Controle van de macht door media en onderzoeksjournalistiek de kwaliteit van het bestuur kan verhogen;
- In het bestuursakkoord is opgenomen dat we graag zien dat de regionale en lokale journalistiek behouden blijft en waar nodig versterkt wordt²;
- Een mediafonds een concreet instrument is om dit laatstgenoemde doel te bereiken;
- De provincies Utrecht en Zuid-Holland reeds een vergelijkbaar fonds hebben opgericht^{3,4};

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Een verkenning in te zetten naar het opzetten van een Brabants Mediafonds;
- Met het oog op de begroting 2026 in beeld te brengen welke kosten dit vraagt en op welke wijze deze gedekt kunnen worden;

¹ <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2024/10/03/aandacht-voor-media> (p. 473)

² Bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant' (p. 26)

³ <https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/sterke-lokale-journalistiek#mediafonds>

⁴ <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/lokaal-bestuur/kwaliteitsimpuls-zuid-hollandse-journalistiek/>

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Kasper van de Langenberg

Motie M62a-2025: Regel je eigen tegenmacht

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- Lokale en regionale media steeds verder onder druk staan;
- Er relatief weinig onderzoeksjournalistiek plaats vindt over provinciale thema's in Brabant;
- De WRR adviseert dat een versterking van de lokale en regio media noodzakelijk is¹;

Overwegende dat:

- Een goed functionerende democratische rechtstaat gebaat is bij controle door een divers en kwalitatief medialandschap;
- Gemeenteraden en Provinciale Staten van Brabant gebaat zijn bij goede en onafhankelijke informatievoorziening om hun controlerende rol goed uit te kunnen voeren;
- Controle van de macht door media en onderzoeksjournalistiek de kwaliteit van het bestuur kan verhogen;
- In het bestuursakkoord is opgenomen dat we graag zien dat de regionale en lokale journalistiek behouden blijft en waar nodig versterkt wordt²;
- Een mediafonds een concreet instrument is om dit laatstgenoemde doel te bereiken;
- De provincies Utrecht en Zuid-Holland reeds een vergelijkbaar fonds hebben opgericht^{3,4};

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Een verkenning in te zetten naar het opzetten van een Brabants Mediafonds;
- Met het oog op de begroting 2026 in beeld te brengen welke kosten dit vraagt en op welke wijze deze gedekt kunnen worden;

¹ <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2024/10/03/aandacht-voor-media> (p. 473)

² Bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant' (p. 26)

³ <http://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/sterke-lokale-journalistiek#mediafonds>

⁴ <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/lokaal-bestuur/kwaliteitsimpuls-zuid-hollandse-journalistiek/>

en gaan over tot de orde van de dag.

D66, Kasper van de Langenberg
Volt, Inge Vossen
Partij voor de Dieren, Ellen Putman

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Van Miltenburg. Ik zie de heer Buiks komen, hij heeft het woord.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. De bestuursperiode is op de helft. We bespreken de perspectiefnota, maar missen daarin het perspectief. In de krant leunt de coalitie ondertussen tevreden achterover. En ook vandaag weer. Ze geloven erg veel in zichzelf. Er worden zaken niet behaald? Dan krijgt het Rijk de schuld. Het CDA heeft zo een aantal belangrijke zaken, waarbij we daadkracht en resultaten missen. De woningbouw blijft achter en dan wordt vlug naar stikstof gewezen. Maar wat te denken van de taaië bureaucratie? De ellenlange doorlooptijden en het onontwarbare web van provinciale regelzucht. Voorbeelden hebben we hier genoeg van. Brabant zit nog steeds op slot en de sleutel is in geen velden of wegen te bekennen. Brabant kent beschamend genoeg het hoogste aantal verkeersdoden in Nederland. Elk perspectief voor de landbouw ontbreekt. We lenen een slordige twee miljard euro uit buiten Brabant en onze jongeren kunnen te weinig lenen om een woning te kopen. De kleine kernen worden te vaak vergeten. Brede welvaart stagneert en Shell wil uit Brabant vertrekken. En zo kan ik nog wel even doorgaan, voorzitter. Er zijn natuurlijk ook dingen waar onze fractie blij mee is. De deal rondom Brainport, het inzetten van het erfgoedfonds en het inzetten van gelden voor de ondersteuning van woningbouw. Maar er is nog veel werk aan de winkel. Het CDA hoopt dat dit college

de mouwen gaat opstropen en nu echte prestaties gaat neerzetten. Geef Brabanders vertrouwen en denk vanuit mogelijkheden. De tijd van zelfingenomenheid moet voorbij zijn. We willen daar natuurlijk zeker het college graag bij helpen. En we stellen daarom het volgende voor. Ten eerste, behoud van voorzieningen in kleine kernen is essentieel voor de leefbaarheid. Het voortbestaan van de school, de supermarkt, de bakker staat op het spel, zo stelt het rapport Pon&Telos. Voorzitter, deze voorzieningen moeten behouden blijven. We dienen daarom een motie in om hen bestaansrecht te geven door bijvoorbeeld een financiering uit de immunisatieportefeuille of uit het ontwikkelfonds voor investeringen in duurzaamheid en innovaties. Dit sluit naadloos aan bij uw coalitieakkoord. Ik hoop niet dat het door mijn spreekbeurt komt dat mensen nu vertrekken.

De **voorzitter**: Nee, het was tussen 11 en 12. Het heeft niks met u te maken.

De heer **Buiks** (CDA): Gelukkig, dat geeft mij vertrouwen. De nieuwe ruimte voor ruimteregeling stelt dat er bij bouw van een woning 125.000 euro geïnvesteerd moet worden in landschap of natuur. Wij willen dit graag verbreden en het mogelijk maken om dit ook in te zetten voor de leefbaarheid in kleine kernen. Daarnaast zijn helderheid en duidelijkheid belangrijk. Wat mag wel, wat mag niet meer? En wat mag waar niet? Het CDA wil een einde maken aan de huidige willekeur. U leest dit in onze motie. Voor de leefbaarheid in het buitengebied is het voorkomen van verloedering en de daaropvolgende criminaliteit in het buitengebied belangrijk. Zorg dat voor de voormalige agrarische locaties in ieder geval de 15 procent stikstof van de oorspronkelijke vergunning behouden blijft, zodat nieuwe activiteiten op die plek ontplooid kunnen worden. Het ministerie van LNV heeft met de provincies een handreiking gemaakt, maar deze bevat nog geen garantie voor vergunningverlening van die 15 procent. Dit zorgt voor onnodige onzekerheid bij stoppende boeren. Wij dienen hiervoor een motie in. We waren op werkbezoek in Moerdijk. Er zijn 1200 inwoners, ingeklemd tussen water, industrie en drukke verkeerswegen. Het Havenschap, Rijk en de industrie willen hier groeien. In 2022 is gestopt met de indexatie van de Moerdijkregeling, maar nu zijn de huizen in waarde gedaald en ontbreekt het de Moerdijker aan perspectief. Onze motie roept de Moerdijkregeling samen met Rijk, gemeente, Havenbedrijf opnieuw in het leven en geef deze mensen perspectief. Er valt qua woningbouw bij de bestaande woningvoorraad nog een hoop te winnen. Benut deze beter. Er is berekend dat Brabant zo 104.000 extra woningen snel kan realiseren. Eigenlijk vooral door dingen mogelijk te maken, bijvoorbeeld een woningsplitsing op plekken waar dit bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit en het behoud van het karakter van het gebied. Wij willen dit graag starten. Maak in de twaalf stedelijk gebiedsontwikkelingen waar Brabant aan deelneemt, concrete en ambitieuze afspraken over de toepassing van biobased bouwmaterialen. Dit uiteraard met een prijsgarantie, waarbij voor de teler en de verwerker ook nog een fatsoenlijke marge overblijft. Neem een positieve grondhouding aan ten aanzien van het nationaal programma Ruimte voor Defensie. De huidige geopolitieke situatie vereist dit. Blijf niet wijzen naar de bureaus, maar doe ook zelf mee. Zoek het overleg op, zoek samen naar oplossingen, met oog voor burgers en bedrijven in de zoekgebieden. Ook zij verdienen perspectief. U drukt het welzijn van Brabantse burgers uit in termen van economisch welbevinden en meer gezonde levensjaren. Voor het CDA is dit veel te smal. Welzijn krijgt vooral gestalte door het sociale weefsel te koesteren waarin mensen leven. Verenigingen, vrijwilligers, lid van de fanfare, toneel- en sportverenigingen, buurthuizen, omzien naar elkaar, dat is essentieel voor de Brabantse samenleving. Dan hebben we vanochtend insprekers gehad over het distributiecentrum Nuenen. Ik zou u een plaatje laten zien om er een beeld bij te geven. Kijk, zo gaat dat er uitzien. Voorzitter, het CDA is voorstander en gaat er ook een motie voor indienen om eerst een goed actueel verkeersonderzoek uit te voeren, voordat er vervolgstappen gezet gaan worden. We hebben zorgen over betaalbare, kwalitatieve voedselvoorziening, iets waar we in Brabant goed in zijn. Steeds hebben andere zaken prioriteit, maar wat ligt er straks op ons bord? Ook in Europees verband komt deze zorg naar boven. Weeg een betaalbare, kwalitatieve voedselvoorziening mee in de besluitvorming over stikstof, natuur, klimaat en wateropgaven.

De **voorzitter**: Ik onderbreek u vanwege de interruptie door de heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): U refereert aan het bedrijfsterrein in Nuenen. Wie moet dat vervoersplan waar u het over heeft, gaan uitvoeren? De gemeente, provincie, Rijk, Europa, het CDA?

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dat is een ruime meerkeuzevraag die u opstelt. Ik zou me heel goed kunnen voorstellen, meneer Van Miltenburg, dat de provincie dat samen met de gemeente zou doen. Ik vind dat meer dan logisch, gezien het traject en het signaal dat we gekregen hebben. U weet dat er al een onderzoek ligt van een aantal jaren geleden. De actualisatie daarvan zou volgens ons belangrijk zijn, om die inzichten mee te wegen bij definitieve besluitvorming.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, dan heb ik toch een vervolgvraag. De uitkomst van het onderzoek is waarschijnlijk dat daar een aantal verkeersstromen gaan toenemen, die worden veel dikker. Er zullen een aantal knelpunten moeten worden opgelost. Maar als we dat dan toch relateren aan het feit dat er een onherroepelijk bestemmingsplan inmiddels is vastgesteld, hoeveel zorgen we ook daarover hebben, terug in de tijd kunnen we helaas niet gaan. Of heeft u inmiddels een tijdscapsule uitgevonden bij het CDA?

De heer **Buiks** (CDA): Het antwoord op de laatste vraag is nee. Het lijkt me niet zo'n zinvolle vraag die u stelt. Maar ik zou me heel goed kunnen voorstellen, meneer Van Miltenburg, ik denk dat het voor u ook erg belangrijk is om daar nog eens goed over na te denken, dat er een signaal afgegeven wordt, ook door het ziekenhuis. De eerste hulp zegt dat hun bereikbaarheid gewoon niet op orde is. Dan kunt u toch hier niet vertellen, laat dat onderzoek maar zitten. Die mensen willen serieus genomen worden. En als een ziekenhuis dat aangeeft, een ziekenhuis waar onze zorg en levens mee gered moeten worden. En dan gaat u zeggen, sla dat maar over. Dat vind ik absoluut onterecht.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Er worden mij woorden in de mond gelegd, voorzitter, die ik niet heb gezegd. Ik zeg, prima dat er een onderzoek wordt uitgevoerd. En u heeft het antwoord heel duidelijk gegeven, in samenhang tussen provincie, gemeente. Ik wacht de reactie van GS af.

De **voorzitter**: Meneer Buiks heeft het woord.

De heer **Buiks** (CDA): We lezen in de perspectiefnota dat GS van plan is 47 miljoen uit de reserves te halen, om in te zetten op lange termijn. Wij zijn hier tegen. Het CDA geeft al vaker aan dat de begrotingssystematiek hier in dit huis moet verbeteren. De afwijkingen zijn te groot. De gedeputeerde heeft aangegeven dat bij de begroting een voorstel toegevoegd wordt, waardoor de begroting veel minder afwijkingen zal geven ten opzichte van de realisatie. Het is logischer om dit eerst af te wachten en te kijken of hierdoor een kleiner beroep gedaan kan worden op de reserves. Ook willen wij graag van de gedeputeerde horen hoe het nu zit met de aanpassing op het instellingenbesluit. Daarvoor hebben wij samen met PVV een motie ingediend. Het CDA heeft hier al meerdere keren aandacht voor gevraagd.

De **voorzitter**: Wilt u tot een afronding komen?

De heer **Buiks** (CDA): Zeker, voorzitter. Als klap op de vuurpijl, voorzitter, de 120 medewerkers die aangenomen gaan worden voor 17,2 miljoen euro en daarnaast nog vijf medewerkers voor 750.000 euro. Het blijkt nu, na de behandeling van de technische vragen, dat het gemiddelde salaris 120.000 euro per fte is. Dat kan toch niet waar zijn, voorzitter? De vraag is dan ook of de gedeputeerde dit bedrag wil

bijstellen. Voorzitter, dit zijn onze concrete voorstellen gebaseerd op vertrouwen, die leiden tot direct resultaat. Ik wil mijn moties nog wel benoemen.

De **voorzitter**: Noemt u de moties maar even, dan ga ik naar mevrouw Hamerslag.

De heer **Buiks** (CDA): Ik zal dat in willekeurige volgorde doen. Draag zorg voor verantwoorde mobiliteit in de regio, de motie over Nuenen, Voedselzekerheid is geen sluitpost, Voorkom verloedering buitengebied, Ga aan de slag met de Moerdijkregeling, Beter benutten van de bestaande woningvoorraad, Flexibele inzet gemeentelijk fonds omgevingskwaliteit, Eerst geld uit de reguliere begroting en daarna pas reserves aanspreken, Help voorzieningen behouden in kleine kernen, Ruimte voor Defensie. Deze laatste motie dienen wij samen met een aantal andere partijen in, maar die was al aangekondigd. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Sorry, ik stond een beetje laat op, omdat er na de interruptie van de heer Van Miltenburg een beetje snel over het punt van voedselzekerheid heen werd gegaan. Maar ik heb hier wel een vraag over, aangezien ten eerste het overgrote deel van het voedsel dat in Nederland geproduceerd wordt, geëxporteerd wordt. En ten tweede, de vee-industrie is een enorm inefficiënte manier van voedselproductie, omdat er een heleboel plantaardige eiwitten nodig zijn om een klein beetje dierlijke eiwitten te maken. Dieren zijn natuurlijk sowieso geen voedsel, maar levende wezens. Dus ik vraag me vooral af waar haalt de heer Buiks het idee vandaan dat de voedselzekerheid in het geding is?

De **voorzitter**: Gaat u gang.

De heer **Buiks** (CDA): De voedselzekerheid komt in het gedrang, dat blijf ik herhalen. Er gaan ten eerste heel veel agrariërs stoppen. U weet dat heel veel mensen zich hebben aangemeld voor de Lbv-regeling. Ten tweede zien wij ook dat wij in de toekomst steeds minder kunnen gaan exporteren, omdat wij steeds minder produceren. Wij produceren nu kwalitatief heel erg goed voedsel en we lopen het risico dat wij het uit andere landen hier naartoe moeten gaan halen, omdat de voedselvoorziening in Nederland minder wordt. Dat is de zorg die wij daarover hebben.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dan hoop ik dat de heer Buiks het met mij eens is dat als er dan een heleboel landbouwgrond vrijkomt, omdat dat niet meer gebruikt hoeft te worden voor veevoer, dat we dat dus kunnen gaan inzetten om daadwerkelijk ons eigen eten te produceren. Als we die omschakeling maken en inzetten op de eiwittransitie, dan is dat heel goed voor de voedselzekerheid in Brabant.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Daar ben ik het natuurlijk niet mee eens. U heeft graag dat er geëxtensiveerd wordt. Dat betekent dat de grond die er nu bij de bedrijven is, meer moet worden. Dat betekent sowieso al dat de veehouderijbedrijven zich meer grond gaan toe-eigenen. Ten tweede heeft u ook allerlei opmerkingen over de problemen bij aardappelproductie, uienproductie en de bestrijdingsmiddelen die daarbij komen kijken. Dus als wij die grond gaan inzetten voor eigen voedselproductie geeft dat natuurlijk ook problemen, volgens u. En wij willen natuurlijk wel ruimte om dat toe te staan.

Motie M64-2025: Regel je eigen tegenmacht

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Overwegende dat:

1. Op 18 december 2024 en op 22 januari gerechtelijke uitspraken zijn gedaan over intern salderen
2. Deze uitspraak met terugwerkende kracht toegepast moet worden naar 1 januari 2020
3. CDA Brabant schriftelijke vragen gesteld heeft over toepassing 15 procent stikstofruimte voor herinvestering locaties in het buitengebied die deelnemen aan diverse stoppersregelingen
4. RVO in hun communicatie richting deelnemers LBV en LBV-plus geen uitsluitel geeft of de 15 procent resterende stikstofruimte van hun vergunning definitief ingezet mag worden voor een nieuwe activiteit

Constaterende dat:

1. De vergunningverlening in provincie Brabant stilligt
2. Er voorlopig nog geen zicht is op het verlenen van natuurvergunningen
3. In provincie Brabant honderden bedrijven zich aangemeld hebben voor diverse stoppersregelingen zoals LBV en LBV-Plus
4. Er ook veel door de overheid gedwongen nertsenhouders zijn
5. Deze stoppende bedrijven graag willen herinvesteren in andere activiteiten op hun erf zoals zorg of recreatie
6. De provincie zich zorgen maakt over criminaliteit in het buitengebied en rondom N2000-gebieden
7. Geen herinvesteringen in andere activiteiten, verloedering van het buitengebied in tot gevolg kan hebben.
8. Voor de agrarische ondernemers onduidelijk is of ze in aanmerking komen voor het vergunnen van de 15 procent stikstofruimte of ze gaan deelnemen aan de diverse stoppersregelingen

Dragen Gedeputeerde Staten op:

1. Om met onmiddellijke ingang de 15 procent stikstofruimte, bestemd voor ontplooiing nieuwe activiteiten, aan de gestopte en stoppende boeren te vergunnen en daarmee verloedering en criminaliteit in buitengebied tegen te gaan.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Tanja van de Ven
BBB Noord-Brabant, John Frenken

Motie M65-2025: Voedselzekerheid is geen sluitpost

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Overwegende dat:

1. Brabant en Nederland een weerbare agrarische sector moeten behouden
2. De foodsector een van de Topsectoren is Noord-Brabant
3. De portefeuilles rondom klimaat, Stikstof (BOS 2.0), KRW, addendum KRW, natuur en milieu, woningbouw, allemaal de landbouw raken
4. In Europa de vraag over voedselzekerheid in alle besluitvorming wordt meegenomen

Constaterende dat:

1. Dat landbouw bij de opgaven voor natuur, klimaat, stikstof, woningbouw, ruimtelijke ordening in provincie Brabant de sluitpost is
2. Bij het maken van beleid wordt in Brabant geen rekening gehouden met de gevolgen voor de

- voedselproductie en de daarmee samenhangende voedselzekerheid
3. Er vanwege het stallenbeleid al vele agrarische bedrijven zijn gestopt
 4. Er van vanwege de LBV, LBV+, SBV, overige saneringsregelingen en uitkoop voor natuur, woningbouw, industrie etc. er al velen agrarische bedrijven {voedselproducenten} verdwenen zijn.
 5. Het verdwijnen van boerenbedrijven bedreigt de productiecapaciteit van Nederland
 6. Het niet wenselijk is dat vanwege geopolitieke ontwikkelingen we voor ons voedsel afhankelijk zijn van het buitenland.
 7. De betaalbaarheid van ons voedsel niet in het gedrang mag komen

Dragen Gedeputeerde Staten op:

1. Om in het beleid rondom stikstof, klimaat, natuur, woningbouw en economie de noodzaak van een robuuste voedselproductie in Noord-Brabant te waarborgen en dit overeenkomstig in beleid te verankeren

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Tanja van de Ven
BBB Noord-Brabant, John Frenken
JA21 Brabant, Kevin Nuijten

Motie M65a-2025: Voedselzekerheid is geen sluitpost

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Overwegende dat:

1. Brabant en Nederland een weerbare agrarische sector moeten behouden
2. De foodsector een van de Topsectoren is Noord-Brabant
3. De portefeuilles rondom klimaat, Stikstof (BOS 2.0), KRW, addendum KRW, natuur en milieu, woningbouw, allemaal de landbouw raken
4. In Europa de vraag over voedselzekerheid in alle besluitvorming wordt meegenomen

Constaterende dat:

1. Dat landbouw bij de opgaven voor natuur, klimaat, stikstof, woningbouw, ruimtelijke ordening in provincie Brabant de sluitpost is
2. Bij het maken van beleid wordt in Brabant geen rekening gehouden met de gevolgen voor de voedselproductie en de daarmee samenhangende voedselzekerheid
3. Er vanwege het stallenbeleid al vele agrarische bedrijven zijn gestopt
4. Er van vanwege de LBV, LBV+, SBV, overige saneringsregelingen en uitkoop voor natuur, woningbouw, industrie etc. er al velen agrarische bedrijven {voedselproducenten} verdwenen zijn.
5. Het verdwijnen van boerenbedrijven bedreigt de productiecapaciteit van Nederland
6. Het niet wenselijk is dat vanwege geopolitieke ontwikkelingen we voor ons voedsel afhankelijk zijn van het buitenland.
7. De betaalbaarheid van ons voedsel niet in het gedrang mag komen

Dragen Gedeputeerde Staten op:

1. Om in het beleid rondom stikstof, klimaat, natuur, woningbouw en economie de noodzaak van een robuuste voedselproductie in Noord-Brabant te waarborgen en dit overeenkomstig in beleid te verankeren

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Tanja van de Ven

BBB Noord-Brabant, John Frenken
JA21 Brabant, Kevin Nuijten
FvD Brabant, Jozef Minkels

Motie M66-2025: Beter benutten van de bestaande woningvoorraad

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

1. Uit onderzoek van StecGroep blijkt dat Brabant op korte termijn 104.000 extra woningen kan realiseren door de bestaande woningvoorraad beter te benutten;
2. Woningsplitsing een belangrijke bijdrage kan leveren aan deze woningopgave, waarbij volgens het rapport van StecGroep circa 18.000 extra woningen kunnen worden toegevoegd;
3. De huidige Omgevingsverordening woningsplitsing ziet als het toevoegen van een nieuwe woonruimte, waardoor initiatiefnemers verplicht worden tot forse bijdragen aan gemeentelijke fondsen of natuurverbetering;
4. Dit een serieuze belemmering vormt voor de haalbaarheid van plannen voor woningsplitsing en daarmee voor het sneller creëren van passende woonruimte;

Overwegende dat:

1. Woningsplitsing bijdraagt aan het efficiënter benutten van de bestaande woningvoorraad en hiermee past binnen de principes van duurzaam ruimtegebruik;
2. Belemmeringen in regelgeving, zoals de huidige eisen in de Omgevingsverordening, deze ontwikkelingen vertragen;
3. Het eisen van natuurverbetering bij woningsplitsing een prijsopdrijvend effect op de woning heeft, wat ervoor zorgt dat deze woningen regelmatig niet onder de betaalbaarheidsgrens kunnen worden verkocht, ondanks de grote behoefte aan betaalbare woningen;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten op:

1. De Omgevingsverordening zodanig aan te passen dat woningen die door middel van woningsplitsing worden gerealiseerd, worden uitgezonderd van de verplichting tot extra maatregelen voor natuurverbetering of afdracht aan gemeentelijke fondsen.
2. Waarbij geldt dat woningsplitsing wordt toegestaan in gevallen waar dit geen afbreuk doet aan de ruimtelijke kwaliteit en het behoud van het karakter van het gebied, mits het de bestaande functie van de woning of de bedrijfsvoering niet onterecht verstoort en het geen negatieve impact heeft op de primaire functie van de locatie;
3. Actief in overleg te treden met gemeenten om woningsplitsing te stimuleren als onderdeel van een bredere strategie voor woningbouwversnelling;
4. Provinciale Staten hierover binnen een half jaar te informeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks
BBB Noord-Brabant, John Frenken
JA21 Brabant, Kevin Nuijten

Motie M67-2025: Eerst geld uit reguliere begroting en daarna pas reserves aanspreken

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Overwegende dat:

- Er volgens de perspectiefnota vanuit de reserves 47,2 miljoen ingezet gaat worden vanaf 2028

- Voor de toekomst belangrijk is de reserves in stand te houden
- Dat dit volgens de perspectiefnota ingezet gaat worden na de volgende verkiezingen
- Er te weinig aandacht is voor bezuinigingen
- Er al jaren begrotingen te ruim opgesteld worden. Dus dat er jaarlijks fors geld overblijft

Constateernde dat:

- Er een toezegging ligt van gedeputeerde Van Gruijthuijsen dat bij de behandeling van de begroting een voorstel komt dat zorgt voor minder afwijkingen van de begroting
- Dat het dus erg voorbarig is om nu al geld voor 2028 en later uit de reservepot te gaan inzetten

Draagt/dragen Gedeputeerde Staten op:

- Nadat het plan van aanpak aangaande scherper begroten is ingevoerd, onderzoeken hoeveel gelden uit de reguliere begroting zijn te reserveren voordat er gelden uit de reserves ingezet gaat worden.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks

Motie M68-2025: Help voorzieningen te behouden in kleine kernen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Overwegende dat:

- Er steeds minder voorzieningen (denk aan supermarkten, slagers, bakkers en cafés) in kleine kernen aanwezig zijn
- Dat de voorzieningen de oren en de ogen van de kleine kernen zijn
- Dat Coöp supermarkten als voorbeeld weer 70 supermarkten in kleine kernen heeft afgestoten
- Dat deze voorzieningen essentieel zijn voor de leefbaarheid in kleine kernen

Constateernde dat:

- In het bestuursakkoord staat opgenomen: "dat de levendigheid en vitaliteit van de kleinere kernen belangrijk gevonden wordt. Daarom denken we graag mee met burgerinitiatieven rondom voorzieningen in kleine kernen we aanvullend op de primaire verantwoordelijkheid van de gemeenten. Als het hierbij om vastgoedinvesteringen gaat, bekijken we of het ontwikkelbedrijf leningen kan verstrekken"
- In het bestuursakkoord onder immunisatieportefeuille staat opgenomen: "We zetten ons proactief in om vanuit onze eigen doelen of op verzoek van partners vanuit de immunisatieportefeuille te investeren in initiatieven met een maatschappelijk én financieel rendement".
- Daarmee er 2 haakjes zijn om investeringen in kleine kernen te verantwoorden.
- De ondernemers welke actief zijn in kleine kernen beperkte financiële middelen hebben om investeringen te doen in hun voorzieningen,
- Investerings in duurzaamheid en led verlichting worden daardoor niet uitgevoerd.
- Innovaties grote investeringen vergen

Draagt/dragen Gedeputeerde Staten op:

Om een voorstel voor te bereiden binnen 6 maanden na 11 april voor het verstrekken van leningen aan ondernemers welke een voorziening hebben in een kleine kern, waarbij

- Deze leningen alleen inzetbaar zijn voor investeringen in duurzaamheid en innovaties. De aflossingen van deze leningen gekoppeld worden aan het rendement van de investeringen.

- Deze leningen verstrekt worden vanuit de immunisatie portefeuille of uit het ontwikkelfonds.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks
BBB Noord-Brabant, John Frenken

Motie M69-2025: Flexibele inzet gemeentelijk fonds Omgevingskwaliteit

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

1. De Ruimte voor Ruimte-titels zijn uitgegeven en niet langer beschikbaar zijn voor woningbouwinitiatieven in het buitengebied;
2. Als alternatief gemeenten een gemeentelijk fonds voor omgevingskwaliteit kunnen oprichten, waarin initiatiefnemers bijdragen voor landschap- en natuurverbetering op basis van de maatwerkregeling en de Omgevingsverordening van de provincie;

Overwegende dat:

1. De leefbaarheid en vitaliteit van kleine kernen mede afhankelijk is van essentiële voorzieningen zoals een dorps huis, ontmoetingsruimten of andere sociale en maatschappelijke voorzieningen;
2. Een flexibelere besteding van het gemeentelijk fonds gemeenten kan helpen om naast landschappelijke kwaliteit ook de sociale samenhang en leefbaarheid te versterken;
3. Dit aansluit bij de provinciale doelstellingen voor een vitaal en leefbaar buitengebied en kleine kernen;
4. Er Brabantse gemeenten zijn die verschillend beleid hanteren over de locaties waar maatwerkwoningen wel of niet worden toegestaan.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. Te onderzoeken op welke wijze gemeenten de middelen uit het gemeentelijk fonds voor omgevingskwaliteit deels kunnen inzetten voor het behoud en de versterking van sociale en maatschappelijke voorzieningen in omliggende kernen;
2. Met een voorstel te komen dat gemeenten deze mogelijkheid biedt binnen de kaders van de Omgevingsverordening en maatwerkregeling en dit met de betrokken gemeenten te communiceren;
3. Eenduidig beleid op te stellen over de locaties waar maatwerkwoningen wel of niet worden toegestaan, zodat er meer duidelijkheid en consistentie ontstaat tussen Brabantse gemeenten;
4. Provinciale Staten hierover binnen een half jaar te informeren.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks
BBB Noord-Brabant, John Frenken
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M70-2025: Draag zorg voor verantwoorde mobiliteit in de regio

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Gehoord hebbende de sprekers Geraads, Nieuwenhuis, Van der Linden en Van de Camp.

Overwegende dat:

- De komst van XXL Distributiecentrum Eeneind -West te Nuenen veel vragen en zorgen bij de inwoners

- uit de regio Nuenen, Geldrop, Helmond en Eindhoven oproept
- Veel zorgen zich richten op de mobiliteit in de regio en de toereikendheid van de huidige infrastructuur

Constateernde dat:

- We de zorgen van grote groepen inwoners niet naast ons neer kunnen leggen
- Er een beeld is ontstaan dat er het bestuurlijk proces omtrent de komst van dit XXL distributie centrum is ontspoord.
- Er nieuwe inzichten lijken te zijn ontstaan op het gebied van mobiliteit en infrastructuur, met name in relatie tot gezondheid.
- Provinciale Staten deze signalen niet mag negeren.

Roept/roepen Gedeputeerde Staten op om:

- Om de regionale impact op het gebied over mobiliteit en benodigde infrastructuur van de mogelijke komst van XXL Distributiecentrum Eeneind -West nauwkeurig in beeld te brengen en dit voor de zomer 2025 te rapporteren aan Provinciale Staten.
- Zich er voor in te zetten dat er voor die tijd geen verdere stappen worden genomen in het bestuurlijke proces.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks, Kees de Heer

Motie M71-2025: Ga aan de slag met de Moerdijk regeling

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Overwegende dat:

1. Het havenschap Moerdijk om te kunnen verduurzamen een verdere druk legt op grondposities om het dorp Moerdijk
2. Het Rijk ontwikkelingen wil mogelijk maken rondom Powerport Moerdijk
3. De huizenprijzen in het dorp Moerdijk dalen dit terwijl de landelijke trend is een stijgende woningprijs
4. De bewoners in het dorp Moerdijk erg in onzekerheid leven
5. De Moerdijk regeling (De Moerdijkregeling I Lokale wet- en regelgeving) in
6. 2022 is aangepast door geen indexering meer toe te passen.

Constateernde dat:

1. De raad van de gemeente Moerdijk in haar raadsvergadering d.d. 7 juli 2014 de havenstrategie 2030 heeft vastgesteld, inclusief het strategisch uitvoeringsprogramma, die ten doel heeft de haven van Moerdijk te ontwikkelen tot het belangrijkste haven- en industriecomplex binnen de Vlaams-Nederlandse delta voor wat betreft duurzame logistiek, chemie en procesindustrie;
2. Tegelijkertijd in nauw overleg tussen de gemeente Moerdijk, Provincie Brabant en het Havenschap en als resultaat van consultatie met bewoners een maatregelenpakket is vastgesteld gericht op het versterken van de sociale samenhang en vitaliteit binnen de kern Moerdijk om zodoende ook in de toekomst een adequate balans tussen economie en leefbaarheid te kunnen blijven waarborgen;
3. Als sluitstuk op dit maatregelenpakket een ondersteunende maatregel is vastgesteld voor inwoners van de kern Moerdijk met een eigen woning om daarmee een deel van de onzekerheid over consequenties van de nieuwe Havenstrategie 2030 weg te nemen;
4. Met deze ondersteunende maatregel de verkoopbaarheid van de woningen in de kern Moerdijk wordt gewaarborgd, ongeacht de (verdere) ontwikkelingen met betrekking tot het havengebied en hierdoor financiële zekerheid wordt geboden aan de inwoners van de kern Moerdijk;
5. Op die manier de leefbaarheid en de continuïteit van het dorp Moerdijk kan worden bevorderd

- doordat wordt voorkomen - althans beperkt - dat inwoners wegtrekken uit het dorp Moerdijk;
6. Met deze ondersteunende maatregel tevens nieuwe inwoners van het dorp Moerdijk zullen worden aangetrokken en op deze instroom, alsmede op de sociale structuur, invloed kan worden uitgeoefend;
 7. Het tegen die achtergrond - alsmede ten behoeve van de rechtszekerheid van de inwoners en ondernemers van het dorp Moerdijk - wenselijk is om de voorwaarden waaronder tot aankoop van woningen over te gaan vast te leggen;

Draagt het college van Gedeputeerde Staten op:

1. Te onderzoeken samen met het Rijk, de gemeente Moerdijk, inwoners van het dorp Moerdijk en het Havenschap Moerdijk of op korte termijn het mogelijk is de Moerdijk regeling welke in 2019 is ontstaan, opnieuw met indexatie operationeel te laten worden. Hiermee dient als uitgangspunt gehanteerd te worden dat de woningwaarde van woningen wordt gegarandeerd, ook in de toekomst. Daarnaast dient ook in het onderzoek meegenomen te worden dat lokale ondernemers en huurders gecompenseerd gaan worden.
2. De dekking van dit voorstel zal in eerste instantie bij het Rijk gezocht gaan worden.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks
BBB Noord-Brabant, John Frenken
GroenLinks Brabant, Jade van der Linden
PvdA Brabant, Ward Deckers
PVV Noord-Brabant, Alexander van Hattem
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga door, want u was klaar met uw termijn. Ik ga door naar de heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Voor ons ligt de perspectiefnota, een document dat richting geeft aan de keuzes die we de komende jaren willen maken, keuzes die raken aan het dagelijks leven van de Brabanders. Als Lokaal Brabant willen we daar een aantal kanttekeningen en accenten bij plaatsen, vanuit de overtuiging dat de kracht van Brabant begint bij de kracht van onze dorpen, wijken en gemeenten. Ten eerste, de menselijke maat centraal. Voorzitter, het provinciaal beleid lijkt zich steeds vaker te bewegen op grote schaal, stikstof energie, infrastructuur, woningbouw, we hoorden het vandaag ook. Maar wat we in de lokale praktijk zien, is dat inwoners zich juist afkeren van het beleid dat hen overkomt, in plaats van wat er met hen samen wordt gemaakt. We zagen vandaag de discussie over Nuenen. Lokaal Brabant pleit daarom voor een duidelijke inzet op het herstel van vertrouwen in de overheid. Dat begint bij het betrekken van inwoners en lokale overheden bij besluitvorming, niet als sluitstuk, maar aan de voorkant. Wij vragen het college om in alle grote dossiers expliciet aan te geven hoe inwoners, maatschappelijke organisaties en lokale bestuurders worden betrokken. Ten tweede, sterke gemeenten, sterke provincie. De provincie is er niet om over gemeente heen te reageren, maar om samen met hen op te trekken. We zien echter dat veel gemeenten financieel knel komen te zitten. Juist op taken waar ook de provincie ambities heeft, ruimtelijke ordening, cultuur, bereikbaarheid en verduurzaming. Lokaal Brabant pleit ervoor een ondersteunende rol van de provincie aan te nemen. Niet alleen met regels, maar ook met kennis, capaciteit en wellicht cofinanciering. Is het college bereid de gemeenten die worstelen om hun kadernota sluitend te krijgen, bij te staan en niet direct verwijtend met het vingertje van de toezichthouder te zwaaien? Voorzitter, hierbij moeten we ook durven wijzen naar Den Haag. De Rijksoverheid heeft de afgelopen jaren gezorgd voor verwarring en onzekerheid door voortdurend wijzigende wetgeving, onduidelijke randvoorwaarden en het vooruitschuiven van fundamentele keuzes. Het huidige kabinet blijkt onmachtig hieraan iets te verbeteren,

integendeel. Dit werkt verlamdend, juist op lokaal niveau. Brabanders voelen die bestuurlijke stroperigheid en dat doet afbreuk aan het vertrouwen in de overheid als geheel. Ten derde, balans tussen economie en leefbaarheid. Voorzitter, Brabant is een economisch sterke provincie, maar groei mag nooit een doel op zich zijn. Economische ontwikkeling moet in balans zijn met leefbaarheid, milieu en gezondheid. De perspectiefnota geeft terecht aandacht aan economie en innovatie, maar Lokaal Brabant mist het perspectief van de Brabant die zich zorgen maakt over overlast van verkeer, druk op natuur, betaalbaarheid van wonen en een veranderd landschap. Wij roepen het college op om integrale afwegingen te maken, waarbij de kwaliteit van leven leidend is. Ten vierde, energie en duurzaamheid, rechtvaardige transitie. De energietransitie is nodig, maar moet eerlijk zijn. Lokale initiatieven moeten de ruimte krijgen en bewoners moeten kunnen meeprofiten van de opbrengsten. Wij willen een provincie die niet alleen grootschalige oplossingen faciliteert, maar ook kleine gedragen initiatieven stimuleert. Geef coöperaties en lokale energieprojecten een volwaardige plek in de provinciale strategie. Daarbij is het belangrijk om ook oog te hebben voor de internationale context. De wereld om ons heen is instabieler dan ooit. De geopolitieke situatie met oorlogen aan de randen van Europa, spanningen op wereldschaal en druk op grondstoffen en energie onderstreept de noodzaak om als provincie weerbaarder en zelfredzamer te worden. Dat vraagt om investeringen in duurzame energie, voedselzekerheid en sterke netwerken dicht bij huis, maar soms ook over de grens. Brabant moet voorbereid zijn op een onzekere toekomst, zonder zichzelf te verliezen in angst of stilstand. En met betrekking tot de energietransitie dienen wij twee moties in, voorzitter. Eentje met betrekking tot de ontwikkelingen en eentje met betrekking tot de samenwerking met het buitenland. Ten vijfde en laatste, investeer in jongeren en cultuur. Voorzitter, wij willen aandacht vragen voor de toekomst van Brabant, onze jongeren. Investeer in jong talent, in cultuur, in sport, in onderwijs en investeer in een provincie die sociaal veerkrachtig en aantrekkelijk blijft. Geef jongeren ook een stem in de beleidsontwikkeling. Zij zijn de Brabanders van morgen. Voorzitter, Lokaal Brabant kiest voor nabijheid, samenwerking en een provincie die luistert en ondersteunt. Wij vragen het college om bij de uitwerking van deze perspectiefnota aan te scherpen op die uitgangspunten, met een open oog voor de lokale praktijk. Een kritische blik op het Rijk en het besef dat de wereld om ons heen in rap tempo verandert. Dank u wel.

Motie M73-2025: Grensoverschrijdende kansen Energietransitie - Ontwikkelingen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- de rol en inzet van de Provincie Noord-Brabant in de Energietransitie eind 2023 is geëvalueerd door de Zuidelijke Rekenkamer, waarbij het Energieperspectief 2050 opvolging geeft aan de conclusie hieruit, zeggende: "De provincie meer kan doen om de energietransitie te bevorderen. Hiervoor moet de provincie een steviger regierol durven pakken, zowel richting partners als op het ruimtelijk domein, en het provinciale instrumentarium durven inzetten.";
- in de Perspectiefnota 2026 wordt gesproken over de feiten dat:
 - a. we de energietransitie willen versnellen;
 - b. veiligheid en innovatie in brede zin een belangrijke rol gaan spelen;
- Keulen de grootste rivierwaterwarmtepomp van Europa krijgt waarmee ze met warmte uit de Rijn het stadsverwarmingsnet van Keulen van stroom zal voorzien met een vermogen van 150 megawatt (red. RheinEnergie);
- om de vooruitzichten van industriële warmtepompen te verbeteren, acht Europese onderzoeksinstituten samengewerkt hebben aan een whitepaper waarin de status van de technologie en de stappen die nodig zijn om het decarbonisatiepotentieel van industriële warmtepompen te realiseren, worden geschetst;
- het Zweedse batterijbedrijf Northvolt een accu heeft ontwikkeld op basis van natrium, waarvoor geen 'kritieke' mineralen nodig zijn én die de Europese afhankelijkheid van China voor de technologie zou

kunnen doorbreken;

- in Nederland Nobian, Exergy Storage, ISPT en de Universiteit Twente een samenwerking hebben om de ontwikkeling van zoutbatterijen in Nederland te versnellen;

Overwegende dat:

- in de themabijeenkomst Startnotitie Energieperspectief 2050 d.d. 14 maart jl. bij navraag over dergelijke ontwikkelingen door de gedeputeerde werd aangegeven dat dergelijke ontwikkelingen niet worden meegenomen in het Energieperspectief 2050;
- op meerdere plaatsen / waterlichamen van Noord-Brabant bovengenoemde innovaties wellicht toepasbaar zouden zijn;
- meer middelen worden gevraagd in de Perspectiefnota voor Cofinanciering Europese Programma's;
- betaalbaarheid grotendeels afhankelijk is van vraag én aanbod op de (inter)nationale markt voor de energievormen die Nederland grootschalig gebruikt en deels afhankelijk van de hoogte van investeringen in de energie infrastructuur en hoe efficiënt de infrastructuur wordt benut;
- bij gevolge dat in (delen van) Brabant of voor bepaalde doelgroepen (bedrijven, industrie, inwoners, voorzieningen) er voor kortere of langere tijd geen energie beschikbaar is of energie niet betaalbaar is wanneer deze (inter)nationale ontwikkelingen niet kunnen floreren en wij als provincie hier dus veel baat bij hebben;

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken of bovengenoemde innovaties in Noord-Brabant kunnen worden toegepast;
- deze vorderingen mee te nemen in de Conceptversie Energieperspectief 2050 (de 80 procentversie)

en gaan over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant, Angela Kuiper
Volt, Inge Vossen
VVD, Joachim Jansen

Motie M73a-2025: Grensoverschrijdende kansen Energietransitie - Ontwikkelingen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateernde dat:

- de rol en inzet van de Provincie Noord-Brabant in de Energietransitie eind 2023 is geëvalueerd door de Zuidelijke Rekenkamer, waarbij het Energieperspectief 2050 opvolging geeft aan de conclusie hieruit, zeggende: "De provincie meer kan doen om de energietransitie te bevorderen. Hiervoor moet de provincie een steviger regierol durven pakken, zowel richting partners als op het ruimtelijk domein, en het provinciale instrumentarium durven inzetten.";
- in de Perspectiefnota 2026 wordt gesproken over de feiten dat:
 - c. we de energietransitie willen versnellen;
 - d. veiligheid en innovatie in brede zin een belangrijke rol gaan spelen;
- Keulen de grootste rivierwaterwarmtepomp van Europa krijgt waarmee ze met warmte uit de Rijn het stadsverwarmingsnet van Keulen van stroom zal voorzien met een vermogen van 150 megawatt (red. RheinEnergie);
- om de vooruitzichten van industriële warmtepompen te verbeteren, acht Europese onderzoeksinstituten samengewerkt hebben aan een whitepaper waarin de status van de technologie en de stappen die nodig zijn om het decarbonisatiepotentieel van industriële warmtepompen te realiseren, worden geschetst;

- het Zweedse batterijbedrijf Northvolt een accu heeft ontwikkeld op basis van natrium, waarvoor geen 'kritieke' mineralen nodig zijn én die de Europese afhankelijkheid van China voor de technologie zou kunnen doorbreken;
- in Nederland Nobian, Exergy Storage, ISPT en de Universiteit Twente een samenwerking hebben om de ontwikkeling van zoutbatterijen in Nederland te versnellen;

Overwegende dat:

- in de themabijeenkomst Startnotitie Energieperspectief 2050 d.d. 14 maart jl. bij navraag over dergelijke ontwikkelingen door de gedeputeerde werd aangegeven dat dergelijke ontwikkelingen niet worden meegenomen in het Energieperspectief 2050;
- op meerdere plaatsen / waterlichamen van Noord-Brabant bovengenoemde innovaties wellicht toepasbaar zouden zijn;
- meer middelen worden gevraagd in de Perspectiefnota voor Cofinanciering Europese Programma's;
- betaalbaarheid grotendeels afhankelijk is van vraag én aanbod op de (inter)nationale markt voor de energievormen die Nederland grootschalig gebruikt en deels afhankelijk van de hoogte van investeringen in de energie infrastructuur en hoe efficiënt de infrastructuur wordt benut;
- bij gevolg dat in (delen van) Brabant of voor bepaalde doelgroepen (bedrijven, industrie, inwoners, voorzieningen) er voor kortere of langere tijd geen energie beschikbaar is of energie niet betaalbaar is wanneer deze (inter)nationale ontwikkelingen niet kunnen floreren en wij als provincie hier dus veel baat bij hebben;

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken of bovengenoemde innovaties in Noord-Brabant kunnen worden toegepast;
- deze vorderingen mee te nemen in de Conceptversie Energieperspectief 2050 (de 80 procentversie)

en gaan over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant, Angela Kuiper
 Volt, Inge Vossen
 VVD, Joachim Jansen
 GroenLinks, Nelleke van Wijk
 PvdA, Saskia van Hulten

Motie M74-2025: Grensoverschrijdende kansen Energietransitie - Buitenland

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- de rol en inzet van de Provincie Noord-Brabant in de Energietransitie eind 2023 is geëvalueerd door de Zuidelijke Rekenkamer, waarbij het Energieperspectief 2050 opvolging geeft aan de conclusie hieruit, zeggende: "De provincie meer kan doen om de energietransitie te bevorderen. Hiervoor moet de provincie een steviger regierol durven pakken, zowel richting partners als op het ruimtelijk domein, en het provinciale instrumentarium durven inzetten.";
- in de Perspectiefnota 2026 wordt gesproken over de feite dat met de laatste geopolitieke ontwikkelingen in de wereld de EU zich de komende vijf jaar vooral richt op de thema's concurrentievermogen, defensie en energie;
- Keulen de grootste rivierwaterwarmtepomp van Europa krijgt waarmee ze met warmte uit de Rijn het stadsverwarmingsnet van Keulen van stroom zal voorzien met een vermogen van 150 megawatt (red. RheinEnergie);

- om de vooruitzichten van industriële warmtepompen te verbeteren, acht Europese onderzoeksinstituten samengewerkt hebben aan een whitepaper waarin de status van de technologie en de stappen die nodig zijn om het decarbonisatiepotentieel van industriële warmtepompen te realiseren, worden geschetst;
- het Zweedse batterijbedrijf Northvolt een accu heeft ontwikkeld op basis van natrium, waarvoor geen 'kritieke' mineralen nodig zijn én die de Europese afhankelijkheid van China voor de technologie zou kunnen doorbreken;
- in Nederland Nobian, Exergy Storage, ISPT en de Universiteit Twente een samenwerking hebben om de ontwikkeling van zoutbatterijen in Nederland te versnellen;

Overwegende dat:

- in de themabijeenkomst PMiek 2.0 op 14 maart 2025 bij navraag of er overleg is met andere landen de gedeputeerde aangaf niet aan nog een tafel te willen aansluiten daar hij hier geen meerwaarde in ziet;
- meer middelen worden gevraagd in de Perspectiefnota voor Cofinanciering Europese Programma's;
- betaalbaarheid grotendeels afhankelijk is van vraag én aanbod op de (inter)nationale markt voor de energievormen die Nederland grootschalig gebruikt en deels afhankelijk van de hoogte van investeringen in de energieinfrastructuur en hoe efficiënt de infrastructuur wordt benut;
- bij gevolg dat in (delen van) Brabant of voor bepaalde doelgroepen (bedrijven, industrie, inwoners, voorzieningen) er voor kortere of langere tijd geen energie beschikbaar is of energie niet betaalbaar is wanneer deze (inter)nationale ontwikkelingen niet kunnen floreren en wij als provincie hier dus veel baat bij hebben;

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- om met de nationale (TenneT) en regionale (Enexis) netbeheerders in gesprek te gaan over hoe de afstemming plaatsvindt met België als het gaat om energieprojecten nabij de grens, zoals het aansluiten van windmolenparken en de PS hierover te informeren

en gaan over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant, Angela Kuiper
 Volt, Inge Vossen
 VVD, Joachim Jansen

Motie M74a-2025: Grensoverschrijdende kansen Energietransitie - Buitenland

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- de rol en inzet van de Provincie Noord-Brabant in de Energietransitie eind 2023 is geëvalueerd door de Zuidelijke Rekenkamer, waarbij het Energieperspectief 2050 opvolging geeft aan de conclusie hieruit, zeggende: "De provincie meer kan doen om de energietransitie te bevorderen. Hiervoor moet de provincie een steviger regierol durven pakken, zowel richting partners als op het ruimtelijk domein, en het provinciale instrumentarium durven inzetten.";
- in de Perspectiefnota 2026 wordt gesproken over de feite dat met de laatste geopolitieke ontwikkelingen in de wereld de EU zich de komende vijf jaar vooral richt op de thema's concurrentievermogen, defensie en energie;
- Keulen de grootste rivierwaterwarmtepomp van Europa krijgt waarmee ze met warmte uit de Rijn het stadsverwarmingsnet van Keulen van stroom zal voorzien met een vermogen van 150 megawatt (red.

RheinEnergie);

- om de vooruitzichten van industriële warmtepompen te verbeteren, acht Europese onderzoeksinstituten samengewerkt hebben aan een whitepaper waarin de status van de technologie en de stappen die nodig zijn om het decarbonisatiepotentieel van industriële warmtepompen te realiseren, worden geschetst;
- het Zweedse batterijbedrijf Northvolt een accu heeft ontwikkeld op basis van natrium, waarvoor geen 'kritieke' mineralen nodig zijn én die de Europese afhankelijkheid van China voor de technologie zou kunnen doorbreken;
- in Nederland Nobian, Exergy Storage, ISPT en de Universiteit Twente een samenwerking hebben om de ontwikkeling van zoutbatterijen in Nederland te versnellen;

Overwegende dat:

- in de themabijeenkomst PMiek 2.0 op 14 maart 2025 bij navraag of er overleg is met andere landen de gedeputeerde aangaf niet aan nog een tafel te willen aansluiten daar hij hier geen meerwaarde in ziet;
- meer middelen worden gevraagd in de Perspectiefnota voor Cofinanciering Europese Programma's;
- betaalbaarheid grotendeels afhankelijk is van vraag én aanbod op de (inter)nationale markt voor de energievormen die Nederland grootschalig gebruikt en deels afhankelijk van de hoogte van investeringen in de energieinfrastructuur en hoe efficiënt de infrastructuur wordt benut;
- bij gevolg dat in (delen van) Brabant of voor bepaalde doelgroepen (bedrijven, industrie, inwoners, voorzieningen) er voor kortere of langere tijd geen energie beschikbaar is of energie niet betaalbaar is wanneer deze (inter)nationale ontwikkelingen niet kunnen floreren en wij als provincie hier dus veel baat bij hebben;

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- om met de nationale (TenneT) en regionale (Enexis) netbeheerders in gesprek te gaan over hoe de afstemming plaatsvindt met België als het gaat om energieprojecten nabij de grens, zoals het aansluiten van windmolenparken en de PS hierover te informeren

en gaan over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant, Angela Kuiper
Volt, Inge Vossen
VVD, Joachim Jansen
Groenlinks, Nelleke van Wijk
PvdA, Saskia van Hulten

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Koevoets. De heer Nuijten heeft het woord.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank u wel, voorzitter. De provincie reikte recent aan 13.000 Brabantse veteranen een penning uit, een waardering voor hun inzet voor vrede en veiligheid in het licht van 80 jaar vrede. Mijn oprechte complimenten voor dit initiatief. Maar als we willen vasthouden aan die vrede, dan is meer nodig dan symboliek alleen. Een van de ontwikkelingen die de perspectiefnota beschrijft, zijn de wereldwijde escalerende conflicten. In die 80 jaar vrede was oorlog nog nooit zo dichtbij als nu. Vrede is geen garantie meer en dus moet Brabant keuzes maken, die onze veiligheid daadwerkelijk versterkt. De Russische dreiging is serieus. Nee, voorlopig gelukkig nog geen Russische marcherende soldaten door Brabantse wijken, maar bedrijven en vitale infrastructuur, zoals energievoorzieningen en datakabels, worden dagelijks geconfronteerd met Russische sabotage en spionage. Om deze en toekomstige dreiging het hoofd te bieden, breidt onze defensie uit, want de tijd van vredesdividend innen is voorbij. Volgens

staatssecretaris Tuinman groeien we naar een krijgsmacht tot wel 200.000 militairen, waaronder dus ook veel Brabanders. Zij beschermen wat ons dierbaar is, maar om dat goed te kunnen doen, moeten zij kunnen oefenen. Daarvoor gaan zij nu vaak meerdere weken per maand naar het buitenland. Weg van hun families en vrienden, weg van thuis, weg van Brabant. Het programma Ruimte voor Defensie vraagt ook aan onze provincie om meer oefenruimte en kazernes. Niet alleen omdat Defensie moet groeien, maar ook om onze militairen dichterbij huis te laten trainen. Daarom dient JA21 een motie in Ruimte voor Defensie. Deze motie dienen wij samen in met de VVD, BBB, 50PLUS, PVV, Volt, CDA en Lokaal Brabant. De wereldorde zoals wij die kennen, verschuift. De dreiging komt niet alleen uit Rusland, maar ook uit China. China voert een gerichte strategie om wereldwijd invloed uit te breiden via technologische spionage, economische afhankelijkheid en militaire opbouw. De AIVD, het ministerie van Buitenlandse Zaken en tal van veiligheidsexperts waarschuwen daar al jaren voor. En toch onderhoudt dit college nog altijd een vriendschapsband met datzelfde ondemocratische regime. Tijdens de afgelopen reis van dit college aan China heeft de delegatie zelfs hun laptops en telefoons thuis moeten laten uit veiligheidsoverwegingen. Als dat nodig is, hoe kun je dan volhouden dat we met dit regime een vriendschapsrelatie moeten onderhouden? Ook spreekt de perspectiefnota over allerlei andere ingrijpende ontwikkelingen. Hoewel deze perspectiefnota de juiste ontwikkelingen signaleert, kiest dit college telkens voor verkeerde en vage oplossingen, die geen antwoord bieden op de werkelijke problemen van deze tijd. Want voorzitter, we willen allemaal energiezekerheid. Maar in plaats van kerncentrales, waar wij voor pleiten, kiest het college voor dure, onbetrouwbare windturbines en zonnepanelen. Die maken ons afhankelijk van het weer en overbelasten het elektriciteitsnet. En inmiddels kunnen duizenden Brabantse bedrijven en nieuwbouwwijken al geen aansluiting meer krijgen door de veroorzaakte netcongestie. We willen allemaal voedselzekerheid. Maar in plaats van onze boeren te laten boeren, kiest het college voor het opkopen en onteigenen van Brabantse boeren voor zelfgetekende natuurdoelen. Alles moet wijken voor Natura 2000, terwijl het juist onze boeren zijn die zorgen voor onze voedselzekerheid en voor de mensen om ons heen. We willen allemaal lage kosten van ons steeds duurder wordende levensonderhoud. Maar in plaats van de belastingverlaging, waar wij voor pleiten, verhoogt dit college jaar op jaar de opcenten op de motorrijtuigenbelasting. De autobezitter draait op voor de rekening, maar ondertussen neemt de filedruk in Brabant alsmaar toe en is onze provincie niet weg te denken uit alle file-top-10-lijstjes. Onlangs stemde een meerderheid van deze Staten voor een motie die pleit voor een station bij Eindhoven Airport. Een maatregel die de groei van het vliegveld op termijn kan faciliteren en de filedruk rondom Eindhoven moet verlichten, zeker met de komst van de duizenden nieuwe banen bij ASML. Hoe staat het met de uitvoering van deze motie? En waarom lees ik hier niks over in de perspectiefnota? Tot slot, we leven in financieel onzekere tijden. Gemeenten naderen het ravijnjaar, de toekomstige economische groei is onzeker en de herverdeling van het provinciefonds kan Brabant dwingen tot bezuinigingen. En toch stelt het college voor om incidenteel personeel en kosten structureel te maken, 120 fte's extra structureel. Dat is een onverantwoordelijke keuze, wat JA21 betreft. De perspectiefnota zegt hierover letterlijk en ik citeer: "We willen hiermee niet over ons graf regeren", einde citaat. Maar als je dat expliciet moet vermelden, dan weet je meestal al hoe laat het is. Daarom vraag ik het college, waarom kiest u juist in deze onzekere tijd voor structurele verplichtingen? Dit is namelijk exact de definitie van wel over je graf heen regeren. Ik kijk graag uit naar de beantwoording.

Motie M75-2025: Ruimte voor Defensie

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- Het kabinet in het tweede kwartaal van 2025 een besluit neemt over de voorkeurslocaties voor uitbreiding van Defensie;
- Meerdere locaties in Brabant nadrukkelijk in beeld zijn voor uitbreiding van militaire activiteiten;
- Brabant een strategisch gelegen provincie is met een lange geschiedenis van samenwerking met

Defensie;

- De motie m68a-2023 door Provinciale Staten is aangenomen en spreekt van bereidheid om Defensie meer ruimte te bieden.

Overwegende dat:

- De geopolitieke situatie vraagt om een sterke defensie;
- Defensie niet alleen bijdraagt aan vrede en veiligheid, maar ook aan werkgelegenheid, innovatie en strategische autonomie van Brabant en Nederland;
- Een goed geoefende, slagvaardige krijgsmacht essentieel is voor onze veiligheid.

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- Zich in de gesprekken met het Rijk en het ministerie van Defensie positief op te stellen ten opzichte van de ruimtelijke vraagstukken vanuit het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD);
- In de onderhandelingen hierover duidelijk te maken dat een stap erbij op het gebied van Defensie ook betekent dat er minder plek is voor andere ruimtelijke vragen vanuit het Rijk voor Brabant;
- Waar mogelijk te kijken hoe de provincie de productie van materieel of materiaal voor Defensie in Brabant kan faciliteren.

en gaan over tot de orde van de dag.

JA21, Kevin Nuijten
VVD, Carola Meuwissen
BBB, John Frenken
50PLUS, Jan Frans Brouwers
PVV, Tjerk Langman
Volt, Inge Vossen
CDA, Ronnie Buiks
Lokaal Brabant, Hubert Koevoets

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Nuijten. Mevrouw Putman heeft het woord.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, kent u dat verhaal van dat bedrijventerrein dat niemand echt wilde hebben? Nou, dat dreigt er toch te komen. Tenzij we nu radicaal de koers wijzigen en daar heb ik een aantal opties voor. We hebben dit niet goed gedaan. Want de 1500 indieners van hun zienswijze willen het niet, de Nuenense en Geldropse inwoners willen het niet, de huisartsen willen het niet, het Sint-Annaziekenhuis wil het niet, het burgercomité wil het niet, de desbetreffende gemeenteraden willen het niet en zo kan ik nog wel even doorgaan. En wij steunen natuurlijk het protest van het Kabouterfront en ik heb, zoals u ziet, mijn eigen protestkabouter mee. Dit is het symbool van het verzet tegen het XXL logistiek distributiecentrum in Nuenen. De fractie van de Partij voor de Dieren staat volledig achter dit protest. Sinds 2011 strijden wij al tegen deze XXL-blokkendozen met een landschapspijn van jewelste. En eigenlijk, als ik goed naar het college kijk, willen die het volgens mij ook niet. En daarom is ons voorstel om in gesprek met de ontwikkelaar en de gemeente te gaan, om op deze locatie een woningwijk met groene parken en biobased bouwmaterialen te realiseren. De bouwer van de XXL-blokkendozen bouwt namelijk volgens hun website ook hele mooie, duurzame en innovatieve woningbouwprojecten. En daar hebben de inwoners van Brabant echt behoefte aan. En we dienen dan ook daarvoor een motie in. Voorzitter, de twee andere moties zien op het beleid in algemene zin. Bij de toekenning van stikstofruimte zouden XXL-dozen geen prioriteit moeten krijgen. En wat de Partij voor de Dieren betreft, moeten we versneld aan de gang met het herbezinnen op de locaties waarbij grootschalige logistiek nog steeds ruimtelijk is toegestaan. Voorzitter, als we kijken naar energie, dan weet iedereen dat we tegen alle grenzen aanlopen. Er is niet voldoende energie, er is niet voldoende duurzame energie, we doen niet

genoeg aan het besparen van energie en we hebben een enorme netcongestie. De Partij voor de Dieren vindt dat wij de economie moeten aanpassen aan dat wat er redelijkerwijs aan duurzame energie is. We dienen dan ook de motie in Energie leidend in economisch beleid. Ik ga nog even door op het thema energie. Wat betreft de energyhubs zou er niet alleen naar de korte termijn gekeken moeten worden, maar ook juist naar de lange termijn. Wij verzoeken het college om daar meer aandacht voor te hebben en dienen dan ook de motie Langetermijnvisie op energyhubs in. Voorzitter, over een langetermijnvisie gesproken, dit is ook waardevol bij het weerbaar worden tegen exoten en daarbij het ecosysteem zodanig in te richten dat de impact van invasieve exoten wordt geminimaliseerd door bijvoorbeeld het weghalen van voedsel voor de exoot of het introduceren van een voedselconcurrent. En wij dienen dan ook samen met diverse partijen de motie in Meer weerbaar tegen exoten. Bij de behandeling van de perspectiefnota zou wat ons betreft een breder perspectief voor de waterschappen moeten zijn wat betreft de geborgde zetels. De geborgde zetels voor land en tuinbouw worden nu standaard door de ZLTO benoemd, maar niet alle boeren zien zich daarin vertegenwoordigd. Wij denken dat dit beter, breder en democratischer kan en verzoeken dan ook de gedeputeerde om dit te onderzoeken. En gelukkig vinden veel partijen in dit huis dit ook en zij dienen daarom de motie mee in.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Van Dommelen, waarschijnlijk over het vorige punt.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraagje. U wilt dat de provincie meegaat beslissen welke agrariërs zitting nemen in het Waterschap.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Nee, dat vraag ik niet. Ik vraag om te onderzoeken welke juridische mogelijkheden er zijn om daar een verbreding in te maken.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Vast en zeker hebt u daar zelf over nagedacht, want die gedachte komt ergens vandaan. Dus ik zou willen weten waar die gedachte vandaan komt.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Zoals ik al zei, er zijn heel veel boeren die niet bij het ZLTO aangesloten zijn, maar die wellicht wel een plek zouden kunnen krijgen in het Waterschap bij de geborgde zetels.

De **voorzitter**: U mag maar twee keer interrumperen, anders dan normaal gesproken. Dus dat is het dan. Maar meneer Van Hattem heeft misschien wel eenzelfde vraag.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik vind het wel een interessante gedachte. Want inderdaad, veel boeren voelen zich niet altijd even goed door de ZLTO vertegenwoordigd, hoewel de ZLTO zijn best doet. Maar ik vind het wel interessant dat de Partij voor de Dieren impliciet zegt, dat een organisatie als bijvoorbeeld Farmers Defence Force beter aan tafel kan zitten dan ZLTO bij de waterschappen. Is dat de insteek die de Partij voor de Dieren hierbij mee zou willen geven?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): De Partij voor de Dieren doet geen suggesties welke boeren dit dan zouden moeten zijn. Wij hebben daar denk ik een ander beeld bij, dan wat u hier zegt over Farmers Defence Force. Maar er zijn heel veel andere soorten boeren die zich niet vertegenwoordigd zien. En wij vinden dat het onderzocht moet worden.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het systeem van geborgde zetels, daar zijn we sowieso niet zo'n grote fan van. Het liefst willen we het zo democratisch mogelijk, dan zijn alle geledingen goed vertegenwoordigd. Als het onderzocht moet worden, wat betekent dit dan vervolgens voor ons als provincie? Welke rol zouden wij hier dan in moeten hebben en kunnen hebben?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank voor deze vraag. Kijk, de provincie moet het Waterschap reglement nog aanpassen, omdat de geborgde zetels voor bedrijven eraf gegaan zijn. Dus het komt nog naar de Staten toe. Anticiperend daarop willen wij graag onderzocht krijgen of er niet ruimte is om het juist wat democratischer te maken. Want ik ben het met u eens dat geborgen zetels helemaal niet democratisch zijn. Maar wij vinden ook dat eigenlijk alle boeren daar een stem in zouden moeten kunnen krijgen. En dat is wat de motie beoogt.

De **voorzitter**: Dank u wel, een helder verhaal. Gaat u verder.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Meer perspectief zou wat de Partij voor de Dieren er ook mogen zijn voor de kalfjes, de koe en de boeren die ervoor openstaan om het kalfje na de geboorte bij de koe te laten. En dat is niet altijd even makkelijk. Gelukkig zijn er wel steeds meer boeren die dat willen. Deze koplopers mogen wat ons betreft meer ondersteund worden. Ook de consument vraagt er immers steeds vaker om. Het is niet voor niets dat melk waarbij het kalf langer bij de koe blijft onder de naam kalverliefde, steeds meer verkocht wordt en al bij ruim 300 supermarkten te koop is. Laten wij vandaag ook liefde voor het kalf en de koe hebben en een natuurlijke band tussen moeder en kind niet direct verbreken. We dienen daartoe de motie Kalf bij koe in. Voorzitter, voor de kweekzalm is er helemaal geen perspectief, zoveel is ons inmiddels wel duidelijk. Vorig jaar bij de begroting hebben we daarover een motie ingediend en aangehouden, omdat de gedeputeerde dit zelf ook graag wilde uitzoeken. Inmiddels weten we meer. Uit het toetsingsrapport dat we opgevraagd hebben, lezen we dat dit project goed scoorde op dierenwelzijn, terwijl dat niets blijkt voor te stellen. Het enige dat erin staat, is dat de vissen als ze groter worden in een groter bassin gaan. Meer stelt het niet voor. Voorzitter, ik mag toch hopen dat dit de laatste keer was dat wij als provincie subsidie geven aan de intensieve vishouderij in Brabant. En we dienen dan ook de motie Geen boter bij de vis 2025 in. En voorts ben ik van mening dat er een einde moet komen aan de bio-industrie.

Motie M76-2025: Energie leidend in economisch beleid

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- in het bestuursakkoord staat: "Economische groei is geen doel op zich";
- de provincie toch inzet op economische groei in Brabant;¹
- toekomstige economische groei gepaard zal gaan met een groei in de energievraag;
- het energieaanbod voorlopig nog achterblijft op de energievraag;

Overwegende dat:

- de wens van (eindeloze) economische groei geen recht doet aan de realiteit van energieschaarste;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in het (toekomstige) economische beleid niet te sturen op economische groei) maar de beschikbare hoeveelheid energie leidend te laten zijn;
- hiervoor met een voorstel naar Provinciale Staten te komen;

¹ Beleidskader Economie 2030

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag

Motie M77-2025: Locaties voor grootschalige logistiek tegen het licht houden

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- Provinciale Staten op 3 maart 2023 een voorbereidingsbesluit hebben vastgesteld met het doel grootschalige logistiek op ongewenste locaties te beperken;¹
- aan het voorbereidingsbesluit een flinke uitzonderingslijst met tientallen locaties is gekoppeld waar grootschalige logistiek alsnog mag vestigen;²

Overwegende dat:

- er nog tientallen andere locaties op de uitzonderingslijst staan, waar XXL-distributiecentra kunnen komen;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- de uitzonderingslijst van locaties waar grootschalige logistiek nog steeds is toegestaan samen met de betreffende gemeenten tegen het licht te houden, en de uitkomst hiervan aan PS terug te koppelen;

¹<https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/OS7347Sc-9bf9-4ccS-a8b3-20df58bebce2>

²Bijlage 1 van Statenvoorstel 09/23: Regionale afspraken en onderbouwing locaties grootschalige logistiek:

<https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/OS7347Sc-9bf9-4ccS-a8b3-20df58bebce2?documentId=Id079899-4213-427f-9762-20baa8492aec&agendaItemId=39626ba6-le17-4f3c-a013-bd90S39814a7>

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag

Motie M78-2025: Meer weerbaar tegen exoten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- vanuit Europese regelgeving de verplichting bestaat voor het bestrijden van invasieve exoten, met als doel dat ecosystemen worden hersteld en in balans blijven;
- in de conceptherziening van het Plan van aanpak Invasieve exoten Noord-Brabant, ecosysteemherstel onderschreven wordt;¹
- ook in het beleidskader Natuur bij de aanpak van invasieve exoten verwezen wordt naar herstel en bevordering van biodiversiteit;
- in de conceptherziening van het Plan van aanpak Invasieve exoten Noord-Brabant, de mogelijkheid geboden wordt voor het betrekken van specialisten/gecertificeerde deskundigen en/of organisaties, die beschikken over praktische kennis en vaardigheden in relatie tot bestrijding van bepaalde dier- of plantensoorten;²
- er organisaties bestaan die zich juist specialiseren in het sterk genoeg maken van natuurlijke systemen, om een dominantie van de invasieve exoot te verhinderen, zoals LIFE Resilias;³
- in de wetenschappelijke wereld deze ecosysteemaanpak 'Ecosystem Resilience Approach (ERA)' wordt genoemd;

- dit in de praktijk betekent, dat een ecosysteem zodanig wordt ingericht, dat de impact van invasieve exoten wordt geminimaliseerd door bijvoorbeeld het weghalen van voedsel voor de exoot of het introduceren van een voedselconcurrent;
- het Life Resilias project mede gefinancierd wordt door de provincie Noord-Brabant;⁴

Overwegende dat:

- voor een ecosysteemaanpak geen gif en geen inzet van machines nodig is;
- de provincie Noord-Brabant meer stappen zou kunnen nemen naar een ecosysteemaanpak waarin de impact van invasieve exoten wordt geminimaliseerd;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- in de definitieve herziening van het exotenbeleid, waarbij ecosysteemherstel een doel is, expliciet aandacht te besteden aan de ecosysteemaanpak;

¹ Conceptherziening Plan van Aanpak Invasieve exoten Noord-Brabant pagina 8, 11, 15

² Conceptherziening Plan van aanpak Invasieve exoten Noord-Brabant pagina 14

³ <https://www.resilias.eu/ecosysteemaanpak/>

⁴ <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/80a3a233-2ed6-40c9-a8a9-7603bd9147fb>

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag
PvdA, Fiona Bijl
GroenLinks, Tom Ludwig
SP, Irma Koopman
Volt, Inge Vossen

Motie M79-2025: Bredere agrarische vertegenwoordiging in de waterschappen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Concluderende dat:

- provincies vóór de waterschapsverkiezingen van 2027 de reglementen van de waterschappen in lijn moeten brengen met de Wijzigingswet Waterschapswet;¹

Overwegende dat:

- de aanpassing van het aantal geborgde zetels in het reglement van de waterschappen de mogelijkheid om geeft te onderzoeken op welke manier de agrarische representatie in de waterschapsbesturen verbreed kan worden;²
- geborgde zetels voor de categorie "onbebouwd" door ZLTO worden benoemd, waarbij slechts een deel van de boeren door LTO wordt vertegenwoordigd;
- een bredere vertegenwoordiging van agrarische bedrijven kan bijdragen aan het halen van de Brabantse doelen voor waterkwaliteit;
- provincies de mogelijkheid hebben om zelf invulling te geven aan het benoemen van de organisaties voor de categorie "onbebouwd" (agrariërs), oftewel land- en tuinbouw;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken hoe de vertegenwoordiging agrarische bedrijven in de categorie "onbebouwd" van de

- geborgde zetels verbreed kan worden;
- daarbij te kijken naar verschillende mogelijkheden, maar in elk geval de juridische ruimte in kaart te brengen voor een wijziging in het waterschapsreglement, met oog op het aanwijzen van organisaties die verantwoordelijk zijn voor de invulling van de geborgde zetels;
- afstemming te zoeken met de betrokken overheden (waterschappen en provincies) en agrarische organisaties die koplopers in de landbouw vertegenwoordigen;
- de uitkomsten van dit onderzoek uiterlijk Q3 2025 te leggen aan Provinciale Staten, zodat een mogelijke aanpassing van de waterschapsreglementen in elk geval vóór de waterschapsverkiezingen in 2027 kan worden doorgevoerd;

¹ https://wetten.overheid.nl/BWBR0047634_2022-12-17/0/informatie

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag
 PvdA, Fiona Bijl
 GroenLinks, Tom Ludwig
 SP, Irma Koopman

Motie M80-2025: Geen boter bij de vis

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
 Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- de Raad voor Dierenaangelegenheden constateerde dat er nog te weinig aandacht is voor het welzijn van vissen;¹
- viskwekerij met veel dierenleed en -stress gepaard gaat, o.a. doordat eitjes en sperma uit de levende vissen gewreven wordt, doordat ze onder veel te hoge dichtheden worden gehouden, en doordat natuurlijk gedrag amper geuit kan worden;²
- een agrarisch ondernemer in Brabant recent 1 miljoen euro overheidssubsidie (waarvan 141.528 euro van provincie Brabant) ontving voor het opzetten van een zalmkwekerij;³
- naar schatting 440 in het wild gevangen vissen nodig zijn om één gekweekte zalm te kweken, en kweekvis dus niet zo duurzaam is als wel eens wordt beweerd maar overbevissing juist verder in de hand werkt;⁴
- bij het kweken van vis nogal eens gepaard gaat met het lozen van afvalwater op oppervlaktewater, wat het halen van de waterkwaliteitsdoelen bemoeilijkt;⁵

Overwegende dat:

- uit het Stimulus-programma blijkt, dat in de landbouw- en voedingstransitie wordt toegewerkt naar een voedselsysteem waarbij voldoende oog is voor mens en milieu, mensenrechten, dierenwelzijn en gezondheid;⁶
- de 1 miljoen euro subsidie aan de zalmkwekerij is uitgekeerd op basis van een beoordeling waarin 'dierenwelzijn' onderbelicht is;
- met name met het oog op dierenwelzijn het onwenselijk is dat het opzetten van viskwekerijen in Brabant gestimuleerd wordt;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- provinciale subsidies en andere stimulerende provinciale regelingen niet langer beschikbaar te stellen voor viskwekerijen;

- provinciale programma's en regelingen hierop aan te passen, zo snel als redelijkerwijs mogelijk is;

¹ <https://www.rda.nl/publicaties/zienswijzen/2018/03/07/welzijn-van-vissen-verdient-meer-aandacht-van-overheid-en-andere-betrokken-partijen>

² <https://www.dierenbescherming.nl/werkzaamheden/dierenbeleid-beinvloeden/dossiers/vissen>

³ https://www.stimulus.nl/opzuid-2021-2027/avada_portfolio/zalmboerderij-maashorst/

⁴ zie <https://www.duurzaamnieuws.nl/helpt-visvangst-blijkt-bestemd-voor-veevoer/> en <https://foodlog.nl/artikel/flash/visweek-geen-oplossing-voor-overbevissing-integendeel/>

⁵ <https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/milieubelastende-activiteiten-hoofdstuk-3-bal/agrarische-sector/bedrijf-waterplanten>

⁶ Zie: <https://stimulus.nl/wp-content/uploads/2020/04/RIS3-Zuid-Nederland-2021-2027-21-april-2020.pdf>. Een voorwaarde is dat het project "meer rekening houdt met dierenwelzijn", hetgeen verder niet is gedefinieerd. Ook in de beschikking van de provincie staat dat het project zorgt voor "beter dierenwelzijn", hetgeen niet verder wordt toegelicht dan de twee woorden "zoet water". Uit technische navraag blijkt verder dat het project als 'diervriendelijk' is bestempeld, omdat de zalm weliswaar rond een gewicht van 100 gram worden verplaatst en zodra ze het 'marktgewicht' hebben (dus slachtrijs zijn), maar niet nóg vaker. Zie voor een verdere indruk van de 'diervriendelijke' omgeving ook de foto van een kaal, klein bassin bij dit artikel waarin wordt gesproken over "de beste diersomstandigheden" en een "diervriendelijke(...) zalmboerderij": https://www.stimulus.nl/opzuid-2021-2027/avada_portfolio/zalmboerderij-maashorst/.

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag

Motie M81-2025: Geen stikstofruimte verspillen aan logistieke distributiecentra

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- de staat van de Brabantse natuur nog steeds dermate slecht is dat de vergunningverlening voor aanvragen met stikstofeffecten op Natura 2000-gebieden nog steeds stil ligt;
- alle sectoren naar 'stikstofruimte' snakken;
- het de inzet is om het stikstofoverschot in stikstofgevoelige natuur dermate te verlagen, dat er weer ruimte komt voor initiatieven met stikstofemissie;

Overwegende dat:

- er een moment komt waarop weer vergunningen kunnen worden verleend voor stikstofdepositie, óók voor logistieke distributiecentra;
- 'stikstofruimte' nu echt de beperkende factor is; een schaars goed waarover de overheid maatschappelijke afwegingen moet maken, om te voorkomen dat geldt "wie het eerst komt, wie het eerst maalt";
- in het bestuursakkoord prioritering van stikstofruimte als ambitie genoemd wordt;¹

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- zodra we stikstofruimte kunnen gaan prioriteren, in de integrale afweging grootschalige logistiek (groter dan 3 ha) laag te prioriteren;

¹ Zoals genoemd op pagina 43 van het bestuursakkoord 2023-2027

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag

Motie M82-2025: Kalf bij de koe

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- er boeren zijn die de kalfjes na de geboorte bij de koeien laten;¹
- zuivel van boerderijen waar het kalf bij de koe blijft, te koop is bij ruim 300 supermarkten, en zo de consument weet te vinden;²

Overwegende dat:

- in het bestuursakkoord staat, dat we oog hebben voor dierenwelzijn;
- het college bezig is een dierenwelzijnsnota op te stellen;
- sinds januari 2022 er een licht stijgende lijn is van het aantal boerderijen die het kalf bij de koe laten, en dit meer mag worden gestimuleerd;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken of de provincie via subsidievoorwaarden kan bijdragen aan het houden van kalveren bij de koe, en dit mogelijk als voorwaarde te stellen voor provinciale subsidies waar melkveehouders gebruik van kunnen maken;
- daar Provinciale Staten in Q4 2025 over te informeren;

¹ <https://kalfjesbijdekoe.nl/voor-boeren/boerenverhalen/>

² <https://kalfjesbijdekoe.nl/stappenplan/>

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag

Motie M83-2025: Lange termijn visie op energy hubs

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- Gedeputeerde Staten het Plan van Aanpak Stimulering Brabantse Energiehubs hebben vastgesteld, met een dekking van 5,38 miljoen euro, en als doel de totstandkoming van Brabantse Energiehubs te bevorderen en faciliteren;¹
- dit Plan van Aanpak (PvA) enkel is gericht op bedrijven(terreinen), omdat alleen deze op korte termijn haalbaar zijn, en energiehubs waarin energie uitgewisseld wordt tussen bedrijventerreinen en woonwijken nog niet mogelijk zijn;²
- in antwoord op technische vragen is aangegeven dat de provincie zich breder aan het oriënteren is hoe het zoveel mogelijk ontwikkelingen door kan laten gaan, waarbij onder andere wordt gekeken naar netbewuste woningen, en naar onderlinge mogelijke koppelingen met bedrijventerreinen;³

Overwegende dat:

- het bij energy hubs gaat om samenwerking tussen partijen op het vlak van opwek, opslag, conversie en verbruik van energie, wat dus breder is dan enkel bedrijven;⁴
- energy hubs kunnen bijdragen aan de bestrijding van energietoename indien naast bedrijven ook

andere maatschappelijke partners worden betrokken, zoals bijvoorbeeld woningcorporaties;⁵

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in te zetten op een langer termijn plan van aanpak, gericht op de stimulering van energy hubs met uitwisseling tussen bedrijven en o.a. woonwijken, om zo bij te dragen aan het bestrijden van energiearmoede, en hierover in overleg te treden met Enexis;

¹ <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/d89607d8-40d7-4bb0-92dc-b35ff26b16d8?documentId=53382c9d-6af6-4bd2-a34c-728aa658-be76&agendaItemId=4ae95695-4317-4ee0-9b90-e9cdf8e8dc0b>

² www.brabant.nl/publish/pages/9450/plan_van_aanpak_stimulering_brabantse_energiehubs_2025_2027.pdf

³ <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/6f18ab78-7ae9-496d-b765-581a7ed331dl>

⁴ <https://www.netbeheernederland.nl/netcapaciteit-en-flexibiliteit/energiehubs>

⁵ <https://www.tudelft.nl/energyhubs>

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag

Motie M84-2025: Woningbouw in Nuenen in plaats van XXL-distributiecentrum

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- het er naar uitziet dat er in Nuenen ongeveer drie distributiehallen komen van veertien meter hoog en een oppervlakte van maar liefst dertig hectare;
- de gemeente Geldrop-Mierlo en vele omwonenden tegen de komst van deze XXL-dozen zijn, getuige de ruim 1.500 zienswijzen met bezwaren over de te verwachten overlast;¹
- er door het Anna Ziekenhuis, Anna Ouderenzorg, GGD Brabant-Zuidoost en alle huisartsen uit Geldrop-Mierlo en Nuenen samen en belangrijke en zwaarwegende bezwaren zijn geuit tegen de massa aan vrachtwagenverkeer die met de komst van het distributiecentrum gepaard gaat, wegens de te verwachten extra luchtvervuiling en de slechtere bereikbaarheid van het ziekenhuis;²

Spreeken uit dat:

- de bouw van het XXL-distributiecentrum in Nuenen ongewenst is;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- om zich in te zetten om van de voor het XXL-distributiecentrum beoogde locatie op Eeneind- West in Nuenen een woningbouwlocatie te maken met groene parken en biobased bouwmaterialen;

¹ <https://www.geldrop-mierlo.nl/neetegendistributiecentrumeeneind-west>

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag

De **voorzitter**: Dank u wel. Ceterum censeo, of iets in die geest. Mevrouw Vossen heeft het woord.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Voorzitter, wie in 2026 perspectief wil bieden moet durven dromen over de plek van Brabant in het Europa van morgen. In een wereld met vervagende grenzen en

groeierende dreigingen is versnippering geen optie meer. Voor thema's als energie, digitalisering en veiligheid is Europese autonomie essentieel. Het rapport van Mario Draghi, voormalig ECB-voorzitter, onderstreept dat, meer samenwerking, meer strategie en dus meer slagkracht. Europese regio's zoals ons mooie Brabant, zijn niet alleen uitvoerders, maar ook bouwstenen van een sterker Europa. Volt Brabant wil dat Brabant bouwt aan die Europese autonomie, niet vanaf de zijlijn maar aan tafel in Den Haag, in Brussel en vanuit onze eigen kracht hier in Brabant. Daarom dienen wij samen met andere partijen moties in die daarbij gaan helpen. Bijvoorbeeld om de vraag naar biobased bouwmaterialen in Brabant aan te jagen, of de mogelijkheden te verkennen voor het inpassen van kleine kerncentrales in onze provincie. Ook vragen wij ruimte voor Defensie. Ikzelf ben een trotse moeder van een dochter bij de landmacht. Dat is eigenlijk heel bijzonder, want diep in mijn hart ben ik een pacifist. Maar geen naïeve pacifist. We leven nu eenmaal in andere tijden en onze militairen hebben ruimte en materieel nodig om onze veiligheid te verdedigen. Ik geloof dat ik onderbroken wordt.

De **voorzitter**: De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dank, voorzitter. Volt dient mede de motie in Ruimte voor Defensie. Ook aan Volt zou ik dezelfde vraag willen stellen. In de motie staat dat andere Rijkstaken het onderspit zouden moeten delven voor Defensie. Kunt u er een paar noemen die u minder belangrijk vindt dan uitgaven voor Defensie?

Mevrouw **Vossen** (Volt): Wij zien dat toch iets anders dan dat u dat nu brengt? Wij zien daar eigenlijk ook koppelkansen in. Er liggen ook mogelijkheden als Defensie hier in Brabant landt. Zij zouden op het gebied van natuur een helpende koppelkans kunnen bieden op het gebied van waterberging, oefenterreinen, natuur, dat soort zaken. Dus wij zien het meer in het verband van de koppelkansen en mogelijkheden, dan zoals u hem nu schetst.

De **voorzitter**: De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dan heb ik een vervolgvraag. Ik ben wel benieuwd naar die koppelkansen natuurlijk. Afgelopen week is er in een natuurgebied in Ede een enorme brand uitgebroken door een oefening van Defensie.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Sorry voorzitter, maar dit vind ik een klein beetje flauw.

De heer **Van Raak** (SP): Volgens mij was ik aan het woord.

De **voorzitter**: Ik heb u niet het woord gegeven. Daar mag u zo meteen op reageren. De heer van raak gaat verder.

De heer **Van Raak** (SP): Ik gaf een voorbeeld over een natuurbrand in een natuurgebied in Ede. Gaan we dan soldaten huisvesten in nieuwbouwwoningen? Krijg je een extra kamer erbij als er een extra soldaten in gaat. Ik ben benieuwd naar de koppelkansen, die mevrouw Vossen voor zich ziet.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Ik vind hem een beetje flauw. Er wordt geoefend en ik weet niet precies wat daar is gebeurd. U denk ik ook niet. Dus daar kan ik geen oordeel over geven. Wat ik wel zie als koppelkans is heel simpel. Een voorbeeld zou kunnen zijn dat als Defensie hier landt er ook woningen nodig zijn, die zouden misschien wel biobased gebouwd kunnen worden.

De **voorzitter**: Ik ga naar mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Kijk, het in brand vliegen van de natuur is een voorbeeld, maar er zijn natuurlijk ontelbare voorbeelden dat de natuur verstoord wordt, bijvoorbeeld in het broedseizoen, of door laagvliegen. Maar bijvoorbeeld ook de energietransitie. We kunnen in Brabant op heel veel plekken geen windmolens realiseren, omdat daar veel gevlogen wordt door Defensie. Hoe ziet mevrouw Vossen dat?

Mevrouw **Vossen** (Volt): Ik gaf net al aan dat wij mede de motie indienen om te onderzoeken of er plek is in onze mooie provincie voor een kerncentrale. Dus als die er is, hebben we dat niet meer nodig.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Oké, dus mevrouw Vossen zegt hier eigenlijk dat wij minder zoekgebieden nodig hebben voor windenergie, omdat er wellicht ooit een kerncentrale komt.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Ja.

De **voorzitter**: Oké. Ik zou eenieder willen vragen om gesprekken vooral buiten deze zaal te doen, dat geldt ook voor de heer Ludwig. Want het is best wel onrustig. En dan weet u dat vast. We gaan door tot en met de heer Schipper en daarna zullen we schorsen voor de lunch. Mevrouw Vossen gaat verder.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Met het oog op digitale autonomie hadden we een motie klaarliggen, Toegang tot de Europese wolk. Inmiddels hebben wij begrepen van het college dat al veel van de zaken die in die motie staan, uitgevoerd worden. Wij willen niet een partij zijn die overbodige moties hier indient, omdat het al gebeurt. Maar wij zijn wel benieuwd naar de zienswijze hierop in combinatie met provinciale data, dus dat zouden we graag dadelijk willen horen. Voorzitter, waar we in Europa investeren in weerbaarheid tegen grote dreigingen moeten we hier in Brabant zorgen voor veiligheid in het dagelijks leven, bijvoorbeeld op de weg. En dat brengt mij wederom bij verkeersveiligheid. Volt Brabant wil hier scherp op blijven en vandaag gaat onze aandacht uit naar de bomen langs de wegen. Bomen zijn prachtig, dragen bij aan groen, klimaat en leefbaarheid, maar soms zijn het natuurlijke obstakels en soms belemmeren ze het zicht. Daarom vragen wij aan GS om te onderzoeken of de inzet van de zogenaamde Ecogeleiders op nog meer plekken in Brabant de verkeersveiligheid kan verbeteren. Graag uw gedachten hierover. En daarnaast dienen we de motie Herplant met verstand in. Wanneer de beslissing is genomen om bomen te kappen, vragen we GS om deze bomen duurzaam te verwerken of te hergebruiken. Herplant bomen, maar dan wel op plekken waar kappen niet opnieuw nodig is. En doe dit dan samen met gemeenten en inwoners, zodat we verkeersveiligheid kunnen verbinden aan vergroening, klimaatadaptatie en betrokkenheid van Brabanders. Voorzitter, tot slot wil ik kort stilstaan bij een motie die voor mij persoonlijk bijzonder is, Hulpverlening in het spotlicht. Het is een voorstel dat ik samen met de PVV indien. Eerlijk is eerlijk, dat vond ik best ingewikkeld. Niet die samenwerking, maar de gedachte, omdat we twee zo verschillende partijen zijn. We staan vaak lijnrecht tegenover elkaar over hele wezenlijke zaken voor mij als persoon. Net zoals we dat tegenwoordig eigenlijk ook in de samenleving zien dat mensen tegenover elkaar komen te staan. En juist daarom vind ik deze samenwerking zo belangrijk, want wij als politiek hebben een voorbeeldfunctie. Er wordt naar ons gekeken. Hoe gaan wij met elkaar om, hoe voeren wij de gesprekken en op welke wijze zijn wij zichtbaar op straat en hoe gaan wij om met die verschillen? Dan is het van groot belang dat we niet blijven hangen in zichtbare tegenstellingen, maar juist actief zoeken naar wat ons bindt.

De **voorzitter**: U bent echt aan het afronden?

Mevrouw **Vossen** (Volt): Ja, ik ga afronden nu. Alleen dan kom je mijns inziens tot oplossingen. In dit geval hebben we elkaar gevonden in de waardering voor de hulpverlening, mensen die zich dag in, dag uit inzetten voor de gezondheid en veiligheid van Brabanders, vaak onder moeilijke omstandigheden. Ik

had hier eigenlijk alleen nog even bij willen zeggen dat het oorspronkelijke idee van de heer Langman is. Hij is zelf jarenlang werkzaam geweest op een ambulance en ik heb met plezier het idee samen uitgewerkt om Brabant beter te maken. Dank u, voorzitter.

Motie M85-2025: Herplant met verstand!

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- Bomen soms moeten worden gekapt om de verkeersveiligheid te verbeteren, bijvoorbeeld wanneer zij het zicht belemmeren;
- De provincie verplicht is om gekapte bomen te compenseren via de herplantingsplicht;
- Herplant vaak gebeurt in de buurt van de oorspronkelijke locatie, waardoor bomen op termijn opnieuw voor verkeersproblemen kunnen zorgen;

Overwegende dat:

Bomen waardevol zijn voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, schaduw, luchtkwaliteit en de kwaliteit van de leefomgeving;

Het duurzaam verwerken of hergebruiken van gekapte bomen bijdraagt aan circulair en verantwoord grondstoffengebruik;

Herplanting van bomen op onveilige locaties leidt tot een vicieuze cirkel van kappen en herplanten;

Gemeenten en inwoners waardevolle partners zijn bij het bepalen van geschikte en toekomstbestendige locaties voor nieuwe bomen;

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

Gekapte bomen die vanwege verkeersveiligheid verwijderd worden, duurzaam te verwerken of her te gebruiken (bijvoorbeeld in meubels, openbare ruimte, of sociale projecten);

De bestaande herplantingsplicht actief na te leven, met als uitgangspunt dat nieuwe bomen worden geplant op veilige, toekomstbestendige locaties waar herhaalde kap op termijn niet nodig is;

Gemeenten en inwoners actief te betrekken bij het bepalen van geschikte herplantlocaties, bijvoorbeeld via wijkgerichte participatie of koppeling aan groene initiatieven;

In beeld te brengen hoe deze aanpak kan bijdragen aan bredere doelen zoals klimaatadaptatie, vergroening en leefbaarheid in Brabant;

en gaat over tot de orde van de dag.

Volt, Inge Vossen

Motie M87-2025: Hulpverlening in het spotlicht tijdens monumentendag

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- Open Monumentendag een breed publiek trekt en een kans biedt om maatschappelijke thema's onder de aandacht te brengen;
- Hulpverleners zoals brandweer, ambulancepersoneel en politie een cruciale rol spelen in de veiligheid van onze samenleving;
- De agressie tegen hulpverleners de afgelopen jaren is toegenomen, waardoor het belang van respect en waardering groter is dan ooit;

Overwegende dat:

- Het Provinciehuis als monument een centrale locatie is die geschikt is om deze thematiek zichtbaar te maken;
- Het tonen van het werk en de uitdagingen van hulpverleners bijdraagt aan meer bewustwording en respect in de samenleving;
- Samenwerking met relevante organisaties zoals o.a. de brandweer, politie, ambulance, defensie en het Rode Kruis de impact van Open Monumentendag kan versterken;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Tijdens Open Monumentendag ruimte te bieden aan activiteiten die de hulpverlening in Brabant onder de aandacht brengen, zoals:
 - Demonstraties en presentaties van hulpdiensten over hun werk en uitdagingen;
 - Ontmoetingen met hulpverleners om bezoekers inzicht te geven in hun beroep.
- Actief de samenwerking te zoeken met hulporganisaties en veiligheidsdiensten om een breed en informatief programma op te zetten.
- Na afloop een evaluatie te doen van deze activiteiten, en de Provinciale Staten hierover te informeren.

en gaat over tot de orde van de dag.

Volt Brabant, Inge Vossen
PVV Brabant, Tjerk Langman

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Beste Brabanders, de perspectiefnota 2026 belooft veel, 130.000 woningen, natuurherstel en een duurzame energietransitie. Maar laten we de feiten onder ogen zien. Dit is geen plan voor vooruitgang, dit is een recept voor stilstand. De woningcrisis blijft nijpend. Jaarlijks proberen we 12.000 nieuwbouwwoningen bij te bouwen, maar we hebben er 164.000 nodig tegen 2035. Waar stokt het? Stikstofregels en netcongestie. Bouwers wachten, gezinnen wachten, terwijl de overheid verzuipt in papierwerk. Dit is geen bestuur, dit is verlamming. Onlangs heeft de wetenschapper en ontwerper Wouter de Hei ook datamodel-expert, die regelmatig contact heeft met de Tweede Kamerleden, de kwetsbaarheid en onjuistheid van het AERIUS-model aangetoond. Hiervoor heeft hij het AERIUS-model om moeten zetten in begrijpelijke computertaal. Ergens is het 25 jaar geleden ooit geschreven Fortran 90, een programma dat toen al bijna nooit meer werd gebruikt, om de simpele reden dat testen en beoordelen op correctheid van AERIUS geschreven in Fortran 90 erg moeilijk is. Hij heeft met collega's AERIUS omgezet in Python, de meest moderne programmeertaal, zodat hij veel preciezer kon controleren wat berekeningen van AERIUS deden en hoe dat overeenkomt met de metingen in de praktijk. Iets wat elke ingenieur in zijn eerste jaar leert, zo stelt hij. De resultaten zijn schokkend. Eigenlijk kan AERIUS niks, dat is een korte samenvatting, zo betoogt hij. Alles in het huidige juridische systeem is niet nauwkeurig, er is een juridisch moeras gecreëerd met bitter hard beleid op basis van boterzachte wetenschap. De performance van AERIUS is onnauwkeurig. Het model kent foutmarges van meer dan 30 procent op de ammoniak concentraties, 20 procent op de natte depositie en 125 procent op de droge depositie. Het vastleggen van het AERIUS-model in de wet zorgt ervoor dat het systeem en eigenlijk heel Nederland vaststaat. Naast het belastinggeld dat over de balk gegooid wordt met de voor de uitstootreductie nutteloze uitkoop van agrariërs dragen we met dit belastinggeld ook bij aan kapitaalvernietiging van de voedselproductiecapaciteit. Onze boeren worden opgeofferd op het groene altaar. De nota rept van mestvergiftiging en stikstofreductie, maar zwijgt over de plannen, schadeclaims en het intrekingsbeleid per 1 juli 2026 dat stikstofruimte afpakt. De agrarische ruggengraat van Brabant wordt gebroken door een elite die met slechte modellen de natuur boven de kwaliteit van leven van de

Brabanders stelt. En daarom komen wij met de volgende twee moties, Stop de verstikkende Brabantse ontwikkelings- aanpak Stikstof 2, Bevriezen droogte agenda 2040 uit de Kaderrichtlijn Water, anders is er geen later. En dan de energietransitie. Een dure illusie, want die windmolens en zonnepanelen kosten miljoenen. Maar huishoudens betalen de prijs, terwijl vruchtbare agrarische gronden verdwijnen en overdekt worden onder subsidie slurpende projecten. Ondertussen blijft de Brabantse bevolking naar schatting tot ver na 2026 sterk groeien, ondanks een stijgend sterftecijfer en een dalend geboortecijfer. Deze nota biedt geen antwoord op deze druk. Miljoenen euro's gaan structureel naar ambtenaren en programma's, terwijl wegen vollopen en in steeds slechtere staat zijn. De voorzieningen verschrallen en dorpen verarmen. De vrije begrotingsruimte slinkt, waar blijft de verlichting voor de Brabander? Dit is geldverspilling, geen investering. En daarom dienen we de volgende motie in, Stop structurele uitbreiding van 120 fte bij de provincie Noord-Brabant. Tot slot, voorzitter, hoe zit het met onze identiteit? Brabant dreigt een anonieme schakel te worden in een globalistisch web. Als we nu niks doen en niet investeren in unieke kenmerken kunnen we later aan onze kleinkinderen verhalen vertellen over onze cultuur, geschiedenis en het pontje bij de Maas. Voorzitter, dit mag ons niet gebeuren. Daarom doen wij motie in om het veerpontje bij de Maas niet ten onder te laten gaan. De nota spreekt van brede welvaart, maar vergeet wie wij zijn. Provincie van tradities, trots en eigen kracht. Dit hoeft niet zo te zijn. Wij van Forum voor Democratie willen een halt op de stikstofwaan. Geef boeren, bouwers en overige Brabanders lucht en ruimte. Verlaag de lasten in plaats van het uitbreiden van het ambtenarenleger en bescherm onze ziel. Tot zover.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank voorzitter. Ik heb misschien meer een procesmatige vraag. U kondigt een motie aan over de veerponten. Is het niet beter om samen op te trekken in dit geheel? Waarom dient u niet mede de motie in die door D66 en vele anderen inmiddels is ingediend?

De **voorzitter**: De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Misschien doen we dat ook nog.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Oké, dank.

Motie M97-2025: Bevries de droogte-agenda 2040 uit de Kaderrichtlijn Water, anders is er géén later!

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Concluderend dat:

De Droogte Agenda 2040 uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) vergaande beperkingen oplegt aan het grondwatergebruik in Brabant.¹

Deze agenda leidt tot extra regeldruk voor agrariërs, ondernemers en particulieren;

De economische schade als gevolg van deze maatregelen niet volledig in beeld is gebracht;

Alternatieve oplossingen voor waterbeheer, zoals innovatieve irrigatiesystemen en wateropslag, nog meer kunnen worden onderzocht;

Het vernatting beleid leidt tot ernstige gevolgen voor woningen en infrastructuur, zoals natte kelders, verzakte huizen en schimmelvorming, wat gezondheidsrisico's en financiële schade veroorzaakt voor huiseigenaren.²

Overwegend dat:

De KRW en de droogte-agenda 2040 disproportionele lasten opleggen aan Brabantse bedrijven en burgers;

Het Brabantse bedrijfsleven en de agrarische sector essentieel zijn voor de economische groei en voedselzekerheid;

De provincie actief moet inzetten op pragmatische en innovatieve oplossingen zonder het bedrijfsleven te belasten met extra regelgeving;

De negatieve gevolgen van het vernattingbeleid, waaronder woningverzakkingen en vochtproblemen, niet afdoende zijn onderzocht en opgelost.³

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten op om:

1. Zich binnen het Interprovinciaal Overleg en richting het Rijk uit te spreken tegen de huidige invulling van de Droogteagenda 2040;
2. Een onderzoek uit te voeren naar alternatieve methoden van waterbeheer die minder impact hebben op de agrarische sector en economische activiteiten;
3. De invoering van aanvullende provinciale maatregelen die voortvloeien uit de Droogteagenda te bevriezen totdat de effecten op de agrarische sector en op de economie in kaart zijn gebracht;
4. De negatieve gevolgen van het vernattingbeleid, inclusief schade aan woningen en infrastructuur in kaart te brengen en hier passende maatregelen voor te nemen;
5. De Provinciale Staten hierover uiterlijk in Q3 2025 te informeren hierover.

¹ Zie o.a. <https://www.kliknieuwsoss.nl/landbouw/visserij/234951/tijdelijk-verbod-gebruik-grondwater-voor-het-beregenen-van-grasland>

² Vernattingbeleid: structureel hooghouden van het grondwaterpeil (in natte perioden heeft dit geleid tot extreme wateroverlast). Vernatting is vastgelegd in het Grondwaterconvenant 2021-2027. Vernattingbeleid is gebaseerd op het adviesrapport 'Zonder water, geen later' – naar een omslag in het (grond)waterbeheer in Noord-Brabant

³ In drogere periode zoals nu (maart '25) zijn de gevolgen van het vernattingbeleid minder zichtbaar, afgelopen 2 jaren waren de gevolgen extreem zichtbaar tijdens de natte perioden.

En gaan over tot de orde van de dag

Forum voor Democratie Noord-Brabant, Jozef Minkels

Motie M98-2025: Stop de structurele uitbreiding van 120 fte bij de Provincie Noord-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerend dat:

- De provincie voornemens is om structureel 120 fte extra ambtenaren te financieren; De personeelskosten hierdoor structureel zullen stijgen, wat ten koste gaat van middelen die direct ingezet kunnen worden voor de Brabantse inwoners en ondernemers;
- De uitbreiding van het ambtenarenapparaat geen garantie biedt op een efficiëntere uitvoering van provinciaal beleid.

Overwegend dat:

De overheid al te groot en te duur is en dat verdere bureaucratische uitbreiding onwenselijk is, zeker met het financiële ravijnjaar 2026 in zicht;

Er sprake is van scheefgroei tussen het aantal ambtenaren en de bevolking, doordat de bevolking in de periode 2015 tot en met 2023 slechts met 5,4 procent is gegroeid, terwijl het ambtenarenapparaat in diezelfde periode met 90.000 fte's is uitgebreid, een toename van 31 procent¹;

Geld van de belastingbetaler doelmatiger besteed kan worden aan directe voorzieningen, infrastructuur en lastenverlichting, in plaats van aan extra ambtenaren;

Met de huidige technologische ontwikkelingen, het niet verklaarbaar is waarom er meer FTE nodig is in plaats van minder FTE, aangezien er veel werk geautomatiseerd kan worden.

Verzoeken aan het college van Gedeputeerde Staten op om:

Af te zien van de structurele uitbreiding van 120 fte binnen de provinciale organisatie en de vrijgekomen middelen in te zetten voor lastenverlichting.

¹ De groei van ambtenaren in het openbaar bestuur (Het rijk, gemeenten, provincies, waterschappen en ambtenaren die werkzaam zijn via gemeenschappelijke regelingen)

En gaat over tot de orde van de dag

Forum voor Democratie Noord-Brabant, Jozef Minkels

Motie M99-2025: Stop de structurele uitbreiding van 120 fte bij de Provincie Noord-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerend dat:

De Provincie Noord-Brabant de Maasveren typeert als "voer voor toeristen" waarmee wordt erkend dat deze veerponten een belangrijke bijdrage leveren aan het toerisme en de recreatieve sector¹; Het Leisure Ontwikkel Fonds (LOF) tot doel heeft om een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod te realiseren voor inwoners en bezoekers van Brabant;

De veerponten een onmisbare schakel vormen in het cultuurhistorisch erfgoed van Brabant, waarbij historische oversteekplaatsen behouden blijven en de leefbaarheid van de regio wordt versterkt;

De veerponten essentieel zijn voor het stimuleren van duurzame en inclusieve mobiliteit, omdat zij ongemotoriseerde verkeersdeelnemers, zoals fietsers, voetgangers en senioren, een directe en toegankelijke route bieden tussen Brabant en Gelderland;

Het wegvallen van deze verbindingen leidt tot onnodige omwegen, wat resulteert in een langere reistijd en een hoger verbruik van brandstoffen/ energie voor zowel inwoners als recreanten²

Een petitie voor het behoud van de veerpont tussen Megen en Appelteren al ruim 600 keer is ondertekend, wat het maatschappelijke draagvlak en de wenselijkheid van steun onderstreept, en dit gaat over slechts 1 verbinding³;

De provincie Noord-Brabant zich tot nu toe afzijdig houdt in de financiële ondersteuning van de veerponten, terwijl de provincie Gelderland wél bereid is om bij te dragen aan financiële ondersteuning ;

De oevergemeenten wel een meerjarenplan in de vorm van structurele subsidie aan de Maasveren hebben opgesteld en toegezegd;

Overwegend dat:

De koerswijziging van het LOF in 2021 ervoor heeft gezorgd dat innovatieprojecten zonder duidelijke binding met Brabant financiering ontvangen, terwijl essentiële toeristische en recreatieve infrastructuur, zoals de veerponten, geen steun krijgt;

De veerponten bijdragen aan het versterken van de toeristische aantrekkelijkheid van de regio en daarmee een positief effect hebben op de lokale economie;

Het behoud van de veerponten in lijn is met de mobiliteitsvisie van de provincie, door ervoor te zorgen dat fietsers en voetgangers hun route efficiënt kunnen blijven afleggen zonder noodzaak tot onpraktische omwegen;

Het wegvallen van de ponten leidt tot een daling in het gebruik van fiets- en wandelroutes, wat haaks staat op de provinciale doelstellingen op het gebied van recreatie en duurzame mobiliteit;

Roept het college van Gedeputeerde Staten op:

- Te onderzoeken hoe de veerpontdiensten van Stichting de Maasveren kunnen worden gewaarborgd, zodat deze essentiële verbindingen behouden blijven;
- Te onderzoeken of (een deel van) het Leisure Ontwikkel Fonds (LOF) hiervoor kan worden ingezet, gezien de veerponten bijdragen aan toerisme, recreatie en mobiliteit in de provincie;
- De uitkomsten van dit onderzoek voor 1 mei 2025 aan Provinciale Staten te rapporteren, inclusief

mogelijke financieringsopties en samenwerkingsverbanden met betrokken partijen⁴;

¹ <https://petities.nl/petitions/behoud-de-veerpont-tussen-megen-en-appeltern>

² <https://www.bd.nl/oss/directeur-maasveren-waarschuwt-voor-gevolgen-als-veerponten-verdwijnen-miljoenen-kilometers-aan-verkeer-extra-aaf1d595/>

³ Zie unaniem aangenomen motie in gemeente Oss (2023): 'Motie: Samen op koers met de Maasveren' (SP)

⁴ Stichting de Maasveren en overgemeenten.

En gaat over tot de orde van de dag

Forum voor Democratie, Jozef Minkels

Motie M100-2025: Stop de verstikkende 'Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof 2.0' (BOS 2.0)

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- De Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof 2.0 (BOS 2.0) ingrijpende beperkingen oplegt aan boeren, bedrijven en burgers in Noord-Brabant, met grote gevolgen voor de agrarische sector, het MKB en de woningbouw;
- De stikstofmodellen en de kritische depositiewaarde (KDW) waarop dit beleid rust, onzekerheden bevatten en de werkelijke bijdrage aan natuurherstel onvoldoende aantonen;
- De voorgenomen intrekking van ongebruikte stikstofruimte per 1 juli 2026 de agrarische sector en ondernemers verder in gevaar brengt;
- Het stikstofbeleid de Brabantse economie onevenredig hard treft, met onzekerheid en financiële schade voor boeren, bouwers en industrie;
- Gegevens van de Nederlandse overheid laten zien dat overschrijding van stikstofnormen niet automatisch leidt tot aantoonbare achteruitgang van de natuur, en dat een causaal verband tussen depositie en natuurschade niet overtuigend is bewezen;
- Het beperken van boerenproductie via stikstofbeleid rechtstreeks invloed heeft op onze voedselzekerheid, doordat lokale voedselproductie onder druk komt te staan en afhankelijkheid van het buitenland groter wordt;
- Een motie van het lid De Vos in de Tweede Kamer is aangenomen, die oproept om vergunningverlening te baseren op empirische natuurdata in plaats van enkel modelmatige KDW-overschrijdingen;

Overwegende dat:

- Brabant niet langer op slot gezet mag worden door strenge en twijfelachtige stikstofregels, terwijl Nederland al tot de strengste landen ter wereld behoort qua milieunormen;
- De agrarische sector, woningbouw en infrastructuur essentieel zijn voor de welvaart en leefbaarheid van Brabant, en niet onnodig gehinderd mogen worden;
- Boeren en ondernemers recht hebben op duidelijkheid, perspectief en ruimte om te innoveren, in plaats van te worden opgezaagd met disproportionele beperkingen; Het huidige stikstofbeleid activistische organisaties en rechtszaken in de hand werkt, wat Nederland verder verlamt.

Verzoeken aan het college van Gedeputeerde Staten om:

- Per direct te stoppen met de uitvoering van de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof 2.0, in afwachting van landelijke aanpassingen aan het stikstofbeleid op basis van de motie-De Vos;
- Geen extra provinciale stikstofmaatregelen in te voeren bovenop de landelijke regels, om Brabant niet op achterstand te zetten ten opzichte van andere regio's;
- Bij het Rijk krachtig te pleiten voor een realistisch stikstofbeleid dat normen versoepelt, gebaseerd op feitelijke natuurdata en niet op omstreden modellen, en dat boeren, bedrijven en burgers ruimte biedt;

- Het intrekken van ongebruikte stikstofruimte per 1 juli 2026 op te schorten, om de agrarische sector en het MKB te beschermen;
- Te investeren in praktische oplossingen, zoals innovatieve technieken voor boeren en versnelde vergunningverlening voor woningbouw en infrastructuur, om stikstofuitstoot te verminderen zonder de economie te schaden.

En gaat over tot de orde van de dag

Forum voor Democratie, Jozef Minkels

De **voorzitter**: We gaan straks schorsen, dan kunt u dat met elkaar bespreken. Ik ga naar de heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Ik ga vandaag vijf moties indienen, maar alvorens dat te doen, wil ik even iets laten zien hier aan alle Statenleden. Dit is een lintje. En voorzitter, ik heb begrepen als ik het twaalf jaar volhoud in de politiek dan komt daar ook een lintje uit. Dat geldt ook voor u allemaal, maar ik wil toch een lans breken voor alle vrijwilligers die wij in dit land hebben en natuurlijk ook zeker in Brabant. Vrijwilligers die over het algemeen ook nog bestaan uit senioren. Die mensen heeft de samenleving heel hard nodig. Daarom wil 50PLUS toch een statement maken. Laten we deze vrijwilligers echt zo goed mogelijk op een troon zetten en niet mensen, ministers, laten vertellen dat ze niet willen tekenen voor die lintjes. Dat even als statement vooraf, voorzitter. Ik heb vijf moties. De eerste motie. Ik heb verschillende bijnamen bij de provincie gekregen, het overkwam me vandaag weer, mister automaatje, mister ballonnetje, mister eierdoosje en een daarvan is mister Pukkemuk. En vandaag dien ik hopelijk de laatste motie over Pukkemuk in, om die lening te geven. En ik hoop echt dat 50PLUS daarvoor ruime steun gaat krijgen in deze Staten. Ik kan alvast zeggen dat de PvdA, GroenLinks en SP in ieder geval deze motie mee indienen. Voorzitter, we hadden ook nog een prachtige motie over SMR. We hebben het er net over gehad. Toen zag ik de motie van de VVD. En toen hebben elkaar opgezocht en die dienen wij graag met u mee in. Motie twee heet Bestrijding van de Aziatische hoornaar. Voorzitter, de kranten staan er nu vol van en het college heeft besloten om de wesp niet meer uit te roeien.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter, het gaat over de Aziatische hoornaar en uw motie. U stelt voor om lokvangkasten op te hangen, bent u zich ervan bewust dat dan ook insecten daarop afkomen, die niet gevangen zouden moeten worden? Mag daar graag een reflectie op?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Vandaar ook dat de motie eindigt met het verzoek om een onderzoek te doen of dit soort zaken goed zijn.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Ik mag nog een vervolgvraag stellen, geloof ik. Wellicht kunt u ook eens kijken naar onze motie, die gaat over het weerbaar zijn tegen exoten. Er zijn nu ook imkers die bijvoorbeeld PFAS gebruiken om de Aziatische hoornaar tegen te gaan. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? Bent u dat met mij eens?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik ga uw motie lezen.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Terug naar de Aziatische hoornaar, voorzitter. De kranten staan er vol van en het college heeft besloten om de wesp niet meer uit te roeien. En als ik dan de vergelijking trek met de

wolf, met de hekken om wolven te weren, waarom zouden we de imkers dan ook niet financieel een beetje kunnen helpen met werende middelen voor hoornaars. Maar oké, laten we dat onderzoeken en dat staat ook in de motie. Het laatste nieuws dat ik overigens vanochtend las, is dat in Frankrijk de hoornaar al zo gesetteld was dat die nesten maakt in de grond. Op het moment dat je daar overheen stapt of in de buurt loopt dan gaat het verkeerd. Motie drie is Stimulering van cultuur en vrijetijdsbesteding voor ouderen in Noord-Brabant. U snapt dat we met zo'n motie komen als 50PLUS. We praten veel over eenzaamheid en positieve gezondheid. Laten we zorgen dat ouderen gemakkelijker aan cultuur en vrijetijdsbesteding deel kunnen nemen. Denk daarbij aan openbaar vervoer, toegankelijkheid, aangepaste tijden, et cetera. Laten we in de agenda publieksbereik nadrukkelijk aandacht geven aan ouderen. Motie vier, Veiligstelling van drinkwatervoorziening. Voorzitter, we praten hier over een basisbehoefte. Iedereen moet toegang hebben tot veilig en schoon drinkwater, want zonder water hebben we ook geen koffie, hebben we ook geen thee. Vandaar een verzoek tot een actieplan. Dat was motie vier, dan motie vijf. Dat is de laatste motie. Versterking cyberveiligheid en bescherming van gegevens. Voorzitter, wordt het geen tijd om onze eigen cloud te ontwikkelen? 50PLUS wil graag zo snel mogelijk bij elkaar gaan zitten, samen met de Statenleden, met mensen die er wat van afweten, want de bedreiging door AI is ongelooflijk. De computer neemt de mens over en er blijkt dat 80tachtig procent van de bedrijven geen AI-crisisplannen heeft. Een wachtwoord, ik weet niet of u dat weet, moet al achttien karakters hebben, anders bent u zo de pineut. En dan praat ik nog niet over de qubits van de kwantumcomputer die er ook aankomt. En misschien een weetje voor eenieder, een motivatiebrief hoeft u ook niet meer te schrijven omdat AI dat veel beter kan en omdat degene die de brief krijgt dat in de prullenbak gooit.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Als afsluiting wil ik ook de Risk Factory nog even noemen, waar men duidelijk een plan heeft opgepakt om senioren te ontvangen. 50PLUS denkt altijd graag mee. En ik wil eindigen dat 50PLUS hoopt veel steun te vinden, zodat we samen kunnen werken aan een beter gezonder en veiliger Noord-Brabant voor iedereen.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Frenken besteedt zijn laatste interruptie aan u.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag aan de heer Brouwers is als volgt. Ik ken hem als iemand die enorm begaan is met de inwoners. Hij knikt ja, dus dat is een bevestiging. Dan stel ik aan hem de vraag, wat zou volgens u de inwoner doen met 10.000 miljoen?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Met 10.000 miljoen? Als ik 10.000 miljoen euro zou krijgen?

De heer **Frenken** (BBB): Nee, wat zou de inwoner volgens u daarmee doen?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik zou het niet weten.

De heer **Frenken** (BBB): Oké. Dank u wel.

Motie M88-2025: Pukkemuk

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- Het college het financieringsverzoek van Pukkemuk weer heeft opgepakt
- Er eerder al een wensen en bedenkingen procedure met Provinciale Staten heeft plaatsgevonden waarbij geen wensen en bedenkingen zijn uitgesproken

Overwegende dat:

- Er volgens Pukkemuk zicht is op een akkoord op de financieringsvoorwaarden
- Pukkemuk er belang bij heeft zo snel mogelijk over de financiering te kunnen beschikken in relatie tot opening van het park voor het seizoen 2026
- Dat verdere vertraging in de besluitvorming over de financiering voor Pukkemuk ongewenst is

Verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- Zo spoedig mogelijk over te gaan tot het verstrekken van een lening aan Pukkemuk
- Deze financiering te verstrekken zonder een extra wensen en bedenkingen procedure bij de Provinciale Staten.

en gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers
GroenLinks, Nelleke van Wijk
PvdA, Ward Deckers
SP, Maurice Spapens

Motie M89-2025: Bestrijding Aziatische hoornaar

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- Het aantal hoornaar nesten in Brabant van 2022 naar 2024, gestegen is van 34 naar 734 nesten
- Hoornaars, roofzuchtige insecten zijn die naast voornamelijk honingbijen zich ook tegoe doen aan vlinders en andere kleine insecten.
- De Provincie besloten heeft de Aziatische hoornaar niet meer uit te roeien maar haar beheersopgave anders te gaan invullen door ook een beroep te doen op de medeverantwoordelijkheid van gemeentes en imkers.
- De Provincie de verantwoordelijkheid bij de gemeentes en imkers legt
- Er in Vlaanderen al 7655 nesten geconstateerd zijn

Overwegende dat:

- Biodiversiteit in het gedrang is zolang er geen goede beheersing is van deze invasieve exoot de Aziatische hoornaar
- Er goedkope oplossingen zijn: de elektrische harp (soort wolfwerend hek) of een vangkast met een lokvloei stof

Verzoekt Gedeputeerde Staten om:

- Onderzoek te doen of er een mogelijkheid bestaat om de gemeentes en imkers (imkerverenigingen) tegemoet te komen in de kosten van het aanschaffen van deze oplossingen

en gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M89a-2025: Bestrijding Aziatische hoornaar

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- Het aantal hoornaar nesten in Brabant van 2022 naar 2024, gestegen is van 34 naar 734 nesten
- Hoornaars, roofzuchtige insecten zijn die naast voornamelijk honingbijen zich ook tegoed doen aan vlinders en andere kleine insecten.
- De Provincie besloten heeft de Aziatische hoornaar niet meer uit te roeien maar haar beheersopgave anders te gaan invullen door ook een beroep te doen op de medeverantwoordelijkheid van gemeentes en imkers.
- De Provincie de verantwoordelijkheid bij de gemeentes en imkers legt
- Er in Vlaanderen al 7655 nesten geconstateerd zijn

Overwegende dat:

- Biodiversiteit in het gedrang is zolang er geen goede beheersing is van deze invasieve exoot de Aziatische hoornaar
- Er goedkope oplossingen zijn: de elektrische harp (soort wolfwerend hek) of een vangkast met een lokvloestof

Verzoekt Gedeputeerde Staten om:

- Onderzoek te doen of er een mogelijkheid bestaat om de gemeentes en imkers (imkerverenigingen) tegemoet te komen in de kosten van het aanschaffen van deze oplossingen

en gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

FvD, Jozef Minkels

Motie M90-2025: Stimulering van Cultuur en Vrijtijdsbesteding voor Ouderen in Noord-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- Cultuur, erfgoed, sport en vrijetijdsbesteding een positieve invloed hebben op de gezondheid en het welzijn van mensen (Perspectiefnota 2026, bladzijde 20).
- Het belangrijk is om meer mensen te bereiken, van verschillende leeftijden en achtergronden, en dat ouderen een specifieke doelgroep vormen die baat heeft bij gerichte culturele en vrijetijdsactiviteiten.
- De provincie Noord-Brabant samenwerkt met sectoren zoals sport, cultuur, erfgoed en vrijetijd om een gezamenlijke meerjarige agenda voor publieksbereik te ontwikkelen

Overwegende dat:

- Ouderen vaak specifieke behoeften en voorkeuren hebben als het gaat om cultuur en vrijetijdsbesteding, en dat het belangrijk is om hierop in te spelen om hun welzijn en sociale betrokkenheid te vergroten.
- Er behoefte is aan een geïntegreerde aanpak die zowel de toegankelijkheid als de diversiteit van culturele en vrijetijdsactiviteiten voor ouderen verbetert.
- Samenwerking met gemeenten, culturele instellingen en ouderenorganisaties noodzakelijk is om deze opgave effectief aan te pakken.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. Binnen de aangekondigde agenda Publieksbereik nadrukkelijk aandacht te besteden aan ouderen die we nog niet of onvoldoende bereiken.
2. Hierbij aandacht te geven aan de behoeften van ouderen, zoals aangepaste tijden, locaties en activiteiten die aansluiten bij hun interesses.
3. Samen te werken met gemeenten, culturele instellingen en ouderenorganisaties

Motie M91-2025: Veiligstelling van Drinkwatervoorziening

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De grondwatervoorraad en drinkwatervoorziening in Noord-Brabant onder druk staan, mede door schaarste en de noodzaak tot meer aanvulling en minder onttrekking (Perspectiefnota 2026, bladzijde 23 - nieuws 04-04-2025 KNMI/ NOS).
- Drinkwater schoon, veilig en in voldoende hoeveelheden beschikbaar moet zijn voor alle Brabanders.
- De Zuidelijke Rekenkamer (ZRK) eerder heeft aangetoond dat er alle reden is tot zorg over de drinkwatervoorziening in Noord-Brabant en diverse aanbevelingen heeft gedaan om deze veiligstelling te verbeteren.

Overwegende dat:

- Het essentieel is om de drinkwatervoorziening voor alle Brabanders te waarborgen, zowel nu als in de toekomst.
- Er behoefte is aan een geïntegreerde aanpak die zowel de bescherming, ontwikkeling en uitbreiding van drinkwaterwinning als waterbesparing omvat.
- Samenwerking met gemeenten, waterschappen en andere relevante partners noodzakelijk is om deze opgave effectief aan te pakken.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. Een actieplan te ontwikkelen voor de veiligstelling van drinkwatervoorziening voor alle Brabanders, waarin specifieke maatregelen worden opgenomen voor bescherming, ontwikkeling en uitbreiding van drinkwaterwinning en waterbesparing.
2. In dit actieplan aandacht te besteden aan de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer, zoals vergunningverlening voor grondwateronttrekking en de bescherming van grondwater.
3. Samen te werken met gemeenten, waterschappen en andere relevante partners om de uitvoering van dit actieplan te waarborgen.
4. De voortgang van dit actieplan jaarlijks te rapporteren aan de Provinciale Staten.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie M92-2025: Versterking van Cyberveiligheid en Bescherming van Gegevens

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De digitale transformatie kansen biedt voor effectievere en efficiëntere beleidsontwikkeling, bedrijfsprocessen en bedrijfsvoering, maar ook risico's met zich meebrengt op het gebied van gegevensbescherming en cyberveiligheid (Perspectiefnota 2026, bladzijde 26).
- Het gebruik van cloud-opslag niet per definitie de meest veilige plaats is om data op te slaan, gezien de mogelijkheid van providers om data ontoegankelijk te maken en de risico's op inmenging van "buitenaf".
- De bescherming van privacy en beveiligde data essentieel is voor het functioneren van onze provincie en het vertrouwen van onze inwoners.

Overwegende dat:

- Het noodzakelijk is om de cyberveiligheid en bescherming van gegevens in Noord-Brabant te versterken, zowel nu als in de toekomst.
- Er behoefte is aan een geïntegreerde aanpak die zowel technische als organisatorische maatregelen omvat, gericht op het verbeteren van de beveiliging van data en het waarborgen van privacy.
- Samenwerking met gemeenten, IT-dienstverleners, beveiligingsexperts en andere relevante partners noodzakelijk is om deze opgave effectief aan te pakken.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. In een informerende bijeenkomst aandacht te besteden aan de risico's van zowel cloud-opslag als het gebruik van programmatuur en de mogelijkheid van providers om data en programmatuur ontoegankelijk te maken, en alternatieve veilige opslagmethoden te onderzoeken.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, dank u wel. Vandaag staan we ongeveer halverwege de bestuursperiode van deze coalitie en het is voor mij een mooi moment om terug en vooruit te kijken. En de fractie van de ChristenUnie-SGP had bij de start van deze periode vijf speerpunten. Ruimte voor de schepping, ruimte om samen te leven, ruimte voor het welzijn van onze inwoners, ruimte voor klimaat en betaalbare energie en ruimte voor vertrouwen. Wij willen ruimte voor elkaar. En het gaat dan om oog hebben voor de ander, om rechtvaardige keuzes te maken in het belang van alle Brabanders. We willen opstaan voor het goede en elkaar ruimte geven. Dat is niet makkelijk, want de ander ruimte geven is soms zelf even inschikken en minder hard economisch groeien. En juist nu moeten we niet alleen aan onszelf denken, maar samen verantwoordelijkheid nemen voor de schepping en voor volgende generaties. Ik denk daarbij ook aan de definitie van brede welvaart, die het CBS hanteert en die wij als Brabant hebben overgenomen. Brabant moet meer hoop geven en perspectief bieden. Niet het recht van de sterkste geldt, maar we beschermen wat kwetsbaar is. We gaan voor een overheid die vertrouwen geeft aan een samenleving en voor een samenleving van mensen die verbinding zoeken met hun naasten. De ChristenUnie-SGP wil welvaart en ruimte eerlijk verdelen. We zorgen voor elkaar en de schepping, we bieden jongeren een hoopvolle toekomst en laten ouderen waardig ouder worden. Niemand wordt aan zijn lot overgelaten, omdat elk uniek mens waardevol in Gods ogen is en de aarde aan ons is toevertrouwd. En met dit in het achterhoofd is de fractie van de ChristenUnie-SGP op meerdere terreinen positief gestemd over de inzet van het college. We zien vooruitgang op een aantal terreinen en we zijn er blij mee. Wat voorbeelden, extra geld voor het OV, maximale inzet voor de natuur, inzet voor energiebesparing, een solide financieel beleid met betrekking tot bijvoorbeeld de vormgeving van de organisatie en aandacht voor gezondheid en brede welvaart. Tegelijk zien we ook nog wel een aantal punten waarover we ons zorgen maken. En met diverse fracties hebben we meerdere moties mede ingediend. Dan gaat het bijvoorbeeld over meer woningen, extra energiebesparing, eerlijke behandeling van de inwoners van Moerdijk, een transparanter reservebeleid, biobased bouwen met perspectief voor onze agrariërs en een natuurlijke aanpak van exoten. Stuk voor stuk wat ons betreft goede moties. Aanvullend op deze punten hebben we als fractie vier extra moties ontwikkeld. Een pleidooi voor energieneutraal bouwen, een pleidooi voor agrarisch natuurbeheer met ruimte voor de agrarische collectieven, een oproep voor extra toezicht en handhaving en een oproep om ook de welvaart te meten van hen die het minder goed hebben in Brabant. Brede welvaart mag en moet ons allemaal raken. In het kader van ruimte voor vertrouwen zien we ook kansen. Laten we nog meer doen wat we zeggen hier in de Staten. Aanspreekbaar zijn op concrete resultaten, elkaar de ruimte bieden als we dan iets niet realiseren en wat minder politiek bedrijven, of noem het politiek armpje drukken. Goede ideeën de ruimte geven en aan Brabant laten zien dat we er samen voor gaan ondanks onze verschillen, ook als het gaat om de XXL-

blokkendozen. Ten slotte, de wereld is een ontwikkeling en er zijn nogal wat donkere wolken die op ons afkomen. En het college beschrijft ze ook in de perspectiefnota. De fractie van de ChristenUnie-SGP maakt zich hier ook zorgen over. We zien de worsteling van het college in Brabant en we vinden het van belang dat we explicieter gaan nadenken over de effecten van alle externe ontwikkelingen op Brabant. Wij willen nadenken over lange termijn scenario's voor Brabant. Navelstaren helpt ons niet. Is het college bereid om hiervoor met PS een gezamenlijk strategietraject te starten voor de visie op Brabant na 2030? Zo nodig dienen we hiervoor in de tweede termijn een motie in. Voorzitter, laten we samen bouwen aan een beter Brabant met ruimte voor elkaar, nu en hier en in de toekomst. Dank u wel.

Motie M93-2025: Versterking toezicht en handhaving

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Concluderend dat:

De omgevingsdiensten in 2024 meerdere provinciale handhavingssaken niet hebben opgepakt.

Toezicht en handhaving bij meerdere bedrijven frequent voorkomt.

De inzet van de Landelijke Handhavingstrategie Omgevingsrecht (LHSO) in Brabant nog niet het gewenste effect heeft.

Indirecte lozingen naast andere overtredingen om extra aandacht vragen. Gezond water voor ons allen van groot belang is.

Overwegend dat:

De toename van de uitgaven voor de omgevingsdiensten m.n. gecorrigeerd zijn vanwege de reguliere loon- en inflatiecorrectie.

Extra inzet voor toezicht en handhaving nodig is.

Inzet voor meer milieuveiligheid en het tegengaan van milieucriminaliteit prioriteit verdient.

Vragen het college:

1. In het nieuwe werkprogramma extra inzet te plegen op de milieucontroles voor bedrijven met frequent fout gedrag en bedrijven met indirecte lozingen.
2. In het nieuwe werkprogramma extra beleidsmatige inzet op te nemen voor de doorontwikkeling van de Landelijke Handhavingstrategie Omgevingsrecht (LHSO) in Brabant zodat recidive minder voorkomt.
3. Zo nodig hiervoor in de begroting extra geld te reserveren.

En gaan over tot de orde van de dag

ChristenUnie-SGP Noord-Brabant, Anne Schipper

Motie M94-2025: Brede welvaart voor iedereen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Concluderend dat:

Het college in de Perspectiefnota 2026 Brede welvaart als volgt concreet maakt: "In een welvarend Brabant zijn de mensen gezond, voelen zich gelukkig en draait de economie op volle toeren. We blijven dan ook via alle beleidsvelden ons inzetten op het verbeteren van brede welvaart en gezondheid. Denk aan gezond voedsel en een duurzame productie ervan en het stimuleren van een gezonde leefstijl" en "Gezondheid is de belangrijkste bouwsteen, om die reden is de inhoudelijke verdieping van de monitor deze keer op deze twee thema's liggen: gezondheid en toekomst/jongeren".

Brede Welvaart ook gaat over genoeg inkomen, een goede boterham voor ons allemaal en extra aandacht voor armoede.

Brede Welvaart ook gaat over huisvesting voor alle inwoners in Brabant.

Overwegend dat:

De eerste stap in de ontwikkeling van de Brede welvaart het ontwikkelen van een goede monitor is; Armoede, voldoende inkomen, gezond voedsel, punten zijn die alle Brabanders raken of kunnen raken; Huisvesting voor alle inwoners van Brabant een belangrijk punt is dat nu nog niet opgelost is;

Vragen het college:

Aanvullend op de genoemde thema's ook aandacht te besteden aan de meting van armoede, voldoende inkomen en gezond voedsel voor ons allemaal

Aanvullend op de genoemde thema's ook aandacht te besteden aan de meting van huisvesting voor alle inwoners van Brabant;

En gaan over tot de orde van de dag

ChristenUnie-SGP Noord-Brabant, Anne Schipper

Motie M95-2025: Meer ruimte voor agrarisch natuurbeheer

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterend dat:

Het college in de Perspectiefnota 2026 'prioriteit geeft aan het opzetten en uitvoeren van de agenda "Natuurinclusief met aandacht voor nieuwe verdienmodellen voor de landbouw".

Het college als doel heeft in 2030 500 natuurinclusieve boeren meer te hebben. Het kabinet vanaf 2026 500 miljoen euro per jaar uittrekt voor agrarisch natuurbeheer.

Vanaf 2030 een deel van de Rijksfinanciering voor natuurbeheer wegvalt met het risico dat de beheer- en onderhoudsbegrotingen met tekorten te maken kunnen krijgen.

Overwegend dat:

Collectief Rivierenland samen met Gelderse akkerbouwers enorme successen boeken met BAM akkers waarbij er na 1 jaar op strokenlandbouw een explosie aan biodiversiteit was en zelfs de Argusvlinder is teruggekeerd (Artikel Groene Amsterdammer¹).

Brabantse collectieven aangeven dat er met een bottom up aanpak waarbij agrariërs mogen kiezen welk natuurbeheer het beste bij hun bedrijfsvoering past een enorme motivatie ontstaat.

De WUR tips geeft voor een goede inrichting van succesvol Agrarisch natuurbeheer ²

Vragen het college:

Met een pilot te komen waarbij middelen die vanuit het Rijk beschikbaar komen worden ingezet voor succesvol agrarisch natuurbeheer.

Deze middelen via de Brabantse collectieven (bottom up) in te zetten zodat agrariërs samen met de collectieven dit op een innovatieve manier op kunnen pakken.

¹ Het Icarusblauwtje en de grasmot komen terug – De Groene Amsterdammer

² <https://www.wur.nl/nl/nieuws-wur/show/handvatten-voor-een-succesvol-agrarisch-natuurbeheer.htm>

En gaan over tot de orde van de dag

ChristenUnie-SGP Noord-Brabant, Anne Schipper

Motie M96-2025: Energieneutraal bouwen is beter

Constateerende dat:

1. Door een hogere energievraag van bedrijven, maar ook van huishoudens netcongestie wordt veroorzaakt.
2. De energievraag van de huishoudens kan worden beperkt door energieneutraal te bouwen.
3. Energieneutraal bouwen nog niet wettelijk is geregeld in het Besluit Bouwwerken en Leefomgeving (BBL).
4. Met het concept van Ecodorp Boekel is bewezen dat (nagenoeg) energieneutraal bouwen mogelijk is.
5. Er ook andere voorbeelden te noemen zijn van (nagenoeg) energieneutraal bouwen.

Overwegende dat:

1. Energieneutraal bouwen bijdraagt aan een positief effect op het behalen van de klimaatdoelstellingen van Noord-Brabant.
2. Energieneutraal bouwen bijdraagt aan de vermindering van stikstofuitstoot.
3. De provincie geen bovenwettelijke eisen bij vergunningverlening kan stellen, omdat die juridisch niet houdbaar zijn.
4. De bouwsector niet gebaat is bij meer wettelijke eisen voor het bouwen van woningen.

Vragen Gedeputeerde Staten:

Een onderzoek te starten op welke manier de Provincie kan bijdragen aan het effectief stimuleren van (nagenoeg) energieneutraal bouwen in onze provincie. Deze maatregelen kunnen zowel van financiële als niet-financiële aard zijn. En dit onderzoek over maximaal een zes maanden te presenteren aan Provinciale Staten.

En gaan over tot de orde van de dag

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Schipper. Ik schors de vergadering tot 2 uur en dan gaan we ook echt beginnen. De vergadering is geschorst.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik had beloofd dat we daadwerkelijk om 2 uur zouden beginnen. Graag stilte in de zaal. De vergadering is heropend en ik geef het woord aan gedeputeerde Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan alle woordvoerders voor hun bijdrage in hun eerste termijn. Ik zal namens het college en namens u de dank ook doorgeven aan onze ambtelijke organisatie en alle mensen die aan de voorbereiding van deze perspectiefnota hebben meegewerkt. Er zijn veel moties en amendementen ingediend en vragen gesteld. Inmiddels kent u de routine. Ten eerste zullen we antwoorden op uw moties en amendementen. Gezien het aantal moties en amendementen heeft dit college exact 45 seconden per motie om deze van een waardering te voorzien en daarmee is onze spreektijd op. We hebben veel begrip natuurlijk voor uw inzet, om te laten zien wat u als Staten belangrijk vindt en u via een motie ook daadwerkelijk zichtbaar maakt naar uw achterban en dat u daarvoor ten strijde trekt. Het zijn inderdaad buitengewoon dynamische en spannende tijden. Vanuit Brabantse kracht, zoals we dat ook in de perspectiefnota hebben opgeschreven, werkt dit college elke dag aan de uitvoering van de plannen om Brabant mooier, beter en welvarender te maken. Daarom bevat

deze perspectiefnota voor nu ook geen nieuwe plannen of beleid. Alles is gericht op de uitvoering, nu en voor de lange termijn. Daarom heeft het college op een prudente wijze volgens ons de verantwoordelijkheid genomen om financieel en organisatorisch zaken voor de toekomst te borgen. En ook economisch gezien, zijn het turbulente tijden. Gezien de manier waarop er op dit moment economische relaties onder druk komen te staan en de markt instabiele dreigt te worden, is het belangrijk om economisch weerbaarder te worden en sterker te worden. En we houden de ontwikkelingen en het eventuele effect op ons Brabants bedrijfsleven ook goed in de gaten. En we zullen daar waar nodig op gaan acteren. De moties bespreek ik aan de hand van de volgorde van inbreng. Ik zal het motienummer noemen en meteen voorzien van een waardering. PvdA, motie nummer 51. Geen bezwaar. De organisatie is bezig met het organiseren van de innovatiecoalitie. Daar wordt nu aan gewerkt en men kan alle hulp gebruiken. En de grootste aandacht zit in de opschaling van de verwerking. De industrialisatie, die noodzakelijk is voor die opschaling zal de grootste uitdaging worden de komende tijd. De fractie van de PVV, amendement nummer 7. Die zal dit college ontraden. Met dit amendement raakt u de kern van de voorstellen van deze perspectiefnota. Structurele opgaven dienen volgens dit college ook structureel gedekt te worden. Met uw amendement voorziet u deze structurele taak niet van middelen en dat vinden wij niet verantwoord. Ik geef daarbij een voorbeeld, maar andere collega's kunnen daar straks ook een ander antwoord op geven. Dit jaar zullen wij de OV-concessie in enkele regio's voor 12 jaar moeten gaan aanbesteden. Als amendement 7 daadwerkelijk wordt aangenomen, betekent dat we de komende twee tot drie jaar daarvoor de middelen hebben, maar voor de andere acht of negen jaar zullen er geen middelen zijn om de OV-concessie daadwerkelijk uit te voeren. En dat vinden wij onverantwoord.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem heeft het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Zo'n OV-concessie kan inderdaad een uitzondering zijn, maar het wordt nu veel breder getrokken als alleen die OV-concessie. Er worden veel meer zaken als structurele taak neergelegd, die niet per definitie structureel hoeven te zijn en al helemaal niet voor deze langere duur. Dus ik vraag de gedeputeerde, hoe kijkt hij ertegenaan dat dit heel veel bewegingsvrijheid voor de Staten wegneemt, ook richting de volgende bestuursperiode? Is het dan wel kies om bijvoorbeeld ook te zeggen, we gaan zelfs bestuursakkoordmiddelen ook allemaal structureel inzetten? Is het wel strikt noodzakelijk om al die zaken zo structureel te moeten maken?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Zoals in de perspectiefnota staat, meneer Van Hattem, vinden wij het goed dat structurele taken ook structureel gefinancierd worden. En dit amendement zegt, om na '27 alle middelen die structureel gedekt moeten worden eruit te halen. Dat betekent, zoals in het voorbeeld dat ik aangaf, dat zo'n concessie voor OV dan niet zou kunnen. Ik kan alleen maar het amendement beoordelen dat is ingediend. En dan lukt dat dus niet. Dat is een voorbeeld, maar zo zijn er nog andere voorbeelden die ook in de perspectiefnota staan. Wij vinden het onverantwoord om daarin te gaan winkelen, laat ik het zo maar zeggen. Structurele taken vragen ook structurele financiering. Daarop aanvullend wil ik zeggen dat we voor een deel de vrije begrotingsruimte beperken van 2028 en verder. Maar wij vinden dit een evenwichtig voorstel. We gaan 47,2 miljoen structureel verankeren, wat ervoor zorgt dat we nog ongeveer 45 miljoen structureel overhouden voor de accenten die op dat moment dan de prioriteit krijgen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dan is toch de helft al beklonken. Dat is toch wel een behoorlijke inperking. Ik vraag me dan af, stel dat we het amendement zo maken dat de zaken die noodzakelijkerwijs een iets langere duur nodig hebben, bijvoorbeeld zo'n concessie, ervan worden uitgezonderd. Hoe kijkt de gedeputeerde er dan tegenaan?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Het college heeft juist die afweging naar ons inziens op een deugdelijke manier gemaakt. Dus wat ons betreft zijn dit juist de structurele taken die daar ook bij horen. Dus ook als u zegt, voor het OV willen we een uitzondering maken, dan zijn er wat ons betreft nog steeds andere taken die genoemd zijn ook structureel. En het zou ook onverantwoord zijn om die dan via dit besluit niet te gaan dekken.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van Der Kammen** (PVV): Voorzitter, dank je wel. Het bijzondere is dat het college juist met het voorbeeld in de voorjaarsnota komt, dat de middelen voor de uitvoering van Europese programma's structureel gemaakt moeten worden, want dat zijn structurele taken. Terwijl dat nou juist taken zijn die helemaal niet structureel zijn, want de Europese programma's lopen tot 2027. Dus dan is het totaal niet goed te onderbouwen dat dit middelen zouden moeten zijn die na 2027 doorlopen. Nee, dan moet je een heroverweging maken. Is het college dat met mij eens?

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Het klopt, mevrouw Van der Kammen dat het huidige financieel kader tot met 2027 loopt. De bedragen die wij nu structureel maken, gaan niet over de inhoudelijke programma's waar middelen voor gereserveerd worden. Dat laten we inderdaad over aan de periode vanaf 2028. Ongetwijfeld zullen we ons daar richting begroting '27 en '28 op voorbereiden. Maar ongeacht de inhoudelijke programma's vraagt het ambtelijke capaciteit om ervoor te zorgen dat er capaciteit is voor datgene wat er na '27 wordt uitgevoerd, mevrouw Van der Kammen. Dat vinden wij verantwoord.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van Der Kammen** (PVV): Die insteek was mij duidelijk, maar daarmee loopt het college toch al vooruit op het kennelijk per se willen gaan aanvragen van Europese middelen, terwijl het totaal niet duidelijk is of die Europese middelen er überhaupt zijn. En of dat programma's zijn die voor Brabant überhaupt relevant zijn. Kunt u daar eens op reageren?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Zoals in de perspectiefnota staat ziet dit college echt een aantal uitdagingen, of het nu gaat over landbouw en voedsel of over water, of over een aantal andere voorbeelden. Daar refereren wij aan. Wij zien de kans eigenlijk alleen theoretisch dat wij dat de Europese commissie en de Europese Raad dan niet met voorstellen zullen komen. En dus vinden wij het echt verantwoord om in ieder geval onszelf en Brabant daar organisatorisch op voor te bereiden.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dan ga ik over naar motie 54, die gaat over instellingsbesluiten van reserves. Daar hebben we bij de laatste commissie Sturen en Verantwoorden ook bij stilgestaan. Op deze manier kan dit college niets anders doen dan deze motie ontraden. Ik heb destijds een toezegging gedaan dat wij komen met voorstellen, om de instellingsbesluiten van reserves te herijken en ofwel bij de begroting ofwel bij de slotwijziging met een totale herijking naar u toe te komen. Dat is de toezegging die we hebben gedaan. De meerwaarde om nu echt bij de begroting, maar ook het aparte proces zoals hier in deze motie staat, zou een stimulatie zijn voor snelheid. Wij willen ook een zorgvuldige benadering doen. Dus de toezegging staat dat bij een S&V-moment, begroting danwel slotwijziging, dit college komt met deze nieuwe instellingsbesluiten. En daar wil ik het bij laten. Dus op deze manier ontraden, hoewel

sympathiek, ondanks dat we bij een aantal overwegingen en constateringën niet helemaal op een lijn zitten. Motie 55 van de PVV willen we ook ontraden. De afspraken over de motorrijtuigenbelasting staan in het bestuursakkoord en daar heeft dit college zich aan te houden. Motie 56 willen we ook ontraden. We hebben een uitgebreid debat gehad, zelfs meerdere keren hier, over het financieel statuut. Daar is een inhoudelijk doorwrocht besluit genomen door uw Provinciale Staten, waar de elementen waar deze motie toe oproept eigenlijk contrair aan zijn. Dus nogmaals ontraden. Dan ga ik over naar D'66. Inmiddels motie 60a. Geen bezwaar. Zoals ik net al zei bij de interrupties van de heer Van Hattem en mevrouw Van der Kammen, zijn we ons aan het voorbereiden op deze nieuwe periode. In de perspectiefnota kunt lezen op pagina 11, dat zeg ik maar even ook gezien het citaat dat u van pagina 12 heeft, dat we stilstaan bij Europa. Dat vinden we belangrijk in de komende periode. Ik ben ook blij met uw constatering dat Brabant bovenmatig goed gebruik maakt van Europese middelen op dit moment. U stimuleert ons met deze motie om dit verder nog eens optimaal te gaan doen. Dus dat beschouwen we echt als een stimulans. Dan ga ik naar motie 67 van het CDA. Die wil ik ontraden. Net als het amendement van de PVV raakt deze motie de kern van deze perspectiefnota. De structurele middelen komen niet uit de reserves van specifieke programma's, maar uit de algemene reserve. Structurele taken dienen wat ons betreft ook los te staan van een eventuele onderbesteding gedurende een jaar en het reëel ramen. Dat zijn twee aparte processen en procedures.

De **voorzitter**: De heer Van Miltenburg interrumpeert u.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank, voorzitter. Dank aan GS voor de appreciatie op de motie over het aanjagen van Europese projecten door een slimmere organisatie van de cofinanciering. Ik had u nog een vraag gesteld, maar misschien kwam u daar later nog op terug, maar ik stel nu de vraag toch maar. Ik had u namelijk een toezegging onttrokken. Wilt u ook de Staten informeren naar aanleiding van het interne onderzoek, gesteund door externe adviseurs, hoe we dan uiteindelijk die slimmere financiering ook kunnen gaan borgen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank, meneer Van Miltenburg. Zoals ik bij de intro heb gezegd, zullen wij ons vooral concentreren op de moties. We hebben slechts een beperkte spreektijd. Als ik nu uw vraag om een toezegging anders zou behandelen dan alle andere vragen, dan zou ik daar onrecht mee aandoen. Dus vandaar dat ik daar helaas aan voorbij was gegaan.

De **voorzitter**: Maar u kunt er nu wel antwoord op geven.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Precies. Wij zijn dus bezig met de voorbereiding voor het nieuwe financieel kader. Op het moment dat we daarover met u in gesprek gaan via oordeelsvormende vergaderingen zullen wij de documenten die daarbij horen met u delen, zodat die onderdeel uit kunnen maken van de bespreking. Wanneer we in die voorbereidingen zitten, kunnen we daar met u in oordeelsvormende vergaderingen van gedachten over wisselen.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Oké, voorzitter, dan concludeer ik eigenlijk dat we gewoon via een Statenmededeling met het oog op zo'n oordeelsvormende bijeenkomst worden geïnformeerd. Dank u.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): In het totale proces, meneer Van Miltenburg. Dan was ik bij motie 76 van de Partij voor de Dieren, Energie leidend maken aan de ontwikkeling van de economie. Die wil ik ontraden. Zoals een aantal van uw collega's al hebben aangegeven, is economische groei geen doel op zich, al jaren niet. Al sinds 2010 heeft deze provincie missie gedreven innovatiebeleid, waarbij impact maken het doel is. In het beleidskader en het huidige bestuursakkoord staat dat ook daadwerkelijk goed omschreven. Groei is echter wel een randvoorwaarde. Daarom is het op deze manier omschreven. Wij willen welzijn en welvaart ook voor onze toekomstige inwoners borgen, nu en in de toekomst.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. We hebben ook een tekort aan energie, dus ik begrijp niet heel goed hoe er gezegd kan worden dat economische groei een randvoorwaarde is voor laten we zeggen een beter Brabant, als we tegelijkertijd ook verwachten dat het juist een heel groot probleem op energie gaat veroorzaken. We hebben nu al een groot dilemma rondom ruimte bijvoorbeeld. Energie neemt ook ruimte in en neemt ook grondstoffen in. Het kost ook weer een heleboel geld. Dus op het moment dat die extra vraag aan energie juist voor dit soort problemen gaat zorgen, dan kan dit toch niet de conclusie zijn? Juist doordat we een economische groei willen die problemen geeft op het gebied van energie, kan dit toch niet een randvoorwaarde zijn voor een beter Brabant? Dan moeten we toch juist erkennen dat die problemen er zijn? En misschien oordelen dat we de hoeveelheid energie leidend moeten laten zijn?

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): We werken juist aan een missie gedreven innovatiebeleid langs een aantal missies, zoals ook de transitie in de energie. Daar zorgen onze creatieve, innoverende ondernemers juist voor oplossingen. Dat is uiteindelijk de kern van ons beleid. We hebben inderdaad ook, zoals u zegt, niet alleen een tekort in energie maar inderdaad ook een tekort aan ruimte. Daarom passen we ons aan van massa naar toegevoegde waarde qua werving van bedrijven, daar werd straks in de eerste termijn al even aan gerefereerd. We hebben ook een tekort op de arbeidsmarkt. Sterker nog, bijvoorbeeld in de zorgsector hebben we duizend arbeidskrachten tekort. Helaas kunnen we niet zeggen, u mag niet meer ziek worden, want we hebben een tekort aan arbeidskrachten om u beter te maken. En we hebben bijvoorbeeld ook het onderwerp van inflatie. Dat zou betekenen dat percentages in de cao-afspraken eigenlijk ook op nul moeten blijven. Dus het heeft allemaal met elkaar te maken, mevrouw Hamerslag. Daarom is economische groei geen doel op zich, maar het is wel een randvoorwaarde om een aantal andere elementen in die samenleving, die u ook hopelijk van belang vindt, zoals een cao waar een loongroei in zit, ook voor elkaar gekregen wordt.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ik hoor hier allemaal voorbeelden die volgens mij niet voor een heleboel extra energievraag gaan zorgen. Maar wij merken ook dat er bijvoorbeeld nog steeds nieuwe distributiecentra gebouwd worden. Die zouden dan zogenaamd goed zijn voor de economie, maar brengen ook grote problemen met zich mee, bijvoorbeeld op het gebied van ruimte, bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit. En ze kosten ook nog eens een heleboel energie. Moeten we dan niet zeggen, misschien kunnen we dat soort dingen niet meer doen, omdat we niet de ruimte hebben qua energie.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Collega Smeulders zal straks wat uitgebreider ingaan op de XXL-logistiek. Maar het systeem, laat ik het zo maar even noemen, heeft verbinding met elkaar. En als je daar een schakel uithaalt, of een schakel rigoureus omzet, dan valt dat systeem van de samenleving als een kaartenhuis in elkaar. Eigenlijk zou je dan willen vragen aan Brabantse burgers om de Bol.com-app uit te schakelen, zodat er geen pakjes meer bezorgd worden. En dan vraag je eigenlijk aan ASML, als voorbeeld, om de voorraden of de halfproducten die ze ergens ook kwijt moeten maar ergens in de openlucht te zetten. Het heeft allemaal met elkaar te maken, mevrouw Hamerslag. En daarom is het wat complexer dan alleen maar, we trekken even de XXL-logistieke dozen uit ons systeem. Daar zetten we trouwens wel wat stappen op als college, daar zal meneer Smeulders later bij stilstaan. Maar het is te eenvoudig om nu te zeggen, we maken energie leidend voor al het economisch beleid. We hebben uitdagingen, maar wij zijn het er niet mee eens om het zo te stellen, daarom deze appreciatie van deze motie.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Mevrouw de voorzitter, ik zie dat mijn collega mevrouw Roijackers al klaarstaat. En ik ben volgens mij al langer aan het woord geweest dan de 5 minuten die ik van u heb gekregen.

De **voorzitter**: Dat klopt. De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik miste nog een reactie op de 17,4 miljoen voor 120 mensen. Per medewerker had ik uw reactie gevraagd.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Zo hebben wij inderdaad ons huis ingericht. Bij het salaris wordt een stuk overhead opgeteld, bijvoorbeeld computers, de werkgeverslasten, et cetera. Dat is de inschatting, zoals wij ons functiehuis waarderen met het systeem van een overhead. Volgens mij heeft u daar ook de technische vragen over gesteld. Dat is het getal wat er gemiddeld genomen echt verantwoord voor ingezet moet worden. Dat gemeenten daar een ander salarishuis voor hebben, erken ik ook. Alleen, de opgaven zijn voor de provincie nog wat complexer dan bij gemeenten. U hoeft vanochtend maar alles goed beluisterd te hebben.

De heer **Buiks** (CDA): Het gaat natuurlijk niet om de overhead kosten, want daar had ik niet zo'n probleem mee. Het gaat om het brutosalaris van 120.000 euro. Als u dat getal wegzet bij andere provincies dan is dat gewoon structureel hoger. En ik heb als voorbeeld een andere gemeente gepakt, maar ik kan ook een provincie pakken. Die zit echt lager dan die 120.000.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Ik kan u zeggen dat wij echt niet de hoogste zijn, meneer Buiks. En volgens goed werkgeverschap en de manier waarop wij in dit huis ons functiehuis hebben geregeld, zijn dit echt de bedragen waar u en ik rekening mee moeten houden, ook structureel.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik had in mijn eerste termijn ook het verhaal genoemd dat er allerlei ontwikkelingen op ons afkomen. In mijn beleving zou het ook heel goed zijn om iets van een strategische visie te ontwikkelen, ook gelet op het feit dat die ontwikkelingen er zijn. We moeten verder kijken als 2030. Hoe gaan we ons als Brabant daartoe verhouden? En voordat ik een motie ga indienen, is het misschien handiger om het misschien in deze termijn af te wikkelen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, meneer Schipper. Ik wil u graag een toezegging doen om op korte termijn daar op terug te komen in een Memo Gedeputeerde, hoe we dat op een slimme manier kunnen doen. Er zijn verschillende bewegingen, ook de omgevingsvisie, ook het energieperspectief wat nu in voorbereiding is en hoe deze zich tot elkaar gaan verhouden. En ik kan de toezegging doen dat ik erop terugkom, hoe we dat zouden kunnen oppakken, want uw gedachte hierover is interessant.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dat lijkt me een goeie beweging. Het is volgens mij de kunst om niet alleen ontwikkelingen zelf te zien, maar juist ook daarboven te gaan staan en in die zin wat verder te kijken. Maar volgens mij gaat het goed komen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, vijf moties waar ik namens GS appreciatie op zal geven. Dat is motie 48, Zonder knaken geen extra taken voor natuurherstel. Met enkele noties kan ik daar oordeel Staten over geven. Die noties betreffen de eerste bullet. Bullet 2 en 3 zijn versterking voor het college. Maar over de eerste bullet wil ik het volgende zeggen. Ik ga en wil geen ambtenaren terugtrekken als zij worden uitgenodigd voor een vergadering. En dat is ook in het licht van wat mevrouw Hamerslag aangaf, het betreft immers ook een wettelijke taak. Motie 61, Geef de grensoverschrijdende natuur een stem. Dat is een creatief en innovatief voorstel, zoals wij de D66-fractie kennen. Uitvoerbaar, maar het effect op beleid is nog niet te overzien. En daarmee geef ik namens het college oordeel Staten. Motie 78, Meer weerbaar tegen exoten, van de Partij voor de Dieren en vier andere indieners. Daar kan richting aan gegeven worden door het college. Het sluit aan bij de uitvoeringsagenda natuur en daarmee geen bezwaar vanuit het college. Motie 89, Bestrijding Aziatische hoornaar. Het is een onderzoeksmotie. Ik heb wel noties over het budget, namelijk dat ik daar geen toezegging in wil doen, op geen enkele manier. We hebben een themavergadering gehad over dit onderwerp en over budget is daarin gesproken, maar een onderzoeksmotie langs deze lijnen geef ik namens het college oordeel Staten. Tot slot voorzitter, motie 95, Meer ruimte voor agrarisch natuurbeheer. Er is nog veel, zo niet alles, onduidelijk over dat budget van 500 miljoen structureel, waar wij natuurlijk als college zeer gemotiveerd zijn om een belangrijk deel naar Brabant te halen. We trekken daarin op een goede en constructieve manier op met BoerenNatuur Brabant, onze agrarische collectieven, maar daarmee beschouwen wij heel Brabant als pilotgebied. Ik wil daar niet op vooruitlopen en dat kan ik ook niet doen. Daarom moet ik motie 95 in deze vorm ontraden.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar de heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel voorzitter. Ik ben alvast klaar gaan staan, dan kunnen we snel door en dan kunnen we vanavond misschien toch nog allemaal lekker op tijd naar huis. Voorzitter, er zijn 11 moties in mijn portefeuille. Ik geef een kleine sneakpreview. Vier krijgen de kwalificatie geen bezwaar, twee oordeel Staten, vijf ontraden. Ik ga er geclusterd doorheen bij voorkeur op nummer, maar soms zijn er meerdere moties op hetzelfde thema en die behandel ik dan in combinatie met elkaar. Allereerst motie 44, Sneller vergroenen van de Brabants bus. De appreciatie is ontraden. Er wordt namelijk gevraagd om te verkennen of onze Brabantse bussen kunnen worden verduurzaamd met biogas. Wij hebben jaren geleden al het landelijk convenant zeroemissie busvervoer gesloten, dat gaat uit van volledig emissievrij in 2030. Biogas past daar niet bij. We liggen op schema om onze doelstellingen te halen. In West-Brabant hebben we dat al aanbesteed, in Oost-Brabant zullen we binnenkort gaan gunnen en in Zuidoost-Brabant zijn we de aanbesteding aan het opstarten. Dan kunnen we dus in twee concessies sowieso al niet meer terug. We hebben een tijdelijk vraagstuk, dat is Roosendaal. Daar is geen laadcapaciteit beschikbaar bij onze nieuwe remise en daar zetten wij biodiesel in op basis van restafval. Die bussen zullen op 1 juli gaan rijden. Ik ga ook niet meer alsnog kijken of daar biogas kan worden ingezet. Ik kan maar duidelijk zijn.

De **voorzitter**: De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Dat klopt inderdaad, bij zero bus staat helemaal geen bio-LNG en bio-CNG bij. Maar ik denk dat dat besloten is in de tijd dat er nog geen netcongestie bestond. Je ziet het in andere landen, het is een serieuze optie. Het is zelfs groener dan op dit moment met elektriciteit. Dus het zou in de transitie echt een stuk versnelling kunnen geven. Dan kan het later nog naar elektrisch als er ruimte voor is. Maar je hebt daar echt ruimte voor. Waarom laat je zo'n kans liggen? Dat is mijn vraag.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Twee punten, voorzitter. U heeft gelijk, dat convenant is in 2016 gesloten en toen hadden we nog niet zo'n last van netcapaciteit. Dus daar heeft u gelijk in. Aan de andere kant zien wij dit probleem nu alleen in Roosendaal. Daar gaan we rijden op basis van biodiesel op basis

van restafval. Er is een andere keuze in gemaakt, die ook gewoon beschikbaar en toepasbaar is. En twee, in Zuidoost-Brabant zou dit een vraagstuk kunnen zijn. Daar zien we echter dat we bij onze remises al best wat laadcapaciteit hebben, dus ook daar is de verwachting dat het grotendeels elektrisch kan, En dat is wat past in het convenant, biodiesel niet.

De **voorzitter**: De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Maar er zullen op een gegeven moment wel meer convenanten gesloten moeten worden en er kunnen altijd ergens problemen ontstaan. Onze vraag is, wilt u serieus kijken om, als het op een gegeven moment zich aandient, dat echt serieus mee te nemen. Want er zijn slimme combinaties te maken.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Zoals ik al gezegd heb, voor de concessies West en Oost niet, daar ben ik heel duidelijk in. In Zuidoost is de inzet conform convenant en beleid gewoon elektrisch. Mocht daar over een aantal jaar richting aanbesteding en vervolgens implementatie blijken dat er remises zijn zonder laadcapaciteit kunnen we altijd nog kijken, maar dat zou ik zelfs niet als toezegging noteren. Dat is echt te zijner tijd te bezien. Dan door naar motie 50, Stimuleren naar vraag biobased bouwmaterialen van de fractie van GroenLinks cum suis. Daar is het oordeel geen bezwaar, maar ik moet daar wel twee kanttekeningen bij plaatsen. Die zijn goed om in uw oren te knopen, zeg ik tegen de indieners. Allereerste deze motie kan geenszins tot doel hebben om de bouw van woningen te vertragen of uit te stellen. De doelstelling is om woningen te bouwen en we kijken of het biobased kan. We denken dat dat ook biobased kan zonder al te veel moeilijkheden. Er zijn zelfs woningcorporaties die gewoon biobased en houtbouw toepassen. Dus dit kan wel, maar wel met die randvoorwaarden. De tweede bullet is ook belangrijk. De derde bullet vraagt ons om met gemeentes, woningcoöperaties en ontwikkelaars in gesprek te gaan om op vrijwillige basis biobased bouwmaterialen toe te passen ook buiten die gebiedsontwikkelingen. Mede namens mijn collega Dirken zeg ik dat dit een lichte inspanningsverplichting is. Dat is wel echt goed om erbij te vermelden, want dan voorkomen we ook teleurstelling. Dus met die kanttekeningen appreciatie geen bezwaar. Dan door naar motie 59, Verduurzaming veerdiensten. En ik ga dan ook in op motie 99 van Forum voor Democratie, Behoudt veerpont, varend vervoer voor toeristen. Motie 59 krijgt de kwalificatie geen bezwaar. Het bestuursakkoord geeft een opdracht aan GS en biedt kaders. Die kaders zijn niet in de exploitatie, wel eenmalige investeringen gericht op duurzame exploitatie. Deze motie doet daar recht aan en roept ons op om dat ook met partners te doen, te kijken naar Rijks- en Europese middelen en om voor de begroting van '26 in beeld brengen wat voor kosten dit met zich mee kan brengen en hoe we die dekken. Dus dat is geen bezwaar. Dan door naar motie 99. Die motie krijgt de appreciatie ontraden. En wel omdat die zich enkel richt op stichting de Maasveren. U moet beseffen dat dat vijf veren zijn, terwijl we in Brabant meer dan 30 veren hebben. Wat wij aan het doen zijn, is met de veercoalitie in Brabant eerst breed te kijken naar de problematiek van de veren in Brabant, voordat we gaan doorschakelen richting een oplossing voor vijf veren. Dus in die zin eerst breed kijken, dat gesprek ga ik overigens volgende week proberen af te ronden waardoor we dat beeld hebben en daarna schakelen we door. Ik krijg dat dus ook sowieso niet voor 1 mei '25 voor elkaar, waarbij ik me dus ook nog niet wil richten op een verenstichting. Dus deze motie krijgt de kwalificatie ontraden.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Wij hebben eerder Statenvragen gesteld over dit onderwerp en ook eerder moties over ingediend. Ik hoor de gedeputeerde nu zeggen dat hij breed in gesprek gaat over veerdiensten in Brabant. Kan hij ook aangeven wat zijn insteek is vanuit het college om dat gesprek aan te gaan?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat kan zeker. Ik heb als gedeputeerde dat gesprek een jaar geleden zelf gestart en min of meer de verencoalitie bij elkaar gebracht, omdat wij een opdracht uit het bestuursakkoord hadden. Die kaders heb ik net geschetst. Wij zagen dat er eigenlijk niet echt een logische gesprekspartner was in Brabant. We hebben een aantal partijen die zich bezighouden met de veren en het gebruik daarvan om tafel gekregen. Wij hebben hen gevraagd, wat de problematiek is. Daar hebben wij ook niet echt zicht op. Je moet eerst weten hoe de situatie is, wat er aan de hand is en wat er nodig is. Als het goed is, krijgen we daar volgende week meer inzicht in en daarna kunnen we kijken wat er dan mogelijk is in onze inzet en bij voorkeur ook samen met partners. Dus dat is wat wij aan het doen zijn.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voor de toelichting. Daar heb ik een vervolgvraag bij. Wanneer en hoe worden wij als PS over de uitkomsten geïnformeerd?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat is een terechte vraag. Dat wordt ofwel met een Statenmededeling, ofwel met een Memo Gedeputeerde. Ik moet even kijken wat dan passend is. Dat we u gaan informeren is sowieso het uitgangspunt. Ik zal u na dat gesprek met de verencoalitie een voortgangsmededeling sturen met in ieder geval wat we daar met hen geconcludeerd hebben en dan zal ik even vooruitkijken, wat we dan gaan doen. Dat kan ik toezeggen. Ik snap uw interesse daarin, dus dat is terecht. Dan door naar motie 72, Ruit Eindhoven. Het is een oude bekende. We hebben een consistente lijn. We hebben andere prioriteiten, dus de appreciatie is ontraden met een kanttekening daar ook nog bij, daarmee bouw ik een bruggetje naar motie 63. De heer Gremmen zei net heel mooi dat we ook kijken naar nieuwe plannen. Dat is precies wat we aan het doen zijn, bijvoorbeeld met de Beekse brug en de N615 in relatie tot de noordelijke ontsluiting voor Helmond en een zuidelijke ontsluiting in relatie tot de N615 en A67. Dat is ook het bruggetje richting motie 63a. Die krijgt de kwalificatie geen bezwaar, omdat de A67 Geldrop-Leenderheide een MIRT-project is, gepauzeerd in '22 in de grote pauseringsoperatie van minister Harbers. Dat was overigens niet voor niets. Er lagen knelpunten op het gebied van budget, Rijkswaterstaat, capaciteit en stikstof. Die zijn allemaal nog niet opgelost. Desalniettemin zou de technische staat van die brug bij Geldrop, die de afgelopen weken in het zicht is gekomen, natuurlijk kansen kunnen bieden op enige prioritering. En ik wil me daarvoor inzetten, wel met de kanttekening dat ik dit beschouw als inspanningsverplichting. En ik kan dat niet fiks. Er is een minister van een zekere partij die dat wel kan. Dus ik wil ook uw hulp vragen om daar dan samen een inzet op te plegen.

De **voorzitter**: Meneer van Nuland.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Nog even over de motie over de ruit. Er was vanmorgen een mooi interruptiedebatje over tussen mijn fractie en de fractie van de PVV. De PVV-fractie heeft natuurlijk gelijk als het gaat over de verkeersproblematiek in de noordoosthoek van de Brainport. Het is alleen zo jammer dat er al tien jaar lang oude plannen op tafel komen. Het lijkt mij zo mooi als we nu vandaag met elkaar een stap kunnen zetten om die discussie een stap verder te brengen en het niet meer te hebben over oude plannen, maar echt te kijken naar wat er nodig is, gezien de ontwikkelingen die de afgelopen tien jaar zijn geweest en gezien de nieuwe inzichten die zijn ontstaan. Is dat een werkwijze die de gedeputeerde ook nastreeft?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ja, zeker. Ik ben net al ingegaan op de woorden van uw fractievoorzitter. Aan de ene kant zijn wij gewoon projecten aan het oppakken rondom de N615 Beekse brug en rondom de zuidelijke ontsluiting Helmond N279. Daar zijn we natuurlijk druk mee. U bent volgende week uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst. Dus dat doen we allemaal. Daarnaast zijn we natuurlijk ook bezig met een onderzoek naar de bredere ontwikkeling van de Brainportregio. Wat we in ieder geval kunnen doen, is kijken of we de bereikbaarheidsproblemen van de oostkant van de regio ook aandacht kunnen geven. Ik denk dat dat ook de intentie is, maar ik kan er nog aandacht voor vragen.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u, voorzitter. Het is mooi dat de gedeputeerde vol gas wil zetten op de realisatie van deze projecten. Ik zie echter nog wel een kans. Op die manier kunnen we misschien die ruit parkeren en een stapje verder brengen. Dit jaar wordt namelijk het MIRT-onderzoek naar de bereikbaarheid van de Brainport herijkt. Is het een mogelijkheid om bij dit onderzoek ook mee te gaan nemen wat eventuele alternatieven zijn voor wat vroeger de ruit was, zodat we op een nieuwe manier kunnen gaan kijken naar de bereikbaarheid in de noordoosthoek van de Brainport? Meenemen dat we natuurlijk de projecten die u noemt in die regio gewoon gaan afronden. Maar daarnaast gaan kijken wat er aanvullend nodig is om deze regio, dit deel van de Brainport, bereikbaar te houden.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. In mijn laatste opmerking wees ik precies op dat onderzoek. Ik kan kijken of we dat daarin op een goede manier mee kunnen nemen. En de projecten die ik net genoemd heb, die N615, zuidelijke ontsluiting, zijn feitelijk natuurlijk oost-westverbindingen in die regio. Die kun je versterken om de bereikbaarheid te verbeteren. Dus we zijn dat gewoon wel aan het doen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Was het maar tien jaar, de discussie loopt al heel veel langer. We hebben de kleine ruit gehad, de grote ruit, BOSE, noem maar op. Het plan dat onlangs op tafel kwam voor die kleine ruit lag er in 2005 al als voorkeursalternatief. Elke keer wordt er een nieuw etiketje, een nieuwe naam op opgeplakt en een nieuwe oplossingsrichting gezocht. Maar waar het mij om gaat, is dat er uiteindelijk eens een keer een oplossing komt voor die oost-westverbinding. En dan wil ik toch iets aan de gedeputeerde vragen. Hij ontraadt deze motie, misschien omdat het woord ruit besmet is, maar kan hij misschien toch een helder tijdspad aangeven, wat hij voor ogen heeft om toch tot een oost-westontsluiting in het oostelijk deel van de Brainportregio te kunnen komen? En welke richting dat dan zou kunnen zijn.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat vind ik een terechte vraag. Dit jaar moet er meer helderheid zijn over in ieder geval twee van de drie lijnen die we kunnen bewandelen. De eerste is een zuidelijke ontsluiting voor Helmond. Ik verwacht dat we ergens in het najaar meer duidelijkheid hebben over een mogelijk voorkeursalternatief van de gemeente Helmond, waarin ons ook zeker de vraag gesteld gaat worden wat wij daar dan voor rol in kunnen pakken, wetende dat die ook over twee van onze wegen voert. Dus dit jaar via die lijn. Bij de andere lijn, de N615, is net een eerste verkenning weer gestart om te kijken hoe we dat op kunnen pakken. Daar hebben we nog geen hele strakke tijdplanning. Dat is nog wel een beetje een vraagteken, maar het is wel in beweging. Het derde punt is natuurlijk dat MIRT-onderzoek. Dat zou ook dit jaar moeten worden afgerond. Dus ik denk dat we eind dit jaar op een aantal fronten in ieder geval een stap verder zijn. Dus als u wilt dat we hier aan het einde van dit jaar over rapporteren, dan kan ik u dat ook wel toezeggen. Dat kunnen we doen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Prima. Dank u wel, voorzitter. Dat is goed om te horen, we zullen er met belangstelling kennis van nemen. Ik heb straks in mijn eerste termijn nog een punt gemaakt over de kruising van de N615 met de Deense Hoek. Ik las in het verslag van een commissievergadering dat er afgelopen februari opnieuw over is gesproken met de gedeputeerde. Wat is de stand van zaken van de Deense hoek? Is er al zicht op een rotonde, op een oplossing daar? Of is dat nog steeds in een stikstofwolk verdamp?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat is een goed punt, die is niet verdampt in een stikstofwolk. Ik heb hier inderdaad in februari naar gevraagd. Dat was intern hier, dus ik heb er niet met gemeenten over gesproken. Ik heb intern gevraagd hoe het ermee staat. Toen was het antwoord, we gaan dat realiseren. Het zit in de projectvoorbereiding en de uitvoering zal waarschijnlijk volgend jaar zijn, dus dat ziet er gewoon goed uit. Dat is het antwoord. Het is terecht dat u het vraagt, want het is een onveilig punt. dat we aan moeten passen.

De **voorzitter**: De heer Nuijten.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, aangezien we het hebben over nieuwe plannen op basis van oude plannen rondom Eindhoven, verwijs ik naar de motie station bij Eindhoven Airport die afgelopen jaar is aangenomen. Ik vraag aan de gedeputeerde hoe het daarmee staat, zeker in het licht van deze beantwoording.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Zoals u weet gaat dat mee in dat MIRT-onderzoek. Daar krijgt u later dit jaar helderheid over. Dat zit in de onderzoeksfase, dus daar kan ik nu nog niks over zeggen.

De heer **Nuijten** (JA21): Oké, duidelijk. We kijken daarnaar uit.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Snel door naar motie 77. Ik had die tuinkabouter toch even hier neer moeten zetten, maar ik denk dadelijk valt hij eraf en dat moeten we niet hebben. Motie 77, Locaties voor grootschalige logistiek tegen het licht houden, krijgt de kwalificatie geen bezwaar. Het is namelijk zo dat u in 2022 selectief clusteringsbeleid heeft vastgesteld voor grootschalige logistieke functies. Dat heeft u ook vastgelegd in de omgevingsverordening. Dat zijn dus de plekken in Brabant waar je grootschalige logistiek kunt vestigen. Zoals ook opgenomen is in het beleidskader wonen-werken, dat u zelf ook heeft vastgesteld, is er nog steeds grootschalige logistiek in Brabant nodig. We moeten alleen kritisch zijn op voor wat voor functies dan. Dat is precies wat wij met de regio's aan het doen zijn. En dat betekent bijvoorbeeld ook dat we voor footloose logistiek, die we hier niet nodig hebben om onze samenleving en economie te dienen, niet meer gaan programmeren en daar geen grond meer voor gaan uitgeven. Dat neemt niet weg dat er situaties zijn, zoals in Nuenen, die stammen uit de tijd voor dat beleid. En dat is precies de reden waarom die locatie in Nuenen nog steeds als uitzonderingslocatie is bestemd, omdat de gemeente Nuenen ervoor kiest om daar geen planschadeclaim aan te gaan door die bestemming te schrappen. Dat is de uitleg van het overigens uitstekende debatje dat u met elkaar had omtrent de locatie in Nuenen. Wat hier in motie 77 staat, kunnen wij doen, want die lijst is geen statische lijst. De wereld verandert, locaties veranderen, er komen misschien ook wel nieuwe zoeklocaties in Brabant bij. Dat is ook het antwoord, want als er nieuwe bedrijventerreinen komen die niet op de kaart staan, maar welke geschikt zijn voor grootschalige logistiek dan zullen we die toe gaan voegen als uitzonderingslocatie. Dus dat gaan we periodiek doen. Vandaar geen bezwaar voor motie 77.

De **voorzitter**: De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Ik hoor de gedeputeerde zeggen, in Nuenen is er een uitzonderingslocatie, want het was voor dit beleid en Nuenen houdt vast, want men wil geen schadeclaim. Is daar dan een mogelijkheid in, om als provincie mee te denken met diegenen die gesproken hebben? We zoeken immers naar een oplossing.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Het antwoord is ja. Collega Ronnes heeft eerder al een poging gewaagd onder andere in de exercitie die Pieter van Geel als verkenner heeft gedaan, om te kijken of je

tot een andere plek voor die distributiecentra en wellicht ook een andere invulling voor een Eeneind-West zou kunnen komen. Sinds ik deze portefeuille bekleed, sinds het voorjaar van '23, zijn wij continu in contact met de gemeente Nuenen over de mogelijkheden die zij zien om te bewegen richting een andere functie op dat terrein. Dus daar zijn contacten over. Die zijn ook goed en redelijk frequent. Wij worden ook goed geïnformeerd door de gemeente Nuenen. En persoonlijk ben ik van mening dat het college van Nuenen hier een verantwoorde koers in vaart en zorgvuldig handelt. En het is zo dat de gemeente Nuenen richting moet geven in wat zij wel en niet willen aangaan. Hun keuze is tot op heden dat ze meegaan in dit traject. U weet, dat doet de gemeenteraad van Nuenen en het college van Nuenen omdat dit nu eenmaal de situatie is en het niet doen hele vervelende consequenties heeft. En dat is wat ik daarover kan zeggen. Ik zie geen ruimte om als provincie te zeggen, we lossen dit op. Dat zou ook een precedent scheppen, wat niet passend is. Het zou een aap op onze schouder plaatsen die er niet hoort te zitten, want het is echt een keuze geweest van de gemeente Nuenen om dit te doen. Bovendien kun je ook stellen dat je er reguliere mkb van maakt. Er is in die regio wel degelijk behoefte aan grootschalige distributie, dus dat is ook nog eens een keer een vraagstuk. In die zin dus geen aap op onze schouder die er niet hoort, maar wel goed overleg met de gemeente Nuenen.

De **voorzitter**: De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Eigenlijk hoor ik u keihard zeggen, voor financiële compensatie hoeft Nuenen hier niet aan te kloppen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Niet vanuit de provincie, nee.

De heer **Frenken** (BBB): Nuenen draagt die lasten en zegt, kunnen we daarover praten, want volgens mij zit u als provincie wel aan tafel om te kijken waar die locaties kunnen landen. U geeft zelf ook aan dat dit een uitzonderingslocatie is. Dat even aan de ene kant en aan de andere kant staat er in de PPN dat we waarschijnlijk heel veel schadeclaims gaan krijgen, waar we ons op moeten voorbereiden. En dat zijn ook allemaal uitzonderingsposities. Ik wil toch iets meegeven, voordat u heel hard zegt dat Nuenen hier niet hoeft aan te kloppen, dat waren trouwens mijn woorden. Zou u in overweging willen nemen om daar toch een mogelijkheid in te zoeken als u met Nuenen in gesprek bent?

De **voorzitter**: Meneer Smeulders.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Mijn woorden waren volgens mij duidelijk. Het is niet onze verantwoordelijkheid om daar een oplossing voor te vinden, wetende dat de keuze allereerst bij de gemeente Nuenen ligt welke richting het opgaat, ofwel een alternatieve invulling van die locatie ofwel gewoon meegaan in de planologische verworven rechten die er zijn. En dat is wat ik daar nu over kan zeggen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Wij hebben ook nog openstaande Statenvragen bij dit onderwerp. Ik ben zeer benieuwd naar de beantwoording. Daar een klein beetje op vooruitlopend, vraag ik dan wel af, kan de provincie ook niet richting de gemeente Nuenen inbrengen dat er misschien ook provinciale belangen in het geding zijn in deze kwestie, waardoor realisatie van dit XXL-distributiecentrum op die locatie onwenselijk is? Als provinciaal belang kan bijvoorbeeld de verkeerssituatie worden aangemerkt, wat ook bij de uitzonderingslocatie destijds in het beleid is meegenomen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. De verkeerssituatie is allereerst een verantwoordelijkheid van de gemeentes, dit raakt in principe geen provinciale weg, geen provinciale infrastructuur, dus ook dat is een verantwoordelijkheid voor de gemeente. U bouwt ook een bruggetje richting motie 70 van het CDA. Want die vragen namelijk, ga dat verkeersonderzoek als provincie eens herijken. Dat gaan wij niet doen. Dat is een verantwoordelijkheid van de gemeente en bovendien dat onderzoek is al gedaan, geeft prima inzicht in wat de situatie daar is. Kijk er eens goed naar, het is te vinden op de website van de gemeente Geldrop-Mierlo. Alternatieve functies hebben ook verkeersimpact en soms nog zelf meer dan grootschalige logistiek. Dus het is ook niet zomaar dat je dan meteen weer terug naar nul gaat, want die locatie zal hoe dan ook ontwikkeld moeten worden. En twee, de motie van het CDA vraagt ook om geen verdere stappen te nemen in het bestuurlijk proces. Die stappen liggen bij de gemeente Nuenen, niet bij ons. Dus deze motie ontraad ik, want die is voor ons niet uitvoerbaar. Ik kom toch weer terug bij het feit dat dit niet de aap is op onze schouder.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, die aap blijft toch een beetje aan onze rug krabben, want het blijft wel een probleem in Nuenen en Geldrop.

De **voorzitter**: Meerdere mensen zijn hier heel visueel ingesteld, meneer Van Hattem. Wilt u daar rekening mee houden?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik ben bang van wel, dus laten we het op vlooiën houden, dat doen aapjes graag. Maar terug naar dat distributiecentrum. Er staat volgens mij nergens in de bepalingen dat het expliciet moet gaan om provinciale wegen. Het gaat om de verkeersstructuur, dat die voldoende op orde is en dat kan al een provinciaal belang op zich zijn. Dus ik weet niet waar de gedeputeerde dat vandaan haalt, dat het coûte que coûte om provinciale wegen moet gaan.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Laat ik het dan aanvullend formuleren. Ik zie hier geen provinciaal belang in het geding op het gebied van bereikbaarheid. Dus dat is het antwoord. En dan ga ik door met motie 84 van de Partij voor de Dieren. We gaan een beetje in fases door het gesprek over de grootschalige logistiek en Nuenen heen. Motie 84, Woningbouw Nuenen in plaats van XXL-distributiecentrum. Die motie vraagt om ons in te zetten voor een woningbouwlocatie op de plek van dat voorgenomen distributiecentrum. Die motie ga ik ook ontraden. Niet zozeer omdat ons college zich geen woningbouw op die locatie kan voorstellen, bij een alternatieve locatie, maar omdat dit gewoon aan de gemeente Nuenen is om daar een keuze in te maken. En niet aan ons. Dus ontraden bij motie 84.

De **voorzitter**: Ik denk dat u op dit onderwerp nog wordt geïnterrumped. Gaat u gang?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Bent u wel bereid om daar met de gemeente Nuenen over te praten, omdat u zo constructief met hen praat daarover? Kunt u dat meenemen in de suggesties?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Wat zal ik daar eens op zeggen? We hebben al twee jaar goede gesprekken met de gemeente Nuenen, maar die beginnen bij een keuze die de gemeente Nuenen moet maken over de invulling van die locatie. Een keuze of zij willen blijven binnen de huidige planologische bestemming en dus grootschalige logistiek voor de initiatiefnemers, dan wel dat zij een alternatief pad inslaan. Ze zitten op de weg dat ze toch voor grootschalige logistiek gaan. En uiteraard is het zo dat wij ook met elkaar het gesprek voeren, dat ze daar ook iets anders zouden kunnen doen. Dus het antwoord daarop is ja. En dat gesprek hebben we ook wel eens. Alleen ik zie daar nu geen actieve rol in om iets te

doen. Want het punt is gewoon dat de gemeente Nuenen een keuze moet maken. Dus dat is wat ik daarop kan zeggen.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. U bent het toch met me eens dat er juist een enorm woningbouw tekort is in Brabant en dat we dat juist zouden moeten stimuleren om dat op te lossen? Dus u kunt toch een handreiking aan de gemeente Nuenen geven? Dan komen zij ook financieel beter uit de bus.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dat laatste dat is natuurlijk wel zeer de vraag, want het beeld is toch echt dat een grootschalige logistieke functie op die locatie plan economisch aantrekkelijker is dan woningbouw. Dus dat is wel de vraag. En zoals ik het net al verwoordde, wij kunnen ons voorstellen dat je op die locatie, op een kwartiertje fietsen van station Eindhoven Centraal, ook prima woningbouw zou kunnen plegen.

De **voorzitter**: De heer Smeulders gaat verder.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dan ga ik door naar motie 85, voorzitter, Herplant met verstand.

De **voorzitter**: Toch een interruptie, die had ik niet aan zien komen in mijn linkerhoek. Gaat u gang.

De heer **Meylink** (VVD): Dank u, voorzitter. U heeft het over een woningbouwlocatie, maar is het college er zich van bewust dat direct daarnaast een groot centrum van ReneWi, die daar echt niet zomaar weggaan? Nemen we dat dan mee in de overweging?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ja, meneer Meylink, daar heeft u helemaal gelijk in. En dus zal een woningbouwlocatie op die plek wel begrensd zijn door de bedrijventerreinen waardoor het omringd wordt. Aan de oostkant ligt natuurlijk ook gewoon een bedrijfsterrein. Dus dat biedt beperkingen.

De heer **Meylink** (VVD): U zegt beperkingen, maar het is toch gewoon onmogelijk? Of je moet die hele locatie verwijderen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ons inzicht is wel dat er een vorm van woningbouw mogelijk is op die locatie, zonder overige bedrijventerreinen te verwijderen. Alleen het is beperkter dan je denkt, dat klopt.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Motie 85, Herplant met verstand, van de fractie van Volt. De appreciatie is oordeel Staten en wel om de volgende reden. Bij de eerste, derde en vierde bullet is mijn interpretatie dat wij dat al doen. De tweede bullet vraagt iets aan PS, als u het mij vraagt. En dat is namelijk hoe je wil omgaan met de herplant van bomen die wij moeten kappen vanwege verkeersveiligheidsdoelen naast provinciale wegen. Nu is het in sommige gevallen zo dat wij die bomen op een veilige afstand plaatsen. Dat is een richtlijn, het betreft viereenhalf meter. Maar dan staan ze wel weer langs dezelfde weg. Je kunt je inderdaad afvragen of dat nou wijs is, als je bomen moet verwijderen vanwege verkeersveiligheid en je zet ze vervolgens op viereenhalf meter langs dezelfde weg. Je kunt er dan nog steeds tegenaan rijden, zullen we maar zeggen. Het is vanuit verkeersveiligheid natuurlijk bijzonder onwenselijk dat dat gebeurt. Dus ik beschouw dit ook wel een beetje als een oproep om ons beleid daarin te herzien en aan te scherpen. Vandaar dat ik zeg oordeel Staten. Ik kan me voorstellen dat u ons de opdracht daartoe geeft, omdat dat natuurlijk wel degelijk iets is om eens goed naar te kijken. Dan

motie 88 en dan gaan we naar meneer Pukkemuk. Ik veronderstel dat de indiener contact heeft gehad met de initiatiefnemer en ondernemer van Pukkemuk. Wat in deze motie staat, is inhoudelijk correct. Ook dat wij als college overeenstemming naderen met Pukkemuk over die financiering. Ook dat de ondernemer de wens heeft om zo snel als mogelijk die financiering te verkrijgen, omdat de intentie is om volgend jaar bij de start van het toeristisch seizoen het park te openen. Dat is ook goed voor de businesscase natuurlijk. En dat betekent dat er druk staat op het besluitvormingsproces. Het vraagstuk voor ons college is, hoe gaan we dan om de positie van Provinciale Staten, want het is een beetje een unieke situatie. Er heeft een wensen en bedenkingen procedure plaatsgevonden. Daarin zijn geen wensen en bedenkingen uitgesproken. De vraag is een beetje of wij nu alsnog naar PS moeten. Die vraag heb ik u nog niet kunnen stellen. Dat is wat deze motie wel adresseert, dus in die zin komt het goed uit. Dus wat ons betreft oordeel Staten. En ik snap de wens om tot een snelle financiering te komen. Dat is ook mogelijk op het moment dat u zegt dat een wensen en bedenking procedure niet nodig is. Dit waren de moties in mijn portefeuille. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog geen reactie van de gedeputeerde gehad op onze stikstofmotie ten aanzien van Nuenen. Ik wil daar graag een vraag aan koppelen. Het zou zo kunnen zijn dat deze projectontwikkelaar in Brabant nog meer locaties heeft, nog meer gronden gekocht heeft. U zou natuurlijk kunnen kijken of u daar die ontwikkelaar niet in kan helpen, zodat hij zowel woningen kan bouwen op zijn andere gronden en in Nuenen. Dan kunt u toch als provincie een steeds beter gesprek voeren met de gemeente Nuenen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Op die motie krijgt u zo meteen reactie van collega Dirken. En het klopt, op het moment dat een initiatiefnemer welke activiteit dan ook wil gaan ontplooiën, is er een vergunning nodig, behalve als je geen significante negatieve effecten hebt. En dan zullen wij daar nog ooit over moeten oordelen. Dus dat klopt. En volgens mij ben ik bij motie 88, Pukkemuk, het oordeel vergeten. De appreciatie is oordeel Staten. En dat komt omdat ik dit aan PS vindt, om uit te spreken of men een wensen en bedenkingen procedure wenselijk vindt. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): U had het al gezegd, dus dat is wel fijn. Ik dacht dat ik nog een motie van ons miste over voorzieningen in kleine kernen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Als ik het goed heb, krijgt die een reactie van mijn collega Boelema.

De heer **Buiks** (CDA): Dat zag ik niet aankomen.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Ja. Ik wilde eigenlijk wachten of het er nog achteraan kwam, namelijk de toezegging om te onderzoeken of het mogelijk is om nog meer Ecorails te plaatsen om verkeersveiligheid te bevorderen in Brabant.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Mijn spreektijd was al lang verstreken dus ik heb geen vragen meer beantwoord. Dat kan en dat kunnen we ook toezeggen. Wij gebruiken die Eco-vangrails al. Dat weet u, want daar heeft u technische vragen over gesteld. We kunnen zeker kijken of we dat op meer plekken kunnen doen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u.

De **voorzitter**: Dan ga ik nu naar de heer Maes.

De heer **Maes** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. Als er een woord op de bingokaart voor dit soort bijeenkomsten niet mag ontbreken, dan is het ook het Brabants volkslied. Ik zou graag willen beginnen met motie nummer 43 van BBB en 50PLUS. Zoals die er nu ligt, moet ik hem ontraden. Dit is een discussie die natuurlijk eens in de zoveel jaren de kop opsteekt. We hebben het teruggezocht en we kwamen tot 2007, dat is 18 jaar geleden. Het is in die tijd een aantal keren opnieuw aan de orde geweest en eigenlijk voor de laatste keer in 2021. Toen is het ook gestrand op het feit dat de schrijver en de zanger dat ook niet echt zagen zitten. Ik wil wel een toezegging doen, dat het daarmee begint. Dat is het allereerste. Ik wil wel toezeggen dat wij contact opnemen met Guus Meeuwis, dat is geen geheim natuurlijk, daar hoeft ik niet omheen te draaien, met de vraag of hij het überhaupt ziet zitten om dit te doen. Dat wil ik vervolgens wel aan u terugkoppelen en dan kijken we of we al die andere stappen ook willen doorlopen. Om nou te zeggen, in 2007 is er een onderzoek geweest met 26.000 handtekeningen en op basis daarvan kunnen we dit nu even als een van de 60 moties besluiten voor 2,6 miljoen Brabanders, over het hoofd van de componist en schrijver heen, dat lijkt me wat ver gaan. Dus ik wil deze motie ontraden en de toezegging doen, dat we contact opnemen met de heer Meeuwis. Motie 46 gaat over Geef erfgoed een stem. Die is overbodig, want die roept er eigenlijk precies toe op wat we nu al doen. Ik kan me voorstellen met alle discussies de afgelopen tijd over stenen, het Brabants erfgoedfonds dat in ontwikkeling is, de restauratieregeling waar we het veel over gehad hebben met elkaar, dat u misschien zou denken dat de provincie alleen in oude stenen investeert, maar we investeren ook wel degelijk in immaterieel erfgoed. Ik zou ook willen uitnodigen om een keer naar Erfgoed Brabant te gaan. Patrick Timmermans geeft erfgoed een stem. Ik zou zeggen dat dat de stem is van ons Brabants erfgoed. En hij legt met liefde en plezier uit wat we allemaal al doen op het gebied van erfgoed. Dus ook motie 46 wil ik ontraden.

De **voorzitter**: Meneer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel voorzitter, even terug naar Brabant. U ontraadt het volkslied. Dat vind ik toch wel bijzonder. U zegt dat u wel met Guus een keer om tafel wil. Maar wanneer kunnen wij dan een terugkoppeling verwachten? En hoe ziet u dan het vervolgtraject? Want mijn voorstel zou zijn om dit in stemming te brengen onder voorbehoud van dat. Want dan kunnen we door. Dus ik zou zeggen, breng hem in stemming, onder voorbehoud dat de schrijver, ik weet niet wie de eigenaar is van het lied, ermee instemt. En dan koppelt u dat terug. En is men oké, dan hebben we een volkslied. En is het niet oké, dan is het klaar. Ik denk dat dat de goede volgorde is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Maes** (GS, SP): U mag blijkbaar Guus zeggen. Als ik het dictum van de motie bekijk, dan staan er drie puntjes. Ik kan u ook vragen om de motie aan te passen. Het in overleg treden met de artiest, de rechthouders, zou wat mij betreft een punt zijn. De rest uit het dictum is wat mij betreft te voorbarig. Dus ik kan ook zeggen, laten we kijken of we de motie aan kunnen passen en hem in stemming brengen. Dat kan ook, het is mij om het even.

De heer **Frenken** (BBB): Dus ik begrijp dat u zegt, ik leg de motie even terug en pas hem aan. Ga zelf met meneer met de grote G aan tafel. En als het een ja is, is het klaar.

De heer **Maes** (GS, SP): Het was een zachte G toch? Dat klopt. Laten we zo meteen na de eerste termijn even bij elkaar zitten met de indieners. De toezegging is, of dat nou in de vorm van een motie is of in de vorm van een toezegging, dat is mij om het even, dat wij in gesprek gaan met de Meeuwis. Ik denk dat we daar moeten beginnen. En als dat zo is, dan koppelen wij dat terug en dan gaan we kijken hoe we dan een traject op kunnen tuigen. Er ligt ook nog steeds een onderzoek aan ten grondslag om te kijken of er nog steeds draagvlak voor is. Ik zou me niet willen beroepen op een onderzoek van 18 jaar geleden, toen de indiener volgens mij nog op de middelbare school zat. Dat is echt heel lang geleden.

De **voorzitter**: Misschien is het goed dat u zo meteen eventjes met elkaar overlegt, want jullie zijn het volgens mij toch nog niet helemaal eens. Jullie praten langs elkaar heen.

De heer **Frenken** (BBB): Dat is een goed voorstel.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen eerst.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Even voor mijn beeldvorming, het lied Brabant geschreven door Guus Meeuwis en componisten en dergelijke heeft toch gewoon eigendomsrecht? Daar beschikken wij toch niet over? En daar kunnen wij toch niet zomaar over beschikken? Afgezien van het feit dat ik denk dat er urgentere zaken zijn, die we moeten behandelen, snap ik niet zo goed waarom u het gesprek aan zou willen gaan, terwijl in het verleden al is gebleken dat dat nul heeft opgeleverd. Het is een mooie intentie maar ik denk dat we in Brabant andere zaken hebben die belangrijker zijn op dit moment.

De **voorzitter**: De heer Maes.

De heer **Maes** (GS, SP): Dat is een oproep naar mijn hart. Dat is precies wat ik ook zeg. Voordat we hele grote stappen gaan zetten hierin, begint het met een telefoontje naar de heer Meeuwis. En u heeft gelijk hij en een andere schrijver, ik ben even de naam vergeten, hebben de rechten. Zij zouden dat ook op moeten geven. En dat is ook precies hetgeen waar het vorige keer op gestrand is, wat ik heb terug kunnen vinden. Dus ik denk dat het antwoord niet anders zal zijn dan in 2021, maar het is een telefoontje waard. En ik ben best bereid om dat toe te zeggen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Wildenberg.

Mevrouw **Van de Wildenberg** (BBB): Dank, voorzitter. Ik liep mevrouw Vossen even voorgaan om bij het onderwerp te blijven. Ik pak even door op de motie, Geef erfgoed een stem. Want u roept op, ga alsjeblieft met de heer Timmermans in gesprek van Erfgoed Brabant. Dat heb ik inderdaad gedaan, maar volgens mij hebben wij een ander gesprek gehad. Hij geeft bij mij aan dat er juist door uw Staten is bezuinigd. De personen die het verhaal vertellen, daar wordt op bezuinigd, daar is ook al op bezuinigd. Ze hebben er helemaal geen mensen voor. Ze zijn blij dat er een stagiaire zit die nog iets kan communiceren. Heb ik nou een ander gesprek gehad dan u? Of bent u er al heel lang niet meer geweest?

De heer **Maes** (GS, SP): Ik spreek de heer Timmermans met enige regelmaat. Fijn dat u dat ook heeft gedaan. Dat was precies ook mijn oproep, dus die stap hebben we nu dan blijkbaar gezet. Ik heb ook gezegd, het is niet zo dat we als Brabant alleen in stenen investeren. Dat is wel een beetje wat uw motie suggereert in de constatering en overwegingen. Daarvan heb ik gezegd, dat is zeker niet zo. Per jaar gaat er ongeveer 18 miljoen naar erfgoed, zoals staat in de uitvoeringsagenda, waarvan ook een aanzienlijk deel naar immaterieel erfgoed, naar verhalen vertellen, naar digitalisering, naar innovatie, naar publieksbereik, alles waar u toe oproept. Ik kan me ook voorstellen dat de heer Timmermans inderdaad zegt dat het altijd meer mag zijn. Dat snap ik. Maar op dit moment is het niet zo dat er bezuinigingen zijn

op onze uitvoeringsorganisaties. Dat is nog steeds een doorwerking van de vorige bestuursperiode. Op dit moment is het niet zo dat er bezuinigd wordt hierop. Dus ik zou zeggen, er gebeurt heel veel, dat is ook voldoende denk ik op dit moment. Vandaar dat ik niet wil meegaan in de oproep om nog meer te doen, of inderdaad hetgeen te omarmen dat we eigenlijk al doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Wildenberg.

Mevrouw **Van de Wildenberg** (BBB): Ik ben even de woorden van de heer Timmermans in het gesprek nog aan het herhalen. Het kwam er dus echt duidelijk op neer dat er gewoon is bezuinigd. Je hebt de story's, de stones en de stars. Er is duidelijk bezuinigd op de stars. Dus als u nog een keer met hem in gesprek gaat, ga dan alstublieft namens mij nog even navragen waar het hem dan in zit, waar ik dus een kink in de kabel heb, die u niet heeft.

De heer **Maes** (GS, SP): We hebben regulier overleg met Erfgoed Brabant. Ik zal het zeker aan de orde laten komen, als hij er zelf al niet over begint. Het wil overigens niet zeggen dat Erfgoed Brabant ons enige instrument is of onze enige uitvoeringsorganisatie. In totaal besteden we zo'n 18 miljoen per jaar aan erfgoed, zoals ik zei, waarvan enkele miljoenen richting Erfgoed Brabant gaan. Al die anderen zitten bijvoorbeeld in een erfgoedregeling, ook in ons Brabants Erfgoedfonds, maar ook in allerlei andere initiatieven die gebeuren op cultureel vlak en die ook erfgoed raken. Dan motie 52, Meer perspectief met het Brabants CO₂-fonds. Die willen we graag oordeel Staten laten. Waarom dan niet breed omarmen? Zoals ik de motie lees, als het niet correct is, dan hoor ik het graag, is het de vraag om in gesprek te gaan met het Rijk, een aantal provincies en het Groenfonds over het door hen uitgevoerde onderzoek naar CO₂-compensatie en te kijken of dat ook iets voor Brabant zou kunnen zijn. Maar of we dat inderdaad gaan doen, zo'n CO₂-fonds, dat is even een tweede. De reden dat ik niet direct dolenthousiast ben, is dat het echt een ander beleid is dan we nu voeren. We richten ons nu juist op de reductie van CO₂ en niet zozeer op de opslag. Dit zou een wijzing van beleid zijn. Bovendien is er wel wat twijfel of zo'n regionaal fonds nou echt iets toevoegt en of dat handig is, aangezien er ook een landelijk fonds in ontwikkeling is. Dus daar zitten onze twijfels. Maar een eerste verkenning, zoals ik de motie lees, dat moet kunnen richting de begroting, zodat we dan daar zicht op hebben en dat u daar een definitief besluit over kunt nemen. Dus daarom krijgt de motie oordeel Staten.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, misschien helemaal los van de inhoud van deze motie, maar ik heb een vraag over het middel dat wordt gebruikt. Er wordt wederom gesproken over het instellen van een fonds. We zien ook in de discussie vandaag dat daar heel vaak toe wordt opgeroepen, een fonds hiervoor instellen, een fonds daarvoor instellen. Ik denk dat we misschien de eerste keer scherp moeten kijken waar wij overal fondsen voor in gaan stellen, want dat zijn allemaal middelen die op afstand komen te staan van PS, waar we heel weinig grip en controle meer op hebben. Dus ik hoor toch graag van de gedeputeerde, voordat we overgaan tot het instellen van allerlei fondsen, die al dan niet hier per motie worden geïnitieerd, wat daarvoor het kader is en hoe dat beoordeeld gaat worden. Moeten we überhaupt van een fonds als middel gebruik maken?

De heer **Maes** (GS, SP): Ik ken het standpunt van uw partij, meneer Van Hattem, wat betreft fondsen en de twijfels die u daarbij heeft. Ik memoreer ook aan het Zuidelijke Rekenkameronderzoek dat daarover is verschenen. Maar het lijkt me voor nu te ver gaan om daar die discussie over te gaan voeren naar aanleiding van deze motie. Kijk, we gaan uitzoeken wat het impliceert, wat de gevolgen hiervan zijn voor mensen en middelen. En dan komen we bij u terug. Ik denk dat dat het moment is om de discussie ook onderling te voeren. En ik kan me voorstellen dat dit een van uw overwegingen zal zijn om hier voor of tegen te stemmen, mocht het zover komen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat voelt de gedeputeerde inderdaad goed aan. Het instellen van het fonds, daar hebben we moeite mee. Als je gewoon sec het doel op zich formuleert in een motie, dan kun je daarnaar kijken, maar er hoeft niet meteen al een labeltje opgeplakt te worden. Het kan misschien via een subsidieregeling of een andere manier van inzet van middelen. Maar alles wegzetten in fondsen, daar hebben wij toch wel moeite mee. Dan heb ik toch wel graag in de duiding van moties dat GS meeneemt of een bepaald middel van inzet van middelen daar wel het meest geëigend toe is en of het misschien ook op een andere manier kan dan via een fonds.

De heer **Maes** (GS, SP): Voorzitter, ik hoor niet direct een vraag. Als de heer Van Hattem een voorstel doet of een motie indient over CO₂-subsidie dan kunnen we daar ook het debat over voeren. Maar dit is de motie zoals hij nu voorligt en ik reageer dus op de motie die is ingediend.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Hulten.

Mevrouw **Van Hulten** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag aan de gedeputeerde. U merkt terecht op dat het Rijk hiermee bezig is. Dat is ook precies de reden waarom ik voorstel om daarop aan te haken. De reden voor een lichte koerswijziging van het beleid is dat we ten eerste niet op koers liggen met onze CO₂-doelen. Maar daarnaast zie je dat dit ook in de industrie gebeurt. In de industrie helpt de CO₂-compensatie ons niet met het realiseren van onze eigen beleidsdoelen. Zet je hierop in, dan help je juist het realiseren van onze eigen beleidsdoelen op het gebied van landbouw, water, et cetera. Dus ik zie het juist als een enorme kans dat als we dit in Brabant opzetten, dat we juist daar onze eigen andere doelen mee versterken. Hoe kijkt u daartegenaan?

De heer **Maes** (GS, SP): Ik deel wel de zorgen van u, dat we wat achter lijken te blijven bij het behalen van de CO₂-doelen. Het kabinet gaat ook nog met een reactie daarop komen, wat er aanvullend allemaal nodig is om weer meer op koers te komen. Ik kan me ook voorstellen dat de uitwerking hiervan op landelijk gebied daar ook een onderdeel van is. En of we daarbij aan kunnen sluiten of dat we zelf het fonds op moeten zetten, dat zal allemaal uit die verkenning moeten blijken, of dat echt een verstandig idee is. Vandaar ook dat ik heb gezegd, prima om dat te onderzoeken. Maar we willen nog niet nu al die fuik inzwemmen en straks niet meer terug kunnen. Vandaar dat ik enige terughoudendheid heb. Het zou een wijziging van beleid betekenen, zoals ik al zei. We zijn tot nu toe vooral gericht op CO₂-reductie en niet op compensatie. Aan de andere kant kunnen we ook zeggen, gaat het nu zo lekker dan? Misschien is er ook wel een aanleiding voor verandering van beleid, maar daar hebben we eerst wat meer onderzoek voor nodig, om daar echt een zinnige uitspraak over te kunnen doen. En dat gaan we doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van Hulten.

Mevrouw **Van Hulten** (PvdA): Dan heb ik nog een vervolgvraag. Ik begrijp dat het bezwaar vooral op het feit zit dat het woord fonds nu opgenomen is, als vorm waarin dit zou moeten plaatsvinden. Uiteindelijk gaat het mij om de methodiek, dat we gaan kijken naar hoe je door CO₂-certificaten in te zetten het beleid kan versterken. Als ik dat verander in de motie, zou u het dan wel kunnen omarmen?

De heer **Maes** (GS, SP): Ik laat de motie gewoon oordeel Staten. Ik denk dat het goed is dat hier gewoon een uitspraak komt hoe u daarin staat als Staten. Nu heet het een fonds. Even terug naar het vorige puntje, het Brabant Erfgoedfonds had ook de naam van een fonds, maar dat was eigenlijk een bundeling van leningen. We moeten kijken welke techniek daar het beste bij past. Ik ga u niet vastpinnen op het feit of het een fonds is, of een andere manier. Ik denk dat dat echt het middel is en niet het doel.

Mevrouw **Van Hulten** (PvdA): Dan zijn we het daarover eens. Bedankt.

De heer **Maes** (GS, SP): Dan motie 57 van de PVV, Geen windturbine meer erbij. Die past ook op de bingokaart. In het afgelopen jaar is dit volgens mij de derde keer dat ik hem voorbij zie komen. Die motie zullen wij moeten ontraden. Het is in strijd met landelijk beleid en ook ons eigen beleid, waarin we hebben afgesproken 6,6 terawattuur aan duurzame energie op te wekken op land. Ik zou juist zeggen, gelet op alle beperkingen die er steeds bijkomen, moeten we juiste een tandje erbij zetten. Er lijken in Brabant op steeds minder plekken windturbines te kunnen komen. Dat heeft te maken met de aangescherpte zonneladder, met laagvlieggebieden, met radarverstoring. De plekken waar het nog wel kan, daar moeten we vol op inzetten. En dat zullen we ook doen. Dat is de afspraak die staat en daar kunt u ons aan houden. De motie ontraden we dus, want die staat eigenlijk haaks op dat beleid. Motie 58 gaat over SMR's. Er zijn verschillende moties ingediend over SMR's, small modular reactors. De SMR's passen ook al op de bingokaart. Ik denk dat er weinig mensen in deze zaal zijn die het niet kennen. Een aantal gaan echt over de ruimtelijke inpassing, met name de motie van de VVD. Die gaat mijn collega Dirken beantwoorden. De motie van de PVV, motie 58, gaat echt wat meer in op de inhoud. Die wil ik graag ontraden. Eigenlijk komt het erop neer om onderzoek te doen, heel erg veel en heel minutieus en allemaal voor de zomer. Dat gaat gewoon qua tijd niet lukken. En daarnaast loopt het ook wel erg ver vooruit op ons energieperspectief, waar we samen met uw Staten dit jaar volop mee aan het werk zijn. Dus om die reden ontraden we de motie.

De **voorzitter**: De heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank, voorzitter. Ik hoor wat gedeputeerde Maas zegt en ik wacht ook het antwoord van gedeputeerde Dirken af als het gaat om motie 47. U heeft het dan over de motie ingediend door VVD en anderen, Meten is weten met kernenergie. Volgens mij is de ruimte in Brabant schaars, daar ziet onder andere deze motie op toe. Vandaar ook dat ik afwacht wat de reactie wordt van GS. En ik hoor dat heel graag van collega Dirken. Maar er is natuurlijk ook een directe relatie met het energieperspectief, dat staat expliciet in deze motie. Dan ben ik toch benieuwd en wil ik van u als Energie-gedeputeerde graag weten wat uw reactie hierop is. Want we zijn eigenlijk ruimtelijk aan het voorsorteren op iets wat nog niet bestaat. Deze provincies is goed in koffie schenken en alle partijen bij een kop koffie uit te nodigen om het goede gesprek aan te gaan, maar dit is toch wel in de categorie koffiedikkijken.

De heer **Maes** (GS, SP): Dat is met name wat de motie van de VVD sterker maakt, omdat daar met name die relatie met het energieperspectief wordt gelegd. Als ik echt in mijn hart kijk, denk ik dat deze motie misschien wat voorbarig is. Vorige jaar februari heeft een motie van uw Staten opgeroepen om te gaan kijken naar de energiemix van de toekomst. Daarin hebben we ook gezegd dat daar geen taboes in zitten. Alles wat richting 2050 mogelijk een rol zou kunnen gaan spelen in onze energievoorziening, is bespreekbaar, ook groengas, ook nucleair. Daar gaan we met een brede blik naar kijken. Dat zijn we nu aan het doen met elkaar als Staten. We zijn met het energieperspectief bezig. We hebben al twee sessies gehad. Er gaan er nog meerdere volgen dit jaar. Eigenlijk pikt deze motie nu vooruitlopend daarop een onderdeel daaruit, namelijk SMR's. U vraagt mijn reactie op deze motie, maar mijn collega Dirken gaat er zo meteen nog op reageren. Maar dat loopt dus eigenlijk iets vooruit op het energieperspectief. Maar die kan daar ook wel weer een plek in krijgen als wij daar na de zomer met elkaar over in gesprek komen. Want ik heb ook toegezegd bij dat energieperspectief, dat we ook gaan kijken naar de ruimtelijke implicaties van de verschillende energiedragers, de opwek en het transport. Dus dat past daar in zoverre wel in. Maar ik proef ook uw zorg. We hebben natuurlijk duidelijke afspraken gemaakt in het coalitieakkoord dat we deze bestuursperiode geen besluiten gaan nemen over kernenergie. Die vraag ligt wat ons betreft ook niet voor. Maar we hebben ook met elkaar afgesproken, dat weet u ook, dat het denken ondertussen niet stilstaat. Dus nadenken over wat ruimtelijke implicaties kunnen zijn van bijvoorbeeld kernenergie en SMR's past wel in het akkoord en in het energieperspectief.

De **voorzitter**: De heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank voor uw hele duidelijke antwoord. In dat antwoord heb ik ook het woord voorbarig genoteerd. En ik wacht natuurlijk met smart af wat collega Dirken gaat vertellen, maar het zal in ieder geval voor de appreciatie van mijn D66-fractie echt van groot belang zijn dat u dat woord heeft gebruikt. Dank u.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde aangeven dat onze motie een behoorlijke mate van detail vraagt. Dat is zijn eigen interpretatie van onze motie, dat wil ik even duidelijk gemaakt hebben. En hij geeft aan dat het niet voor de zomer zou kunnen. Dan wil ik het college vragen, wanneer zou u wel met een dergelijk onderzoek kunnen komen?

De **voorzitter**: De heer Maes.

De heer **Maes** (GS, SP): Voorzitter, het is niet alleen maar eigen interpretatie, want misschien realiseert u zich het niet, maar u heeft het over alle technologieën en soorten SMR's. Er zijn alleen al 80 soorten SMR's en dan heb je het over microreactoren, small reactoren, advanced modular reactors. Het is een breed scala wat u vraagt te onderzoeken. De technologie, de soorten, de benodigde investering, going concern kosten, energie productiecapaciteit, potentiële tijdspaden, et cetera, et cetera. Daartoe roept u ons op de zomer is eigenlijk morgen. Eer dat wij iets aanleveren en dat het hier gesproken kan worden, daar gaan zo weer maanden overheen. Het tijdspad is niet haalbaar. Mijn oproep zou zijn, laat het dan gelijk lopen met het energieperspectief. We hebben daar juist ook in gezegd dat er geen taboes zijn, ook nucleair speelt daar een rol in. Want dat is vaak de zorg die eronder zit. Maar ook daar gaat het een plek krijgen. En ik zou mevrouw Van der Kammen op willen roepen om ook eens te gaan kijken naar energieperspectieven van andere provincies. We kijken daar ook goed naar. En daar wordt ook bijvoorbeeld gekeken naar de ruimtelijke implicaties van bijvoorbeeld een SMR, een AMR of een MR, een traditionele kerncentrale, maar ook van windmolens, ook van waterkracht. Daar gaan we een beeld bij krijgen. Laten we dat in samenhang met elkaar bekijken en dan tot een goede energiemix komen voor de toekomst van Brabant.

De **voorzitter**: En wanneer is dat tijdspad dat u aangeeft?

De heer **Maes** (GS, SP): Voor de zomer of net erna willen we een 80 procentversie presenteren. De commissie weet dat. Daarna gaan we het er met elkaar over hebben in een oordeelsvormende bijeenkomst. Daarna komt er een honderd procentversie van het energieperspectief en eind dit jaar of in januari gaat de Staten daar zelf een besluit over nemen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, dan begrijp ik niet zo goed waarom het niet haalbaar zou zijn. Als het college mij adviseert om dit te bezien in het energieperspectief en als de gedeputeerde aangeeft dat het daarin wordt meegenomen en dat wordt voor de zomer aangeboden, dan begrijp ik niet waarom er niet gewoon een focus zou kunnen liggen van wat in grote lijnen de kansrijke mogelijkheden zijn voor SMR's en hoe een aantal van die verschillende kansrijke smaakjes eruit zien voor Brabant? Waarom kan dat dan niet gewoon goed in beeld worden gebracht?

De heer **Maes** (GS, SP): Voorzitter, u vraagt een uitgebreid detailniveau. Ik denk niet dat het detailniveau waar u naar vraagt in het energieperspectief een plek gaat krijgen. U vraagt meer en u vraagt het sneller, want ik heb net ook gezegd dat we dat net voor, of misschien net na de zomer kunnen presenteren, want dan kan er ook in de zomer aan doorgewerkt worden. U constateert terecht dat het zo zomer is.

De **voorzitter**: Oké, gaat u verder.

De heer **Maes** (GS, SP): Motie 73 van Lokaal Brabant, Volt en VVD kunnen we geen bezwaar geven. Het gaat over grensoverschrijdende energietransitie. Ik heb daar ook even overleg over gehad met mevrouw Kuiper. Ik heb ook even doorgevraagd wat er achter uw zorg zit. Hoe kan het nou dat aan de andere kant van de grens dingen gebouwd worden, vaak windturbines bijvoorbeeld, waar we aan deze kant van de grens amper weet van hebben. Ik heb uitgelegd dat technisch gezien die netwerken, het middenspanningsnet en het laagspanningsnet niet op elkaar zijn aangesloten. Dus het is niet zo eenvoudig. Aan de andere kant hebben we ook met enige regelmaat overleg met bijvoorbeeld Tennet, die wel grensoverschrijdend aan energie-infra werkt. Het is een kleine moeite voor ons om ook aan hen te vragen hoe die afstemming er uit ziet? Daar roept de motie ook toe op, dus in zoverre is motie 73 wat ons betreft geen bezwaar.

De **voorzitter**: Hoe ver bent u in uw beantwoording?

De heer **Maes** (GS, SP): Ik heb nog twee moties hierna.

De **voorzitter**: We zitten al aardig aan de tijd. De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Ik wil even ingaan op motie 73a en zo meteen op 74a. Mijn vraag aan de gedeputeerde is als volgt. Hij zegt dat je het middenspanningsnet van België niet kunt aansluiten en het laagspanningsnet ook niet. Dat klopt. De hoogspanningsnetten zijn al aangesloten landelijk. Dus wat ziet u dan nog aan extra kansen, die er kunnen zijn? Wat zou het gesprek dan op kunnen leveren?

De heer **Maes** (GS, SP): In ieder geval inzicht, denk ik. En misschien ligt het ook meer op het ruimtelijk domein dan op de energie-infra. Maar hoe gaat die afstemming, hoe vindt die nu plaats? U vraagt er nu heel rechtstreeks naar. Ik heb er geen grote verwachtingen van. Maar ik ben wel bereid, daar roept de motie toe op, om dat gesprek aan te gaan. We hebben een keer per kwartaal overleg met Tennet en met bijvoorbeeld Enexis, op het niveau van de raad van bestuur. Dus dan is het een kleine moeite voor mij om dat daar ook te agenderen.

De **voorzitter**: De heer Rijvers. Oké, gaat u verder.

De heer **Maes** (GS, SP): Motie 74, daar was ik al. Volgens mij heb ik er twee door elkaar gegooid, voorzitter, tot mijn grote spijt. Maar motie 73 en motie 74 is allebei geen bezwaar. Dat scheelt wel tijd.

De **voorzitter**: Toch nog een interruptie.

De heer **Rijvers** (BBB): Het gaat om die andere motie, waarin gevraagd wordt om een viertal systemen op te nemen in het energieperspectief. U geeft daaraan de appreciatie geen bezwaar. Ik ben daar hoogst verbaasd over. Want als ik kijk bij de constatering, bij de derde bullet, dan mag ik de partijen die dit ondertekenen feliciteren, want ze hebben een perpetuum mobile gevonden. En dan is ons probleem helemaal opgelost. Tenminste als je die tekst zo leest, dan lees je dat gewoon. Het gaat dus om de derde bullet met betrekking tot de rivierwarmtepompen. Die passen wij gewoon toe, dat is gewoon aquathermie,

dat doen wij gewoon in Brabant. Wat voegt dat toe aan het energieperspectief, waar wij mee bezig zijn? Dat is de eerste vraag. Ik heb direct nog wel een vervolgvraag.

De **voorzitter**: U wilt weten waarom er geen bezwaar wordt gegeven. Gaat u gang.

De heer **Maes** (GS, SP): Dat klopt, die aquathermie doen we al, zoals u zegt. Ennatuurlijk is in ieder geval daarmee bezig om dat te onderzoeken, om warmte uit de Amer te halen als alternatief voor het Amernet. Ik kijk even naar mister Amernet, dat is ook een bijnaam die u heeft. We zitten ook in een aantal innovatiecoalities, onder andere batterijopslag, nucleair, maar ook aquathermie. Dus dat past en die innovaties gaan we ook meenemen in het energieperspectief. Innovaties die toepasbaar zijn, gaan we ook meenemen in dat energieperspectief.

De **voorzitter**: Heel kort graag.

De heer **Rijvers** (BBB): Een vervolgvraag. Er staan ook twee soorten natriumaccu's in, waarvan een bedrijf failliet is. Er zijn heel wat bedrijven in. In Den Bosch is ook een beurs, daar staan nog honderden dingen in. Ik vraag me serieus af, wat het toevoegt. Ik zou aan de gedeputeerde willen vragen, ga in overleg met uw ambtenaren en heroverweeg hoe u tegen deze motie aankijkt, want dan kunnen we alles in gaan dienen, naar mijn beeld. Ik denk dat u er even serieus naar moet kijken om op uw oordeel terug te komen.

De **voorzitter**: De heer Maes.

De heer **Maes** (GS, SP): Bedankt voor dit advies. Natuurlijk is hier al serieus naar gekeken. Ik denk ook niet dat het de bedoeling is geweest van de indieners om een uitputtend overzicht te geven met innovaties. Ik zie ze ook meer als voorbeelden. Batterijopslag is een van de innovatiecoalities waar we als Brabant ook aan deelnemen via de portefeuille van gedeputeerde Van Gruijthuijsen. Die innovatiecoalities kijken ook over de grens naar technologieën en hoe we daaraan kunnen bijdragen. Deze motie roept volgens mij op om te kijken naar innovaties en die bij het energieperspectief te betrekken. Dat is ook precies wat we gaan doen, dus in zoverre geen bezwaar.

De **voorzitter**: De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dank. Volgens mij was de gedeputeerde aan het eind van zijn moties. Hij heeft er nog eentje, dan heb ik mijn timing verkeerd. Mijn fractie heeft ook nog gevraagd naar de initiatieven die u stimuleert op basis van woningisolatie. En we hebben u om een toezegging gevraagd om ook de immunisatieportefeuille hiervoor te gebruiken. En ik vroeg me af of u daar nog iets over kan zeggen.

De heer **Maes** (GS, SP): Ja, maar eigenlijk om dezelfde reden als daarnet werd gezegd, toezeggingen komen we eigenlijk niet aan toe. Maar middels een interruptie kan het wel, dus dank daarvoor. Ik heb dat debat eerder met u gehad, ook tijdens de behandeling van de SNP's. Er staat een zinnetje in het bestuursakkoord over grootschalige isolatie van woningen. Maar we moeten niet denken dat we er met die SNP's al zijn, even vrij vertaald. De oproep om toch nog eens te kijken naar die zin uit het bestuursakkoord was helder. Hoe kunnen we nog meer doen? We doen niet niks. Die SNP's is een voorbeeld, maar we kijken ook binnen de RES-regio's hoe grootschalig geïsoleerd kan worden. Uw oproep om nog eens naar die zin te kijken en na te denken hoe we de immunisatieportefeuille of het Ontwikkelbedrijf kunnen inzetten om de isolatieopgave nog verder vlot te trekken, is helder. We gaan ook komen met een Brabantse aanpak Besparen. Daar gaan we kijken waar we als provincie van toegevoegde waarde kunnen zijn en

waar er nu witte vlekken in het beleid van de woningisolatie zijn. En ik kan u wel toezeggen dat we dat daarin meenemen.

De **voorzitter**: De heer Van Raak? Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik werd eigenlijk wel heel erg blij van uw laatste paar zinnen. Ik had min of meer al zoiets verwacht op de een of andere manier. Ik weet niet hoe dat dan kan. Wij hebben in het verleden ook een motie ingediend, Laat ze niet in de kou staan. Toen was ook even de discussie of die wel of niet afgehandeld is. Maar ik begrijp met uw toezegging dat die nog niet is afgewikkeld.

De heer **Maes** (GS, SP): Formeel is die afgehandeld. Volgens mij is die afgehandeld tijdens het presenteren van de uitvoeringsagenda energie. We hebben daar gezegd, wat ik net ook opsomde wat we gaan doen. En daarmee is de motie afgehandeld. De agendacommissie geeft daar een akkoord op en dan is hij weg. Dus hij staat nergens meer. Maar dat wil natuurlijk niet zeggen dat er al voldoende woningen in Brabant zijn geïsoleerd. Wat dat betreft blijft de opdracht staan. De opdracht in het bestuursakkoord, waar uw motie eigenlijk een soort herbevestiging van was, blijft ook staan. We gaan er dus mee door, onder andere in die Brabantse aanpak Besparen.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, wat mij een beetje verbaast in deze discussie is dat hetgeen wat net nog een keer op tafel is geslingerd door uw fractiegenoot in PS, eigenlijk hetzelfde is als wat er in die motie staat. Vandaar dat ik me afvraag hoe het zit. Ik snap het niet meer. Gaat de gedeputeerde nu iets toezeggen wat uiteindelijk nog uitgezocht moet worden? Of hoe werkt het nou?

De heer **Maes** (GS, SP): Uw motie, Laat ze niet in de kou staan en de oproep uit het bestuursakkoord lijken heel veel op elkaar. Wie er dan eerst was, of wie er dan probleemeigenaar is, dat laat ik aan u onderling. Voor ons is dit opnieuw een oproep, zo zie ik hem ook, dat we niet moeten denken dat we er al zijn. We hebben laatst bijvoorbeeld voor 20 miljoen aan SNP's gepresenteerd, zodat gemeenten en ook indirect coöperaties aan de slag kunnen met een isolatieopgave. Zo ook bijvoorbeeld de groene zone, waarbij 10.000 woningen in de regio geïsoleerd gaan worden. Dat soort stappen zetten we al. Maar denk niet dat je er daarmee al bent. Zo zie ik die oproep en zo lees ik ook de motie die niet is ingediend. Dat is ook een beetje een bijzondere vorm, maar zo zie ik ook deze oproep. En dat kan ik toezeggen.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, het gaat mij niet zozeer om de probleemeigenaar, het gaat mij meer om het probleem zelf. We doen het volgens mij uiteindelijk voor de Brabanders. Maar ik vind de constructie die gekozen wordt wel een beetje politiek bijzonder. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Maes in de afronding.

De heer **Maes** (GS, SP): Voorzitter, ik heb toch nog twee moties. Ik kan heel kort zijn, maar de vraag is natuurlijk of dat ook geaccepteerd wordt. Motie 83, Langetermijnvisie op energyhubs, zou ik graag willen ontraden. Twee dingen worden aan elkaar geknoopt die niet direct iets met elkaar te maken hebben. Aan de ene kant heb je energyhubs, daar richten we ons met name op bedrijfsterreinen. Het is al ontzettend complex. Het aantal goede voorbeelden is op een hand te tellen. En in Brabant misschien zelfs wel op een vinger of twee vingers. En daarnaast heb je woonwijken. Als je energiearmoede aan wil pakken, dan moet je vooral gaan isoleren en dan verwijs ik naar het vorige punt. Dus ik zou die twee niet aan elkaar willen knopen, dat maakt het onnodig complex. Vandaar dat ik de motie zal ontraden. Motie 90 van 50PLUS krijgt geen bezwaar. U roept op om bij de agenda Publieksbereik ook te kijken naar waar we ouderen nu nog missen. Dat is precies waarom we dat onderzoek doen. Op sommige gebieden zullen ouderen

misschien oververtegenwoordigd zijn, als het gaat om cultuur en om vrijetijdsbesteding, maar op sommige plekken misschien ook juist niet. En dan kunnen we ze ook gericht benaderen, zoals we dat ook doen bij jongeren of bij mensen met een migratieachtergrond, die af en toe ook onvoldoende betrokken worden bij dit soort dingen. Vandaar dus geen bezwaar.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel. Voorzitter, ik zal op de moties ingaan. Allereerst motie 41, Zorg voor de jeugd. De eerste constatering is juist. In 2015 is de jeugdhulp overgedragen aan de gemeenten. Er zijn in 2014 vele gesprekken met de toenmalig gedeputeerde hierover gevoerd en daar blijft het dan ook bij. Want hoe erg ik ook de conclusies en die aanbevelingen onderschrijf, dat is niet iets waar de provincie over gaat, noch waar wij iets over uit te voeren hebben. En de steun die onze IPO voorzitter aan de VNG gegeven heeft, is met name om samen als twee overheden hierin op te trekken richting kabinet. Evengoed steunt de VNG de IPO-plannen voor de ministeriële commissie. Zo doe je dat collegiaal. Dus we ontraden hiermee deze motie. Motie 42 gaat over subsidie voor de vereniging Kleine Kernen. In 2017 is hier in deze zaal besloten dat er geen structurele begrotingssubsidies meer aan netwerkorganisaties worden uitgekeerd. En dat geldt dus ook voor deze vereniging, hoe sympathiek en zinvol het werk ook is. Overigens geldt ook dat er in Utrecht een vereniging in oprichting is, dus ook niet iedere provincie draagt hieraan bij. U gaat er natuurlijk aankomende maandag over, maar ik verwacht dat we 9 mei vast gaan spreken over de uitvoering van de twee moties Leefbaarheid in kleine kernen, die wel door het college opgepakt zijn en uitgevoerd. Ik denk dat dat ook voldoende ruimte biedt om te wisselen.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Lang verhaal kort, dat is het handigste, over de motie Zorg voor jeugd zegt u dat de eerste een feitelijke constatering is en de rest hebben we eigenlijk geen boodschap aan. Dat is wat u zegt. U zegt gewoon heel duidelijk een ja of nee. Wij gaan niet over zorg voor jeugd. Dat is wat ik u hoor zeggen. Of ik heb het niet goed gehoord, of het antwoord is een ja.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Volgens mij sprak ik geen Spaans, noch Engels. Volgens mij is de correcte weergave dat de provincie die taken in 2015 heeft overgedragen aan de gemeenten. En dat betekent dus dat dit geen kerntaak meer is in dit huis. En dat betekent dus ook dat er voor de provincie op dit gebied geen rol ligt.

De **voorzitter**: De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Inderdaad u heeft de jeugdzorg overgeheveld. Maar dit gaat over zorg voor jeugd, dit valt wat ons betreft onder brede welvaart. Dit gaat over onze jongeren, dat is iets anders dan de jeugdzorg. De commissie Van Ark beschrijft dat heel duidelijk. Het gaat om veel meer. En dat heeft volgens mij allemaal raakvlakken met brede welvaart. En brede welvaart zit in alle domeinen. Ik lees overal terug hoe belangrijk u dat vindt. Toch zegt deze gedeputeerde, dat hoort niet bij ons.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): U geeft zelf al antwoord op de vraag die u zelf stelt. Het is geen kerntaak van de provincie. Overigens ken ik dat rapport heel goed, omdat mijn persoonlijke belangstelling heel nadrukkelijk bij de jeugdhulp ligt. Dat hele domein is overgeheveld naar de gemeente. Dat betekent dat zowel het voorliggende veld waar u aan refereert, als het secundaire veld bij de gemeente ligt. Dat daar van alles aan de hand is, ben ik met u eens. Daar komen we straks ook nog over te spreken, als het gaat over de mentale gezondheid van jongeren. Daar is van alles aan de hand. Het aantal kinderen in jeugdhulp is in 2014 van 1 op de 20 naar 1 op de 7 geëxplodeerd. Daar kan ik een heel college over geven, over hoe dat in de jeugdhulp gaat. Maar de feitelijke constatering is dat wij ons hier aan onze

provinciale kerntaken houden en daar zit jeugdhulp niet bij. Ook al dragen we dat een warm hart toe met zijn allen in deze zaal. Het is echt aan de gemeenten om hier samen met het kabinet uit te komen, hoe die constatering uit dat rapport uitvoering krijgen. En de provincie past hierbij een bescheiden rol. Mijn definitie van brede welvaart, die van het college is en in de uitvoeringsagenda staat, gaat in hele breedte over hoe wij afwegingen maken. Ik heb toch het gevoel dat u continu de brede welvaart verengt tot het sociaal domein, wat geen kerntaak van de provincie is.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik ben het roerend eens met de gedeputeerde dat we ons moeten houden aan onze kerntaken. En dat jeugdzorg inderdaad geen kerntaak meer is. Dat hebben we tien jaar geleden overgedragen. Maar dan vraag ik toch aan de gedeputeerde, hoe zit het dan met al die andere onderwerpen op het gebied van brede welvaart waar de provincie zich mee bezighoudt? Er komen daar ook een hoop dingen voorbij waar de provincie geen kerntaken heeft. Gaan we ons daar ook strak aan houden en ons daar voortaan niet meer op richten?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Het mooie van het begrip brede welvaart is, dat het juist over heel veel afwegingen gaat, die we in dit huis maken en die wel tot onze kerntaken behoren. We komen misschien nog te spreken over Moerdijk, maar de afwegingen die daar gemaakt worden in wat er ruimtelijk nodig is, worden aangevlogen vanuit leefbaarheid en brede welvaart als een van de indicatoren. Dat is precies zoals het zou moeten werken. Dat is dus iets anders dan dat het een ander begrip is voor het sociaal domein. Eigenlijk slaat u de spijker op zijn kop. Want brede welvaart is veel meer een afwegingskader, waarin wij niet alleen kijken naar de economische realiteit, maar daar allerlei elementen aan toevoegen om in die afweging een ander type afweging te maken dan dat we in het verleden puur economisch hebben gedaan. Dus in die zin raakt het zeker in de afwegingen en al onze kerntaken.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik herken me in een ding niet, namelijk dat we hier vroeger altijd alles alleen maar puur economisch deden. Volgens mij hadden we ook andere zaken waar we ons mee bezig hielden, ruimtelijke taken, noem maar op. Dus het is echt niet alleen maar een economische afweging. Maar dan blijf ik toch kauwen op het punt dat brede welvaart allemaal heel leuk klinkt, maar het wordt dan wel een klein beetje willekeur. Nu wordt bijvoorbeeld door BBB gevraagd of we zorg voor de jeugd er in onder kunnen brengen. Ik zie op andere vlakken wel allerlei zaken uit het sociale domein terugkomen, die op deze manier wel binnen het Provinciale beleid worden gefietst. En dan vraag ik de gedeputeerde, als ze zegt dat we staan voor de provinciale kerntaken, kan daar dan een strakke knip in worden gehouden of niet? Of biedt brede welvaart toch steeds weer die opening om die kerntaken weer verder op te rekken?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, dat vind ik een hele mooie observatie. U heeft dit college volgens mij nog nooit kunnen betrappen op het feit dat brede welvaart eigenlijk hetzelfde zou zijn als het sociaal domein. Waar ik de andere kant van deze tafel soms wel op betrap, is dat anderen in uw Staten brede welvaart eigenlijk willen scharen onder het sociaal domein. Ik zie het namelijk ook aan de hele wirwar van moties die nu op mij afkomt. Ik ga daar dadelijk nog uitgebreid op in. We zien toch dat de Staten nog moet zoeken naar wat brede welvaart is en wat het niet is. En het is dus niet een ander frame voor sociaal domeintaken van de provincie. Dus in die zin ondersteun ik van harte uw pleidooi over die kerntaken. Volgens mij zit daar helemaal geen licht tussen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik wil nog een ding over die mentale gezondheid zeggen en dan stop ik over de jeugdzorg. Dan ga ik gelijk over naar alles wat te maken heeft met de kleine kernen, want daar was ik ook gebleven. Het goede nieuws, los van het feit dat er best wel wat aan de hand is, is dat er ook 55,5 procent van onze jeugdigen een zeer goede mentale gezondheid kent. Die cijfers wil ik toch wat nuanceren. Dit zijn overigens gewoon cijfers van de GGD en RIVM. Dan ga ik naar de subsidie voor de Vereniging Kleine Kernen. Daar had ik al wat over gezegd. Dat gaan we ontraden, omdat wij geen netwerkorganisaties meer subsidiëren. Dan kijk ik even naar de motie van het CDA over het behouden van voorzieningen in de kleine kernen. Daar zijn twee moties over aangenomen, er ligt een rapportage. Er is ook heel duidelijk in het bestuursakkoord opgenomen wat we wel en niet doen rondom kleine kernen, u geeft dat in uw dictum ook aan. Maar zoals u nu het dictum voorzien heeft, valt dat daar niet onder. Het detailhandelsbeleid zit in de regio. Dat is dus niet een provinciale taak, noch in de ondersteuning en het past ook niet binnen de doelen van de immunisatieportefeuille, zoals u die zelf ook heeft vastgesteld. Dus die moet het college ontraden. Dan kom ik op een aantal andere zaken. Het beeldbellen bij noodoproepen van 112. Volgens mij is dat een heel interessant idee. Maar dat is toch echt iets waar Tweede Kamer over gaat, of in ieder geval het Rijk en niet de provincie Brabant. Dus ik stel voor dat u dat zelf via uw partijlijn oppakt. Het mag duidelijk zijn dat deze motie dus ontraden wordt.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Sorry dat ik u onderbreek, maar ik probeer het bij te houden en er worden geen nummers bij gezegd.

De **voorzitter**: U wilt ook nummers, helder. U heeft gelijk.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Motie 45 wordt ontraden. Motie 68 wordt ontraden, motie 42 wordt ontraden en motie 41 eveneens.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar de heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, ik hoor dat de gedeputeerde zegt dat we die leningen voor die voorzieningen niet gaan doen. Als ik dan kijk in de immunisatieportefeuille of in het ontwikkelbedrijf dan zie ik dat er wel leningen verstrekt zijn, ik kan ook voorbeeld noemen, die ik in dezelfde lijn vindt. Terwijl er van de week in Sprundel weer een supermarkt is gesloten, omdat er geen financiering verstrekt kan worden. En u heeft het verhaal in BN De Stem kunnen lezen van de bezoekers, die zeggen dat het voor hen zo belangrijk is dat die behouden had kunnen blijven voor Sprundel. En met gemak serveert u hem weg. Er zijn genoeg haakjes om dit er wel onder te scharen. Dus ik snap echt niet dat u dit zegt. In de immunisatieportefeuille, of het ontwikkelbedrijf, of het LOF staan ook zaken die in dezelfde lijn liggen.

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, dan toch even afpellend de drie financieringsbronnen die u noemt. Het LOF is een fonds dat gaat over leisure ontwikkeling. Daar valt een supermarkt niet onder. Hoe belangrijk dat voor het dorp Sprundel ook is. Overigens roep ik dan ook van harte alle inwoners op, om daar hun boodschappen ook te doen. Want uiteindelijk is het ook zo dat een onderneming een onderneming is en winst moet draaien. Als het zo belangrijk is voor het dorp, moet je niet bij de Jumbo verderop bestellen. En dat is natuurlijk ook helaas een realiteit, waar we mee te maken hebben. Dus dat is ook ingewikkeld. Ik snap heel erg dat het knelt. Het is meer dan alleen je boodschapje, het is ook een ontmoetingspunt voor het dorp. Volgens mij hebben we daar allemaal echt heel veel gevoel bij, meneer Buiks. Alleen, uiteindelijk gaat een ondernemer ook over ondernemerschap en het bestaansrecht. En dat

wordt ook door een gemeenschap met elkaar gedragen. En dan komt het ontwikkelbedrijf in beeld. De immunisatieportefeuille speelt daarbij in veel mindere mate een rol. In het coalitieakkoord wordt bij kleine kernen wel een beroep op het ontwikkelbedrijf gedaan. Er zijn ook projecten die we doen in de wat meer maatschappelijke sfeer, rondom een dorps huis of iets dergelijks. Dan kijken we wel naar een businesscases, waarbij we kunnen ondersteunen en met kennis en kunde aan de gang kunnen, om te zorgen dat we daar wel op basis van een lening kunnen financieren. De buurtsupermarkt valt daar alleen niet onder.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Maar in de motie staan die buurthuizen gewoon genoemd. U verengt het nu tot de supermarkt, maar het is een veel bredere motie dan alleen een supermarkt. U zegt dat u dat daar wel doet. Ik snap niet goed hoe dat zit.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, ik kijk toch even scherp naar het dictum. Daar staat leningen aan ondernemers met een voorziening in een kleine kern. U rept hier over de Coop-supermarkten, dus het is niet onlogisch dat die koppeling door mij als zodanig gelegd wordt. En daarbij komt dat er gewoon al ruimte is en dat is ook in de Statenmededeling nogmaals bevestigd door het college op basis van de uitwerking van moties. Voor dorps huizen is er ruimte om met het ontwikkelbedrijf in gesprek te gaan, op het moment dat zij een goede businesscase hebben. Dus als u daarop doelt, dan is daar ook al invulling aan gegeven in eerdere moties die in uw Staten zijn aangenomen. Dus daarmee wordt het oordeel helaas niet anders.

De **voorzitter**: Mevrouw Van den Wildenberg.

Mevrouw **Van den Wildenberg** (BBB): Dank, voorzitter. Het gaat over de motie van het beeldbellen. De gedeputeerde gaf net aan dat het niet haar taak is en niet in haar straatje past. Maar eigenlijk is dat wel zo, want ik vraag gewoon of u dit bij het Rijk wil navragen, of in de veiligheidsregio's, waar ook de provincie iets te zeggen heeft. U bent de vertegenwoordiging naar het Rijk namens de Brabanders. Ik roep u op, om dat daar neer te leggen. Wij vinden dit wel een goed idee, dit willen we steunen. Wij doen ons werk wel bij onze fractie van de Tweede Kamer. Maar het zou fijn zijn als u ons daar ook in wil ondersteunen. Dat is de vraag die er staat. Is dat duidelijk begrepen?

De **voorzitter**: Mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, dan kunnen we hier voor alles wel lobbyen. Volgens mij is het belangrijk dat we vooral onze lobbykracht inzetten op de taken waar de provincie over gaat. En de veiligheidsregio's, toch even voor uw informatie, dat is aan de gemeenten en aan de hulpdiensten. Daar heeft de provincie ook helemaal geen taak. U kunt ook gewoon kijken of u via die lijn een oproep kunt doen. Als ik kijk naar onze capaciteiten en waar we die op inzetten, dan lobbyen we op de dingen waar onze kerntaken liggen. En dus niet op dingen waar dat absoluut niet het geval is.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. Ik ga deze gedeputeerde en heel dit college trouwens toch proberen zo strak mogelijk te houden op de kerntaken. Want dat lijkt me vrij evident. Ik kom toch nog even terug op het puntje over die brede welvaart en wat dan wel of niet tot de kerntaken behoort. Want er werd net heel strak gezegd dat zorg voor jeugd niet behoort tot de kerntaken en ook niet binnen het domein van brede welvaart valt. In deze perspectiefnota staat op pagina 17 onder kopje 3.1.1 Brede welvaart en

gezondheid. Daar wordt letterlijk gezegd dat gezondheid de belangrijkste bouwsteen is. Om die reden is de inhoudelijke verdieping van de monitor deze keer op deze twee thema's komen te liggen, gezondheid en toekomst jongeren. Dan hoor ik toch graag van de gedeputeerde hoe dit zich verhoudt tot de duidelijke stellingname dat dit niet onder onze kerntaak valt, terwijl ik het hier wel zie terugkomen in de uitvoering in de perspectiefnota zelf.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, dat klopt. In de uitvoering is het geen kerntaak, maar we hebben wel met elkaar een uitvoeringsagenda vastgesteld, dat we monitoren hoe het gaat met Brabant. Ik vond het ook heel mooi om te zien dat een van de cijfers uit die monitor ook gebruikt wordt. De Brabander geeft zichzelf zelfs gemiddeld een 7.4, niet eens een 7, maar een 7,4. Dat blijkt eigenlijk uit die monitor brede welvaart. Wat ik ook heel mooi vind, is wat u daaruit haalt. Dat is eigenlijk waar meneer Schipper om vraagt in motie 94, Brede welvaart voor iedereen. We hebben gezegd dat we die monitor verrijken met gezondheid, omdat dat vaak voor inwoners een van de belangrijkste bronnen is van hoe men zich voelt en hoe het welbevinden is. Dus in die zin denk ik dat we al voor een gedeelte aan die motie appelleren. Het gaat dus niet in de uitvoering over gezondheid. Daar gaan het voor een gedeelte ook over bij leefkwaliteit in Brabant en kwaliteit van de leefomgeving. Maar het gaat erom inzicht te verkrijgen en het gesprek aan te kunnen gaan over welke afwegingen we dan maken in dit huis?

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, welke afwegingen we dan maken in dit huis? Dat veronderstelt dan wel dat er beleid uit volgt. Want wat heb je eraan om iets te gaan monitoren, om er vervolgens niks mee te doen, of er niks mee te kunnen doen? Ik zie dan op deze pagina alleen al dingen terugkomen over het stimuleren van een gezonde levensstijl, bewustwording, maar ook het Brabants model positieve gezondheid. Dat zijn toch allemaal dingen die sterk binnen het sociaal domein lijken te liggen. En dan hoor ik toch graag van de gedeputeerde hoe zich dat dan verhoudt tot het niet zijn van een kerntaak. En wat de gedeputeerde net zegt over de afwegingen die we hier dan moeten maken. Waar moeten die afwegingen dan toe leiden als het alleen maar een monitoring is?

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, in de Omgevingswet is gezondheid ook gewoon opgenomen. En laat de provincie nou ook gewoon gaan over de omgevingswet. Dan hebben we weer het haakje met de kerntaak, want de provincie is wel degelijk bezig met ons milieu. Onze uitvoeringsagenda milieu is feitelijk gezondheidsbeleid waar het gaat over onze leefomgeving. Dus de provincie heeft wel degelijk op het gebied van gezondheid kerntaken, maar dat is wat anders dan in het curatieve veld, zal ik maar zeggen, waar het gaat over gezondheid, waar het gaat over een-op-een hulpverlening. En dat is exact waar deze motie over gaat. Dus volgens mij liggen wij ook helemaal niet zo heel ver uit elkaar, meneer Van Hattem en houden wij ons keurig als college aan die kerntaken. Daarmee heb ik ook motie 94 al gedeeltelijk behandeld, meneer Schipper. Ik zou u eigenlijk willen verzoeken om die motie even aan te houden. Vindt u nu dat de criteria, die mooi verwoord zijn door meneer Van Hattem, voldoende in die monitor zitten? In het derde kwartaal komt die naar de Staten. Laten we dan kijken hoe dat er nu in zit en of dat naar uw smaak voldoende is, of dat we daar nog wat op aan te scherpen hebben in de toekomst. Dan kom ik bij motie 86 van Volt. Ik was nog even in verwarring of die nu wel of niet was ingediend. Hoe dan ook, we hebben hier aan de voorkant contact over gehad. Die motie wil ik ook in relatie zien tot de motie van 50PLUS, motie 92. U heeft mij beiden wel op het denkspoor gezet dat het gewoon goed is, om uw Staten te informeren over wat wij doen rondom cyberveiligheid en de cloud. Er is heel veel geopolitiek om te doen, dat is terecht. Ik ben als vertegenwoordiger van het IPO-bestuur Digitalisering ook nadrukkelijk met de staatssecretaris over de nationale digitaliseringsstrategie in gesprek. Het lijkt me heel wijs als ik u daar gewoon actief met een Statenmededelingen over informeer. Dan kunnen we elkaar daar ook een keertje over spreken.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank voor de toezegging, voorzitter. Om misverstanden te voorkomen, wij hebben inderdaad gisteravond naar de griffie die motie doorgestuurd. Hij is geplaatst op iBabs. Maar zoals ik al aangaf in mijn bijdrage wil ik geen overbodige moties indienen. Dus we hebben hem niet officieel ingediend.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel. Maar het komt wel terug als onderwerp in de Statenmededeling. Dan motie 87 over hulpverlening in het spotlicht. Daar wil de provincie graag aan meewerken om dat te faciliteren. Het blijft natuurlijk wel de verantwoordelijkheid van de partijen zelf om ook content aan te leveren en dan ook zelf de activiteiten te verzorgen. Het is ook aan hen, om zich naar aanleiding van deze oproep actief bij ons te melden als Provincie, omdat wij vooral een faciliterende rol hierin hebben natuurlijk. In die zin is het dan ook oordeel Staten. En ik waardeer ook uw inspanning om op deze manier ook bruggen te slaan met elkaar. Ik denk dat dat ook heel mooi is en dat waardeert het college enorm. Motie 91 gaat over het veiligstellen van de drinkwatervoorziening. Daar heb ik ook al even contact over gehad met de heer Brouwer aan de voorkant, want in mijn veronderstelling hebben we als college al een dergelijk actieplan. Dat had misschien niet het kopje actieplan, maar desalniettemin is er een Statenmededeling van 18 maart uw kant op gegaan, waarin eigenlijk heel puntsgewijs op al die aanbevelingen van de Rekenkamer in wordt gegaan en ook op de wijze waarop we daar in invulling aan geven als college. Dus in die zin zie ik dat als een steun in de rug voor de Statenmededeling die er feitelijk al is. Maar gezien de capaciteit die we met elkaar hebben en de vooruitgang die we op dit dossier willen boeken, zou ik de ambtelijke capaciteit niet per se willen inzetten voor het opnieuw maken van een actieplan. Dus als ik het mag zien als een steun in de rug, dan is het prima. Maar het uitvoeren van het dictum zoals het er nu staat, dat moet ik toch ontraden. Dan kom ik bij motie 98 van Forum voor Democratie, Stop de uitbreiding van 120 fte bij de provincie Noord-Brabant. We zijn hebben een nieuwe organisatievisie vastgesteld. Ik denk dat het heel belangrijk is om te memoreren dat wij als goede werkgever ook mensen aan onszelf willen binden. Dat is in deze tijd van arbeidsmarktkrapte heel relevant en belangrijk. Tegelijkertijd heeft u als Staten ook in het verleden wel eens signalen aangegeven, kan het niet een onsje minder met die inhuur? Dit is exact wat we gaan doen met het structureel in dienst nemen van mensen en hen perspectief geven op een structureel arbeidscontract. Dus we zijn juist eigenlijk heel erg blij. Ook onze OR en de vakbonden zijn eigenlijk heel blij met deze beweging, die de provincie als werkgever hiermee maakt. Dus wij zijn zeker voornemens om die structurele uitbreiding ook gewoon gestalte te geven. En overigens zie ik ook niet helemaal in hoe we dat dan zouden moeten doen in relatie tot lastenverlichting en minder opcenten of iets dergelijks. Dat geldt ook niet voor iedere Brabander, daar moet je wel een auto voor hebben. Dus wat ons betreft zetten we volop in op die koers van mensen vast in dienst nemen en structurele taken ook structureel bekostigen. Dan kom ik bij motie 97 van Forum voor Democratie over de droogteagenda en dat we daarmee zouden moeten stoppen. Daar gaan we niet alleen over als provincie. De droogteagenda is een document dat door heel veel partijen is ondertekend, waaronder de ZLTO, de waterschappen, de Vereniging voor Industriewater, alle terreinbeherende organisaties, omdat we samen een klus te klaren hebben. Iedereen die zijn handtekening daaronder gezet heeft, ziet dat we iets moeten doen en een halt moeten toeroepen aan te veel gebruik van ons grondwater. Dat is voor al die partijen heel relevant. Dat is relevant voor de natuur, maar dat is net zo goed relevant voor agrariërs. Zie maar even wat er nu weer aan de hand is rondom beregeningsverboden, waar de waterschappen overigens over gaan. De actualiteit van die droogteagenda is er nog steeds, ondanks twee hele natte jaren. Ik wil daar dus ook heel nadrukkelijk mee vooruit. Vandaar dat deze motie ontraden wordt. Tot slot motie 93 van ChristenUnie-SGP, Versterking toezicht en handhaving. U doelt op die indirecte lozingen. En daar heeft u een terecht punt. In de KRW-impuls en de Statenmededeling die we als college hebben verstuurd hierover en waarvoor er 14 mei ook een informerende bijeenkomst is, wordt ook ingezet op die indirecte lozingen, omdat we dat nodig hebben om uiteindelijk de Kaderrichtlijn Waterdoelen in '27 en verder te gaan halen. En om die lozingen te kunnen meten, hebben we ook de

waterschappen nodig en al die gegevens. We zijn daar nu druk mee bezig om daar extra voortgang op te maken. We zetten daar ook extra capaciteit op in. Dus in die zin wordt u denk ik bediend op wat u vraagt in deze motie. Ik wil niet zeggen dat het overbodig is, want u heeft wel de vinger op de zere plek gelegd. Tegelijkertijd hebben we denk ik een beetje op hetzelfde moment hetzelfde inzicht gehad. Misschien kunnen we hier nog een keer nadrukkelijker over spreken met elkaar, als we kijken naar het werkprogramma voor volgend jaar en de opdrachtverlening naar de omgevingsdienst, als we het hebben over die KRW- impuls.

De **voorzitter**: Een interruptie door de heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat het op zich goed is om het er dan over te hebben. Maar dan kies ik liever voor een andere variant. Dan stel ik gewoon voor om de motie gewoon in stemming te brengen en het verder gewoon te bespreken. Want in feite staan we wel achter hetzelfde doel. Dus ik begrijp de reactie. Daar kan ik verder ook wel mee leven, maar dan kies ik liever voor die andere variant.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, dan laat ik het oordeel Staten.

De **voorzitter**: Dat was het, denk ik? Dan ga ik naar de heer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dank u wel. Voorzitter, voor mij een zevental moties. Daar ga ik ook eerst mee starten. Ik start met motie 49a, We hebben pachtgrond goud in handen. Deze motie past binnen ons beleid. Wij zijn er natuurlijk nu ook al volop mee aan de slag, om in voorbereiding te gaan. Dus wij kunnen die motie geen bezwaar meegeven. Dan kom ik bij de motie van de SP met betrekking tot de krant op tafel in dorps huis.

De **voorzitter**: Wilt u ook het nummer van de motie even noemen?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): De eerste motie was 49a. Nu ga ik het hebben over motie 53 en over motie 62. Die wil ik eigenlijk tegelijkertijd even behandelen. En waarom zeg ik dat? Inhoudelijk passen beide initiatieven binnen de beleidsambitie die we hebben. En die beleidsambitie is een sterker democratisch systeem in Brabant. Alleen we hebben op dit moment onvoldoende ruimte om binnen het beschikbare budget voor deze pijler, die democratisch bestuur heet, beide initiatieven zonder concessies te financieren. We zijn natuurlijk al heel ver met jongerenparticipatie en volgens mij is dat best wel succesvol. Dan zou je dat misschien moeten gaan halveren. We zouden dan moeten gaan denken aan een afgeslankte vorm van het ondersteunen van maatschappelijke initiatieven. Dat zou wel heel erg jammer zijn. Er is bij wijze van spreken ruimte voor een van deze twee moties, maar dat laat ik even. Dus ik ga ze allebei ontraden. Maar dat is de argumentatie die hieronder zit. Dat is wat het is.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik kom even terug op die pachtgronden, want ik wil een klein beetje meer zekerheid hebben. Als je pachtgronden hebt, zijn ze vaak langjarig verpacht, zodat een agrarische ondernemer ook voldoende zekerheid heeft om de bedrijfsvoering te kunnen doen. Maar nu kan het zo zijn dat de grondeigenaar, dat zou dan in dit geval de provincie zijn, de gronden kan opeisen voor eigen gebruik en daarmee het contract ontbindt. Kan de gedeputeerde aangeven of zulk soort situaties in ieder geval zo veel mogelijk voorkomen kunnen worden? Dat niet bijvoorbeeld wordt gezegd dat men die pachtgrond in een keer gaat inzetten voor nieuwe natuurontwikkeling of andere zaken? Dat is

namelijk aan de hand geweest onlangs in Megen, waar contracten voor pachtgronden vrij plotseling werden verbroken voor het project meanderende Maas, waar deze provincie ook bij betrokken is.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): De basis van deze motie is, zoals ik hem zie, dat we ook rond de Natura 2000-gebieden extensivering, natuur en biologische landbouw willen hebben. Dus dat teruggeven aan de natuur is dan natuurlijk niet aan de orde. Het wordt natuurinclusief, dus niet alleen natuur. Het is ook de bedoeling om de landbouw daar ruimte te geven, met name de biologische boer. Er zijn natuurlijk bedrijven die nu bijvoorbeeld natuurinclusief zijn, of die zijn aan het extensiveren. Dan zou je ook stapsgewijs in de toekomst naar biologisch kunnen gaan. Maar dat zijn allemaal zaken waar we nu in voorbereiding zijn. En deze motie ondersteunt ons daarin, om dat te bevorderen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik zal het kort houden. Het is duidelijk wat daar de bedoeling van is. Maar het gaat mij erom dat als men dicht bij natuurgebieden zit, dat er straks niet in een keer wordt gezegd dat de natuurdoelen onvoldoende worden gehaald en als er dan straks een prachtig bedrijf zit met biologische landbouw en zo, dan moet het alsnog voor natuur worden ingericht. Die zekerheid voldoende hebben, daar gaat het mij om. Kan de gedeputeerde aangeven of dat in ieder geval niet het risico is, dat bij zulke pachtgronden boven de markt gaat hangen?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat willen we eigenlijk ook niet. We willen dat die bedrijven daar langdurig die gronden gaan beheren. Dat is de intentie van deze motie, maar ook van het beleid rondom de Natura 2000-gebieden. Dat is de basis.

De **voorzitter**: U heeft daar natuurlijk allemaal geen last van, maar wij beginnen hier een beetje moe te worden. De heer Van de Langenberg.

De heer **Van de Langenberg** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik ben een beetje in de war van de reactie van de gedeputeerde op mijn motie over het regelen van je eigen tegenmachters, over het Mediafonds. Want enerzijds zegt u, ik zie er wel wat in, het is hartstikke belangrijk om iets te doen aan de democratische rechtsstaat. En u bent enthousiast over het instrument wat wij voorstellen. Maar vindt u dat dan echt? Want u ontraadt hem wel.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Ik heb echt geprobeerd te motiveren waarom ik hem ontraad. Dit is gewoon een sympathieke motie, maar dat is de motie van SP natuurlijk ook. Daar zit natuurlijk een voorgeschiedenis aan, in de motie van SP. Dat heeft te maken met een motie die is ingediend tijdens de begrotingsbehandeling. Die is later ingetrokken, omdat ik een toezegging heb gedaan om uit te zoeken wat het gaat dat kosten? Het kost ongeveer 70.000 euro per jaar om dat te doen. Maar die middelen zijn er niet. Een zo'n motie van die orde van grootte zou ik kunnen dragen binnen mijn portefeuille. Dat is een mogelijkheid. Maar om die nu beiden te appreciëren als oordeel Staten en het risico te lopen dat ze beide worden aangenomen, dan heb ik een financieel probleem. Daar wil ik mee zeggen dat we in die pijler Democratie keuzes moeten maken. We zijn nu volop aan de slag met jongerenparticipatie, er komt straks een nieuwe participatie verordening, daar bent u ook nog van op de hoogte gebracht. Ik zou het jammer vinden als al het werk dat we nu gedaan hebben teniet te doen. Dat is eigenlijk de argumentatie die eronder. Dat is dus het verhaal.

De **voorzitter**: De heer Van de Langenberg.

De heer **Van de Langenberg** (D66): Dank voor de reactie van de gedeputeerde. Dan heb ik toch wel de vraag, waar kiest de gedeputeerde dan liever voor? Kiest hij ervoor, met alle respect voor de sympathieke motie van mijn buurman, om op een aantal locaties een papieren versie van een krant neer te leggen? Vindt u dat het beste idee? Of vindt u het een beter idee om echt te investeren in meer aanbod

van onderzoeksjournalistiek, waarmee ook allerlei zaken aan het licht kunnen komen die ons betreffen. Dus ik verwacht wel een beetje visie. Wat vindt u nou een beter voorstel?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): In eerste instantie denk ik dat het goed is dat u als Staten daarover iets gaat vinden. U kunt mij daar ook in helpen en adviseren om bepaalde keuze te maken. Dus ik stel voor om straks misschien tijdens pauze gezamenlijk eens te kijken wat nu echt de voorkeur heeft. Wat is het meest belangrijke? Ik vind het niet echt gepast om daar nu een keuze in te maken. Ik ben ook echt wel benieuwd naar wat u als Staten daarvan vindt.

De **voorzitter**: De heer Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Dank u wel, voorzitter. Een paar maanden geleden kwam Nico Heijmans heel enthousiast naar mij toegelopen dat hij met u een kort overleg had gehad, om te kijken of het mogelijk was om in buurthuizen een papieren krant te krijgen. We hebben daar een vergadering over gehad. Een uitkomst is gegeven, er is een onderzoek gedaan. Het blijkt ongeveer tussen de 30.000 en 60.000 euro te gaan kosten om dat krantje daadwerkelijk in buurthuizen te krijgen bij heel veel mensen. Ik heb u net horen zeggen, wat ik u heb horen zeggen. Ik zou eigenlijk aan u willen vragen niet zozeer de keuze te maken, want we kunnen het erover hebben hoe we met de kranten, met de media, met de universiteit gaan kijken hoe wij volgend jaar of het jaar daarna ontzettend goede stukken kunnen gaan schrijven. Maar bent u het niet met de SP eens dat het vele malen belangrijker is, om dat krantje vanaf morgen in die buurthuizen te krijgen, zodat de mensen niet alleen dat stukje onderzoeksjournalistiek te lezen krijgen, maar ook wat er gebeurt bij hun in het dorpje, in het stadje? Dat is toch vele malen belangrijker? Of vindt u van niet?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Nogmaals, ik val in herhaling voorzitter.

De **voorzitter**: Beste mensen, het is langzamerhand heel onrustig aan het worden en er vindt nog steeds het debat plaats. Dus ik zou u willen vragen te luisteren en anders uw gesprek buiten deze zaal voort te zetten. De gedeputeerde.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dank je wel. Dit is inderdaad vorig jaar met de begrotingsbehandeling besproken. Ik heb ook netjes destijds via een Memo Gedeputeerde aangegeven wat de kosten zijn. Het is niet tussen de 30.000 en 60.000, maar het gaat toch wel richting 70.000 euro per jaar. Maar nu ligt natuurlijk nog het een en ander voor. Dat is een hele lastige keuze. Enerzijds ligt er nu de motie van D66 voor en de motie van u ligt voor. Dan moet ik ze beiden ontraden. Als ik ze beiden wil aannemen, dan kom ik tekort in mijn eigen programma. Dat gaat ten koste van de zaken waar ik nu mee bezig ben, waar we best ver mee zijn. Dat is het verhaal. Ik heb voor beide moties sympathie.

De **voorzitter**: De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Maar misschien is dit er een voor wat we in Brabant zo goed kunnen, dat is verbinding leggen en verbinding maken met elkaar. En als ik erover nadenk, dan denk ik, wat kost nou uiteindelijk zo'n krantje in zo'n buurthuis voor zo'n krantenbedrijf? Is het wellicht niet mogelijk om in gesprek te gaan met die uitgevers, ik weet niet hoeveel dat er zijn. Misschien kun je een combinatie maken. Het is een win-winsituatie denk ik, als die krantenjongens bereid zijn om te verzorgen dat er in die buurthuizen een krant komt. Dat hoeft allemaal volgens mij helemaal niet zoveel te kosten voor die uitgevers zelf. Misschien als tegenprestatie kunnen wij dan helpen bij dat onderzoek journalistiek. Is het mogelijk voor de gedeputeerde om op zoek te gaan naar een verbinding om te zorgen

dat we misschien in een win-winsituatie terecht kunnen komen en alle twee de moties kunnen uitvoeren. Dat is mijn vraag, voorzitter.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Ik hoor uw suggestie. Dat zou inhouden dat we deze moties moeten aanhouden en dat ik voor de begrotingsbehandeling dat in beeld zou moeten krijgen. En dan maakt u daarna de keuze. Dat mag voor mij ook, maar dat moet ook door anderen aangegeven worden. Maar het zou een oplossing kunnen zijn. Ik wil echt wel die tijd en energie erin steken om dat te onderzoeken. Maar dan moet ik nu beide als adviezen aanhouden geven.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Dat zou kunnen. Het zou ook kunnen zijn dat u zich beseft wat de intentie van de Staten is op dit gebied en dat u dit onderzoekt. Als u tot de conclusie bent gekomen dat u alsnog terug naar de Staten komt en zegt, horende uw opmerkingen en de geziene moties in de behandeling van de perspectiefnota heb ik daarop geanticipeerd of gereageerd en kom ik tot dit voorstel. Dat zou ook kunnen. Ik ga niet over het aanhouden, want het zijn mijn moties niet.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Maar u doet nu een suggestie, u doet dat denk ik als fractievoorzitter van Lokaal Brabant. Ik ben ook benieuwd hoe de anderen daarin zitten. Maar in ieder geval zou ik dat wel kunnen meegeven, om dat te doen op deze manier. Dan moet u hem nu aanhouden en dan kom ik op tijd voor de begrotingsbehandeling met wat eruit dat onderzoek gekomen is en of dat voorstel kan en mogelijk is.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Die motie over de pachtgronden is een hele sympathieke motie, daar hebben wij eerder ook wel eens wat voor ingediend. Wat ik mij even afvroeg, is het volgende. Er wordt gerept over biologische landbouw en ook over natuurinclusieve landbouw. In mijn beleving zijn er toch wat verschillende invullingen van hetzelfde vraagstuk. Ik hoor u in uw beantwoording nadrukkelijk kiezen voor natuurinclusief, wat mij ook bijzonder aanspreekt. Maar heb ik dat nou goed begrepen dat u het zo gaat invullen? Of heb ik het verkeerd begrepen?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Het is veel dieper dan dit. Ik heb inmiddels best wel veel gesprekken gehad met Netwerk Goed Boeren bijvoorbeeld. En je hoort en ziet dat als je op dit moment een biologische boer bent en je hebt geen verbreding, dan ben je gewoon bijna voor niks aan het werken. Financieel is het niet goed. Dus je moet wel iets gaan bedenken en iets uit gaan zoeken en uit gaan vinden. Als we de stap willen maken naar 15 of 20 procent in de toekomst, dan zal er wel iets moeten gebeuren. Dan zullen we wel andere modules moeten gaan bedenken. Dat zijn we nu aan doen, ook met de pacht. Maar het kan veel breder zijn dan alleen pacht. Mijn idee is om inderdaad van extensief en natuurinclusief misschien ook wel te kunnen gaan groeien naar biologisch. Dat zijn allemaal van die stappen die je kunt zetten, maar daar moet je wel goed over nadenken hoe je dat gaat doen. Dus ja, natuurinclusief is een optie, maar in de toekomst denk ik dat het veel breder wordt.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, ik ben echt even op zoek naar duidelijkheid, zodat ik de motie ook goed kan duiden. Als ik het goed begrijp, biedt u eigenlijk gewoon de ruimte om stapsgewijs toe te groeien naar het mooie eindplaatje, maar die tussenstappen horen er ook bij.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Die horen er zeker bij. Maar wel met het juiste verdienmodel.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank je wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Ik wil toch nog heel even terugkomen op de twee sympathieke moties die u ontraadt. Ik snap het helemaal. Thuis zeg ik het heel vaak, ik kan mijn geld maar een keer uitgeven. Daar wordt overigens niet altijd naar geluisterd. Maar goed, dat is iets anders. Die begrijp ik heel erg goed. Ik heb gewoon een praktische vraag. Heel veel bibliotheken hebben gratis kranten om te lezen. Hoewel ik ook de motie van de SP zeer sympathiek vind, zijn er best wel veel bibliotheken in gemeenschappen terug te vinden. Daarnaast zijn er op internet vaak artikelen gratis te lezen. Omroep Brabant is gratis toegankelijk. Het kost dus geen 70.000 euro. Wat ik me afvraag, u zou ook de keuze kunnen maken om een keuze tussen die moties te maken of het gewoon over te laten aan de Staten. Wat is uw antwoord daarop?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): U stelt meerdere vragen. Naar aanleiding van de eerste vraag die u stelt, we hebben echt al onderzocht om welke multifunctionele accommodaties en welke bibliotheek het gaat. Er zijn best wel van die accommodaties in Brabant, waar op dit moment al een krant is. Die zijn er. Dat is onderzocht, dat hebben we uitgezocht. Maar als we dat gaan doen op plaatsen waar die niet liggen, dan komen we op dat bedrag uit dat ik net noemde. Dat is rond die 70.000 euro per jaar. Wat de heer Koevoets zegt, is natuurlijk wel een interessant, maar daar moeten we over nadenken, om die middelen daarvoor te gebruiken straks. Dan ga je natuurlijk in onderhandeling of in gesprek met eigenaren van kranten, om te kijken of je daar iets mee zou kunnen doen. Dat is een optie. Dat kunnen we echt wel binnen twee of drie maanden in beeld krijgen. Dat zou ik wel graag zien, omdat ik voor beide moties sympathie heb. Maar zoals u zegt, als het geld er niet is, kun je het niet uitgeven. En als het dan ten koste gaat van zaken waar we nu best wel goed mee bezig zijn vanuit het programma, zoals met jongerenparticipatie, dan zou ik het jammer vinden om daar middelen weg te moeten halen en dan hiervoor in te zetten. Geef me dan even de tijd om dit uit te zoeken.

De **voorzitter**: Ik moet zeggen, ik begin wel heel veel herhaling te horen. Dus ik zou iedereen willen verzoeken niet in herhaling te vervallen. Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Ik wilde eigenlijk gewoon even bedanken.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik worstel met hetzelfde als de ChristenUnie. Toch nog even over die motie van de biologische grondbank, om hem goed te duiden. Want ik hoor u nu zeggen, ik spreek met die instanties en die zeggen tegen mij dat het verdienmodel marginaal is en dat er weinig winsten worden gemaakt. En toch geeft u op die motie geen bezwaar, om eigenlijk een grondbank op te gaan stellen voor een sector die nu al zegt wij worstelen op dit moment enorm met een verdienmodel. U kunt als provincie geen beleid voeren om de afname van biologisch te stimuleren, want dat is geen kerntaak en ik hoor net dat we daar absoluut niet naartoe mogen. Dus dan vraag ik mij af hoe deze gedeputeerde dan op de lange termijn die grondbank ziet voor biologische bedrijven, als hij hun niet kan garanderen dat ze er uiteindelijk qua verdienmodel iets aan hebben.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dankjewel. We hebben natuurlijk nu een grondbank, een bestaande grondbank natuurinclusieve landbouw. We gaan nu kijken of we daarbij uitbreiding kunnen realiseren in opbouw naar biologische landbouw. Het een sluit het ander niet uit. Dat is een bestaande

grondbank. Vanuit de GGA's moet men natuurlijk nu echt goed na gaan denken om iets rondom de Natura 2000-gebieden te gaan organiseren, met lokale grondbanken misschien wel, om herverkaveling te realiseren. Dus dan moet je puzzels gaan leggen. Welke teelten wil je waar hebben? Dus je hebt een grondbank nodig. We hebben nu een grondbank en die ga je dan uitbreiden met eventueel waar we het nu over hadden, waar die motie op doelt.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, laat ons als BBB allereerst zeggen dat wij absoluut niet tegen biologisch boeren zijn. Wij steunen iedere vorm van boeren die een boer maar wil. Maar wij maken hieruit op dat de gedeputeerde voorstelt om rondom de GGA-gebieden een grondbank voor excessief en biologisch boeren uit te breiden, daar de ondernemers naartoe te duwen, terwijl er geen verdienmodel achter hangt. Dus dan worden ondernemers moedwillig naar een kant gedrukt, waar ze geen boterham op kunnen verdienen. En dat is voor ons onverteerbaar.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, toch maar meteen nu, want dat bespaart ons denk ik veel tijd in de tweede termijn. Toch even terug naar de twee moties over de kranten van de SP en het Mediafonds Brabant. Ik hoor u zeggen in eerste instantie appreciatie ontraden, vervolgens in het debat doet u de suggestie om eventueel een of beide moties aan te houden. Maar ik zou met het oog op de tweede termijn eigenlijk gewoon willen vragen aan GS, om zich nog even te herpositioneren. Misschien toch even te kijken welke creatieve ideeën er worden aangereikt vanuit deze zaal, om dan in ieder geval tot de appreciatie te komen oordeel Staten. Want dan laat u daarmee de Staten in feite een stem uitbrengen over zowel de een als de ander. En misschien komen we juist in samenhang tot hele mooie creatieve oplossingen. Wat vindt u daarvan?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat vind ik prima. Maar ik heb u net aangegeven in de eerste termijn dat ik het risico loop dat beide moties aangenomen worden. En dan heb ik een financieel probleem.

De **voorzitter**: De heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, dan is het aan deze Staten om met een dekkingsvoorstel te komen in de begroting met het oog op 2026, voor alle zuiverheid. Toch, voorzitter?

De **voorzitter**: Ik ga naar mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Ik begrijp dat u mij het woord geeft, omdat het waarschijnlijk over hetzelfde onderwerp gaat. Dan mag zij eerder.

De **voorzitter**: Oké. Gaat u gang.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Mijn vraag sluit aan bij wat de heer Van Miltenburg zojuist eigenlijk als laatste zei. Het stoort me een beetje dat hier eigenlijk een oneigenlijke tegenstelling wordt opgeroepen. In eerste instantie gingen D66 en SP hier zelfs nog in mee. Dat vind ik eigenlijk ook wel een beetje jammer. Er wordt hier een soort suggestie gewekt dat het gaat om ofwel een krant in elk buurthuis ofwel een goede tegenmacht organiseren. Volgens mij is het aan de gedeputeerde, als beide moties worden aangenomen en hij komt tot de conclusie dat hij er op dit moment geen geld voor heeft, om dan naar zijn collega, de heer Van Gruijthuijsen van financiën te gaan en te zeggen dat hij meer geld nodig heeft voor zijn programma, want de Staten hebben budgetrecht en zij zeggen dat zij dit willen.

Of ze kunnen, zoals de heer Miltenburg zegt, zelf met een dekkingsvoorstel komen. Maar het is natuurlijk niet zo dat het of het een of het ander is. Dat geld moet ergens vandaan komen, maar dat hoeft niet per se uit dit potje te komen. Dat kan bijvoorbeeld ook komen doordat we dan geld weghalen bij mobiliteit en misschien een N-weg minder aanleggen, of bijvoorbeeld uit een subsidiepot voor landbouw, zodat we geen subsidie meer aan zalmkwekerijen kunnen geven. Dus ik vind het heel jammer dat deze schijnbare tegenstelling wordt gecreëerd.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Was het maar zo makkelijk. Ik probeer geen tegenstellingen te creëren. Dat is echt niet de bedoeling. Maar ik zit wel met een dilemma natuurlijk, omdat beide moties wel passen bij het programma van de democratische pijler die wij hebben. Maar je hebt wel met middelen te maken. En we hebben afgesproken binnen ons college dat als je iets wilt doen naar aanleiding van moties, dat je het wel binnen je eigen programma moet gaan halen. En dan zou ik het jammer vinden, nu moet ik het weer zeggen, dat we dan tekort doen aan zaken waar we nu zo succesvol mee zijn binnen het programma, om die dan niet meer te doen. Dat zou ik heel erg jammer vinden. Maar ik hoor straks graag een creatieve oplossing en ik ben altijd bereid te horen wat die creatieve oplossing is.

De **voorzitter**: Beste mensen, er is ook nog een tweede termijn. Tegen die tijd heeft iedereen elkaar wel kunnen spreken en dan kan er misschien meer klare wijn geschonken worden. Mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp dat er een tweede termijn is, maar ik had graag dat in de schorsing het college met elkaar overlegt, om tot een creatieve oplossing te komen. Want ik kan mij niet voorstellen dat het zoveel geld kost als uit uw onderzoek blijkt. We hebben een half jaar geleden dit onderzoek aangevraagd, nogmaals dank dat u dat heeft uitgevoerd, maar in Overijssel en Gelderland loopt dit project al en het is stukken minder dan begroot doordat de kranten graag meewerken. Kranten hebben er ook belang bij. Mensen die tijdelijk een krant lezen, of dagelijks een krant lezen, wennen daaraan en die gaan na afloop van de pilotperiode misschien wel een abonnement afsluiten. De motie van D66 gaat echt over iets heel anders. Ik vind het ook echt heel jammer dat dat met elkaar vergeleken wordt. En dat u tegen ons zegt dat als u het ene gaat doen, dat u dan andere goede dingen moet laten. Als de Staten kiest om dit voorstel aan te nemen, wat voor iedere Brabander van belang is, dan is dit een aangenomen voorstel. En dan moeten jullie zoeken naar dekking. Ik heb een voorstel gedaan, zo werkt het in mijn hoofd. Dus ik zou dat graag voor de tweede termijn afhandelen, anders krijgen we deze discussie opnieuw. Bovendien zijn er in Brabant maar 156 bibliotheken, dus het is niet zo dat iedereen op de fiets naar de bieb kan om daar een krant te lezen. Buurt- en wijkhuizen zijn er veel meer.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Ik heb u gehoord. Dank.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dan ga ik verder met motie 65a, Voedselzekerheid is geen sluitpost. Het dictum gaat eigenlijk te ver. Ik zal ook zeggen waarom. Ik heb een Statenmededeling destijds verstuurd, Aanpak landelijk gebied. Daarin hebben wij aangekondigd om dit beleid met betrekking tot voedselzekerheid uit te werken en een onderdeel daarvan was betere, hoogwaardige landbouwgronden, ook in ruimtelijke afwegingen. En dat gaan we koppelen aan de Brabantse voedselstrategie. Dus eigenlijk is hij overbodig. Ik wil hem niet helemaal koppelen zoals het in het dictum staat vermeld, maar we komen er wel op terug en het wordt een onderdeel van de aanpak landelijk gebied.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Als ik u goed begrijp, gedeputeerde, dan zegt u dat het dictum te ver gaat. Ik wil eerst weten in hoeverre het dictum te ver gaat. U wilt het alleen in de aanpak landelijk gebied meenemen. En de vraag is of het in alle beleidskeuzes meegenomen wordt, die ik daar in het dictum heb staan.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): U heeft het over stikstof, klimaat, natuur, woningbouw, economie, dat wordt allemaal genoemd. En wat wij gaan doen, is in de aanpak landelijk gebied, in relatie tot de hoogwaardige of beste landbouwgronden, zoals we dat noemen, dat ook te koppelen aan de ruimtelijke afwegingen. En daar gaan we ook de Brabantse voedselstrategie in meenemen. Ook de overheid is bezig met een voedselstrategie. Daarbij hebben we inmiddels ook een intentieovereenkomst met Noordrijn-Westfalen en de grensprovincies, waarin straks ook voedselzekerheid meegenomen wordt. Maar voor Brabant, zoals ik net aangaf, nemen we het mee in wat ik net aangaf. Ik wil niet in herhaling vallen. Maar niet in woningbouw, economie. Je moet ook opletten dat je een bepaalde titel geeft aan landbouwgronden, want gemeenten kunnen daar misschien later last van hebben natuurlijk. Daar moet je een goede afweging in maken die juridisch correct is. Uiteindelijk komen we toe aan wat de motie zegt, maar de motie gaat net iets te ver. Eind dit jaar krijgt u dat als Staten in beeld.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Kunt u exact aangeven in welke beleidskeuzes u het wel mee gaat nemen? Gaat u het bijvoorbeeld wel meenemen bij de KRW? Gaat u het wel meenemen bij de BOS 2.0? Ik snap bij woningbouw en economie dat het een ander verhaal is, maar het gaat natuurlijk over de aanpak landelijk gebied, BOS 2.0, de natuur, de KRW. Gaat u het daar wel in meenemen? Want dat raakt de landbouw veelal.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Het wordt eigenlijk gewoon meegenomen in de ruimtelijke afwegingen die wij kennen. Maar het gaat echt specifiek over stikstof, dat gaat veel te ver. Maar in de ruimtelijke afweging die wij kennen, daarin wordt het meegenomen. En dat komt later ook met de aanpak landelijk gebied en de hele uitvoering daarvan, naar de Staten. Dat is aan het eind van dit jaar. Maar neem van mij aan, voedselzekerheid en voedselstrategie krijgt een hele belangrijke status in het geheel.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dan ga ik naar motie 79, Duurzame agrarische vertegenwoordiging in waterschappen. Het volgende gaat er gebeuren. De reglementen zijn nu in voorbereiding. De waterschappen hebben verzocht om die reglementen wat sober en eenvoudig te houden. Die gaan volgens mij eind van dit jaar richting de waterschappen en ook richting de Staten. Ik snap wat u zegt. U zegt eigenlijk, geef niet alleen ZLTO-leden een kans om binnen die organisatie actief te zijn. Daar ben ik het eigenlijk wel mee eens, maar de motie wil ik ontraden. Ik wil u wel toezeggen om met de waterschappen het gesprek hierover te gaan voeren. En wat u bedoelt is, geef ook andere type agrariërs ruimte om deel te nemen hierin. Dat is volgens mij uw verzoek.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, ik kom nog even terug op voedselzekerheid. Het ging best wel lang over de krant net en dan nu graag wat langer over voedselzekerheid. Kunt u exact aangeven in het dictum wat u dan aangepast wil hebben? Want ik vind het te vaag. Wat wilt u aangepast hebben, zodat hij wel oordeel Staat of zelfs een aanbeveling kan krijgen, om hem aan te nemen. Dus ik zou dat graag exact vernemen van u.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): In uw dictum staat dat u het wilt verankeren in beleid voor stikstof, klimaat, natuur, woningbouw, economie. Het gaat om de woorden te verankeren. Dat gaat gewoon te ver. En zoals ik tegen uw collega gezegd heb, als je die hoogwaardige landbouwgronden een betere positie wilt geven, dan heb je meerdere ruimtelijke afwegingen. Het gaat natuurlijk niet alleen om landbouwgronden, er is natuurlijk veel meer. Je moet niet specifiek nu alleen deze opties gaan benoemen, want dan maak je hem veel te strak.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik weet wat erin staat, we hebben hem zelf opgesteld. Maar wat zou u dan voor willen stellen, zodat hij voor u wel acceptabel is? Welke aanpassing zouden we moeten doen?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat heb ik net gezegd.

De heer **Buiks** (CDA): Dat is voor mij niet duidelijk. Wat is de aanpassing die u voorstelt?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): U zou het volgende kunnen opschrijven, beleid uit te werken voor een betere positie hoogwaardige landbouwgronden in ruimtelijke afwegingen en dat wordt gekoppeld aan de Brabantse voedselstrategie. Dat is voldoende.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. U geeft aan dat u de motie met betrekking tot de waterschappen gaat ontraden, maar de motie roept eigenlijk op om dat te onderzoeken. En dat zou juist heel mooi in lijn zijn met wat er nog eind van het jaar naar de Staten toekomt, want dan heeft u het kunnen onderzoeken, dan weten we wat juridisch de mogelijkheden zijn. Dat zegt de motie.

De **voorzitter**: Meneer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. We komen dan met een probleem in de tijd. Aan het eind van het jaar moeten die reglementen ook door de Staten. Om dan nu met de waterschappen dit gesprek te gaan voeren, of te doen wat u in het dictum voorstelt, dan gaan we tijd verliezen, dat gaan we dan niet redden in tijd. Dat is mij geadviseerd. Ik weet precies wat u bedoelt. Eigenlijk bedoelt u wat ik net ook aangegeven heb, dat er meer ruimte komt voor andere typen agrariërs in het bestuur. Dat gesprek moeten we gaan voeren.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, het zou toch juist heel zorgvuldig zijn om dat juridisch te toetsen, dat hoeft toch geen maanden te duren? U kunt ons toch een memo daarover sturen? Dan komen we ook beter beslagen ten ijs als Staten, als we voor datzelfde staan aan het eind van het jaar. Daar roept de motie toe op.

De **voorzitter**: Meneer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Ik ben natuurlijk wel benieuwd hoe de waterschappen erop gaan reageren. Nu zegt het dictum dat het eigenlijk al een gegeven is, dat we die aanpassing zouden moeten gaan doen. Dat moet je eerst zorgvuldig gaan bespreken met die waterschappen. Is het wenselijk? We gaan niet overal over.

De **voorzitter**: Meneer Oudenhoven, gaat u verder.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Motie 80, Boter bij de vis, is een motie om viskwekerijen uit te sluiten van subsidie. Dat lijkt me beleidsmatig lastig te onderbouwen. Ook omdat duidelijk zou moeten zijn dat subsidie voor viskwekerijen altijd ten nadele is van dierenwelzijn. Dat is nooit goed te onderbouwen. Dus ik wil deze motie ontraden. Dan ga ik naar motie 82, Kalf bij de koe. Ik snap ook wat u bedoelt. Ik zie ook dat er de laatste tijd best wel veel aandacht voor is. Wat ik wel zou kunnen toezeggen, is een soort van klein onderzoek te doen, maar het moet op voorhand natuurlijk wel wat opleveren. Ik zou graag eerst willen beoordelen wat de haalbaarheid daarvan is. In principe stel ik dan voor om een onderzoek te doen. Maar de termen die u gebruikt in het dictum, zoals via subsidievoorwaarden en voorwaarden stellen voor provinciale subsidies, vind ik te ver gaan. Ik wil eigenlijk voorstellen dat wij vanuit ons programma gaan onderzoeken wat de mogelijkheden zijn. En daarna komen we met een memo naar u terug, om daar eens een keer een gesprek over te voeren. Dat waren de moties, voorzitter.

De **voorzitter**: De conclusie is dus ontraden, begrijp ik?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Ja. Ik heb nog twee vragen, ik weet niet of dat nog past.

De **voorzitter**: Heel kort, want u staat er al heel erg lang.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Ja, ik krijg veel vragen. Ik kreeg een hele belangrijke vraag, verschillende fracties kwamen ermee. Het betreft de zorgen van de gemeenten in Brabant. Die zijn terecht. Ik heb natuurlijk ook de financieel toezichtgesprekken met diverse gemeenten. Die zorgen komen natuurlijk ook wel bij ons terecht. We gaan daar serieus naar kijken. Meerdere fracties vragen wat dan de mogelijkheden zijn. Wij hebben een subsidiemogelijkheid voor gemeenten om bestuurskracht voor zichzelf te gaan onderzoeken. Gemeenten kunnen dus gaan onderzoeken of de bestuurskracht nog voldoende is. Daar worden middelen voor vrijgemaakt, daar is ruimte voor. Ik merk dat men op dit moment voorzichtig is. We zijn nu een jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen. We hebben dat via de VBG gedaan, via de lijnen, via nieuwsbrieven, ook ambtelijk natuurlijk binnen de gemeenten. We hebben er zeker oog voor en we merken natuurlijk ook het een en ander. Ik heb ook gezegd binnen ons programma, kijk ook richting jaarcijfers hoe je dat gaat doen. Kunnen we jullie helpen? Volgens mij zei Lokaal Brabant, ga niet met dat vingertje wijzen. Dat doen we niet. We proberen naast die gemeenten te staan, om oplossingen te creëren voor de problemen die ze nu hebben. Ik denk dat het een vermelding waard was, om dat te benadrukken. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik was eigenlijk voornemens na de eerste termijn van het college te schorsen, maar dat duurt te lang. Dus ik schors de vergadering nu een kwartier.

Schorsing

De **voorzitter**: Beste Statenleden, ik heropen de vergadering. Gedeputeerde Dirken staat er al helemaal klaar voor. De vergadering is heropend en zij heeft het woord.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dank u wel. Ik snap dat het een lange middag is, maar ik hoop dat we met elkaar tot een spoedig einde van de eerste termijn kunnen komen. En dat zal ik doen door uw moties te beantwoorden. Om tegemoet te komen aan iedereen die in deze zaal zit die kennelijk van bingo houdt, zal ik blokgewijs, net als mijn andere collega, de moties behandelen. Ik zal daar de nummers bij noemen. U hoeft geen bingo te noemen als u denkt dat u ze allemaal heeft. Maar hopelijk heb ik aan het eind wel

al uw moties behandeld. Om te beginnen het blokje wonen. Het CDA heeft motie 66 ingediend over woningsplitsing buiten de bebouwde kom. Daar gelden, zoals u constateert, de regels uit de omgevingsverordening. Dat staat los van het Steconderzoek dat u noemt, want dat onderzoek gaat namelijk over bestaande bouw in de kernen. Gemeente moet straks, als ze een volkshuisvestingsprogramma moeten maken op grond van de wet Regie Volkshuisvesting, actief beleid gaan voeren op het beter benutten van bestaande bouw, dus ook op woningsplitsing. En daar kunnen zij de input van dit rapport ook voor gebruiken. Dat is toch net iets anders dan de maatwerkregeling omgevingskwaliteit die u noemt. Want die is gemaakt om op een eenduidige manier te regelen onder welke voorwaarden het dan mogelijk is, om een extra woning te realiseren in het buitengebied. En zoals u zelf ook aangeeft, hebben we daar allerlei voorwaarden in meegenomen, juiste plek, waar het kan, niemand storen, et cetera. En vooral met behoud van omgevingskwaliteit. Dan hebben we een tweede ding in het buitengebied, namelijk splitsen. Dat kan in het buitengebied tegen de helft van een waarde van een ruimte-voor-ruimte-titel. Zoals ook in vorige debatten en in vorige periodes door diverse van mijn voorgangers allemaal al is aangegeven, is die vergoeding door steeds opvolgende Staten redelijk geacht, omdat een formeel gesplitste woning vervolgens ook gewoon een waarde heeft en weer verkocht kan worden. Dus het zou raar zijn om dat dan gratis te doen. Om die reden ontraden we de motie. Daar wil ik nog wel bij gezegd hebben dat als het gaat om woonruimte, dan kan elke gemeente op grond van de verordening gewoon toestemming geven om binnen een boerderij met een woonfunctie meerdere huishoudens te laten wonen. Maar dat is iets anders dan formeel en kadastraal splitsen. Dat zijn twee verschillende zaken. Dan kom ik bij motie 96 van ChristenUnie-SGP.

De **voorzitter**: Voordat u zover bent, geef ik het woord aan de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het gaat nu om het buitengebied. Binnen de bebouwde kom vind ik het problematisch, omdat je met parkeernormen zit. Maar in het buitengebied zou het inderdaad kunnen. Alleen ik vraag wel de gedeputeerde, is er dan ook voldoende aandacht voor het feit dat je ook situaties krijgt, dat bijvoorbeeld een bestaande boerderijwoning gesplitst wordt en dat het dan bijvoorbeeld gebruikt wordt voor huisvesting van arbeidsmigranten? Dan krijg je juist dat soort ontwikkelingen weer in het buitengebied, die misschien minder wenselijk zijn.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Als het gaat om formele woningsplitsing, is de vraag om van een functie twee functies te maken. Bij het toekennen van een functie wordt er niet op gelet wie de functie gaat gebruiken, dan gaat het echt alleen om de planologische aanduiding dat een functie op een bepaalde manier gebruikt mag worden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is helder, voorzitter. Het gaat er mij om, dat ze dan niet zover gaan splitsen dat het verkamering wordt. Laat ik maar eventjes op dat niveau gaan zitten. Als het verkameren wordt, dan ga je verder dan splitsen. Kan dat in ieder geval wel voorkomen worden, als dit het beleid is en wordt?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Volgens mij weet u ook, als het over verkameren gaat, dan valt dat meestal niet onder de definitie van een huishouden. Dat heeft te maken met hoe we omgaan met het feit dat er normaal gesproken maar een huishouden in een woning mag wonen, tenzij we inderdaad via de verordening toestemming geven aan gemeenten, die meer huishoudens in een woning zouden willen laten wonen. Dat is echt gemeentelijk beleid om te kijken op welke manier ze dat willen faciliteren.

De **voorzitter**: Meneer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Even een verduidelijkende vraag. De gedeputeerde zegt, bij woningsplitsing in het buitengebied koop je een halve ruimte-voor-ruimte-titel. Dat is ongeveer 75.000 euro. Ik begreep dat er geen titels meer waren. Of zijn dit andere titels?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Je kunt inderdaad geen ruimte-voor-ruimte-titel meer kopen, want die zijn, om het maar populair te zeggen, uitverkocht. En daar bent u ook over geïnformeerd. Dus aan die opgave is voldaan. Maar we hebben gezegd, voor het equivalent van destijds een halve ruimte-voor-ruimte-titel. Dus dat is in de buurt van de 60.000 euro.

De **voorzitter**: De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Aan wie moet je dat betalen? Aan de gemeente? Of gaat dat naar de provincie? Ik ben even aan het zoeken, waar staat die spaarpot?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dat vindt u terug in de maatwerkregeling die in de omgevingsverordening staat, want er zit van alles en nog wat achter. Daar zitten ook alle voorwaarden aan gekoppeld die het CDA keurig in haar motie heeft opgesomd. Dat is echt een samenwerking met gemeenten ook, of zij het een goed idee vinden dat er daadwerkelijk gesplitst wordt op die plek in de gemeente, met behoud van de omgevingskwaliteit en met gebruik van alle gebruiksmogelijkheden van omliggende panden. We vergeten wel eens dat dat ook belangrijk is, zeker in het buitengebied. Dus daar zit van alles aan vast. Dat is een hele afweging die een gemeente moet maken. En een van de dingen die daar dan bij hoort, is dat we zeggen, u moet daar een vergoeding voor betalen. We hebben in het verleden ook al verschillende malen gezien dat er een pand formeel gesplitst wordt, dat vervolgens het hele pand gesloopt wordt en dat er twee relatief dure woningen weer voor teruggebouwd worden. Dat is op zich niet erg, maar de vraag is of je als provincie moet willen faciliteren dat je dat gratis weggeeft.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dank u wel. Ik was bij motie 96 van de ChristenUnie-SGP, waarin gevraagd wordt om een onderzoek te starten naar het stimuleren van nagenoeg energieneutraal bouwen. Bijna energieneutraal bouwen, BEN-bouwen, is al geregeld in het besluit Bouwwerken Leefomgeving, het BBL. Dat zit heel dicht tegen volledig energieneutraal bouwen aan. Alleen er blijkt uit allerlei onderzoeken, die gewoon ook algemeen vindbaar zijn, dat helemaal energieneutraal bouwen om te beginnen een stuk duurder is, maar daarnaast de gebruiker eigenlijk heel weinig extra voordeel oplevert. En dat het bovendien nogal wat extra eisen stelt aan bijvoorbeeld ventilatiegedrag. Dus in die zin moet u helemaal energieneutraal bouwen ook echt wel zien in relatie tot gezond bouwen, tot betaalbaar bouwen en eigenlijk alles wat daarmee samenhangt. Nu vermoed ik dat we later in dit jaar sowieso nog wel over dit soort integrale afwegingen zullen praten in andere debatten. Maar voor nu ga ik u echt deze motie ontraden, omdat hij te eenzijdig is ingestoken. Ik kom bij enkele ruimtelijke moties. Motie 69 van het CDA over flexibeler toepassen van de regels in de omgevingsverordening rond omgevingskwaliteit ga ik ontraden. De reden is dat deze motie indruist tegen de basisprincipes in de verordening, dat een ontwikkeling die inbreuk maakt op de kwaliteit van het landelijk gebied ook verplicht is om ter compensatie een bijdrage te leveren aan dat landelijke gebied. En we hebben inmiddels ook verschillende rechtszaken gehad als provincie, waaruit echt blijkt dat dat in dat landelijk gebied in het construct zoals we het nu kennen, moet zijn. En dan krijgen we sociaal-maatschappelijke voorzieningen niet in dezelfde regeling, omdat die vragen om een duurzame, rendabele exploitatie. En die kun je niet oplossen met eigenlijk de ad-hoc en onzekere bijdrage die je in een fonds stopt. Dus vandaar dat er ook echt, daar is door de rechtbank en de Raad van State al regelmatig aan getoetst, een een-op-een koppeling moet zijn met

daadwerkelijk die kwaliteitsverbetering, zoals we die op dit moment hebben opgeschreven. Dan kom ik bij motie 75 van JA21 en een heleboel andere partijen over Defensie. In de motie vraagt u om gesprekken, althans ik denk dat u dat bedoelt. Er staat onderhandelingen, maar ik voer gesprekken met Defensie. U vraagt mij om in te gaan op het totale ruimtebeslag in Brabant. En zoals u een aantal GS-leden, maar ook onze commissaris, al vaker heeft horen zeggen, niet alles past in Brabant. Daar hebben we simpelweg de ruimte niet voor. De vraag is ook steeds meer of alles nog wel bij Brabant past. Het aantal Rijksopgaven is enorm groot, dat hoef ik u niet te vertellen. Onze eigen ruimteopgaven in de provincie zijn ook groot. Dus kortom, er moeten keuzes gemaakt worden. Ik zie het dictum van deze motie als een stevige ondersteuning van uw Staten om hierover het gesprek met Defensie goed aan te kunnen gaan. En daarom heb ik ook geen bezwaar tegen deze motie. Dan kom ik bij motie 47, het ruimtebeslag van kleine kerncentrales. Nee toch niet, denk ik.

De **voorzitter**: U kunt gewoon doorpraten. Maar goed, er valt nu zo'n gat dat ik toch maar het woord geef aan de heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): U geeft het oordeel geen bezwaar. Ik lees de motie denk ik net iets anders dan de gedeputeerde. Maar u bent naast gedeputeerde Ruimte bent u ook gedeputeerde Wonen. Daar liggen ook behoorlijke Rijkstaken. Deze motie, specifiek de laatste of een laatste frase, stelt dat we met Defensie in gesprek moeten gaan en daarbij in acht moeten nemen dat meer ruimte voor Defensie ook betekent minder ruimte voor andere Rijkstaken. Hoe kijkt u tegen het idee aan dat we dan meer ruimte voor Defensie zouden bieden, wat ten koste zou moeten gaan van bijvoorbeeld iets als woningbouw?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): U veronderstelt dat dat ten koste moet gaan van woningbouw. Zo zie ik dat helemaal niet, want ik kan me zomaar voorstellen, dat heb ik al een keer met de staatssecretaris gewisseld over dit dossier, als er meer mensen bij Defensie komen te werken, dan willen die mensen waarschijnlijk afhankelijk van waar de locatie is, ook nog allemaal in Brabant komen wonen. Dus ik heb al gezegd, dan wordt mijn opgave alleen maar groter en die is al groot. Kunt u daar niet zelf over meedenken? Er is een tijd geweest, dat u mensen die bij u werken op de kazerne huisvestte. Is dat iets waar Defensie nog een keer opnieuw over na wil denken? Dan heb ik niet alleen zelf een minder groot probleem. Maar ten tweede heeft Defensie dan een hele aantrekkelijke arbeidsvoorwaarde. Dus het is vooral ook kijken hoe we daar op een andere manier mee om kunnen gaan met al die Rijksopgaven.

De heer **Van Raak** (SP): Ten aanzien van het wonen wil ik het nog wel enigszins volgen. Vooruit, je zou aan Defensie kunnen vragen om meer woningen te realiseren op hun eigen kazernes. Dat laat onverlet dat we nog een hele hoop andere Rijksopgaven hebben en dat ook meer ruimte voor Defensie, militairen naar Brabant, een grotere inbreuk zou maken op de ruimtevraag in Brabant. Er zijn dan meer mensen die op een kazerne moeten wonen, dat is ook meer ruimtevraag voor Brabant. En eerder werd al door een Statenlid gesproken over koppeloplossingen. En ik vraag me dan echt af, hoe moet ik dat dan zien? Huizen op kazernes, biobased raketsilo's, wat moet ik me daarbij voorstellen, voorzitter? Ik vraag me dat echt af. En ik vraag de gedeputeerde ook om daarop te reflecteren. Als u meer ruimte gaat geven aan Defensie, wat is dan uw prioriteitenlijstje? Welke andere Rijkstaken wil je dan het onderspit laten delven?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik wil ten eerste eens zien wat de exacte ruimte is buiten de fysieke ruimte, die nu gebruikt wordt voor de verschillende kazernes. Iedereen gaat er in zijn redenering al van uit dat het buiten bestaande kazernes is. Dat weet ik helemaal nog niet. Dan moet ik eerst het definitieve plan zien. Ten tweede vraagt Defensie vraagt waarschijnlijk, zoals nu de eerste rapportages eruit zagen, om extra milieuruimte. Zeker als het daarom gaat, dan moeten we met elkaar het gesprek voeren en dat voeren we ook. Als u aan de ene kant een woningbouwopgave vraagt, bijvoorbeeld Breda en Tilburg echt in

hoogbouw voorzien, waar tegelijkertijd laagvliegroutes mogelijk geprojecteerd worden, dan past dat niet. Dan moet er een andere route gekozen worden en dat botst mogelijk weer met een RES-opgave. Ergens komen die dingen bij elkaar. En dan is mijn verzoek aan Defensie, dat gaat niet allemaal op dezelfde vierkante meter passen, ook niet in de lucht. Dus leg vooral het probleem niet bij ons weg. Als het allemaal vragen zijn die u zelf als Rijk wilt invullen, dan zult u ook aan andere provincies moeten vragen om daar een fair share van over te nemen.

De **voorzitter**: Gaat u verder. De heer Nuijten wil nog interrumpen. Die is niet tevreden met de kwalificatie? Dat kan ik me niet voorstellen.

De heer **Nuijten** (JA21): Zeker, ik ben hartstikke tevreden met de kwalificatie. Maar ik heb even een opmerking naar aanleiding van de interruptie van mijn voorganger. Ik denk dat het belangrijk is om te benoemen, dat staat ook in de motie, om ons positief op te stellen richting het Rijk. En daarnaast moeten we ook niet te vergeten dat het niet of-of is, dat is de tegenstelling die elke keer wordt opgeworpen. Er zijn meerdere rapporten dat de natuur juist floreert bij Defensiegebieden, omdat er bijvoorbeeld niet gerecreëerd kan worden. Dus het is niet of-of, maar vaak kan het ook samengaan.

De **voorzitter**: U heeft hier denk ik niks aan toe te voegen? Nee. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Nu kan ik het toch niet laten, voorzitter. Hoe verhoudt meer ruimte voor Defensie zich tot de stikstofopgave waar we voor staan?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dat is een goede vraag. Daarvoor moet ik eerst weten wat exact de plannen worden uit de NRD. Dat gesprek voeren we ook met Defensie. Defensie weet ook heel goed dat het een van de vraagstukken is, die ze moeten oplossen.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, ik hoop dat Defensie dat vraagstuk van stikstof voor ons oplost, maar alles wat wij aan extra stikstofruimte nodig hebben om te voorzien in de plannen van Defensie, betekent wel dat wij een nog grotere opgave hebben als Brabant. Dus ik ben heel erg benieuwd hoe de Brabantse Ontwikkelingsaanpak Stikstof daar dan vervolgens op gaat acteren. Defensie heeft al gezegd dat zij vinden dat ze een soort buutvrij zouden moeten krijgen, als het gaat om alle zaken rondom milieu. Dus we gaan het zien.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Vooralsnog geldt voor iedereen de wet zoals die geldt. Dan ga ik wederom een poging doen om toe te komen aan motie 47 over het ruimtebeslag van kleine kerncentrales. De VVD en een aantal andere partijen vragen om een onderzoek uit te laten voeren, vergelijkbaar met dat in Gelderland. En daar heb ik geen bezwaar tegen, want dat zorgt dat de ruimte vraag van dergelijke kleine kerncentrales in welke lettercombinatie dan ook, duidelijk wordt. En dan neem ik aan dat u in het dictum bedoelt, want het staat er voor mij niet helemaal duidelijk, dat u zowel de fysieke vierkante meters als de milieuruimte et cetera bedoelt. Kortom, alle ruimte die nodig is binnen wat we noemen het kader van de omgevingswet. De ruimte die nodig is als je toepassing van de energievoorziening zou willen overwegen. Ik zie al een bevestigende knik. Ik zou daarbij wel gelijk willen voorstellen dat als dit onderzoek is uitgevoerd, dat we het onderzoek dan ook aanbieden aan het Brabants bestuurlijk Overleg Energie, zodat het resultaat van het onderzoek meegenomen kan worden in het energieperspectief. En daar ga ik wel een winstwaarschuwing bij afgeven, want of een onderzoek voor de zomer van 2025 kan starten, ligt niet zozeer aan de provincie, maar ligt ook aan de capaciteit die beschikbaar is bij de mensen die zo'n onderzoek moeten doen. Dus als ik het op die manier mag lezen, dan heb ik geen bezwaar.

De **voorzitter**: De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. De BBB is blij met de steun vanuit GS. Er werd gerefereerd aan het onderzoek in Gelderland. Er loopt ook een onderzoek in Flevoland. Dat is trouwens afgerond, alleen is het nog niet gepubliceerd, dacht ik. Ik dacht dat er ook een in Zeeland liep, alleen in die provincies is er een andere situatie dan in Brabant. Die provincies hebben veel water, er zijn rivieren, dat is in Brabant niet het geval. Dat betekent dat er hier andere facetten bij komen kijken. Dat heeft feitelijk te maken met het feit dat een kerncentrale eigenlijk een thermische elektriciteitscentrale is, die gekoeld moet worden.

De **voorzitter**: Wat is uw vraag?

De heer **Rijvers** (BBB): Mijn vraag is, wordt dat onderzoek, zoals in het tweede bullet is aangegeven, op een goede, grondige manier uitgevoerd, zodat het binnen Brabant past en dat je bij koeling naar andere alternatieven kijkt. Er is bijvoorbeeld ook een kerncentrale ergens in de wereld in de woestijn. Dat kan ook.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik mag hopen dat als wij een opdracht uitzetten, dat er dan inderdaad een gedegen onderzoek wordt opgeleverd. Dus ik ga er vanuit dat de mensen die hier verstand van hebben, die zo'n onderzoek kunnen doen, de dingen die u benoemt ook allemaal mee gaan nemen.

De **voorzitter**: De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Daar mag ik van uitgaan en ik kan wel even richting geven. Ik zou in ieder geval zeker kijken naar het effluent van rioolzuiveringsinstallatie. Daar is voldoende koelwater voor natte koeling, zoals de koeltorens bij RWE.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dank u wel. Ik hoor de gedeputeerde spreken over het delen van de resultaten van het onderzoek in het energieberaad. Ik ga er vanuit dat ze daarmee de Energy Board of zoiets bedoelt, waarover gesproken wordt. Ik zou willen vragen of wij als PS dan de stukken van de Energy Board tegemoet kunnen zien.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Volgens mij spreekt het dictum van de motie erover om de resultaten van het onderzoek met PS te delen. Dat is eigenlijk wel geheel ten overvloede, want als het er niet had gestaan, had ik het ook gedaan. Dus ik zou bijna zeggen, vanzelfsprekend krijgt u de resultaten van dat onderzoek.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Wellicht heeft u mijn vraag anders geïnterpreteerd. Ik zou heel graag de stukken van het Energyberaad in brede zin openbaar willen zien. Kunt u daarvoor zorgen?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Voor zover stukken openbaar zijn, kunt u die altijd krijgen, mevrouw Van der Kammen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dank. Dan kom ik aan het onderwerp Powerport. Ik ben echt blij om te zien dat u aandacht heeft voor de ontwikkelingen rond Powerport, misschien wel door het werkbezoek van

vorige week. Zoals u allemaal gezien heeft, gaat het om een langdurig traject in de tijd, dat zich in ruimtelijke zin over drie gemeentes uitstrekt, Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg. Binnen de stuurgroep, waar naast de gemeenten ook drie ministeries en het Waterschap zijn vertegenwoordigd, werken we aan een proces om over een tijdje uiteindelijk duidelijkheid te kunnen geven wat de opgave nou eigenlijk is en waar en onder welke condities die opgave dan uiteindelijk vorm moet krijgen. Maar zover zijn we nog niet, want ook hier geldt, net als bij de Defensieopgave daarnet, de ruimte in Brabant is niet onbeperkt beschikbaar. In motie 71 van het CDA en vele anderen wordt de behoefte aan duidelijkheid geadresseerd. Die herkennen we als GS. We begrijpen als GS ook heel goed dat het voor inwoners van het dorp Moerdijk onzeker voelt, dat de huidige Moerdijkregeling afloopt. Daar hebben we het natuurlijk in de stuurgroep ook al over met elkaar. In die zin zou je kunnen zeggen dat de motie overbodig is. Maar gezien de onrust die een verhaal over ontraden dan weer gaat geven bij mensen, wil ik dat eigenlijk niet adviseren. Maar dan wil ik u wel vragen om een paar dingen in de motie aan te passen. In het dictum worden diverse partijen genoemd, die geen deel uitmaken van de stuurgroep. Dus een eerste dictum met de tekst, te onderzoeken in de stuurgroep, zou enorm behulpzaam zijn. Verder wordt snelle besluitvorming wel wat lastig. Ik snap het ook wel, want ik heb de inwoners ook horen zeggen dat er snel een besluit moet komen. Maar die snelheid wordt juist lastig door ook een onderzoek te vragen naar compensatie voor lokale ondernemers en huurders. Dat is een nieuw element. Als we snelheid willen maken, zou het helpen als u die zinsnede nu niet op zou nemen. Terecht noemt u in het tweede deel van het dictum dat het een opgave is van het Rijk. Er liggen ook heel veel Rijksprojecten, dus ik vind die constatering terecht. Het zou mij ook best helpen als u dat ook nog een keer in het eerste dictum vermeldt. Als u dat allemaal wil doen, denk ik dat er een motie ligt waar ik prima mee uit de voeten kan. Maar in de huidige vorm moet ik hem ontraden, alhoewel ik dus heel goed snap dat dit echt iets is, dat heel erg leeft.

De **voorzitter**: En prima uit de voeten betekent dan geen bezwaar?

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ja, maar dan moet hij wel eerst aangepast worden. Dan kom ik bij het onderwerp stikstof. Er waren drie moties over stikstof als ik goed geteld heb. De eerste van het CDA gaat kort samengevat over de 15 procent stikstofruimte uit de Lbv-regeling. In algemene zin is daar goed nieuws over te melden, zoals u zelf ook al aangaf vanuit het CDA, want via IPO en Rijk komt er een handelingsperspectief beschikbaar, waarmee het verlenen van toestemming aan deelnemers van de Lbv-regelingen waarschijnlijk weer mogelijk gaat worden. GS zal dan ook op korte termijn een besluit nemen hoe we denken dat daarmee omgegaan kan worden. En uiteraard gaan we zorgen dat u daarover geïnformeerd wordt.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Toevallig heb ik die correspondentie in handen. En ik wil daar graag een alinea uit voorlezen, om u allemaal mee te nemen waarom ik me zorgen maak. Ik maak me sowieso zorgen, omdat er laatst een groot artikel in de krant heeft gestaan over verkrotting en criminaliteit in het buitengebied. Nu worden er veel boeren weggekocht door de Lbv rondom de Natura 2000-gebieden. En daar maken we ons als Brabant allemaal zorgen over. Wanneer je dan de 15 procent niet vergunt bij de boeren, dan wordt er ook niets meer verdiend. Dan werkt dat verloedering en criminaliteit in de hand. Dat is de achterliggende gedachte van de motie. Er heeft laatst ook een heel groot stuk in de krant gestaan van iemand die dan rondgaat in het buitengebied. Dat was ter inleiding. Dan wil ik graag even het stukje voorlezen waar ik me dus zorgen over maak. Want ik heb die brief dus gekregen. Er staat een stukje over als u geen toestemming kunt krijgen. Elke aanvraag is anders en elk bedrijf ligt op een andere locatie. Dat bepaalt welke activiteit er mogelijk is op uw locatie. Kunt u in uw specifieke situatie geen toestemming krijgen voor een nieuwe activiteit, dan moet alsnog uw hele vergunning laten intrekken, om de subsidie te kunnen krijgen. Nou, dan hou je de boeren dus gewoon een worst voor, met zo'n handreiking. Snap je wat ik bedoel? Daarom staat in ons dictum dat die 15 procent echt wel vergund dient

te worden, want die boeren zoeken naar een verdienmodel. Ze willen weer een nieuwe tak van sport gaan exploiteren. En daar hebben ze die 15 procent voor nodig. Die is hun toegezegd en dan kun je niet met zo'n brief komen met zo'n alineaatje erin. Want volgens mij hebben die boeren het niet eens goed gelezen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): U leest een brief voor die ik zelf niet ken, dus ik weet niet waar die vandaan komt. Maar volgens mij verschillen wij niet van mening, dat het fijn zou zijn als die 15 procent vergund zou kunnen worden. Maar ik weet dat u de jurisprudentie ook aardig bijhoudt op dit terrein. U weet dat er in december uitspraken zijn gedaan die de wereld toch een beetje anders hebben gemaakt dan dat hij daarvoor was. Dus dat dat betekent niet dat wij als GS mensen aan het plagen zijn door te zeggen, u krijgt geen vergunning. Dat betekent dat wij samen met andere provincies, met het IPO, met de landsadvocaat, met het Rijk echt gedegen onderzocht hebben, daar hebben ook ambtenaren van onze provincie aan meegewerkt, wat de mogelijkheid is om binnen al die uitspraken die gekomen zijn, tot een handelingsperspectief te komen, op basis waarvan je voor die 15 procent vergunningen zou kunnen verlenen. Dat handelingsperspectief is er nu zo'n beetje. Als GS zullen wij ook op hele korte termijn een besluit nemen over hoe we omgaan met hetgeen er in dat handelingsperspectief staat. Uiteindelijk is wel het idee dat we moeten komen tot vergunningen voor die mensen die ook juridisch houdbaar zijn, zodat ze de activiteit die ze willen doen ook kunnen gaan doen. En daar zit een toets voor en dat wilde ik eigenlijk nog gaan zeggen voordat u interrumpeerde. Dat betekent dat we wel elke vergunning nog steeds moeten beoordelen op alle zaken die normaal bij vergunningverlening spelen. Dat vind ik het enige jammere aan uw motie. Dus ik zou u ook willen vragen om nog even naar de tekst te kijken, want u draagt mij nou op om rücksichtslos alle vergunningen te verlenen. Dat is echt in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel. We moeten wel een vergunning toetsen. Dat staat los van het feit dat wij als GS op hele korte termijn zullen kijken hoe we dat handelingskader zo snel mogelijk zullen kunnen toepassen. Maar ook toepassing van het handelingskader betekent nog steeds dat we wel aan een aantal dingen moeten toetsen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel voorzitter. Ik begrijp uw positie, laten we dat helder hebben. Ik begrijp uw positie en ik begrijp dat u volgens de regels moet werken. Maar ik hoop dat u ook begrijpt in welke situatie deze boeren zitten. Zij hebben zich aangemeld voor een gestopt bedrijf. Zij krijgen hun beschikking, maar die beschikking krijgen ze pas als de vergunning ingetrokken is, in- of exclusief die 15 procent. Dus ze staan echt met de rug tegen de muur. Als de complete vergunning ingetrokken wordt, hebben ze niks, dan hebben ze geen nieuw verdienmodel, kunnen ze niks opnieuw ontplooiën, kunnen ze geen zorg of recreatie ontwikkelen, helemaal niks. U heeft gevraagd om lef te tonen aan de boeren. Ik vraag lef vanuit de provincie. Dat is het enige dat ik vraag. Dank u wel. En daarvoor dien ik de motie in.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ook zonder uw oproep waren wij ons volledig ervan bewust dat het heel vervelend is voor mensen die na heel lang nadenken, besloten hebben om toch maar te gaan stoppen. En ik ga dan kijken of ik nog een klein beetje kan behouden, of dat ik iets anders kan gaan doen. En daar heb ik een beetje stikstofruimte voor nodig. Dat snappen wij allemaal, daar zit de discussie niet. Alleen de vraag is, hoe gaan wij zorgen, net zoals bij heel veel andere stikstofonderwerpen, dat mensen uiteindelijk een juridisch geldende vergunning hebben. En daar zit de discussie sinds december. Het is niet zo eenvoudig gebleken om die 15 procent te vergunnen, waar we voor 18 december met elkaar van dachten dat dat heel eenvoudig zou kunnen. Door een uitspraak van de Raad van State werd dat op 18 december een stuk ingewikkelder. Daarom hebben we juist met een aantal provincies en het Rijk en de

landsadvocaat, waaronder de provincie Noord-Brabant, er tijd ingestopt en zo snel mogelijk geprobeerd om tot een handelingsperspectief te komen, hoe we hier in Nederland mee om kunnen gaan. Dat is waar we binnenkort naar kijken. Er zitten wel wat mitsen en maren aan, maar volgens mij proeft u heus wel dat wij niet tegen die 15 procent zijn. Alleen, zoals u het nu opgeschreven heeft in uw motie, zegt u dat we gewoon rücksichtslos een vergunning moeten verlenen, zonder hem open te doen. Dat kan gewoon niet. Dus als u daarnaar zou willen kijken, dan komen we er volgens mij wel uit.

De **voorzitter**: De heer Berkvens.

De heer **Berkvens** (BBB): Dank je wel, voorzitter. Er werd gesproken over Lbv- en Lbv-plusdeelnemers, maar er zijn ook ondernemers die al in eerdere instantie aan de piekbelastersregeling van Brabant hebben meegedaan, die ook met dezelfde problematiek zitten. Ik ga er vanuit dat daar ook naar wordt gekeken. Er is al aangegeven door de MOB dat ze er positief in zitten, omdat 85 procent van de ammoniak wordt gereduceerd, dus ook minder kans op bezwaren. En ik hoop dat u daar ook rekening mee houdt in de vergunningverlening.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dat laatste vind ik inderdaad fijn om te horen. Alleen dat is geen toetscriterium voor een vergunning. Wij toetsen een vergunning altijd gewoon aan de voorwaarden die bij een vergunning horen en niet aan het feit of er wel of geen bezwaar tegen komt.. Dat lijkt me ook de juiste weg, om dat te doen. De regelingen die geen Lbv en Lbv-plus zijn, kennen net een andere achtergrondsystematiek dan de Lbv en Lbv-plus. Dat betekent dat we niet zonder meer kunnen zeggen dat dit perspectief ook voor al die andere mensen een oplossing kan zijn. Maar ik begrijp dat er vanuit het Rijk in ieder geval wordt gezocht hoe ook voor andere mensen een oplossing bedacht kan worden. Dus ik hoop echt dat we daar de komende weken wat van zullen horen.

De **voorzitter**: Meneer Berkvens.

De heer **Berkvens** (BBB): Wij hebben begrepen van die ondernemers dat zij ook over die 15 procent een afspraak met de provincie gemaakt hebben. Dus ik ga ervan uit dat die ook gerespecteerd wordt.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dan weet ik niet precies welke afspraak u bedoelt. Maar nogmaals als het gaat om eerdere regelingen die er geweest zijn, die niet de systematiek kennen, die de Lbv en Lbv-plus kennen, waardoor het eigenlijk als een soort passende maatregel beschouwd kan worden, kom je daar met dit handelingsperspectief niet mee weg. Ik weet dat er in het kabinet hard nagedacht wordt over oplossingen. Ik hoop echt dat we daar de komende weken iets over horen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Dank u wel. Dan is er een tweede stikstofmotie, motie 81 van de Partij voor de Dieren. Die ga ik ontraden. Dat is niet omdat ik uw vraag niet snap, want die snap ik heel goed. Maar het vraagstuk rond logistiek en stikstof staat niet op zichzelf. De stikstofvraag hangt echt samen, eigenlijk zei u dat daarstraks zelf al, met ruimtelijke besluiten die de gebouwen mogelijk maken en dat hangt weer samen met programmeringsvraagstukken over bedrijventerreinen. Het is iets te makkelijk om te stellen, dat bedrijfstype A of bedrijfstype B een hoge of lage prioriteit zou moeten hebben. Dat hangt met heel veel samen en dat moeten we in samenhang bekijken. En dat is ook waarom we in het bestuursakkoord opgeschreven hebben wat er staat. Als we stikstofruimte kunnen gaan prioriteren, doen we dat op basis van een integrale afweging waarbij het bestuursakkoord richtinggevend is. Dat betekent dat we niet, zoals u het stelt, tot een prioritering over kunnen gaan. Dan tot slot het laatste nummertje, motie 100 van Forum voor Democratie vraagt ons om te stoppen met het uitvoeren van de BOS. Ik hoop dat u zult begrijpen dat

ons college, dat elke dag hard aan het werk is om Brabant open te krijgen, juist onder andere door alles wat in de BOS opgeschreven is, deze motie gaat ontraden. Tot zover.

De **voorzitter**: Mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Dank u wel, voorzitter. Het is mijn tactiek om een toezegging te vragen, zodat we vanavond minder moties hebben. Maar dat werkt dus niet als jullie alleen maar tijd hebben om moties te beantwoorden. Dus vandaar dat ik even per interruptie mijn vraag herhaal. We willen het college vragen om gemeenten actief te benaderen, om regels en kosten van woningsplitsing te verlagen en mensen te helpen die een afgesplitst huis kochten. Gemeenten werken niet altijd mee, of het is erg duur. Ik hoorde u net zeggen dat de waarde stijging van een groot huis naar twee grote huizen dan gratis zou zijn. Dat lijkt me niet helemaal logisch, want je hebt kleinere huizen om te verkopen. Maar goed, het ging mij nu even om de toezegging.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): U refereert aan de motie van het CDA over woningsplitsing in het buitengebied. Daar hebben we echt in het verleden gezien dat er een kavel of een woning formeel werd gesplitst, dus ook kadastraal en noem maar op, waardoor er twee woningen ontstonden die aan elkaar zaten. En vervolgens besloot degene die het gekocht had om deze volledig te slopen. Daardoor waren er gewoon twee eigen kavels ontstaan met eigen bebouwingsmogelijkheden. En daar werden grote nieuwe woningen opgebouwd, waardoor een grote waarde is gecreëerd. Als je dat doet zonder die halve ruimte-voor-ruimte-titel in waarde te vragen, dan geef je dus gratis geld weg als provincie. Dat was mijn punt. Volgens mij vroeg u overigens naar woningsplitsing binnen de bebouwde kom. Dat heb ik hopelijk in mijn betoog al genoemd. In de aanloop naar het volkshuisvestingsprogramma dat gemeenten moeten gaan maken, zullen we gemeenten ook echt aan gaan spreken dat ze ook op die bestaande bouw in moeten gaan. Daar kunnen ze ons onderzoek als onderbouwing voor gebruiken.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Ik wilde nog een keer terugkomen op de Moerdijkmotie. U zegt dat u huurders en ondernemers eruit zou willen halen, maar ondernemers kunnen ook met onroerend goed zitten. Dan heb ik niet over de mensen die op het industrieterrein Moerdijk zitten, maar over hen die in het dorp Moerdijk zitten en die ook onroerend goed op hun naam hebben. Die zouden dan buiten deze regeling vallen. Ik snap het wel in relatie tot huurders, maar ik zou me heel goed kunnen voorstellen dat ondernemers gewoon opgenomen worden in deze motie, want dat kan dus ook de praktijk zijn.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Meneer Buiks, u gaat er uiteindelijk zelf over wat u in uw motie opneemt, laat dat helder zijn. Alleen, we willen dit zo snel mogelijk doen, om zo snel mogelijk helderheid te kunnen scheppen voor de mensen die in Moerdijk wonen. Dan helpt het toevoegen van nieuwe elementen meestal niet, om een bestaande regeling te kunnen verlengen. Dus vandaar dat ik zei, als u het dictum beperkt tot hoe de regeling er tot nu toe uitzag qua elementen die zich daarin bevinden, dan helpt dat het gesprek, want anders brengen we nog een extra nieuw element in het gesprek in.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dat was mijn eerste vraag. Mijn tweede vraag is, u zei dat het Rijk ook genoemd zou moeten worden bij de overwegingen, maar dat stond onder het tweede punt al opgenomen. Dus ik begrijp niet goed wat u daar extra wilt.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): U constateert in het tweede deel van het dictum dat we voor financiering aan het Rijk moeten vragen of ze daarin mee willen doen. Waarop ik zei, het zou behulpzaam zijn als u ook in het eerste deel van uw dictum al constateert dat het hier voor een groot deel een Rijksopgave betreft, in tegenstelling tot de huidige regeling, waar het echt ging om een opgave die niet van het Rijk kwam, maar om een andere reden werd gerealiseerd. Dat is echt het grote verschil met nu.

De heer **Buiks** (CDA): Maar bij punt twee onder overwegende staat toch dat het Rijk ambities heeft. Dus ik begrijp niet wat u bedoelt.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Ik bedoelde in het dictum.

De heer **Buiks** (CDA): Daar staat het ook in.

De **voorzitter**: Uiteindelijk telt het dictum. Volgens mij is dit voldoende. Mevrouw Dirken is aan het einde gekomen van haar betoog. Daarmee zijn wij aan het einde gekomen van de eerste termijn van het college. We gaan dus naar de tweede termijn van uw Staten. Ik kan me voorstellen dat u een kwartiertje wil schorsen. Nee? Als de heer Frenken er klaar voor is, dan ben ik dat ook. De heer Frenken heeft het woord.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Als je een motie hebt, gas erop, dan moet je ook doorpakken. Mijn tweede termijn is inmiddels opgedroogd nadat er een glas water overheen is gevallen. En ik heb er weer wat in kunnen strepen, dus dat scheelt weer tijd. Voorzitter, even voor de goede orde, in overleg met gedeputeerde Maes betreffende de motie van het volkslied, die willen we even aanhouden tot de heer Maes de heer Meeuwis gesproken heeft. En dan horen wij weer hoe we daarmee mee verder gaan.

De **voorzitter**: Wat is het nummer van de motie?

De heer **Frenken** (BBB): Geen idee.

De **voorzitter**: Nummer 43. Dat is voor de registratie wel relevant.

De heer **Frenken** (BBB): Oké. Voorzitter, ik had mijn eerste termijn niet helemaal afgemaakt, dus daar ga ik gewoon eventjes mee verder. Ik haak even aan bij een aantal woorden van de gedeputeerde met betrekking tot de vraag over de ruit. Hij zei, wij kijken naar nieuwe plannen. Dan heb ik mooi een haakje, want als het op de grond allemaal niet wil lukken, dan stimuleren wij graag het college om eens omhoog te kijken. Daar is ruimte genoeg. En we geven daartoe een denkrichting mee met onze motie over de monorail. Dus die motie komt er nog aan. Dat zal best wel wat geld kosten, maar als je een Brabander vraagt wat zou jij nou doen met 10.000 miljoen, dan is daar misschien wel een koppelkans, voorzitter. Dan een heel ander onderwerp. Het is net al eventjes genoemd, het betreft powerport Moerdijk.

De **voorzitter**: Meneer Nuijten interrumpeert u.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Ik heb de motie gezien en gelezen. Ik heb er eigenlijk wel moeite mee, omdat ik niet zie hoe dit rijmt met de motie die uw fractie mede heeft ingediend over een station bij Eindhoven Airport, om dit gebied te ontlasten. Dus het rijmt niet helemaal met waarom we dan ook nog eens moeten gaan kijken naar een monorail.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, het rijmt niet, maar het dicht wel. Het gaat namelijk om de totale samenhang. En hoe je van A naar B gaat. Ik denk dat een station er perfect in past. Dus nogmaals, het rijmt niet, maar het dicht wel. Dan even over powerport Moerdijk. Daar willen we toch nog eens even wat dieper op ingaan, vooral om buizen in de grond te krijgen. En dan het liefst allemaal tegelijkertijd, zodat de kostbare landbouwgrond niet iedere keer open hoeft. Want hier ligt een prachtige kans om die gif treinen niet meer door Brabant te laten rijden. Dat vraagt wel om een goede begeleiding door een echte verbinder, een bruggenbouwer maar dan anders. En daarom onze motie Aanstellen van een agrarisch accountmanager. Dan nog twee moties betreffende landbouw, ik zal de inleiding kort houden. We hebben een motie Samen voor meer gras. Wij denken dat het heel goed is. En daarnaast hebben we de motie Pilot een-op-een vervangen van kunstmest door dierlijke mest, dat schijnt heel erg goed te doen bij de KRW. Dan voorzitter, hoe zit dat nou met die 10.000 miljoen? Ik kreeg al een vraag van de ambtenaren of zij iets verkeerd hebben opgeschreven. Nee, helemaal niet. Het is namelijk zo, die 10.000 miljoen euro is de rekening die de tuinman van dit college bij de inwoner neer legt als we haar in Brabant helemaal loslaten. Het is een stuk uit de krant. Ik heb 10 miljard nodig, dat is 10.000 miljoen. Dat wordt wel betaald door de inwoners. En toen ik dat las, dacht ik, ik vind dat best veel geld. Toen dacht ik ook echt, wat zou die inwoner doen met zoveel miljoen? Hoe wordt dat beleefd? En ik heb in mijn betoog al op enkele plaatsen aangegeven dat wij het toch wel heel wenselijk zouden vinden als het wat meer draait om de inwoners. De uitleg van gedeputeerde Boelema was dat dat gedaan wordt via regiodeals en zo. Wij zien heel graag dat er meer contact komt met inwoners vanuit de provincie. Dat is goed voor het vertrouwen en onder de inwoners leven veel initiatieven en ideeën. Wij noemen dat dan koppelkansen. Het college schrijft zelf dat de kansen in Brabant voor het oprapen liggen, dat staat er letterlijk in. Ze zien overal koppelkansen. Onze motie roept op om die koppelkansen te verzilveren. En als je dat gaat doen en daarop inzet, dan weet u ook wat de inwoner zou doen met 1000 miljoen. Dank u wel.

Motie M101-2025: Verzilver de koppelkansen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateernde dat:

- We in Brabant voor flinke uitdagingen staan.
- Natuur tegen achteruitgang beschermd moet worden en om investeringen vraagt.
- Juist in Brabant de kansen voor het oprapen liggen, behalve de financiën.
- Brede welvaart een integrale aanpak kent en dus ook in natuurbescherming een plaats heeft.

Overwegende dat:

- Het bestuursakkoord iedereen uitnodigt om mee te doen.
- Er veel ontwikkelkracht in de samenleving zit
- Als er koppelkansen zijn deze moeten worden verzilverd om meerwaarde te creëren.
- Het college een eigen monitor brede welvaart ontwikkelt om betere keuzes te maken.
- Door inwoners actief bij uitvoering van beleid te betrekken bewustwording en zicht op koppelkansen ontstaat.

Verzoekt het college:

- Bij de uitvoering van beleid creatieve koppelkansen onder de inwoners op te halen en te verzilveren.
- Aan PS per kwartaal te rapporteren welke kansen zijn benut.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, John Frenken

Motie M102-2025: Samen voor meer gras

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- De Kaderrichtlijn Water stelt dat oppervlakte- en grondwater van goede kwaliteit moeten zijn en dat hiervoor verdere stappen nodig zijn in Brabant;
- Er binnen de provincie Noord-Brabant een sterke aanwezigheid is van zowel veehouderij als akkerbouw, die elkaar kunnen versterken op het gebied van mineralenkringlopen;
- Een betere uitwisseling van mineralen (mest en organische reststromen) tussen veehouderij en akkerbouw kan bijdragen aan efficiënter gebruik van nutriënten en een vermindering van uitspoeling naar het grond- en oppervlaktewater en zorgt voor een verlaging van het kunstmest gebruik;
- Grasland een belangrijke rol kan spelen in vruchtwisseling en bodemgezondheid, en daarmee kan bijdragen aan duurzaam bodembeheer en waterkwaliteit;
- Grasland opgenomen in een bouwplan zowel financieel rendabel als milieutechnisch waardevol kan zijn, doordat het bijdraagt aan koolstofvastlegging, biodiversiteit en een betere benutting van meststoffen;
- Door de huidige beëindigingsregelingen voor veehouderijbedrijven steeds meer bedrijven rondom de Brabantse stikstof gevoelige natuur stoppen en het daarom van belang is om zoveel mogelijk grasland te behouden vanuit milieuperspectief.

Overwegende dat:

- Een regionale samenwerking tussen veehouders en akkerbouwers kan bijdragen aan een duurzamer en toekomstbestendig agrarisch systeem;
- Stimulering van integrale samenwerking tussen landbouwsectoren door de provincie kan helpen om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te behalen;
- Er mogelijkheden zijn voor provinciale ondersteuning en facilitering, bijvoorbeeld door middel van stimuleringsregelingen, kennisdeling en demonstratieprojecten;
- Financiële prikkels, zoals subsidies en marktmechanismen voor koolstofvastlegging en duurzame landbouw, kunnen bijdragen aan een succesvolle integratie van grasland in bouwplannen.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- De samenwerking tussen veehouderij en akkerbouw rondom de Brabantse stikstof gevoelige natuur actief te stimuleren, onder andere door kennisuitwisseling en samenwerkingstrajecten te faciliteren;
- Te onderzoeken welke financiële of beleidsmatige instrumenten kunnen worden ingezet om deze samenwerking te bevorderen;
- Te kijken naar mogelijkheden om grasland een betere positie te geven binnen vruchtwisselingssystemen in de Brabantse stikstof gevoelige natuur, als middel om bij te dragen aan duurzame landbouw en de waterkwaliteitsdoelen van de Kaderrichtlijn Water;
- Financiële prikkels en mogelijkheden te verkennen rondom de Brabantse stikstof gevoelige natuur waarmee grasland op een rendabele manier in bouwplannen geïntegreerd kan worden, zoals subsidies, verhandelbare koolstofcertificaten en extensieve beweiding;
- Provinciale Staten binnen zes maanden te informeren over de voortgang en mogelijke vervolgstappen.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Marcel Berkvens

Motie M103-2025: Samen voor meer gras

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De verkeerssituatie rondom Eindhoven overbelast is en infrastructurele projecten stil blijven liggen
- ASML dringend behoefte heeft aan uitbreidingsruimte
- Ruimte op hoogte voldoende beschikbaar is

Overwegende dat:

- Gedeelde mobiliteit speerpunt is van dit college
- De huidige parkeerplaatsen rondom ASML goed bruikbaar zijn voor de uitbreidingsplannen
- Met een slim netwerk ingespeeld kan worden op de vervoersvraag

Verzoekt het college om:

- Onderzoek te starten naar de aanleg van 2 grote (parkeer)hubs rond Eindhoven en deze door middel van een aan te leggen monorail te verbinden met ASML, Eindhoven Stad en Eindhoven Airport
- De Provinciale Staten te informeren over de planvorming en timing.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Lia Damen

Motie M104-2025: Samen voor meer gras

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De ontwikkelingen rondom PowerPort flinke gevolgen gaan hebben voor de omgeving en het agrarische grondgebieden/structuur in de regio;
- Het Rijk, de Provincie, het Waterschap en de Gemeente de stuurgroep vormen;
- Agrarische grond niet als een 1000 dingen doekje gebruikt kan worden;

Overwegende dat:

- De regio powerport een belangrijk landbouwgebied is met relatief weinig problemen rondom KRW, Stikstofgevoelige N2000 enz en juist beschikt over vruchtbare gronden met een goede waterhuishouding;
- De stuurgroep aan het inventariseren is welke projecten er zijn en daar het gesprek over voeren;
- Partijen zoals ZLTO en andere agrarisch vertegenwoordigers pleiten voor een agrarisch accountmanager;
- Deze accountmanager gedurende de uitvoering kan bemiddelen, meedenken enz met de (agrarische) grondeigenaren;
- Deze accountmanager de sleutelrol kan hebben om te zorgen dat agrarische gronden geen 1000 dingen doekje worden en ervoor zorgt, waar het kan dat er meervoudig ruimtegebruik plaats vindt zodat het belang van de agrarische structuur een volwaardige plek krijgt;

Verzoekt het college om:

- In de stuurgroep Powerport Moerdijk te bespreken of, en zo ja met welke rolinvulling een agrarisch accountmanager van meerwaarde kan zijn in de uitvoeringsfase;
- Dit tijdig terug te rapporteren aan PS;

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Marco Havermans

Motie M108-2025: Pilot 1-op-1 vervangen van kunstmest voor dierlijke mest op landbouwgronden in Noord-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De huidige regelgeving de gebruikruimte voor dierlijke mest beperkt, waardoor agrariërs genoodzaakt zijn kunstmest te gebruiken;
- Kunstmestproductie en -gebruik, een negatieve impact hebben op het milieu, onder ander voor CO₂-uitstoot, waterkwaliteit en verzuring;
- Het gebruik van dierlijke mest de natuurlijke bodemvruchtbaarheid stimuleert en past binnen een circulaire landbouw;
- In andere gevallen, zoals de vrijstelling voor het bovengronds uitrijden van mest, al ruimte is gecreëerd voor pilots met alternatieve bemestingsmethoden;

Overwegende dat:

- Een pilot waarbij agrariërs binnen de bestaande gebruikruimte (N) kunstmest 1- op-1 mogen inwisselen voor dierlijke mest, kan bijdragen aan minder kunstmestgebruik en een duurzamer bodemgebruik;
- De pilot betrekking moet hebben op alle landbouwgronden in Noord-Brabant waarvan de eigenaar is gevestigd in Noord-Brabant, met uitzondering van gronden nabij Natura 2000-gebieden, conform de huidige derogatieregels;
- De hoeveelheid stikstof (N) die de agrariër binnen deze pilot invult, aan de agrariër zelf is binnen de vastgestelde gebruikruimte;
- Een minimale looptijd van drie jaar noodzakelijk is om de effecten goed te kunnen monitoren;
- Provinciale inzet nodig is om deze pilot in samenwerking met het Ministerie van LVVN mogelijk te maken;
- Het van belang is jaarlijks te rapporteren over de verminderde invoer van kunstmest in Noord-Brabant en de bespaarde CO₂-uitstoot;

Verzoekt het college om:

- Zo spoedig mogelijk in overleg te treden met het Ministerie van LVVN om een pilot op te starten, waarin landbouwers binnen de bestaande gebruikruimte (N) kunstmest 1-op-1 mogen inwisselen voor dierlijke mest;
- Deze .Pilot met het Ministerie van LVVN te laten accorderen als uitzondering op de meststoffenwet;
- De hoeveelheid stikstof (N) die de agrariër binnen deze pilot invult, over te laten aan de agrariër zelf, binnen de bestaande gebruikruimte;
- De Staten tijdig te informeren over de voortgang en resultaten van dit proces;

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Marco Havermans

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Geen behoefte aan een tweede termijn, want de antwoorden van GS waren lang en duidelijk.

De **voorzitter**: Ik ga naar GroenLinks. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een hele korte tweede termijn. Wij zijn blij met alle antwoorden van het college. Ook fijn om te horen dat onze motie met betrekking tot pacht en biologische pacht aansluit bij de uitvoering van het beleidskader Landbouw en Voedsel. Dus fijn dat de gedeputeerde daar wel enthousiast over is. Als wij in de tweede termijn van het college van de gedeputeerden horen dat hij wel wil gaan kijken naar wat de mogelijkheden zijn en dat hij die aan ons wil laten weten voor de begrotingsbehandeling, dan zal ik de motie aanhouden. Dus ik wacht heel even af wat de gedeputeerde hierover zegt. En dan laat ik het zo meteen weten. Dank u wel.

De **voorzitter**: Oké, helder. PvdA.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, dank. En dank ook aan het college voor de beantwoording van de moties en op sommige punten het afwijken van de eigen spelregels om toch antwoord te geven op vragen. Dank. Ik zal het ook heel kort houden. Ik zou even in willen gaan op de antwoorden van gedeputeerde Maes over onze motie met betrekking tot het Brabants CO₂-fonds. Dank voor de antwoorden. Ik hoor in zijn reactie dat hij daarin de suggestie leest, dat wij uit zouden zijn op het initiëren van nieuw beleid. Wij zouden daar nu op dit moment niet op vooruit willen lopen. Dus als u ons kunt toezeggen dat u dat onderzoek ondersteunt en gaat doen, dan houden wij onze motie aan. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Koopman** (SP): Dat ging iets sneller dan ik verwacht had. Sorry, ik stond nog niet helemaal klaar. Dank u wel. Luisterend naar de eerste termijn van andere fracties en het antwoord van het college op onze behandeling in de eerste termijn zijn er een paar zijsporen bijgekomen. De zorgen over de distributiecentra worden breed gedeeld en de impact op de economische groei in Brabant ook wel eigenlijk. De SP dankt het college voor de toezeggingen op het gebied van woningisolatie en woningsplitsing. De motie over de bezuinigingen in het OV heb ik in eerste termijn heel goed benoemd, maar niet formeel ingediend. Bij deze dien ik die alsnog in. Gedeputeerde, zet hem op. En dan onze motie over kranten in wijkcentra. We hebben overwogen, we hebben gewikt, we hebben overlegd en we willen hem toch indienen. Op de hele begroting van Brabant moet toch ergens zo'n bedrag te vinden zijn. De SP is voor toegang tot een regionale krant voor iedere Brabander dus alstublieft college, denk creatief na. Dank u wel.

Motie M106-2025: Een NO GO signaal tegen bezuinigingen op het Openbaar Vervoer

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Concluderende dat:

- het kabinet voornemens is om te bezuinigen op het openbaar vervoer;
- deze bezuinigingen opnieuw kunnen leiden tot een vermindering van het OV-aanbod, die met name de perifere regionale gebieden hard raken;
- bewoners van deze regio's sterker afhankelijk zijn van het openbaar vervoer voor hun mobiliteit en toegang tot essentiële voorzieningen;
- Deze bezuinigingen kunnen hogere prijzen voor het openbaar vervoer onvermijdelijk maken;
- De OV branche en reizigersorganisaties de noodklok luiden;

Overwegende dat:

- Het rapport Elke regio telt in duidelijke taal beschrijft wat het domino-effect is van slechte openbaar vervoersvoorzieningen op de overige voorzieningen op het plattelandsgregio;
- het behoud van een adequaat openbaar vervoersnetwerk cruciaal is voor de leefbaarheid en economische ontwikkeling van onze provincie;

Roepen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- een krachtig signaal (NO GO) af te geven aan het kabinet en in overleg met andere provincies gezamenlijk op te trekken tegen de voorgenomen bezuinigingen op het openbaar vervoer;
- als provincie zij aan zij te gaan staan naast de reizigersorganisaties en de OV Branche;
- te benadrukken dat de perifere regio's onevenredig hard worden getroffen door deze bezuinigingen en dat dit onacceptabel is;
- zich in te zetten voor het behoud en waar mogelijk de verbetering van het openbaar vervoersaanbod in onze provincie;

en gaat over tot de orde van de dag.

SP, Oscar van Raak
50PLUS, Jan Frans Brouwers
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
PvdD, Ellen Putman
D66, Floris Stoot

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. Ik heb nog een aantal dingen in tweede termijn. Allereerst heb ik in eerste termijn nog niet de motie ingediend over het niet handhaven van PAS-melders. De motie roept op om daar vanaf te zien, omdat er anders hele grote rechtsonzekerheid ontstaat voor deze groep. Ten tweede is er nog een amendement over financiering voor de Basiliek in Oudenbosch.

De **voorzitter**: Heeft u deze ingediend?

De heer **Van Hattem** (PVV): Die zijn inmiddels ingediend, ik heb ze inmiddels overhandigd aan de griffier, ondertekend en wel. Dan zijn er nog drie moties, die nog door een aantal andere fracties mede zijn ingediend. Ik heb helaas vergeten het briefje mee te nemen met de nummers erop. Ze zijn inmiddels ook ter hand gesteld aan de griffier. Dan heb ik nog een paar punten, waar ik in deze tweede termijn bij stil wil staan. Ik heb in eerste termijn een aantal zaken benoemd, waar we eigenlijk verder geen moties over in hebben gediend en waar GS derhalve ook niet bij stil heeft gestaan. Maar ik vind het toch wel goed voor de discussie over de perspectiefnota om daar even op terug te komen. Ik heb het onder andere gehad over die onteigeningsplannen van GS.

De **voorzitter**: Dames en heren, ik vind het vrij onrustig. Wilt u rekening houden met het feit dat de vergadering nog steeds gaande is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Dit moment biedt mij ook even de gelegenheid om nog even stil te staan bij die drie moties. Dat is motie M55 over de opcenten, die is mede ingediend door JA21 en FvD. Hetzelfde geldt voor motie M57, Geen windturbines erbij. Motie 58 over SMR's is mede ingediend door JA21. Voorzitter, wij zouden de motie over de ruit om Eindhoven willen aanhouden.

De **voorzitter**: Welk nummer is dat?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat weet ik niet in mijn hoofd.

De **voorzitter**: 72.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u wel. Dan het punt van de onteigeningsplannen. Ik had er toch wel graag een reactie op van GS. Het is toch wel een zwaarwegend besluit. Ik weet dat er ook Statenvragen over zijn gesteld door verschillende fracties, maar ik vind het toch goed voor de discussie hier om dit te bespreken. Als het college zegt, we willen doorpakken, doorpakken, doorpakken en als dat betekent dat er op onteigening wordt ingezet, dan vind ik dat in relatie tot deze perspectiefnota ook zeer onwenselijk. Ik heb nog een vraag gesteld over stikstof in relatie tot de aanpassing van kruisingen en dergelijke rond het azc's wat gepland is bij Nuenen. Wat ons betreft zou het azc er überhaupt niet hoeven te komen, maar het is natuurlijk wel raar dat er daar wel stikstofruimte is om zulk soort ingrepen te doen, terwijl dat een eindje verderop niet mogelijk is. Dus hoe zit dat bij azc's? Kan daar in een keer wel van alles op het gebied van stikstof? Dan had ik nog een vraag over de beheerkosten van natuur. Het college heeft het in de perspectiefnota over de stijgende beheerkosten, maar hoe wordt er omgegaan met zo'n GOB, waar de beheerkosten niet in zijn opgenomen? Gaat dit op een gegeven moment toch niet te erg knellen, als het elk jaar op de begroting terugkomt? En ik had ook wel graag een reactie op het beleidsspeelgoed, dat hier overal door dit provinciehuis heen slingert, al die tentoonstellinkjes en pop-up tentoonstellingen en zo, waar allemaal mensen mee bezig zijn. Kan die tijd en moeite niet efficiënter worden benut, in plaats van dat gefröbel in zandbakken en met kunstobjecten en dergelijke, wat allemaal beleid moet uitbeelden? Kan er iets worden gedaan dat nuttiger is dan dat soort dingen? Dan heb ik nog een opmerking over de motie van de SMR, die wij hebben ingediend. Daar was enige discussie over en de gedeputeerde zei, dan moeten wij alles gaan uitzoeken wat er mogelijk zou kunnen zijn. Dat is niet wat de motie vraagt. De motie vraagt, om alle voor Brabant mogelijke technologieën of soorten SMR te onderzoeken. Dus niet alle, maar alles wat hier eventueel mogelijk zou zijn. Dat kan veel smaller dan wat de gedeputeerde voor ogen heeft. En het kan ook gewoon meelopen in het traject van het energieperspectief. Daar kan het bij worden ingevuld. Dus ik hoor graag van de gedeputeerde, als het op die manier gelezen kan worden, of dat het dan wel zo kan landen. Dan heb ik nog een punt over het verhogen van de opcenten, wat elk jaar weer gebeurt. Er wordt ook in deze perspectiefnota de hele tijd geschermd met geen knaken, geen taken. Als we kijken naar het provinciefonds, dan zien we eigenlijk over de afgelopen jaren dat het eigenlijk wel meevalt met wat er gebeurt met het zogenaamde ravijnjaar 2026. De uitkering in het provinciefonds per inwoner per jaar was in 2015 65 euro per inwoner per jaar, in 2023 was het 180 euro, in 2024 zit er een lichte piek in naar 220 euro. Nu zitten we op 200 euro en in 2026 en verder op 185 euro. Daarmee kom je toch nog altijd op een niveau dat boven het niveau zit van 2023. Dus ik zou heel die discussie over het ravijnjaar ook niet al te dramatisch willen maken voor deze provincie. Het hoeft allerm minst een groot probleem te zijn, zeker voor een provincie die heel goed in de slappe was zit met Essentmiddelen, die in allerlei potjes worden gestopt en aan allerlei gemeentes worden uitgeleend. Kortom, de discussie over het provinciefonds hoeft ons niet te raken, zeker niet in combinatie met de verhoging van de opcenten die steeds plaatsvindt. Dan nog een punt over het structureel maken van de middelen. Er was nog een discussie met de gedeputeerde met name over het Europese beleid. We weten nog helemaal niet hoe het meerjarig financieel kader van de Europese commissie gaat uitpakken straks. En als je die dingen nu al structureel gaat maken, dan is het eigenlijk ook in strijd met wat de accountant heeft geadviseerd. Die heeft gezegd, let goed op bij de Europese middelen, want dat kan een heel divers beleid zijn. Als je dit nu al structureel gaat vastzetten, dan zitten wij als Staten eigenlijk al met handen en voeten gebonden om daar nog op bij te sturen. Dat zeg ik met name richting uw Staten. Dus ik wil toch graag van het college horen, wat gaat er gebeuren gelet op de toch wel brede en ver geïntegreerde opzet van het meerjarig financieel kader van de Europese Unie en wat de accountant in dat kader geadviseerd heeft? Tot slot voorzitter, de motie over de garantieregeling Moerdijk hebben wij uiteraard mede ingediend met het CDA en nog enkele

partijen. Ik zou het toch zeer waardevol vinden als dit wordt gesteund. We zijn er vorige week op bezoek geweest en de inwoners van Moerdijk zitten gewoon klem, letterlijk en figuurlijk. Het is gewoon heel belangrijk dat ze het stukje zekerheid hebben, dat ze verdienen. Voorzitter, tot zover in tweede termijn.

Amendement A8-2025: Subsidie voor basiliek Oudenbosch

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, ter bespreking van het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Besluiten om aan Ontwerpbesluit 22/25 B het volgende beslispunt toe te voegen:

"4. In de Perspectiefnota 2026 een subsidie van 400.000 euro op te nemen voor de restauratie van de Basiliek van Oudenbosch, ten laste van de knelpuntenbuffer;"

Toelichting:

De basiliek van Oudenbosch is een uitzonderlijk monument en een kostbaar stuk erfgoed, dat onze Brabantse cultuur en identiteit vertegenwoordigt. Dit icoon van trots en traditie raakt in verval door achterstallig onderhoud, wat een schande is voor onze provincie. Al jaren op rij verzoeken de gemeente Halderberge en de Stichting Behoud Basiliek vanwege dit verval een bijdrage van de provincie, zodat de basiliek gerestaureerd kan worden.¹

Met dit amendement wordt deze broodnodige provinciale bijdrage nu eindelijk direct en snel geregeld. Het bedrag komt ten laste van de knelpuntenbuffer, omdat juist het niet aanpakken van het verval van deze prachtige basiliek een knelpunt voor de Brabantse samenleving vertegenwoordigt.

¹ <https://nos.nl/regio/brabant/artikel/589845-lekkages-en-houtrot-bedreigen-unieke-basiliek-tonnen-nodig-voor-redding>

En gaan over tot de orde van de dag

PVV Noord-Brabant, Boy Sluimers

Amendement A8a-2025: Subsidie voor basiliek Oudenbosch

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, ter bespreking van het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Besluiten om aan Ontwerpbesluit 22/25 B het volgende beslispunt toe te voegen:

"4. In de Perspectiefnota 2026 een subsidie van 400.000 euro op te nemen voor de restauratie van de Basiliek van Oudenbosch, ten laste van de knelpuntenbuffer;"

Toelichting:

De basiliek van Oudenbosch is een uitzonderlijk monument en een kostbaar stuk erfgoed, dat onze Brabantse cultuur en identiteit vertegenwoordigt. Dit icoon van trots en traditie raakt in verval door achterstallig onderhoud, wat een schande is voor onze provincie. Al jaren op rij verzoeken de gemeente Halderberge en de Stichting Behoud Basiliek vanwege dit verval een bijdrage van de provincie, zodat de basiliek gerestaureerd kan worden.¹

Met dit amendement wordt deze broodnodige provinciale bijdrage nu eindelijk direct en snel geregeld. Het bedrag komt ten laste van de knelpuntenbuffer, omdat juist het niet aanpakken van het verval van deze prachtige basiliek een knelpunt voor de Brabantse samenleving vertegenwoordigt.

¹ <https://nos.nl/regio/brabant/artikel/589845-lekkages-en-houtrot-bedreigen-unieke-basiliek-tonnen-nodig-voor-redding>

En gaan over tot de orde van de dag

PVV Noord-Brabant, Boy Sluimers

Motie M55a-2025: Opcenten niet automatisch indexeren

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- Het huidige bestuursakkoord het volgende voornemen vermeldt in relatie tot het vergroten van de begrotingsruimte: Een verhoging van de jaarlijkse aanpassing van de opcenten Motorrijtuigenbelasting naar 2,5 procent per jaar;

Overwegende dat:

- De provincie Noord-Brabant met de huidige opcenten MRB veel meer inkomsten genereert dan nodig is voor de financiering van provinciale wegen, fietspaden en verkeersveiligheidsbeleid, waardoor extra verhogingen budgettair niet noodzakelijk zijn;
- Een structurele indexering van de opcenten met 2,5 procent per jaar leidt tot een onnodige en onvoorspelbare lastenverzwaring voor de automobilist, die niet langer als melkkoe mag dienen voor provinciale financiën;
- Het college niet het recht moet nemen om met een automatische, structurele verhoging van de opcenten MRB financieel beleid vast te leggen dat toekomstige besturen bindt en waarmee het principe van niet over het graf regeren wordt geschonden;

Dragen GS op:

- Het automatisch verhogen van de opcenten Motorrijtuigenbelasting met 2,5 procent per jaar te schrappen en de budgettaire gevolgen hiervan bij het eerstvolgende moment in de S&V-cyclus te verwerken;

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Patricia van der Kammen, Tjerk Langman
JA21 Brabant, Kevin Nuijten
FvD Brabant, Jozef Minkels

Motie M57a-2025: Geen turbine meer erbij

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- De provincie, o.a. via de Energieagenda 2030, nog volop inzet op windenergie op land;
- Deze inzet gepaard gaat met aanzienlijke kosten, zowel financieel als in termen van manuren, die ten laste komen van de provinciale begroting en andere prioriteiten;

Overwegende dat:

- Het draagvlak voor nieuwe windturbines in de provincie minimaal is en verdere plaatsing de kloof tussen overheid en burger vergroot;
- De huidige plannen voor windturbines in Noord-Brabant niet voldoende rekening houden met de bezwaren van omwonenden en de risico's voor de volksgezondheid;
- Wetenschappelijke studies en ervaringen van omwonenden wijzen op gevaren voor de volksgezondheid, zoals geluidsoverlast, laagfrequent geluid en slagschaduw, die leiden tot stress,

- slaapproblemen en andere gezondheidsklachten;
- Windturbines gevaarlijke stoffen bevatten, zoals bisfenol A, die bij productie, gebruik en uiteindelijke ontmanteling risico's opleveren voor zowel het milieu als de volksgezondheid;
- De provincie Noord-Brabant een verantwoordelijkheid heeft om de gezondheid en het welzijn van haar inwoners te beschermen;
- Er voldoende alternatieven beschikbaar zijn of ontwikkeld kunnen worden voor energieopwekking die minder belastend zijn voor mens en natuur;

Dragen GS op:

- Geen medewerking meer te verlenen aan het realiseren van nieuwe windturbines in Noord-Brabant;
- Bestaande plannen voor windturbineprojecten te heroverwegen en waar mogelijk te staken, met prioriteit voor de bescherming van de volksgezondheid en het milieu;
- Te investeren in alternatieve, minder ingrijpende vormen van energie die beter aansluiten bij de belangen van de Brabanders, zoals kernenergie;

¹ <https://www.eerstekamer.nl/verslag/20250408/verslag>

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Patricia van der Kammen
JA21 Brabant, Kevin Nuijten
FvD Brabant, Jozef Minkels

Motie M58a-2025: Opties voor SMR-oplossingen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerende dat:

- Noord-Brabant geconfronteerd wordt met problemen op het gebied van energie zoals een groeiende elektriciteitsvraag, netcongestie en peperdure energie;
- Deze problemen het effect zijn van overheidsbeleid de afgelopen jaren, zoals de inzet op wind- en zonne-energie, grootschalige elektrificatie, de afkoppeling van het gasnet, etc.;
- De provincie Noord-Brabant reeds investeert in nucleaire innovatie, zoals de gesmolten-zout- reactor, en daarmee een goede basis legt om snel stappen te zetten in een echt toekomstbestendige en betaalbare energieoplossing;
- Het Rijk en de markt toenemende interesse tonen in Small Modular Reactors (SMR's), die ook werkelijk binnen een horizon van enkele jaren realiseerbaar zijn;
- Er nog geen concrete provinciale plannen zijn om de toepassing van SMR's systematisch voor te bereiden;

Overwegende dat:

- Kernenergie, en in het bijzonder kleine modulaire reactoren, een stabiele en constante energiebron biedt;
- SMR's door hun compacte ontwerp, kortere bouwtijd en flexibiliteit een kans bieden voor regionale toepassing;
- Andere provincies, bedrijven en landen reeds stappen zetten richting de verkenning en realisatie van SMR's, en Noord-Brabant niet achter mag blijven in deze innovatieve ontwikkeling;
- Uit de expertmeeting van 14 maart jl. is gebleken dat ruimtelijke inpassing, vergunningen en financiering de voornaamste struikelblokken zijn;

- Ook bleek dat er meerdere goede technologieën voorhanden of in ontwikkeling zijn die kansrijk kunnen zijn in Brabant, alle met andere behoeften, voorwaarden, kostenramingen of ruimteaspecten;

Verzoeken GS:

- Voor de zomer een inventarisatie aan PS aan te bieden van de voor Brabant mogelijke technologieën/soorten SMR's, inclusief de voordelen en nadelen, voorwaarden, financiële schatting (benodigde investering, going concern kosten, energieproductiecapaciteit) en potentiële tijdspaden voor realisatie van die verschillende oplossingen.

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Patricia van der Kammen
JA21 Brabant, Kevin Nuijten

Motie M63a-2025: Lobby mee voor verbreding A67

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- De A67 tussen Leenderheide en Geldrop al jaren een bottleneck is met files, ongevallen en economische schade tot gevolg;
- Dit tracé onderdeel is van een lijst van grote investeringen in infrastructuur die door het Rijk on hold zijn geplaatst vanwege het dossier stikstof;
- Recent nieuws meldt dat het viaduct van de A67 over het spoor bij Geldrop risico's vertoont door verzwakking, en aangepakt zal moeten worden;¹
- De gemeente Geldrop-Mierlo heeft aangegeven dat het aanpakken van het viaduct kansen biedt om de A67 nu eindelijk te verbreden, en dat hiervoor ook een lobby zal worden opgestart;

Overwegende dat:

- Het aanpakken van het viaduct een gouden kans biedt om gelijk de wegcapaciteit te vergroten;
- Noord-Brabant niet langer kan wachten op Haagse bureaucratie terwijl onze chauffeurs en ondernemers in de file staan;
- Een krachtige lobby samen met de gemeente Geldrop-Mierlo de druk op het Rijk kan opvoeren om dit eindelijk te regelen;

Roepen Gedeputeerde Staten op:

- Zich per direct aan te sluiten bij de lobby van de gemeente Geldrop-Mierlo voor verbreding van de A67, minimaal tussen Leenderheide en Geldrop;
- Actief mee te werken aan een plan waarin de aanpak van het risicovolle viaduct wordt gecombineerd met wegverbreding naar 2x3 rijstroken;
- Voor eind 2025 concrete afspraken met het Rijk te maken over financiering en uitvoering, zodat Brabant niet langer achterblijft;

¹ <https://www.bd.nl/eindhoven/verzwakt-viaduct-in-a67-is-reden-om-weg-eindelijk-te-verbreden-hoopt-geldrop-anders-gemiste-kans-a946bb15/>

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Tjerk Langman
JA21 Brabant, Kevin Nuijten

VVD Brabant, Jelle van Nuland
BBB Brabant, Lia Damen

Motie M105-2025: Niet meewerken aan handhavingsverzoeken

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het
Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Concluderende dat:

- GS in de meest actuele update over de ontwikkelingen rondom stikstof heeft aangegeven dat, gezien het negatieve advies van de Raad van State over het wetsvoorstel van de minister van Landbouw, handhavingsverzoeken tegen PAS-melders niet uitgesloten kunnen worden;¹
- De juridische beginselplicht tot handhaving uitzonderingen kent, waaronder het afzien van handhaving bij onevenredige gevolgen of concreet zicht op legalisatie;

Overwegende dat:

- Talloze ondernemers, met name in de agrarische sector, onder het Programma Aanpak Stikstof (PAS) te goeder trouw een melding hebben gedaan voor activiteiten met beperkte
- stikstofuitstoot, zonder dat een natuurvergunning vereist was;
- Handhaving bij PAS-melders leidt tot onevenredige gevolgen, zoals hoge dwangsommen, bedrijfsbeëindiging en persoonlijke onzekerheid, terwijl deze ondernemers niet moedwillig de wet hebben overtreden;
- Handhaving disproportioneel is zolang legalisatie binnen bereik ligt en de stikstofcrisis een gedeelde verantwoordelijkheid is;
- Eerdere politieke steun in Noord-Brabant, zoals motie M196-2022 van de PW², heeft geleid tot een terughoudende handhavingspraktijk, maar deze lijn expliciete vernieuwing behoeft;

Dragen GS op:

- Niet te handhaven bij handhavingsverzoeken op PAS-meldingen, vanwege de onevenredige gevolgen die dit met zich meebrengt voor de betrokken ondernemers, en dit standpunt consequent te motiveren in eventuele besluitvorming;
- Zich, samen met het Rijk, maximaal in te spannen om de legalisatie van PAS-melders binnen het door de minister gestelde tijdspad te realiseren;

¹ <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/d89607d8-40d7-4bb0-92dc-b35ff26b16d8?documentId=edb5cdc3-81ab-4740-9ec3-9996ff4aac06&aqendaltemId=8a602275-aa21-4e18-a5b6-faeeda53cf6>

² <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/9945c799-d855-4e3e-b1a6-94953b1fe3fc>

en gaan over tot de orde van de dag.

PVV Noord-Brabant, Alexander van Hattem

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar D66.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank, voorzitter. Ik zal het kort gaan houden, want het is een lange dag. Ik wil eigenlijk alleen motie 62 over het Brabants Mediafonds even uitlichten, Regel je eigen tegenmacht. We hebben even wat ruggenspraak gehouden en wij zijn best wel bereid om die motie aan te houden. Maar er doet zich wel een technisch probleem voor, want volgens mij kun je maar maximaal zes maanden een motie aanhouden en dan vervalt hij automatisch. Ik kijk heel even naar de griffie. Ik zie instemming. Vandaag zitten op 11 april. Dat betekent dat we op 11 oktober de motie automatisch zien komen te vervallen. Dat is voor de begrotingsbehandeling en dat is jammer. Er is echter een uitweg als ik

goed naar het reglement heb gekeken. Ik kijk nogmaals even naar de griffie. Zodra er een toezegging is van GS, vervalt automatisch het vervallen. En dat zou betekenen dat we bijvoorbeeld heel constructief in de wedstrijd kunnen gaan zitten. Want het dictum vraagt eigenlijk niet meer dan een verkenning in te zetten naar een Brabants Mediafonds. Als GS nou bereid is die toezegging te doen, dan kunnen we onze motie aanhouden. Dan hoeven we er nu niet over te stemmen en dan hebben we toch een lichte verkenning, die we dan mee kunnen nemen richting begrotingsbehandeling. En dat lijkt me een heel ordentelijk voorstel. Dan hoeven we er ook niet al te lang en breed meer over te spreken. Ik zie de gedeputeerde knikken. Dat is wat mij betreft mijn tweede termijn bij deze teneinde. Dank, voorzitter. Tenzij de griffier nu zegt dat ik een verkeerde juridische interpretatie heb gegeven van onze verordening.

De **voorzitter**: We komen er zo meteen eventjes op terug, want dan kunnen we dat even bekijken.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank, voorzitter.

De **voorzitter**: Het CDA.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, dank je wel. Ik wilde ook even langs de moties lopen, die wij ingediend hebben en daarbij aangeven wat onze reactie is naar aanleiding van de reactie van het college. Allereerst dank voor uw reactie. Laat ik maar beginnen met Nuenen en het distributiecentrum. Wij hoorden de gedeputeerde zeggen dat we hier helemaal niet over gaan, dat er al een verkeersonderzoek ligt, dat ze er helemaal niks mee gaan doen en de motie ontraden. Maar u gaat over een heleboel andere dingen ook niet, waar u zich ook mee bemoeit. Dat doet u best wel graag. In die lijn zou het natuurlijk wel passend zijn, als diverse gemeentes in de omgeving het niet eens kunnen worden met elkaar, dat u daar een bemiddelende rol in vervult. Dus ik zou u toch willen oproepen, u kunt zeggen dat het verkeersonderzoek nog redelijk recent is, om actie te ondernemen. Als een ziekenhuis met het oog op de functie die een ziekenhuis heeft, dat ter discussie stelt, dan zou het toch wel raadzaam zijn om daar een voortrekkersrol in te gaan vervullen met die gemeentes die er verschillend over denken. Ik zou toch graag nog van u een reactie ontvangen. Dat was het eerste punt. Dan de motie 65a, Voedselzekerheid is geen sluitpost. Daarbij willen wij het dictum aanpassen met de volgende tekst, hun uiterste best te doen om binnen de wettelijke kaders de 15 procent stikstofruimte bestemd voor ontplooiing, nieuwe activiteiten, aan de gestopte en stoppende boeren te vergunnen en daarmee verloedering en criminaliteit in buitengebied tegen te gaan. Wij zijn die tekst nu aan het aanpassen.

De **voorzitter**: Het is motie 64.

De heer **Buiks** (CDA): We zijn het op het partijbureau aan het aanpassen. Het is inmiddels afgestemd met gedeputeerde Dirken, maar die kan daar misschien direct nog wel iets van vinden. Dan zijn we bij Voedselzekerheid is geen sluitpost, dat is nummer 65. Daar zijn we aan het kijken of we de tekst ook nog wat gaan herformuleren. Dan de Moerdijkregeling. Wij hebben er geen probleem mee om het woord stuurgroep toe te voegen in plaats van het benoemen van alle instanties, zoals we dat nu gedaan hebben. U wilt ondernemers en huurders eruit halen, maar met ondernemers heb ik toch wel moeite. Want die kunnen daar in het dorp zelf gevestigd zijn. Als u kunt toezeggen, dat u gaat kijken hoe die mogelijk in te passen zijn, dan zou het voor ons wel acceptabel zijn. Het mag niet vertragen, dus ik snap uw zorg. Maar ook die mensen vind ik recht hebben om met zo'n regeling mee te kunnen doen. Dus daar wil ik ook graag uw reactie nog op. Dan wilde ik ook nog even de aandacht vragen over de opmerking die wij gemaakt hebben over de 120.000 euro salariskosten per persoon. Dat blijft voor mij toch wel een punt. Ik wil de gedeputeerde vragen om eens te gaan kijken of dat bedrag echt niet te hoog is. We kunnen hier heel goed begroten, dat wil zeggen ruim begroten. En wanneer het niet nodig is, dan heb ik het ook liever niet in de begroting meegenomen, want we hebben u juist gevraagd om daar keuzes in te gaan maken en een onderzoek te gaan doen hoe de begrotingssystematiek kan verbeteren. En nu hebben we weer het gevoel

dat er gewoon heel veel geld gevraagd wordt om extra lucht te blazen in die voorziening. De rest van de moties laat ik maar even zitten. Ik vind het erg jammer trouwens, dat wil ik nog wel zeggen, dat er op deze manier invulling gegeven is aan de motie Voorzieningen kleine kernen. Het gaat over een krant die in een dorps huis komt te liggen. U kunt echt die kleine kernen helpen door de voorzieningen die er nu zijn, te behouden. Daar roepen de mensen om en niet om een krant in een buurthuis. Bij de motie Ruimte voor Defensie zijn we blij met de reactie van het college. Tot zover.

Motie M64a-2025: Regel je eigen tegenmacht

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Overwegende dat:

1. Op 18 december 2024 en op 22 januari gerechtelijke uitspraken zijn gedaan over intern salderen
2. Deze uitspraak met terugwerkende kracht toegepast moet worden naar 1 januari 2020
3. CDA Brabant schriftelijke vragen gesteld heeft over toepassing 15 procent stikstofruimte voor herinvestering locaties in het buitengebied die deelnemen aan diverse stoppersregelingen
4. RVO in hun communicatie richting deelnemers LBV en LBV-plus geen uitsluitel geeft of de 15 procent resterende stikstofruimte van hun vergunning definitief ingezet mag worden voor een nieuwe activiteit

Constaterende dat:

1. De vergunningverlening in provincie Brabant stilligt
2. Er voorlopig nog geen zicht is op het verlenen van natuurvergunningen
3. In provincie Brabant honderden bedrijven zich aangemeld hebben voor diverse stoppersregelingen zoals LBV en LBV-Plus
4. Er ook veel door de overheid gedwongen nertsenhouders zijn
5. Deze stoppende bedrijven graag willen herinvesteren in andere activiteiten op hun erf zoals zorg of recreatie
6. De provincie zich zorgen maakt over criminaliteit in het buitengebied en rondom N2000-gebieden
7. Geen herinvesteringen in andere activiteiten, verloedering van het buitengebied in tot gevolg kan hebben.
8. Voor de agrarische ondernemers onduidelijk is of ze in aanmerking komen voor het vergunnen van de 15 procent stikstofruimte of ze gaan deelnemen aan de diverse stoppersregelingen

Dragen Gedeputeerde Staten op:

*Hun uiterste best te doen om, binnen de wettelijke kaders, de 15 procent stikstofruimte, bestemd voor ontplooiing nieuwe activiteiten, aan de gestopte en stoppende boeren te vergunnen en daarmee verloedering en criminaliteit in buitengebied tegen te gaan.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Tanja van de Ven
BBB Noord-Brabant, John Frenken

Motie M65b-2025: Voedselzekerheid is geen sluitpost

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Overwegende dat:

1. Brabant en Nederland een weerbare agrarische sector moeten behouden
2. De foodsector een van de Topsectoren is Noord-Brabant
3. De portefeuilles rondom klimaat, Stikstof (BOS 2.0), KRW, addendum KRW, natuur en milieu, woningbouw, allemaal de landbouw raken

4. In Europa de vraag over voedselzekerheid in alle besluitvorming wordt meegenomen

Constateernde dat:

1. Dat landbouw bij de opgaven voor natuur, klimaat, stikstof, woningbouw, ruimtelijke ordening in provincie Brabant de sluitpost is
2. Bij het maken van beleid wordt in Brabant geen rekening gehouden met de gevolgen voor de voedselproductie en de daarmee samenhangende voedselzekerheid
3. Er vanwege het stallenbeleid al vele agrarische bedrijven zijn gestopt
4. Er vanwege de LBV, LBV+, SBV, overige saneringsregelingen en uitkoop voor natuur, woningbouw, industrie etc. er al velen agrarische bedrijven (voedselproducenten) verdwenen zijn.
5. Het verdwijnen van boerenbedrijven bedreigt de productiecapaciteit van Nederland
6. Het niet wenselijk is dat vanwege geopolitieke ontwikkelingen we voor ons voedsel afhankelijk zijn van het buitenland.
7. De betaalbaarheid van ons voedsel niet in het gedrang mag komen

Dragen Gedeputeerde Staten op:

Om beleid uit te werken voor een betere positie van landbouwgronden en een robuuste voedselproductie bij ruimtelijke afwegingen en dit ook te koppelen aan de Brabantse voedselstrategie.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Tanja van de Ven
BBB Noord-Brabant, John Frenken
JA21 Brabant, Kevin Nuijten
FvD Brabant, Jozef Minkels

Motie M71a-2025: Ga aan de slag met de Moerdijk regeling

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Overwegende dat:

1. Het havenschap Moerdijk om te kunnen verduurzamen een verdere druk legt op grondposities om het dorp Moerdijk
2. Het Rijk ontwikkelingen wil mogelijk maken rondom Powerport Moerdijk
3. De huizenprijzen in het dorp Moerdijk dalen dit terwijl de landelijke trend is een stijgende woningprijs
4. De bewoners in het dorp Moerdijk erg in onzekerheid leven
5. De Moerdijk regeling (De Moerdijkregeling I Lokale wet- en regelgeving) in
6. 2022 is aangepast door geen indexering meer toe te passen.

Constateernde dat:

1. De raad van de gemeente Moerdijk in haar raadsvergadering d.d. 7 juli 2014 de havenstrategie 2030 heeft vastgesteld, inclusief het strategisch uitvoeringsprogramma, die ten doel heeft de haven van Moerdijk te ontwikkelen tot het belangrijkste haven- en industriecomplex binnen de Vlaams-Nederlandse delta voor wat betreft duurzame logistiek, chemie en procesindustrie;
2. Tegelijkertijd in nauw overleg tussen de gemeente Moerdijk, Provincie Brabant en het Havenschap en als resultaat van consultatie met bewoners een maatregelenpakket is vastgesteld gericht op het versterken van de sociale samenhang en vitaliteit binnen de kern Moerdijk om zodoende ook in de toekomst een adequate balans tussen economie en leefbaarheid te kunnen blijven waarborgen;
3. Als sluitstuk op dit maatregelenpakket een ondersteunende maatregel is vastgesteld voor inwoners van de kern Moerdijk met een eigen woning om daarmee een deel van de onzekerheid over consequenties van de nieuwe Havenstrategie 2030 weg te nemen;
4. Met deze ondersteunende maatregel de verkoopbaarheid van de woningen in de kern Moerdijk wordt

gewaarborgd, ongeacht de (verdere) ontwikkelingen met betrekking tot het havengebied en hierdoor financiële zekerheid wordt geboden aan de inwoners van de kern Moerdijk;

5. Op die manier de leefbaarheid en de continuïteit van het dorp Moerdijk kan worden bevorderd doordat wordt voorkomen - althans beperkt - dat inwoners wegtrekken uit het dorp Moerdijk;
6. Met deze ondersteunende maatregel tevens nieuwe inwoners van het dorp Moerdijk zullen worden aangetrokken en op deze instroom, alsmede op de sociale structuur, invloed kan worden uitgeoefend;
7. Het tegen die achtergrond - alsmede ten behoeve van de rechtszekerheid van de inwoners en ondernemers van het dorp Moerdijk - wenselijk is om de voorwaarden waaronder tot aankoop van woningen over te gaan vast te leggen;

Draagt het college van Gedeputeerde Staten op:

1. Te onderzoeken samen met de stuurgroep, of op korte termijn het mogelijk is de Moerdijkregeling welke in 2019 is ontstaan, opnieuw met indexatie operationeel te laten worden. Hiermee dient als uitgangspunt gehanteerd te worden dat de woningwaarde van woningen wordt gegarandeerd, ook in de toekomst.
2. De dekking van dit voorstel zal in eerste instantie bij het Rijk gezocht gaan worden.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks
BBB Noord-Brabant, John Frenken
GroenLinks Brabant, Jade van der Linden
PvdA Brabant, Ward Deckers
PVV Noord-Brabant, Alexander van Hattem
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kom eventjes terug op het punt van de heer Van Miltenburg van zojuist. Ik heb even gekeken naar het reglement van orde, artikel 35 lid 8. Dat geeft inderdaad die uitzondering zoals u heeft aangegeven. Dus dat kan. Lokaal Brabant.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Nee dank u, voorzitter.

De **voorzitter**: JA21.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, dank u wel. Tijdens mijn eerste termijn had ik het over zekerheid. Ik denk dan aan energiezekerheid, dus geen onbetrouwbare windparken en zonnepanelen, maar kernenergie. Daarom steunt JA21 van harte de motie van de VVD over een onderzoek naar de SMR's. En ook dienen wij met de PVV de motie in over de SMR's en Geen windturbines erbij. Ook had ik het over voedselzekerheid. Om aan te dringen op de noodzaak van een robuuste voedselproductie Noord-Brabant dienen wij de motie over voedselzekerheid van het CDA mede in. Ik had het ook over de wegen en de stijgende kosten. Autobezitters betalen meer en meer, maar ondertussen wordt de filedruk hoger en hoger. Daarom dienen we twee moties van de PVV mee in, motie 63a over de verbreding van de A67 en motie 55a om de opcenten niet te indexeren. Tot slot, dank aan het college voor de beantwoording en uiteraard de steun voor de motie Ruimte voor Defensie en ook de brede steun vanuit deze Provinciale Staten. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Allereerst dank aan de gedeputeerden Oudenhoven en Roijackers voor de reactie op onze moties en de toezeggingen die gedaan zijn. En ook aan de gedeputeerde Smeulders voor het kijken of we een toekomstig XXL-debacle kunnen voorkomen. We

waarderen de handreiking van de gedeputeerde ten aanzien van toekomstige XXL-dozen. Wij hebben gedeputeerde Dirken goed gehoord en trekken de motie Geen stikstofruimte verspillen aan logistieke distributiecentra in. Dat geldt overigens ook voor motie 83 over de Energyhubs. Maar toch, voorzitter, ik meen en hoop te horen dat het college niet doof is voor alle XXL-protesten. Daarom nogmaals de oproep om creatief mee te denken met de desbetreffende gemeenten en de inwoners goed geïsoleerde, biobased woningen in een groene omgeving te gunnen. We zouden de ontwikkelaar kunnen faciliteren en hem elders in Brabant ook nog woningen kunnen laten bouwen. Make them an offer they can't refuse. Verder over de motie kalf bij koe. Allereerst waarderen wij de toezeggingen die de gedeputeerde daarin heeft gedaan. Wij zullen de motie in deze vorm dan niet indienen en kijken uit naar een dierenwelzijnsnota eind van dit jaar. Wel proeven wij dat er sympathie is voor een motie kalf bij koe in uw Staten. En om te komen tot een breed gedragen motie zien wij af van de opmerkingen in de eerdere motie om dit als voorwaarde te stellen bij de subsidievoorwaarden. Wij vragen in een gewijzigde motie om te onderzoeken of de provincie via een nieuw of bestaand puntensysteem binnen de veehouderij kan bijdragen aan het houden van kalfjes bij de koe.

De **voorzitter**: Wat was het oorspronkelijke nummer van de motie die wordt aangepast?

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): 82. Ik hoop op een beetje kalverliefde in de Staten vandaag. Ten slotte wil ik aangeven dat we geen onomkeerbare besluiten vragen in onze motie Brede agrarische vertegenwoordiging in de waterschappen. We vragen een onderzoek naar verbreding, daarbij kijkend naar de verschillende mogelijkheden, de juridische ruimte in kaart te brengen en afstemming te zoeken met de waterschappen. Niets meer en niets minder. En ik wil daarbij aangeven dat de Waterschapswet in 2027 pas aangepast hoeft te worden. Dat moet toch lukken? En als het in de ambtelijke planning lastig is, dan hebben we zelfs daar nog ruimte voor. Kortom, er moet toch ruimte zijn voor betere, bredere en meer democratie in de waterschappen.

Motie M79a-2025: Bredere agrarische vertegenwoordiging in de waterschappen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- provincies vóór de waterschapsverkiezingen van 2027 de reglementen van de waterschappen in lijn moeten brengen met de Wijzigingswet Waterschapswet;¹

Overwegende dat:

- de aanpassing van het aantal geborgde zetels in het reglement van de waterschappen de mogelijkheid om geeft te onderzoeken op welke manier de agrarische representatie in de waterschapsbesturen verbreed kan worden;²
- geborgde zetels voor de categorie "onbebouwd" door ZLTO worden benoemd, waarbij slechts een deel van de boeren door LTO wordt vertegenwoordigd;
- een bredere vertegenwoordiging van agrarische bedrijven kan bijdragen aan het halen van de Brabantse doelen voor waterkwaliteit;
- provincies de mogelijkheid hebben om zelf invulling te geven aan het benoemen van de organisaties voor de categorie "onbebouwd" (agrariërs), oftewel land- en tuinbouw;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken hoe de vertegenwoordiging agrarische bedrijven in de categorie "onbebouwd" van de geborgde zetels verbreed kan worden;
- daarbij te kijken naar verschillende mogelijkheden, maar in elk geval de juridische ruimte in kaart te brengen voor een wijziging in het waterschapsreglement, met oog op het aanwijzen van organisaties

- die verantwoordelijk zijn voor de invulling van de geborgde zetels;
- afstemming te zoeken met de betrokken overheden (waterschappen en provincies) en agrarische organisaties die koplopers in de landbouw vertegenwoordigen;
- de uitkomsten van dit onderzoek voor te leggen aan Provinciale Staten, zodat een mogelijke aanpassing van de waterschapsreglementen in elk geval vóór de waterschapsverkiezingen in 2027 kan worden doorgevoerd;

¹ https://wetten.overheid.nl/BWBR0047634_2022-12-17/0/informatie

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag
PvdA, Fiona Bijl
GroenLinks, Tom Ludwig
SP, Irma Koopman

Motie M82a-2025: Kalf bij de koe

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- er boeren zijn die de kalfjes na de geboorte bij de koeien laten;¹
- zuivel van boerderijen waar het kalf bij de koe blijft, te koop is bij ruim 300 supermarkten, en zo de consument weet te vinden;²

Overwegende dat:

- in het bestuursakkoord staat, dat we oog hebben voor dierenwelzijn;
- het college bezig is een dierenwelzijnsnota op te stellen;
- sinds januari 2022 er een licht stijgende lijn is van het aantal boerderijen die het kalf bij de koe laten, en dit meer mag worden gestimuleerd;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken of de provincie via subsidievoorwaarden kan bijdragen aan het houden van kalveren bij de koe, en dit mogelijk als voorwaarde te stellen voor provinciale subsidies waar melkveehouders gebruik van kunnen maken;
- daar Provinciale Staten in Q4 2025 over te informeren;

¹ <https://kalfjesbijdekoe.nl/voor-boeren/boerenverhalen/>

² <https://kalfjesbijdekoe.nl/stappenplan/>

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag
Volt, Inge Vossen

Motie M82b-2025: Kalf bij de koe

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterende dat:

- er boeren zijn die de kalfjes na de geboorte bij de koeien laten;¹
- zuivel van boerderijen waar het kalf bij de koe blijft, te koop is bij ruim 300 supermarkten, en zo de consument weet te vinden;²

Overwegende dat:

- in het bestuursakkoord staat, dat we oog hebben voor dierenwelzijn;
- het college bezig is een dierenwelzijnsnota op te stellen;
- sinds januari 2022 er een licht stijgende lijn is van het aantal boerderijen die het kalf bij de koe laten, en dit meer mag worden gestimuleerd;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- te onderzoeken of de provincie via subsidievoorwaarden kan bijdragen aan het houden van kalveren bij de koe, en dit mogelijk als voorwaarde te stellen voor provinciale subsidies waar melkveehouders gebruik van kunnen maken;
- daar Provinciale Staten in Q4 2025 over te informeren;

¹ <https://kalfjesbijdekoe.nl/voor-boeren/boerenverhalen/>

² <https://kalfjesbijdekoe.nl/stappenplan/>

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Ellen Putman, Nikky Hamerslag
Volt, Inge Vossen
Lokaal Brabant, Shah Sheikkariem

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar Volt.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Dank voor de toezeggingen. Ik wil eigenlijk nog maar een ding even verduidelijken. De motie Herplant met verstand gaat niet over het kappen van bomen langs de weg. Maar als dat al plaats heeft gevonden, denk dan alsjeblieft na, want als je die bomen terugplaatst op dezelfde plek gaan ze over een aantal jaren weer voor problemen zorgen. En het zou zonde zijn als ze dan opnieuw gekapt zouden moeten worden. Dank u, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Forum.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Bij motie 98 had de gedeputeerde terecht een punt. In de laatste alinea hadden wij er al een zin uitgehaald over de vrijgekomen middelen en het inzetten voor lastenverlichting. Alleen was hij daar niet van op de hoogte. Deze hebben we opnieuw verstuurd. Bij motie 99 vroeg D66 waarom wij hun motie over het veerpontje niet mee ingediend hadden. D66 die heeft het over het Rijk. Dat hoeft er van ons niet per se bij. Ze hebben het ook over Europa, die hoeven er van ons helemaal niet bij. Verder hebben ze het over verduurzaming en het elektrificeren van de veerpontjes, dat is bij ons geen must. Dus wij dienen de motie gewoon in zoals hij is. Verder hebben wij motie 57 mede ingediend, Geen turbine meer erbij. Aansluitend op deze motie dienen wij een nieuwe motie in, de motie Bisfenol A, bisfenol nee.

Motie M107-2025: Bisfenol-A? Bisfenol NEE!

Constaterende dat:

- In de coating van windturbines de stof Bisfenol A voorkomt, dat vrijkomt door erosie;
- In een Noorse studie uit 2021 wordt gewaarschuwd voor de hormoon verstorende en kankerverwekkende eigenschappen van Bisfenol A1;
- Bisfenol A door het RIVM is aangemerkt als Zeer Zorgwekkende Stof (ZZS);
- Door erosie ook fijnstof en microplastics kunnen vrijkomen.

Overwegende dat:

Het voor de volksgezondheid essentieel is dat duidelijk wordt in welke mate Bisfenol A, fijnstof en microplastics zich in ons milieu bevinden en in welke mate windturbines hieraan bijdragen; In Flevoland tijdens de PS-vergadering op 8 november 2023 een motie met ruime meerderheid is aangenomen waarin onder andere wordt opgeroepen onderzoek te doen naar de aanwezigheid van Bisfenol A, fijnstof en microplastics in het oppervlaktewater en de bodem rondom windturbines; In Noord-Holland tijdens de PS-vergadering op 13 november 2023 een toezegging is gedaan door gedeputeerde Rommel om aan te haken bij het onderzoek dat Flevoland gaat opzetten; Een dergelijk onderzoek nog niet in de provincie Noord-Brabant is gehouden.

Roept het college op om:

- Zo snel mogelijk onderzoek te laten doen naar de aanwezigheid van Bisfenol A, fijnstof en microplastics in het oppervlaktewater en de bodem rondom windturbines;
- In het onderzoek tevens in kaart te brengen tot op welke afstand van windturbines Bisfenol A wordt aangetroffen en in welke mate windturbines bijdragen aan de uitstoot van fijnstof, microplastics en Bisfenol A
- De uitkomsten van dit onderzoek te delen met de Provinciale Staten.

en gaan over tot de orde van de dag.

Forum voor Democratie, Jozef Minkels

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Toch nog heel even voorzitter, als u me toestaat, over de veerponten. U zegt, we hebben niks met Europa. Dat is even een vrije interpretatie van uw woorden. Het Rijk hoeft er wat u betreft niet in. Zegt u daarmee niet expliciet dat u financiële kansen laat liggen voor Brabant?

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Daar ben ik het niet helemaal mee eens. Ik denk dat we als Brabant dat gewoon zelf kunnen dragen. Het Rijk erbij halen kan ik me nog voorstellen. Maar dat we overall Europa bij moeten betrekken, daar zie ik helemaal niks in.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Oké, voorzitter, ik hoor dat u al opschuift. Het Rijk mag er dus wel bij, het Rijk mag wel financieel over de brug komen als we daar mogelijkheden toe zien. Dan een vervolgvraag, als Europa nou een financiële kans biedt, waardoor wij minder middelen vanuit Brabant, vanuit onze begroting hoeven vrij te spelen wat is daarop tegen?

De **voorzitter**: De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Ik denk dat we een beetje verdwalen. Voor ons is het belangrijk dat het pontje open blijft en daar laat ik het bij.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Oké, ik verdwaal een klein beetje in uw beantwoording, maar tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. Eigenlijk zegt de heer Minkels van FvD net waar het om gaat. Het belang is dat de ponten blijven varen. Ik denk dat het gehakketak hier, van wie wat gaat betalen en op welke manier, niet het belangrijkste is. Het belangrijkste is dat de ponten kunnen blijven varen en dat er een eventueel een provinciale bijdrage afgewogen kan worden. Want dat is waar we zelf over gaan. En dat de gedeputeerde er overleg over voert. Dus dan vraag ik aan de heer Minkels, is hij het met me eens dat het belangrijk is dat we daarop inzetten en dat de wijze van financiering daaraan ondergeschikt is? En dat iedere vorm die eraan kan bijdragen dat de ponten kunnen blijven varen, ook qua kostenbesparing, et cetera, op wat voor manier dan ook, onderdeel is van het overleg en dat we daar op die manier uit moeten kunnen komen?

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Daar ben ik het mee eens. Alleen ik zeg voor ons hoeven niet per se naar Europa, we kunnen ook eerst kijken of het mogelijk is. En als we er niet uitkomen, kunnen we altijd nog verder kijken. Dus voor ons is het belangrijkste dat het veerpontje openblijft en hoe dat we doen, dat maakt dus niet veel uit.

De heer **Van Hattem** (PVV): Inderdaad, dus dat de veerpont gewoon blijft varen. Of dat inderdaad gerealiseerd kan worden vanuit de veerponten zelf of met een financieringsconstructie, die misschien anders is dan in de motie is voorgesteld, dan is het ook goed. Als we die richting kunnen pakken, dan zijn we er denk ik, voorzitter.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Ja, dat heeft u goed gezien. Kijk, wij willen gewoon minder bemoeizucht van Europa. Daar ging het om.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dat was het einde van mijn betoog.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. 50PLUS.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank je wel, voorzitter. Ik ga even in op de moties van 50PLUS en dan ga ik even in op de vraag van de heer Frenken. U schrijft mee? Dat is uitstekend. Even naar de moties. We hebben vijf moties ingediend en we zullen er een paar van intrekken. Ik zal even uitleggen waarom. Motie 88 over Pukkemuk is natuurlijk heel belangrijk en die trekken we zeker niet in. Die blijft staan. Motie 89 over de hoornaar laten we toch staan, gezien wat er allemaal gebeurt in onze omgeving. Bij motie 90 over cultuur en vrijetijdsbesteding zei de gedeputeerde geen bezwaar. Op het moment dat u zegt dat u hem overneemt, zouden we hem ook kunnen intrekken. Motie 91 over drinkwatervoorziening trekken we in. Ik heb duidelijk begrepen van de gedeputeerde dat het echt gezien wordt als een steun in de rug. En de laatste motie, motie 92 over cyberveilig trekken wij ook in. Er is duidelijk een toezegging gedaan en er gaat ook nog een Statenmededeling aankomen. Dan de vraag van BBB, wat moeten we doen met 10.000 miljoen euro? Daar hebben we toch even aan gedacht, voorzitter. Zoals hier staat, het brein sloeg op hol tegen de error aan. Als eerste dacht ik dat de heer Frenken van de BBB een lintje verdient voor zijn royale

gebaar. Hopelijk wilt u dan deze aanvraag natuurlijk wel ondersteunen, voorzitter, als het zover komt. En daarna ging de bovenkamer los en ik wil even twaalf ideeën noemen, die de heer Frenken dan mee kan nemen. Wat kunnen we met dat geld doen? In iedere buurt of wijk een woon-zorgcomplex voor ouderen in het groen, natuurlijk. Gratis reizen voor ouderen in fors uitgebreide openbaar vervoervoorzieningen. Ruime wijkzorg en thuiszorg voor degenen die het nodig hebben. Het terugbrengen van voorzieningen in kleine kernen. Stimuleren dat iedereen gaat stemmen, bij voorkeur 50PLUS. Een centrum voor Q-koorts en long-Covid in Brabant. Meer groen en speciaal meer bomen, oude bomen bij voorkeur. Een elektrische auto voor ieder Statenlid. Behoud erfgoed zoals de Sint-Pieter in Oudenbosch. En dan luister even wat ik nu ga zeggen, het verplicht stellen om in iedere gemeente een doodlopende straat tijdelijk te benoemen naar Trump. Daar moet u even over nadenken. Dan inderdaad, wat ik hier al hoorde, iedere gemeente een mobiele flitspaal in eigendom. En als we dan nog geld over hebben, want we praten over BBB, dan mag dat naar de boeren. Voorzitter, dat was mijn tweede termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik ga naar de ChristenUnie-SGP.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank je wel, voorzitter. Goed om het verkiezingsprogramma van 50PLUS nog een keer te horen, dus ik wil ook wel zo'n vraag. Voorzitter, op basis van het gesprek in de eerste termijn willen we eigenlijk een paar moties toch wat aanpassen en die hebben we inmiddels bij de griffie ingestuurd. Dat is motie 94 over de brede welvaart. We hebben ervoor gekozen om een evaluatiemoment eerst in te passen, voordat we het dictum verder willen doorvoeren. Daarmee komen we de gedeputeerde denk ik tegemoet. We hebben daarvoor een extra regel in het dictum opgenomen, die luidt, op basis van de uitkomsten van de eerste monitor te bezien op welke manier dit het beste kan worden meegenomen in de volgende monitor. Dan motie 95 over agrarisch natuurbeheer. Daar hebben we ook naar gekeken. Wij willen toch het college vragen om een onderzoek pilot te starten, maar dan voor heel Brabant. Dus het gaat niet zozeer om het gebied, maar het gaat erom dat er een pilot gestart wordt, omdat de agrarische collectieven nog eens wat verder te verkennen. En zolang de Rijksmiddelen er nog niet zijn, denken wij dat het goed is om dat voor te bereiden. We hebben dat ook gezien, als we kijken naar natuurbeheer in Brabant en in Gelderland, dan liggen daar enorm mooie kansen, je zou het koppelkansen kunnen noemen, tussen enerzijds de agrariër en anderzijds de natuur. En aangezien dat nogal een fors probleem is in Brabant, denken wij dat we daar iets mee moeten doen. Mochten er dan middelen komen vanuit het Rijk, dan kunnen we die daar ook op inzetten. Dan motie 96 over energieneutraal bouwen. Dat werd met een vriendelijke glimlach door gedeputeerde Dirken ontraden. Dat doet ze wel vaker met een hele vriendelijke glimlach, maar uiteindelijk zit je wel met lege handen. Maar gedeputeerde, zou het nog helpen als we er nagenoeg energieneutraal bouwen voor maken? Want als dat consequent wordt doorgevoerd, leggen we eigenlijk de ambitie in de motie wat naar beneden. Of is dat lood om oud ijzer? En in laatste geval gaan we de motie ook niet gewijzigd indienen. Ik hoor dat het lood om oud ijzer is. Dan zijn we het gewoon pertinent oneens in deze kwestie en dan ga ik hem niet gewijzigd indienen. Dank u wel.

Motie M94a-2025: Brede welvaart voor iedereen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Concluderend dat:

Het college in de Perspectiefnota 2026 Brede welvaart als volgt concreet maakt: "In een welvarend Brabant zijn de mensen gezond, voelen zich gelukkig en draait de economie op volle toeren. We blijven dan ook via alle beleidsvelden ons inzetten op het verbeteren van brede welvaart en gezondheid. Denk aan gezond voedsel en een duurzame productie ervan en het stimuleren van een gezonde leefstijl" en "Gezondheid is de belangrijkste bouwsteen, om die reden is de inhoudelijke verdieping van de monitor deze keer op deze twee thema's liggen: gezondheid en toekomst/jongeren".

Brede Welvaart ook gaat over genoeg inkomen, een goede boterham voor ons allemaal en extra aandacht voor armoede.

Brede Welvaart ook gaat over huisvesting voor alle inwoners in Brabant.

Overwegend dat:

De eerste stap in de ontwikkeling van de Brede welvaart het ontwikkelen van een goede monitor is; Armoede, voldoende inkomen, gezond voedsel, punten zijn die alle Brabanders raken of kunnen raken; Huisvesting voor alle inwoners van Brabant een belangrijk punt is dat nu nog niet opgelost is;

Vragen het college:

Aanvullend op de genoemde thema's ook aandacht te besteden aan de meting van armoede, voldoende inkomen en gezond voedsel voor ons allemaal

Aanvullend op de genoemde thema's ook aandacht te besteden aan de meting van huisvesting voor alle inwoners van Brabant;

En gaan over tot de orde van de dag

ChristenUnie-SGP Noord-Brabant, Anne Schipper

BBB Noord-Brabant, Johan van Dommelen

Motie M94b-2025: Brede welvaart voor iedereen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constaterend dat:

Het college in de Perspectiefnota 2026 Brede welvaart als volgt concreet maakt: "In een welvarend Brabant zijn de mensen gezond, voelen zich gelukkig en draait de economie op volle toeren. We blijven dan ook via alle beleidsvelden ons inzetten op het verbeteren van brede welvaart en gezondheid. Denk aan gezond voedsel en een duurzame productie ervan en het stimuleren van een gezonde leefstijl" en "Gezondheid is de belangrijkste bouwsteen, om die reden is de inhoudelijke verdieping van de monitor deze keer op deze twee thema's liggen: gezondheid en toekomst/jongeren".

Brede Welvaart ook gaat over genoeg inkomen, een goede boterham voor ons allemaal en extra aandacht voor armoede.

Brede Welvaart ook gaat over huisvesting voor alle inwoners in Brabant.

Overwegend dat:

De eerste stap in de ontwikkeling van de Brede welvaart het ontwikkelen van een goede monitor is; Armoede, voldoende inkomen, gezond voedsel, punten zijn die alle Brabanders raken of kunnen raken; Huisvesting voor alle inwoners van Brabant een belangrijk punt is dat nu nog niet opgelost is;

Vragen het college:

Aanvullend op de genoemde thema's ook aandacht te besteden aan de meting van armoede, voldoende inkomen en gezond voedsel voor ons allemaal

Aanvullend op de genoemde thema's ook aandacht te besteden aan de meting van huisvesting voor alle inwoners van Brabant;

Op basis van de uitkomsten van de eerste monitor te bezien op welke manier dit het beste kan worden meegenomen in een volgende monitor.

En gaan over tot de orde van de dag

ChristenUnie-SGP Noord-Brabant, Anne Schipper

BBB Noord-Brabant, Johan van Dommelen

Motie M95a-2025: Meer ruimte voor agrarisch natuurbeheer

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 11 april 2025, behandelend het Statenvoorstel 22/25 Perspectiefnota 2026

Constateerend dat:

Het college in de Perspectiefnota 2026 'prioriteit geeft aan het opzetten en uitvoeren van de agenda "Natuurinclusief met aandacht voor nieuwe verdienmodellen voor de landbouw".

Het college als doel heeft in 2030 500 natuurinclusieve boeren meer te hebben. Het kabinet vanaf 2026 500 miljoen euro per jaar uittrekt voor agrarisch natuurbeheer.

Vanaf 2030 een deel van de Rijksfinanciering voor natuurbeheer wegvalt met het risico dat de beheer- en onderhoudsbegrotingen met tekorten te maken kunnen krijgen.

Overwegend dat:

Collectief Rivierenland samen met Gelderse akkerbouwers enorme successen boeken met BAM akkers waarbij er na 1 jaar op strokenlandbouw een explosie aan biodiversiteit was en zelfs de Argusvlinder is teruggekeerd (Artikel Groene Amsterdammer¹).

Brabantse collectieven aangeven dat er met een bottom up aanpak waarbij agrariërs mogen kiezen welk natuurbeheer het beste bij hun bedrijfsvoering past een enorme motivatie ontstaat.

De WUR tips geeft voor een goede inrichting van succesvol Agrarisch natuurbeheer ²

Vragen het college:

Met een onderzoekspilot te starten zolang de rijksmiddelen er nog niet zijn waarbij de Brabantse collectieven uitgedaagd worden om innovatieve combinaties van natuurbeheer en landbouw te ontwikkelen

De middelen vanuit het Rijk, wanneer deze beschikbaar komen, via de Brabantse collectieven (bottom up) in te zetten zodat agrariërs samen met de collectieven dit op een innovatieve manier op kunnen pakken.

¹ Het Icarusblauwtje en de grasmot komen terug – De Groene Amsterdammer

² <https://www.wur.nl/nl/nieuws-wur/show/handvatten-voor-een-succesvol-agrarisch-natuurbeheer.htm>

En gaan over tot de orde van de dag

ChristenUnie-SGP Noord-Brabant, Anne Schipper

De **voorzitter**: Dank u wel. En daarmee zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van uw Staten. Het college heeft behoefte aan een voorbereidend moment, vanwege de aanvullende zaken die binnen zijn gekomen. Ik schors de vergadering voor een kwartier.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, beste mensen, wilt u plaatsnemen? Wil iedereen plaatsnemen? Ik heropen de vergadering. Het ziet er als volgt uit. Ik kan me voorstellen dat het college nu de beantwoording doet en dat we na de beantwoording van het college gaan schorsen. Dan gebeuren er twee dingen. U kunt gaan eten, dat is deze keer wel georganiseerd. Dan kan de griffie zich voorbereiden op de stemmingen, dan kan dat parallel lopen. Dat is de planning. En dan kan na het eten gestemd worden. Ik geef het woord aan gedeputeerde Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Dank u wel, voorzitter. Wat betreft mijn portefeuille kan ik heel kort zijn, omdat ik namelijk een vraag te beantwoorden heb voor de PVV. De vraag van de heer Buiks met betrekking tot de 120.000 euro zal mijn collega Boelema beantwoorden, omdat zij over de organisatie

gaat en ze kan daar wat specifiek op beantwoorden. Dan de vraag van de heer Van Hattem over het toch structureel doortrekken over de middelen voor Europese programma's. Dat gaat dus, zoals ik in de eerste termijn heb gepoogd duidelijk te maken, niet over de inhoudelijke financiering van Europees programma's, maar juist om de basisuitvoering en de capaciteit van die Europese programma's. De voorziening is, dat is ook de inzet van het Nederlands kabinet, om die Europese programma's ook weer naar Nederland te halen en minder geld uit te geven aan Europa. Maar wel dat men doorgaat met Europa en dus ook met het meerjarig financieel kader. De verwachting is dat dat gewoon doorgaat en nog steeds een rol blijft spelen voor de regio's en dus voor de provincie. Daar moeten we op dit moment een besluit toe nemen. Daarom blijven wij bij het standpunt om voor deze onderwerpen de structurele toewijzing te handhaven, ongeacht enige inhoudelijke beleidsuitdagingen en invullingen die er na 2027 wel of niet aankomen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dankjewel, voorzitter. Ja. Ik hoor het college hier aangeven dat het gaat om de verwachting. Je kunt over van alles en nog wat een verwachting uitspreken, maar structurele middelen zou je pas moeten voteren op het moment dat je zeker weet dat het ook om daadwerkelijke structurele taken gaat. Zolang je niet weet of er überhaupt Europese middelen gaan komen en of dat Europese middelen zijn, waar je daadwerkelijk gebruik van zou willen maken gezien je bestuursprogramma en gezien de bestuursambitie, moet je dit soort uitvoeringskosten helemaal niet alvast gaan inboeken. Hoe kijkt het college daar tegenaan?

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): We kijken daar op een andere manier tegenaan. Dat is wat ik ook net probeerde duidelijk te maken, mevrouw Van der Kammen. Het is een strikte theoretische beschouwing dat er geen Europees programma onder regie van een provincie zal worden uitgevoerd na 2027. Dus dan is het beter om daarop voorbereid te zijn en deze middelen wel structureel te borgen in deze perspectiefnota.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter, leuk en aardig om het een theoretisch ding te noemen, het al dan niet kiezen om een beroep te gaan doen op Europese middelen vanwege bepaalde beleidskeuzes. Maar het zijn hoe dan ook gewoon eigen beleidskeuzes om daar een aanvraag op te willen doen. Dus dat heeft helemaal niks te maken met structureel. Dat heeft ook niks te maken met of er überhaupt middelen komen uit Brussel. Het zijn eigen beleidskeuzes uit een bestuursakkoord. Daar moet je niet nu al een voorsprong op gaan nemen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (GS, VVD): Wij achten dit een prudente manier om nu rekening te houden met de uitvoeringskosten voor Europese programma's in de volgende Europese periode, mevrouw Van der Kammen.

De **voorzitter**: Oké. U was klaar met uw beantwoording? Dan ga ik naar mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, er is een gewijzigde motie en er zijn twee vragen aan de kant van de Staten die ik namens het college op me zal nemen. De gewijzigde motie betreft motie 95a, Meer ruimte voor agrarisch natuurbeheer. Daarin vraagt de fractie van ChristenUnie-SGP het college met een onderzoekspilot te starten, zolang de Rijksmiddelen er nog niet zijn, waarbij de Brabantse collectieven

uitgedaagd worden om innovatieve combinaties van natuurbeheer en landbouw te ontwikkelen. En de middelen vanuit het Rijk, wanneer deze beschikbaar komen, via de Brabantse collectieven bottom up in te zetten, zodat agrariërs samen met de collectieven dit op een innovatieve manier op kunnen pakken. Voorzitter, dit zijn we precies al heel wat jaren aan het doen, samen met de agrarische collectieven in Brabant, de drie Brabantse collectieven die nu onder de naam Boeren natuur gezamenlijk opereren. En daarmee zijn beide dicta overbodig en kan ik niet anders vanwege de afspraken die we daarover hebben, om deze motie te ontraden. Maar voorzitter, ik wil graag een toezegging doen in de richting van de indiener van de motie. De gesprekken die we nu hebben, die er natuurlijk doorlopend zijn met de collectieven, worden nu geïntensiveerd, zolang er nog zoveel onduidelijk is over die 500 miljoen aan structurele middelen. Gaat er nu iets met de voorjaarsnota mee? Wordt het nu wel of niet gekoppeld aan de infractieprocedure weidevogels et cetera? We lopen hand in hand, arm in arm. Maar ik wil het gaan terugkoppelen als we daar duidelijkheid over hebben en als wij zien wat het zal gaan doen, of zal gaan betekenen voor de Brabantse schaal. Dus die toezegging wil ik doen in de richting van de ChristenUnie-SGP.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, dank u wel. Allereerst, gedeputeerde, fijn dat u die toezegging wil doen. Daar worden wij in ieder geval heel erg blij van. Dus in die zin is dat mooi. Het is denk ik wel goed om het volgende aan te geven. We hadden een best wel inspirerend werkbezoek. Helaas kon u daar niet bij zijn, maar u had volgens mij die dag ook een ander werkbezoek. Daar kwam toch ook wel het beeld van onze natuurcollectieven dat zij het idee hadden dat de middelen die er voor agrarisch natuurbeheer zouden komen, in ieder geval niet naar de agrariërs zouden gaan. Dat was in ieder geval een min of meer wat kritische opmerking, die daar op dat moment werd gelabeld. Dus kunt u mij iets uitleggen hoe dat dan in elkaar zit? Ik hoor dat daar, terwijl u eigenlijk zegt, we werken heel goed samen met onze agrariërs. Dat was ook het agrarisch natuurbeheer uit Brabant voor zover ik weet.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, u ziet mijn verbazing wellicht. De drie collectieven spreek ik regelmatig en goed. Ik heb heel intensief met ze gesproken bij de nieuwe looptijd van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Dat waren natuurlijk de momenten om die cofinancieringsmiddelen van Europa naar binnen te halen. Die heb ik samen met 13 miljoen aan natuurmiddelen verzilverd. Let wel, wij betalen alleen vanuit het programma Natuur aan het agrarisch natuurbeheer in Brabant, het ANLB is dat. Daar hebben we natuurlijk echt een schep bovenop gedaan. Voorgaande colleges hebben niet zo'n groot bedrag vrijgemaakt als dit college voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Dit zijn agrarische collectieven en daarmee dus ook de agrariërs. Ik ben laatst in Raamsdonk geweest. Overigens, ik was niet uitgenodigd voor het bezoek waar u aan refereert. Voor de volgende bezoeken gelukkig wel. Maar toen ik laatst in Raamsdonk was bij een werkbezoek met de werkgroep daar, agrarisch natuurbeheer, heb ik ook ter plekke gezien hoe de agrariërs, zowel degenen die de grond in bezit hebben, als de loonwerkers, als agrarisch vrijwilligers, als buurtvrijwilligers op een fantastische manier samenwerken. En dat is ook het model dat wij voor ons zien. De innovatie zit in belangrijke mate ook op monitoring. Terecht is het Rijk steeds scherper op dat agrarisch natuurbeheer, dat het beheer ook ecologisch rendeert. Je moet ook wat kunnen zien in het veld voor de inspanningen die je doet. En ik zie dus niet een bevestiging van wat u net mij teruggeeft vanuit uw werkbezoek. Integendeel, ik zie een hele goede samenwerking met de agrarisch ondernemers met wie we dit samen aan het doen zijn.

De **voorzitter**: Gaat u gang.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Het is goed om te horen dat u dat ziet. In die zin ben ik daar ook heel blij mee. Dus wat mij betreft, de toezegging staat genoteerd. Ik denk dat dat heel goed is. Ten tweede

denk ik dat het goed is om de motie gewoon in stemming te brengen, om ook gewoon eens te kijken hoe we hier in staan met de Staten. Volgens mij is uw suggestie ook duidelijk en daarvoor dank.

De **voorzitter**: Dank u wel.

Mevrouw **Roijackers** (GS, GroenLinks): Voorzitter, er zijn twee vragen door de PVV-fractie gesteld die ik zal beantwoorden namens het college. De PVV wijst terecht op die passage in het bestuursakkoord over stijgende kosten. Die betreffen ook stijgende kosten voor natuur. Wij zijn met LVVN ook in IPO-verband in gesprek over dat feit. Elke provincie heeft te maken met die stijgende kosten voor beheer. Dat komt ook terug in de gesprekken over het Natuurpact 2.0 en we kunnen in het najaar de Staten daar nader over informeren. En dat zullen we ook doen. De tweede vraag, voorzitter, betreft de versnellingsdossiers vanuit het college. Daar zijn inderdaad drie sets Statenvragen vanuit de Staten over in behandeling door het college. Wij beantwoorden schriftelijk de vragen vanuit de fractie van de BBB, JA21 en het CDA. En we zullen kort na het reces in mei ook op het verzoek van uw agendavergadering daarover te spreken komen, om te beginnen informatief op 9 mei.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Smeulders heeft het woord.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Er zijn twee nieuwe moties ingediend. Ik zal daar gezwind op ingaan. Dat is allereerste motie 103 van de fractie van de BBB. Die motie krijgt de appreciatie ontraden. Dat komt omdat deze motie conceptueel ons eigenlijk opdraagt, om te doen wat we al aan het doen zijn. Maar u doet dat net weer op een wijze, die niet in de plannen past. Dat is vergelijkbaar met de oproep die er eerder is gedaan om een tramnetwerk in Eindhoven aan te leggen. Nu krijgen we een monorail. Wij zijn druk bezig samen met de Rijksoverheid en de gemeentes in de regio om een HOV-busbaan aan te leggen, namelijk de Brainportlijn, in combinatie met een aantal hubs. Dus dat doen we wel degelijk. Dat is de reden dat ik de appreciatie ontraden geef.

De **voorzitter**: Mevrouw Damen.

Mevrouw **Damen** (BBB): Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat de motie niet geapprecieerd wordt. Een station is ook lastig. De ruit is niet haalbaar. Hoe denkt u het op te gaan lossen?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dat heb ik 30 seconden geleden met u gedeeld. We zijn de Brainportlijn aan het ontwikkelen. Dat is een busverbinding die eigenlijk precies hetzelfde doet als uw monorail, alleen er rijdt een bus en geen monorail of tram.

De **voorzitter**: Mevrouw Damen.

Mevrouw **Damen** (BBB): En denkt u al die mensen te kunnen vervoeren met de bus?

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ja, dat is wel de bedoeling.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Ik zal er nog een ding over zeggen. Ik snap de wens in een sterke verstedelijkend Eindhoven en omgeving om in de toekomst na te denken over nieuwe OV-concepten, zoals een tram, een monorail of een metro. Dat kan ook allemaal voor de langere toekomst, maar we hebben nu daar gewoon de opgave en de afspraken met de regio en het Rijk om het HOV-busnetwerk uit te breiden.

Daar zijn we ook druk mee. Er worden elke keer weer nieuwe busverbindingen, HOV-verbindingen toegevoegd. Brainportline is er ook een van. En dat werkt gewoon. Dus dat blijven we voorlopig doen.

De **voorzitter**: De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, ik denk dat de gedeputeerde en de BBB het gewoon met elkaar eens zijn. Want gedeputeerde zegt dat we voor de korte termijn hubjes moeten maken en die bus heen en weer laten rijden, het liefst elektrisch. Wij zeggen, doe het op groen gas. Maar voor de wat langere termijn zou dit wel een oplossing zijn, want wij gaan daarover nadenken. Dan hebben we toch een een-tweetje? Dan kunt u dus zeggen dat het een hartstikke goed voorstel is? Daar roepen wij toe op. Ga erover nadenken wat er kan. Ik weet ook wel dat dat morgen niet gerealiseerd is. En die bussen rijden allemaal al, hartstikke goed. Het gaat om de toekomst, denk verder. Daar roepen we toe op. En ik hoor dat u nu zegt, dat doen wij. Dus we zijn het met elkaar eens.

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik ben iets kortzichtiger dan u gehoopt had, jammer genoeg. Ik wil mijn energie zetten op het realiseren van die Brainportlijn, dat heb ik eerder ook tegen andere fracties gezegd die een vergelijkbare motie hadden. We gaan dat nu niet gaan doen. We gaan nu geen onderzoek starten, maar ergens in de toekomst zou dat natuurlijk niet uit te sluiten zijn. Dank u wel, voorzitter. Ik ga door met motie 106 van de SP en andere fracties. Zij roep ons als college op om een stevige lobby te voeren richting het Rijk omtrent de OV-bezuinigingen, het gaat specifiek om het studenten-OV. Dat doen wij ook, deze motie ondersteunt dat en helpt ons. Dus geen bezwaar op deze motie. Dank u wel, voorzitter.

De heer **De Heer** (CDA): Ho, ho, ho.

De **voorzitter**: Er wordt ho geroepen. Wij zijn geen paarden hier, dus ik weet niet wat de bedoeling is.

De heer **De Heer** (CDA): Ik schrok een beetje, omdat de gedeputeerde zei dat hij al klaar was. Daarom schrok ik overeind en ik heb misschien de verkeerde woorden gebruikt, excuses daarvoor. We hebben nog iets over motie 70 over Nuenen gezegd en ik zou toch graag ook daar uw reflectie op horen.

De heer **Smeulders** (GS, PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dan treed ik wel een beetje in herhaling, want daar heb ik al best veel over gezegd. Er was in de tweede termijn van uw fractie de vraag of wij betrokkenheid willen tonen bij de situatie in Nuenen. Ik heb in mijn eerste termijn al gezegd dat we dat al aan het doen zijn. Dat zal ik ook blijven doen. Maar de eerste afweging ligt bij de gemeente Nuenen, of zij op die plek nog steeds grootschalige logistiek wensen, of dat er andere opties mogelijk zijn. Nou, zolang we op het eerste spoor zitten, zitten we in spoor 1. En dan is er voor ons niet zo heel veel te doen wat dat betreft. Dus dat is wat ik zeg. Ik blijf de situatie volgen in nauw overleg met de wethouder van Nuenen. En als er nieuws is, dan zal ik u dat zeker laten weten. Meer kan ik er eigenlijk niet over zeggen, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Maes.

De heer **Maes** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. Er zijn een aantal moties aangepast en aangehouden. Er is ook een nieuw amendement en een motie. Motie 52 van de PvdA wordt aangehouden. De heer Deckers vroeg ook om een toezegging. Ik ben eigenlijk blij dat u deze aanhoudt, want u proeft ook een beetje mijn ongemak. Wel doen we een eerste aanzet om te kijken wat nou de consequenties zijn, mocht men

overgaan tot zo'n CO₂-compensatiefonds. Die toezegging heb ik volgens mij in de eerste termijn ook al gedaan en die wil ik nog een keer herhalen. Daar vroeg u ook om, dus bij deze. Dan amendement 8a over Oudenbosch. Die wil ik graag ontraden. We hebben eerder deze discussie gevoerd met elkaar. We hebben daar onze regelingen voor. Die is niet tot ieders tevredenheid, maar wel het meest eerlijke wat we op dit moment hebben. En helaas is de Basiliek van Oudenbosch daar buiten gevallen. We zijn ondertussen wel in goed overleg met de gemeente Halderberge over onder andere de Basiliek. Binnenkort hebben we daar weer vervolgoverleg over. We proberen ook echt te kijken of we ze kunnen helpen, bijvoorbeeld met het Brabants Erfgoedfonds, dat ook voor de zomer nog van start gaat. Dus dat staat niet helemaal stil, maar we gaan niet een monument, we noemden dat tijdens de themabehandeling een zogenaamd knuffelmonument, naar voren halen en een uitzonderingspositie geven.

De **voorzitter**: Mevrouw Van den Wildenberg.

Mevrouw **Van den Wildenberg** (BBB): Dank, voorzitter. Wij hebben ook al eerder een motie in stemming gebracht over de basiliek. Toen werd er ook aangegeven dat u inderdaad in overleg bent met de basiliek. Waar gaat dit overleg precies over? Gaat het echt om een financiële ondersteuning, of gaat u gewoon praten over hoe die basiliek er uitziet of zo?

De heer **Maes** (GS, SP): Hoe die eruitziet, dat weten we gelukkig allemaal. En het overleg gaat over meerdere dingen. We praten niet alleen met de gemeente Halderberge, maar ook met het bisdom Breda, wat daar ook een rol in speelt, ook met het parochiebestuur. We kijken welke financiële instrumenten er zijn en welke eventuele obstakels er zijn, bijvoorbeeld eisen die gesteld worden aan invulling. Er komt heel veel langs. Ook niet alleen maar de basiliek. De gemeente Halderberge is gezegend met heel veel erfgoed, maar soms is dat ook wel lastig voor een relatief kleine gemeente. Dus we zijn met hen constructief in overleg, om te kijken hoe we dat overeind kunnen houden.

De **voorzitter**: Mevrouw Van den Wildenberg (BBB).

Mevrouw **Van den Wildenberg** (BBB): Dus als ik het goed begrijp ondersteunt de provincie deze basiliek wel, maar wordt dat nog niet met zoveel woorden gezegd.

De heer **Maes** (GS, SP): Voorzitter, al ons erfgoed is ons even lief. We hebben daar ook regelingen voor, bijvoorbeeld de restauratieregeling, waarin we jaarlijks 4 miljoen stoppen en waar zo'n 10 tot 12 monumenten per jaar mee geholpen kunnen worden. Die regeling wordt altijd overvraagd en er wordt geloot. Dat is op dit moment de meest eerlijke manier. We gaan die regeling wel tegen het licht houden. Is er misschien ook een mogelijkheid om de bouwkundige staat van zo'n monument mee te laten wegen? Tot op heden is dat er nog niet. Dus dan hebben we het te doen met de instrumenten die we hebben. En de basiliek is helaas voor het tweede jaar op rij uitgeloot, dat weet u ook. We gaan dan niet zeggen dat we aan een ander monument niets doen, omdat dat toevallig wat minder in de media is, of dat men ons minder goed weet te vinden. We houden het bij de regeling zoals we die met elkaar hebben afgesproken.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Bij de Groene Kathedraal in Tilburg, die er maar voor twee maanden staat, gaat de financiering allemaal veel makkelijker. Dat is mijn eerste punt. Maar ik hoorde de gedeputeerden zeggen, we hebben niet zoiets als een knuffelmonument. Nou is het wel zo dat deze provincie al een kleine twintig jaar geleden het beleid heeft ingezet van de zogenaamde kanjermonumenten, zo werd dat toen genoemd. Dat zijn het Markiezenhof, kasteel Heeswijk, de Sint-Jan en de grote kerk in Breda. Die vier werden als kanjermonument bestempeld en die kregen wel vaste financiering vanuit de provincie. Hoe verhoudt zich dat dan tot hetgeen de gedeputeerde zegt, we hebben

geen knuffelmonumenten, terwijl dat al wel jarenlang zo is? En volgens mij gaat er nog steeds financiering richting die monumenten. En zou dan ook de basiliek in Oudenbosch daar niet onder kunnen vallen als beeldbepalend monument, zeker voor West-Brabant?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Maes** (GS, SP): U heeft inderdaad gelijk. Er zijn inderdaad vier monumenten die een uitzonderingspositie hebben, Kasteel Heeswijk, Sint-Jan, grote kerk van Breda en Markiezenhof. Daar staan ook een aantal voorwaarden tegenover, bijvoorbeeld dat ze publiek toegankelijk moeten zijn. En het klopt inderdaad, op dit moment krijgen zij extra geld. Er is op dit moment geen budget over om daar nog bijvoorbeeld de basiliek in Oudenbosch of de kerk in Ravestein aan toe te voegen. Daar is op dit moment geen budget voor, dus we kunnen die regeling niet uitbreiden.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Op dit moment is er geen budget voor, maar het mooie is dat wij als PS het enige budgetrecht hebben. Richting de begroting kunnen wij natuurlijk wel gaan kijken of we daar geld voor vrij kunnen maken, om hier een vijfde kanjermonument aan toe te voegen. Dit is toch wel een zeer beeldbepalend monument, dat in West-Brabant en in de wijde omtrek te zien is. En dat eigenlijk ook uniek is in de wereld, als een kleine kopie van de Sint-Jan van Lateranen en de Sint-Pieterskerk in Rome. Dus ik zou de gedeputeerde toch willen vragen, als wij als PS geld vrijmaken en we zien vandaag hoe makkelijk er structureel geld wordt weggezet, ziet hij dan beleidsmatig wel ruimte om dit op die manier in te kunnen vullen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde mag ook via de voorzitter spreken.

De heer **Maes** (GS, SP): Nee, voorzitter. Volgens mij zijn de basiliek en heel veel andere monumenten op dit moment in Brabant het meest geholpen met het Brabants Erfgoedfonds, dat in oprichting is. U heeft daar helaas niet voor gestemd, omdat u principiële bezwaren heeft tegen fondsen. Maar ik denk dat heel veel monumenten in Brabant heel blij zijn met dit fonds, want er komt 50 miljoen ter beschikking. En daar kan dus ook de Basiliek van Oudenbosch een beroep op doen. Daar zie ik op dit moment dan meer heil in dan het uitbreiden van dat fonds voor die vier grote monumenten. Dat zijn overigens echt monumenten die middeleeuws zijn. Ze zijn niet zomaar willekeurig gekozen. Ik wil geen afbreuk doen aan de Basiliek van Oudenbosch, het is natuurlijk een prachtig gebouw, in het bijzonder omdat het een kopie is van de Sint-Pieter in Rome, maar uiteindelijk is het wel eind negentiende eeuw gebouwd. Het is niet vergelijkbaar met bijvoorbeeld een Sint-Jan in Den Bosch.

De **voorzitter**: De heer Deckers heeft het woord.

De heer **Deckers** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Een hele kort reactie. Dank aan de gedeputeerde voor zijn heldere toezegging om met het onderzoek over CO₂-opslag aan de gang te gaan. Dat betekent dat ik motie 52 aanhoud.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Maes** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. Dan verder naar motie 107 van Forum voor Democratie, Bisfenol A bisfenol nee. Die willen we graag ontraden. Misschien niet om redenen die u verwacht, maar gewoon omdat die eigenlijk overbodig is. We hebben in een eerder debat toegezegd dat we gaan kijken naar bisfenol A en de milieueffecten daarvan in een breder onderzoek, een PFAS-bronnenonderzoek. Dat

wordt ook opgepakt vanuit Milieu. Dat is gaande en deze zomer worden daar de eerste resultaten van verwacht. Dus in zoverre is deze motie overbodig en ontraden we die.

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Boelema heeft het woord.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Ja. Er zijn mij een aantal vragen gesteld, waaronder over de salariskosten. Eigenlijk kan je beter spreken van loonsom, dat dekt de lading namelijk meer. En waarom? Dat is geen semantische discussie, maar het gaat om het salaris dat een ambtenaar verdient en waar hij dan uiteindelijk ook belasting over betaalt, pensioen over afdraagt en wat hij op zijn bankrekening vindt en tegelijkertijd gaat het over werkgeverslast. Dat is hetgeen je niet ziet, maar wat de werkgever wel af dient te dragen aan sociale premies, pensioen en tegelijkertijd ook allerlei andere componenten, zoals het IKB, het keuze budget dat een ambtenaar heeft, de reiskosten en dan zit er nog een overheadcomponent aan, omdat wij dat rond rekenen waarbij we allerlei andere diensten en staf betalen. En dat maakt inderdaad best een hoge loonsom. En ik ben ook de eerste om toe te geven dat wij bij de provincie gemiddeld gezien ruimer betalen dan bij een gemeente of bij een Waterschap. Maar dit is wat het is. Het is ongeveer vergelijkbaar met provincies zoals Gelderland, Zuid-Holland en Utrecht. Dat even ter verduidelijking daarover. Dan heb ik nog een aantal moties liggen. Motie 101 over kansen verzilveren. Laat ik nou het idee hebben, dat we dat eigenlijk proberen dagelijks in ons werk te doen. Sterker nog, we kunnen allemaal hele mooie voorbeelden noemen van kansen die we benutten om ondernemers te helpen, om te kijken hoe we het slim doen in een gebied, om te kijken hoe we groepen inwoners soms creatief kunnen helpen met goede ideeën. En tegelijkertijd heeft u zelf ook een instrument in handen. Dat heet de participatieverordening, die gaat u begin volgend jaar vaststellen. Dat is ook een hele mooie manier om samen met elkaar in de Staten het debat te hebben over hoe we zorgen dat we inwoners betrekken en hoe we participatie verankeren in ons beleid. Dat is hoe ik ernaar kijk. En dan is eigenlijk het dictum dat u nu verzoekt zo uiteenlopend, dat daar eigenlijk ook amper op te rapporteren valt. Dat is ook de reden waarom ik deze motie namens het college moet ontraden.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. De gedeputeerde zegt dat het vrij uiteenloopt. Dat klopt, maar zo staat het ook in de PPN. Ik pak even het kapstokje brede welvaart. We hebben het niet over de curatieve zorg, we hebben het helemaal niet over de jeugdzorg, daar gaat het niet om. Het kapstokje is brede welvaart en er staat letterlijk dat we dat verdeeld hebben over alle beleidsterreinen. We vinden het overal even belangrijk en dus gebeurt het niet. Zo werkt het in de praktijk. Nu ook weer. Nu wordt er geschermd met een participatieverordening. Maar je kunt toch gewoon bij de dagelijkse bezigheden zeggen, wij gaan hier aan de gang en we zoeken eens even contact met de gemeente om te horen waar ze tegenaan lopen. Laten we eens kijken wat voor initiatieven er lopen, misschien zijn er koppelkansen. Gewoon dat, heel praktisch. Daar hoeft je nog niet eens beleid voor te maken en heb je geen verordening voor nodig. Gewoon dat. Ik geloof best dat u er dagelijks mee bezig bent. Maar dan vind ik het toch wel interessant, dat is ook de vraag, om daar gewoon eens een overzicht van te hebben. Wat zijn de koppelkansen die zijn opgehaald? Misschien kunnen we daarin meedenken. Misschien kan de inwoner hartstikke leuke dingen aandragen. Daar zit de match. Dat is het signaal.

De **voorzitter**: Mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik denk toch dat u vooral uw gemeentelijke pet opzet. Ik waardeer uw enthousiasme hierover, maar de gemeente en de lokale overheid is toch het eerste loket voor de praktische dingen, waar inwoners tegenaan lopen en waar ze van denken, daar ben ik enthousiast over om samen in mijn wijk iets moois te doen. Dat is niet het niveau, waarop wij als provincie soms zaken oppakken, omdat ze vaak wat meer in de regio leven. En u kunt onze agenda's erop naslaan hoe vaak wij niet de deur

platlopen als college bij allerlei gemeenten om te overleggen over allerlei kwesties. Dat kunt u gewoon een maand achteraf keurig zien. Dat doen we overigens ook met allerlei belangengroeperingen, die ook allerlei interessante zaken zien. Ook als wij op werkbezoek gaan, zijn er echt wel dingen die ter sprake komen, waarin je probeert het slimme te doen met elkaar. Maar om daar nu over te rapporteren, dat is eigenlijk waar het dictum toe oproept, dat gaat te ver. We hebben een andere systematiek van rapportage, dat heet de S&V-cyclus. Daar gaat u zelf over de indicatoren. Daar willen we het als college ook graag bij laten. We zitten allemaal niet om goede voorbeelden verlegen en dat zal ook in allerlei themasessies heel regelmatig aan de orde komen.

De **voorzitter**: Dat was het, denk ik? U heeft al twee keer het woord gevoerd. Mevrouw Boelema, gaat u verder.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Ik ga nog een motie van u behandelen, dat is de motie Samen voor meer gras. Heel veel van wat daarin staat, klinkt ook heel logisch. En het zijn ook zaken die we sowieso al doen, zoals de samenwerking tussen veehouderij en akkerbouw rondom stikstofgevoelige natuur. Zeker voor een ondernemer die verder wil, proberen we ook met allerlei grondruilfondsen te kijken hoe we dat met elkaar op een goede manier stimuleren? In het programma Overgangsgebieden zal dat ook zeker een plek krijgen, hoe natuur en agrariër hand in hand samen kunnen gaan. En bij de groenblauwe diensten en de beloning daarvan, hebben we daar ook allerlei subsidie prikkels voor. Dus wat u eigenlijk vraagt, zien wij gewoon als een aanmoediging voor allerlei beleid, wat we ook als provincie al uitvoeren. Dus dat is eigenlijk de appreciatie die het college aan deze motie geeft. Maar het is inzichtelijk om dat allemaal nog eens een keer op een rij te hebben. Dus dat is in ieder geval heel prettig om te lezen. Ik kan zeggen, we ontraden het omdat we het al doen. Dat klinkt een beetje flauw, maar ik zie het als een aanmoediging van alles waar we eigenlijk sowieso al mee bezig zijn.

De **voorzitter**: Meneer Berkvens.

De heer **Berkvens** (BBB): Dank je wel, voorzitter. U benoemt allemaal dingen die wij als provincie daarin doen. Maar het doel van de motie is eigenlijk om de veehouders en de akkerbouwers dat onderling zelf te laten oppakken, zonder dat wij ons als provincie daarmee gaan bemoeien om de mensen ook meer aan het stuur te zetten. De bedoeling is geen grond te gaan verdelen, want dat kunnen die mensen best zelf onderling regelen.

De **voorzitter**: Gedeputeerde.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dank u wel, voorzitter. Dat gebeurt ook in het GGA. Overigens is het niet altijd vanzelfsprekend. Heel vaak gaat de samenwerking wel goed, maar niet altijd vanzelfsprekend. En dan is het soms wel handig dat er een neutrale partij is, die daar af en toe een handje in helpt. Maar dan snap ik het eigenlijk niet zo goed. Als het over agrariërs onderling gaat, dan moet u de aanmoediging daar neerleggen en niet op deze tafel. Dus ik reageer alleen maar op de dingen waar wij invloed op hebben en niet op wat daar buiten gebeurt. Ik vind het supergoed als ze elkaar opzoeken, dat doen we ook in een programma als Bodem UP, waar we ook proberen om op een hele positieve manier boeren bij elkaar te brengen, om van elkaar te leren. Dat zijn dus dingen die we doen. Dingen die ze zelf moeten doen, daar hebben wij geen rol in.

De **voorzitter**: Meneer Berkvens.

De heer **Berkvens** (BBB): Dank u wel, voorzitter is. Maar is het niet vooral die sturende rol van de provincie, die voor heel veel ergernissen zorgt in het veld en heel veel problemen oplevert? Vandaar deze oproep.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Voorzitter, dan begrijp ik het niet meer. Dus eigenlijk zouden we vooral niet iets moeten doen? Dus dan is toch deze motie sowieso overbodig? Want u zegt, hou uw handen maar een beetje thuis in het gebied, want dat lost eigenlijk niet altijd alles op. Dus dan blijf ik toch gewoon bij de appreciatie ontraden na deze wisseling, voorzitter. Dan kom ik bij motie 105 over de PAS-meldingen en het niet meewerken aan handhavingsverzoeken. De lijn van de provincie is ook altijd al geweest, wij zien zo lang als mogelijk af van handhaving op die PAS-melding. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat er soms ook andere zaken kunnen spelen waarop handhaving van toepassing is. Dus dat is de nuance die daarbij hoort. We hebben ook gezegd, dat staat ook in het bestuursakkoord, legalisatie hiervan is aan het Rijk. Formeel is dat legalisatieprogramma 1 mei afgelopen. Minister Wiersma heeft al aangekondigd dat ze dat voor drie jaar wil verlengen, dat is overigens nog niet formeel. Maar eigenlijk roept u in uw motie op, wat we feitelijk al doen. Dus dat is een aanmoediging, denk ik, van wat we al met elkaar hebben gewisseld hierover. Zo zie ik dat ook. Uiteraard spannen we ons via IPO ook enorm in om het Rijk te manen om een oplossing hiervoor te vinden. Want iedereen vindt dit een hele onverkwikkelijke situatie.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat het een onverkwikkelijke situatie is, daar kunnen we het geheel over eens zijn. Maar ik hoor de gedeputeerde nu eigenlijk zeggen, we hebben eerder hier ook een motie over aangenomen, we blijven eigenlijk nu bij een status-quo. Als ik de gedeputeerde goed begrijp, verandert er niks aan de situatie. Zoals het nu ging, blijft het voorlopig ook zo doorgaan.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Precies. We zijn heel terughoudend en we proberen zo lang mogelijk af te zien van handhaving. Dat is ook al een tijd onze lijn. Het is even afhankelijk van wat er na 1 mei gebeurt. Maar de intentie van het Rijk is om dat te verlengen en dat willen wij ook heel graag als IPO. Anders worden wij in een hele ingewikkelde situatie gebracht, om te gaan handhaven op een situatie die we zelf niet veroorzaakt hebben.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, dat is in ieder geval duidelijk. Gelet op die status-quo kunnen we de motie aanhouden.

De **voorzitter**: Wat was het nummer van die motie? Nummer 105. Oké. Dat is voor de registratie. De heer Oudenhoven staat al klaar. Gaat u gang.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dank u, voorzitter. Ik begin met een reactie op de motie van CDA, Voedselzekerheid is geen sluitpost. Het dictum is in overleg aangepast. Die motie krijgt oordeel Staten. Ik denk dat u daar wel blij mee bent.

De **voorzitter**: Sorry, meneer Oudenhoven, welk nummer is dat?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Motie 65b.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Motie 108 is later ingediend door de BBB-fractie. Dat heeft te maken met een pilot een-op-een vervangen van kunstmest voor dierlijke mest op landbouwgronden in Noord-Brabant. Zoals jullie weten is er in Brabant een project Brabant Bemest Beter, BBB, om in ieder geval kunstmestvrij aardappel te telen. Dat project loopt vijf jaar nu. De vraag van BBB is om dat aan te vragen bij LVVN. En LVVN moet nieuwe projecten ook altijd weer aanvragen in Europa. Wij willen even

dit project afwachten. De afronding verwachten we dit jaar en vandaaruit zouden we kunnen gaan kijken of we dan weer nieuwe projecten starten. Dat gesprek wil ik aangaan. Dat is een toezegging die ik doe, om dat met het ministerie te bespreken. Maar nu komt dit nu nog te vroeg. Ik wil eerst het project afwachten dat er nu loopt en als pilot bij het ministerie goedkeuring heeft.

De **voorzitter**: Over welke nummer gaat dit?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dit gaat over motie 108.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. We zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde. Ik wil alleen wel even de boel scheiden, want de gedeputeerde haalt nu een proef aan, waarin een agrariër gewoon geen kunstmest meer gebruikt, maar ook geen verruiming krijgt op zijn dierlijke mest. Dat is een heel technisch verhaal misschien voor de collega's. Maar het is iets anders dan wat wij voorstellen. Wij stellen voor dat het gewas dat mest nodig heeft, het gewoon krijgt. Maar we zijn het allemaal met elkaar eens dat kunstmest makkelijk uitspoelt en zorgt voor allerlei problemen en dat het ook veel kost om het te maken. Ik kan u wel zeggen dat dit in Drenthe ook speelt en dat Drenthe een verzoek gaat doen bij LVVN. Dus misschien kunt u daar zelfs gewoon op meeliften. Het is misschien helemaal niet zo moeilijk. Dus ik zou vooral de gedeputeerde willen aanmoedigen om toch te kijken naar deze motie of het misschien haalbaar is. Als de onderzoeksresultaten goed zijn, kan het ook veel meer toevoegen voor Brabant.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Oké, prima. Dat is een prima suggestie, om dat zo te doen. Het zijn inderdaad twee verschillende dingen. Maar het gaat erom dat we een pilot hebben en die is voor een bepaalde tijd uitgeschreven. Daar moeten we eigenlijk op wachten, tot die afgerond is. Dat is dit jaar en dan kunnen we weer eventueel nieuwe pilots doen. Maar ik ga dat gesprek in ieder geval aan. Die toezegging doe ik.

De heer **Koevoets** (Lokaal Brabant): Voorzitter, wij hebben niet duidelijk wat de appreciatie precies is.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): We ontraden dit met de argumentatie die ik net gegeven heb. Maar ik ga wel het gesprek aan met het ministerie, omdat er nu nog een pilot loopt. Dus die wil ik eerst afwachten. De resultaten krijgen we dit jaar en vandaaruit kunnen we nieuwe pilots gaan doen. Dus ik ontraad hem nu, maar ik ga wel het gesprek aan.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dan motie 102, die is ook later ingediend door de BBB-fractie. Dat gaat over Samen voor meer gras, met name rond de Natura 2000-gebieden. De samenwerking tussen akkerbouw en melkveehouderij is natuurlijk van groot belang. De verduurzaming van het grondgebruik ondersteunen we natuurlijk op dit moment op verschillende manieren, maar juist rond die kwetsbare Natura 2000-gebieden willen we het grondgebruik voor open teelten terugdringen. Daar willen we grasland houden. Dus ik ontraad hem ook met deze argumentatie. Dan motie 82a van de Partij voor de Dieren, Kalf bij de koe. We hebben er onderling overleg over gehad. Ze hebben de motie dusdanig aangepast dat die wat mij ons betreft oordeel Staten kan zijn. Dan motie 79 over duurzame agrarische vertegenwoordiging in de waterschappen. We hebben het hier in de eerste termijn natuurlijk uitvoerig over gehad. Ik heb gezegd dat we die datum misschien niet redden, want je moet gesprekken gaan voeren. Als de datum uit het dictum is gehaald, dan kan het wat ons betreft oordeel Staten zijn.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Dus als ik het goed begrijp, als wij de motie indienen zonder de datum, dan geeft u hem oordeel Staten?

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat is correct.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel. Dan dienen wij een gewijzigde motie in.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dan verder over motie 49a en de inbreng van mevrouw Van der Linden in haar tweede termijn. Ze vroeg om een toezegging. We zijn dus bezig met nieuw pachtbeleid ook vanuit de grondbank natuurlijk, dat heb ik in de eerste termijn ook duidelijk aangegeven. Ik vind biologische landbouw zeer belangrijk daarin en dat gaat zeker een belangrijke plek innemen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel. Dan ga ik ervan uit dat wij daar voor de begrotingsbehandeling inzicht in krijgen en dan houden wij de motie aan.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Oké. Dan naar moties van de SP en van D66, waar de discussie straks over ging. De motie van SP geef ik nu oordeel Staten. Ik heb de motivatie voldoende besproken. D66 heeft aangegeven om in ieder geval de motie aan te houden, ook al was het in de tijd nog misschien een ding. Ik kan u toezeggen dat ik daar zeer constructief mee aan de slag zal gaan. Dus die verkenning ga ik zeker doen. Dat geeft mij ook wat meer tijd om er goed over na te denken en een goede invullingen daarvan te geven. Dank voor de flexibiliteit van uw zijde. Dat kan ik zeer waarderen, dat helpt mij ook. Ik kom voor de begrotingsbehandeling met die verkenning.

De **voorzitter**: U houdt deze motie volgens mij aan, omdat de gedeputeerde een toezegging heeft gedaan, waardoor de aanhouding langer kan duren conform lid 8. Dat is het volgens mij?

De heer **Van Miltenburg** (D66): Ja, dank voorzitter. En dank ook aan de gedeputeerde.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dank u wel. Dat was het, voorzitter.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar gedeputeerde Dirken.

Mevrouw **Dirken** (GS, VVD): Voorzitter, dank u wel. Ik heb nog drie moties, waarvan twee aangepaste moties. De eerste is motie 64a over verloedering van het buitengebied en de vijftien procent uit de Lbv en Lbv-plus. Dank u wel dat u de motie heeft aangepast, want volgens mij bedoelen we met de aanpassing die u gedaan heeft nog steeds hetzelfde, namelijk dat we binnen de wettelijke kaders en binnen de mogelijkheden ons in gaan spannen, om tot vergunningverlening te komen voor deze doelgroep. Zoals u het nu opgeschreven heeft, is deze motie voor ons ook uitvoerbaar. Dus wij hebben geen bezwaar tegen deze motie. Dan heb ik motie 71a van het CDA en vele anderen over de Moerdijkregeling. Ook hierbij dank voor de aanpassing die u heeft gedaan. Op deze manier kan ik de motie ook inbrengen in de stuurgroep en kunnen we hopelijk ook snel duidelijkheid bieden over de regeling aan de inwoners van Moerdijk. Dat is volgens mij ook de intentie van uw motie geweest. In de vorm waarin hij nu ligt, heb ik in ieder geval geen bezwaar. Los daarvan heb ik uw oproep heel goed gehoord, om in de studiegroep onder de aandacht te brengen dat we misschien ook nog iets moeten doen voor de ondernemers, omdat

daar in de Staten zorgen over leven. Dat neem ik mee. Dus geen bezwaar tegen motie 71a. Dan heb ik in de categorie Powerport nog een nieuwe motie gekregen, namelijk motie 104 van de BBB over de agrarische accountmanager. Zoals ik in de eerste termijn al heb aangegeven, bevindt het proces rond Powerport zich nog niet in de uitvoeringsfase. Wel hebben alle partijen in de stuurgroep, die ik al een paar keer benoemd heb, uitgesproken dat zij belang hechten aan een goede betrokkenheid en aan participatie. Maar we hebben nog niet uitgewerkt met elkaar hoe we dat exact gaan doen, simpelweg omdat we zover ook nog niet zijn. Maar vanuit die hele optiek en die gedachte ben ik ook bereid om de vraag die u via dictum eigenlijk meegeeft, neer te leggen in de stuurgroep en te vragen of andere partijen een dergelijke inzet in de toekomst ook kunnen omarmen en of we daar te zijner tijd dan ook een degelijke financiële oplossing voor kunnen bedenken. Wie weet is dat dan zelfs te verbreden naar andere burgers die in het gebied wonen. Maar nogmaals, dat komt allemaal pas over een tijdje. Maar in deze vorm heb ik geen bezwaar tegen de motie. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Meneer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Wij willen motie 108 graag aanhouden met dezelfde systematiek, omdat er een toezegging op zit.

De **voorzitter**: Ik check even of dat beeld klopt. We willen even weten wat die toezegging precies was.

De heer **Oudenhoven** (GS, Lokaal Brabant): Dat ging over kunstmest en organische mest en de toezegging die ik gedaan heb. We wachten nu op het rapport. Maar naar aanleiding van uw aanvulling ga ik contact opnemen met de provincie Drenthe. En daarna ga ik ook met het ministerie daarover in gesprek. Dus die toezegging doe ik.

De **voorzitter**: Oké, dan is het helder. Dank u wel. Ik zie de ChristenUnie-SGP.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, we hebben nog geen appreciatie vernomen op motie 94b. Ik zie mevrouw Boelema opstaan.

Mevrouw **Boelema** (GS, D66): Dat is correct, voorzitter, mijn excuses. U heeft het dictum aangepast naar aanleiding van mijn opmerkingen in de eerste termijn. Daarmee gaat de appreciatie naar geen bezwaar.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel. Ik wacht nog heel eventjes. Ik zie verder geen handen meer. Dan constateer ik dat we aan het einde gekomen zijn van de beraadslaging en dat we zo meteen alleen nog maar naar de stemmingen gaan. Daar hebben we voorbereidingstijd voor nodig. Maar het treft, u heeft waarschijnlijk ook wel zin in eten. Ik schors de vergadering tot half 9.

Schorsing

Stemming

De **voorzitter**: Dames en heren, beste mensen, het is half 9. We hadden met elkaar afgesproken dat we om half 9 zouden beginnen. Ik vraag stilte in de zaal en ik heropen de vergadering. Wij gaan stemmen zo meteen over heel veel moties en een enkel amendement. En dat vereist de opperste concentratie. U weet dat er een hoop gedoe kan ontstaan op het moment dat u verkeerd heeft gestemd en daar pas later achter komt. Laten we dat zien te voorkomen met elkaar. Op het microfoonpostje voor u ziet u bovenaan per stemming in beeld over welk besluit gestemd wordt. U ziet drie knoppen, voor, tegen en onthouden. De knop onthouden dient u alleen te gebruiken als u zich op grond van artikel 28 van de Provinciewet onthoudt van stemming. En ik heb bericht ontvangen van Joachim Jansen, dat hij zich zal onthouden van

stemming bij motie M71a over de Moerdijkregeling aangezien hij woonachtig is in Moerdijk. Verder geldt tijdens de stemmingen dat u uw stem nog kunt wijzigen zolang de stemming niet gesloten is. Mocht u daarna verkeerd gestemd hebben, dan kunt u dat melden, maar daarmee verandert de stemming niet meer. We gaan zo meteen stemmen over de perspectiefnota. Ik breng zoals gebruikelijk eerst de amendementen in stemming, daarna het ontwerpbesluit. Vervolgens gaan we stemmen over de moties. Het zijn er veel. Ik zal elke keer na een blokje van vijf moties de ruimte geven voor een stemverklaring. En als we het zo op deze manier kunnen doen, dan is het denk ik nog wel behapbaar. En als u een stemverklaring aflegt, gaan we ervan uit dat u dit namens uw fractie doet, tenzij u vermeldt dat u dat namens uzelf alleen doet. Dat gezegd hebbende, pak ik de stemlijst erbij. Het eerste waar we over gaan stemmen is dus een tweetal amendementen. Na de twee amendementen zal ik ruimte geven even voor een stemverklaring over beide amendementen. Het eerste amendement waarover gestemd gaat worden, is een amendement A7, Geen structurele middelen na 2027 voteren. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 14, tegen 36 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Sluiter, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Ik ga naar amendement A8a, Subsidie voor basiliek Oudenbosch. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 15, tegen 35 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Sluiter, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Wie heeft behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan gaan we naar het ontwerpbesluit zelf. Dus we gaan stemmen over de perspectiefnota 2026. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45, tegen 5 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, , Langman, Nuijten, Sluiter,

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan ga ik over tot de moties. De eerste motie die in stemming wordt gebracht is motie 41, Zorg voor de jeugd. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 15, tegen 35 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, De Heer, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie M42 is aan de orde, Subsidie voor de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 17, tegen 33 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, De Heer, Leeger, Van Nostrum, Nuijten, Putman, Rijvers, Schipper, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Van Hattem, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: De volgende motie is motie M44, Sneller vergroenen van de Brabantse bus. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 10, tegen 40 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie M45 Beeldbellen bij noodoproepen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 14, tegen 36 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Koopman, Langman, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Spapens, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 46 is aan de orde, Geef erfgoed een stem. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 18, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Ik zie de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Bij motie 41, Zorg voor de jeugd, hebben we tegengestemd, maar wij vinden wel dat de jeugdzorg terug naar de provincie zou moeten.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank voorzitter. Bij dezelfde motie hebben wij ook tegen gestemd, omdat het geen provinciale kerntaak meer is. Bij motie 42 hebben we eveneens tegen gestemd, omdat we, zoals de gedeputeerde ook terecht zegt, niet voor structurele subsidies voor netwerkorganisaties zijn.

De **voorzitter**: JA21.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, we hebben tegen motie 45 gestemd, Beeldbellen bij noodoproepen. Wij vinden het een sympathieke motie, maar dit is een taak van de veiligheidsregio's, dus de burgemeesters van de gemeenten, niet van de provincie.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk verder of er nog partijen zijn die een stemverklaring willen afleggen. Ik zie geen handen meer. Dan gaan we verder met de stemmingen. De eerste die aan de orde is, is motie M47 Meten is weten met kernenergie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 33, tegen 17 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Deckers, Van den Broek, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Philippart, Putman, Schellekens, Spapens, Stoot, Van Wijk.

De **voorzitter**: Motie 48a, Zonder knaken, geen extra taken voor natuurherstel. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 32, tegen 18 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Deckers, Van den Broek, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Minkels, Van Miltenburg, Philippart, Putman, Schellekens, Schipper, Stoot, Vossen, Van Wijk.

De **voorzitter**: Motie M50 is aan de orde, Stimuleren vraag naar biobased bouwmaterialen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 44, tegen 6 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Sluiters.

De **voorzitter**: Motie M51 is aan de orde, Van land tot pand versnelling biobased keten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 41, tegen 9 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Minkels, Nuijten, Sheikkariem, Sluiters.

De **voorzitter**: Motie 53, De krant op tafel in elk dorps huis. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 29, tegen 21 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, Hordijk, Van Hulten, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Van Nostrum, Philippart, Putman, Rijvers, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van den Wildenberg, Van Wijk.

Tegen hebben gestemd de leden: Brouwers, Buiks, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Sluiters, Van de Ven, Vossen, Zwart.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor stemverklaringen. De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Wij hebben voor motie 48, Zonder knaken geen extra taken voor natuurherstel, gestemd. Wij hebben sowieso geen behoefte aan dergelijke natuurbeluid, maar er moet ook niet worden vooruitgelopen en ook financieel niet worden vooruitgelopen. Derhalve hebben wij de motie gesteund.

De **voorzitter**: JA21.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, bij motie 48 hebben wij voor gestemd. Hoewel wij kritisch zijn op het Natura 2000-beleid is het goed dat deze motie tenminste grenzen stelt aan nieuwe verplichtingen vanuit Brussel en Den Haag. En we hebben dus voor gestemd.

De **voorzitter**: Ik kijk of er nog andere handen zijn. Dat is niet het geval. Ik ga naar motie M54, Herziening instellingsbesluiten reserves. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 20, tegen 30 en verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Sluiter, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 55a, Opcenten niet automatisch indexeren. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 10, tegen 40 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Buiks, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Nuijten, Sluiter, Van de Ven.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie M56, Herziening financiële verordening geen achteraf autorisaties van budget. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Sluiter, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 57a is aan de orde, Geen turbine meer erbij. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 14, tegen 36 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Sluiter, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm,

Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 58a, Opties voor SMR-oplossingen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring. Ik zie BBB.

De heer **Rijvers** (BBB): Motie 57a, Geen turbine meer erbij. Voor zon en wind zijn er harde heilige doelen, maar voor duurzame en schone alternatieven zoals groen gas en kernenergie lijkt geen plaats te zijn. Daarom is BBB voor deze motie.

De **voorzitter**: Ik kijk verder rond of er nog iemand is, die behoefte heeft aan een stemverklaring. Dat is niet het geval. Dan ga ik naar motie 59a, Pilotproject verduurzaming veerdiensten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 37, tegen 13 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Sluiters, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 60a, Aanjagen van Europese projecten door slimme cofinanciering. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 36, tegen 14 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Sluiters, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie M61, Geef de grensoverschrijdende natuur een stem. De stemming is geopend. Voor 18, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Deckers, Van den Broek, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Philippart, Putman, Schellekens, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schipper, Sheikkariem, Sluiter, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 63a, Lobby mee voor verbreding A67. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 30, tegen 20 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Sheikkariem, Sluiter, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Brouwers, Deckers, Van den Broek, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Philippart, Putman, Schellekens, Schipper, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk.

De **voorzitter**: Motie 64a, Voorkom verloedering buitengebied. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 36, tegen 14 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiter, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van der Linden, Ludwig, Minkels, Philippart, Putman, Spapens, Van Wijk.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring? PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Een stemverklaring bij motie 59, Pilotproject verduurzaming veerdiensten. We vinden dat het verduurzamen geen doel op zich moet zijn. Het moet er uiteindelijk om gaan dat de veerponten in de vaart blijven en we wachten daarom ook graag het gesprek af, dat de gedeputeerde nog gaat voeren. Maar omdat verduurzaming geen doel op zich is, hebben wij tegen de motie gestemd.

De **voorzitter**: Forum.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. We hebben niet voor motie 59 gestemd vanwege de verduurzaming, maar om de pontjes open te houden.

De **voorzitter**: BBB.

Mevrouw **Damen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben een stemverklaring over dezelfde motie, motie 59a pilotproject verduurzaming veerdiensten. Wij zijn voor het behoud van veerdiensten, maar tegen

verplicht verduurzamen, ook in verband met mogelijke kostenstijgingen, bijvoorbeeld van tickets. Dat was het.

De **voorzitter**: Het is altijd handig om te zeggen en daarom heb ik voor of tegen gestemd.

Mevrouw **Damen** (BBB): Sorry, daarom hebben wij tegen gestemd.

De **voorzitter**: Oké. Dank u wel. Zijn er nog anderen die behoefte hebben aan stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan ga ik naar motie 65b, Voedselzekerheid is geen sluitpost. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 22, tegen 28 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 66, Beter benutten van de bestaande woningvoorraad. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 18, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 67, Eerst geld uit de reguliere begroting en daarna pas reserves aanspreken. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 18, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 68, Help voorzieningen behouden in kleine kernen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 14, tegen 36 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, De Heer, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 69, Flexibele inzet gemeentelijk fonds omgevingskwaliteit. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 15, tegen 35 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, De Heer, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring. PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Bij motie 66, Beter benutten van de bestaande woningvoorraad, hebben wij voorgestemd. Desondanks vinden we de uitleg van de gedeputeerde wel belangrijk. Die dienen te worden meegenomen bij de kanttekeningen die bij deze motie zijn geplaatst qua omgevingskwaliteit en regelgeving.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk verder rond of er behoefte aan een stemverklaring is. Dat zie ik niet. Dan ga ik naar motie 70, Draag zorg voor verantwoorde mobiliteit in de regio. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 71a, Ga aan de slag met de Moerdijkregeling. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 48, tegen 1, zoals bekend 1 onthouding en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd het lid: Nuijten.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar motie 73a, Grensoverschrijdende kansen energietransitie ontwikkelingen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 35, tegen 15 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Van Nostrum, Nuijten, Putman, Rijvers, Sluiters, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 74, Grensoverschrijdende kansen energietransitie buitenland. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 37, tegen 13 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Sluiters, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 75, Ruimte voor Defensie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 33, tegen 17 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Philippart, Putman, Schellekens, Spapens, Stoot, Van Wijk.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring. Ik zie de PvdA.

De heer **Deckers** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben tegen motie 75 gestemd. Ik wil benadrukken dat wij niet tegen Defensie zijn, maar wij vinden dat het in proportionaliteit gedaan moet worden. Precies eigenlijk zoals de zienswijze van dit college richting het Rijk al beoogde.

De **voorzitter**: JA21.

De heer **Nuijten** (JA21): Voorzitter, wij hebben tegen motie 71 gestemd. En dat wil ik graag even toelichten. Wij erkennen de overlast die inwoners van Moerdijk ervaren en we begrijpen echt voor honderd procent hun zorgen. Tegelijkertijd geloven wij niet dat het indexeren van de huizenprijzen de juiste weg hiervoor is. Structurele oplossingen vragen om maatwerk, niet om prijsregulering. Dus hebben wij tegengestemd.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik kijk verder rond. GroenLinks.

De heer **Philippart** (GroenLinks): Bij motie 75 sluiten we ons aan bij de stemverklaring van de PvdA.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Van de Langenberg** (D66): Ook de D66 sluit zich aan bij de stemverklaring van PvdA.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Koopman** (SP): Ook wij sluiten ons aan bij die stemverklaring.

De **voorzitter**: Dat waren de stemverklaringen? Ja, dat is het geval. We gaan verder. Motie 76, Energie leidend in economisch beleid. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 2, tegen 48 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Hamerslag, Putman.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiter, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Het is laat vanavond, maar we moeten nog eventjes verder. Motie 77, Locatie voor grootschalige logistiek tegen het licht houden. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 40, tegen 10 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Minkels, Van Miltenburg, Van Nostrum, Philippart, Putman, Rijvers, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiter, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk.

Tegen hebben gestemd de leden: Gremmen, Jansen, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 78, Meer weerbaar tegen exoten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 37, tegen 13 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sluiter, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Koevoets, Kuiper, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Sheikkariem, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 79, Bredere agrarische vertegenwoordiging in de waterschappen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 22, tegen 28 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Van Hattem, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Langman, Van der Linden, Ludwig, Minkels, Philippart, Putman, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Vossen, Van Wijk.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Havermans, De Heer, Jansen, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Stoot, Van de Ven, Van den Wildenberg, , Zwart.

De **voorzitter**: Motie 80, Geen boter bij de vis 2025. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 3, tegen 47 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Hamerslag, Putman, Schipper.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring. De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Bij motie 78, Meer weerbaar tegen exoten, hebben we voor gestemd. Het moet echter niet de bedoeling zijn om bepaalde methodes te verbieden. Zoals de motie aangeeft, kan aandacht besteden aan de aanpak geen kwaad. Alleen het moet geen doel op zich zijn. Dus we zijn voor deze motie. Dan motie 79a, Bredere agrarische vertegenwoordiging in de waterschappen. Zoals aangegeven in het debat zijn wij voorstander van meer democratisering van de waterschappen en tegen geborgde zetels, maar zolang die er nog zijn, is het wel beter om breder te kijken dan alleen ZLTO, zodat bijvoorbeeld ook een organisatie als de Farmers Defence Force een kans krijgt om daar aan te schuiven. En niet ook alleen maar biologische boeren. Dus we zijn voor de motie.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Bijl** (PvdA): Dank voorzitter. We hebben tegengestemd bij motie 80, hoewel we het eens zijn met het aspect van dierenwelzijn. De juridische onuitvoerbaarheid noopte dat wij tegenstemden.

De **voorzitter**: Ik kijk verder. BBB.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Bij motie 78, Meer weerbaar tegen exoten, hebben wij tegen gestemd, ondanks dat wij voor het bestrijden van exoten zijn. Wij willen alle middelen inzetten voor bestrijding van exoten.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Ludwig** (GroenLinks): Bij motie 80 hebben wij tegen gestemd met dezelfde stemverklaring als PvdA.

De **voorzitter**: Zijn er nog anderen? Ik vraag stilte op de linkerflank hier. Dan gaan we verder met motie 82b, Kalf bij de koe. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 23, tegen 27 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Van Hattem, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Langman, Van der Linden, Ludwig, Minkels, Nuijten, Philippart, Putman, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Vossen, Van Wijk.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Havermans, De Heer, Jansen, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Stoot, Van de Ven, Van den Wildenberg, , Zwart.

De **voorzitter**: Ik ga naar motie 84, Woningbouw in Nuenen in plaats van XXL-distributiecentrum. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar motie 85, Herplant met verstand. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 34, tegen 16 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Schipper, Sluiters, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar motie 87, Hulpverlening in het spotlicht tijdens monumentendag. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 4 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van de Langenberg, Van Miltenburg, Schellekens, Stoot.

De **voorzitter**: Ik ga daar motie 88, Pukkemuk. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45, tegen 5 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Nuijten, Sluiters.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring? PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. We hebben bij motie 84, Woningbouw in Nuenen in plaats van XXL-distributiecentrum, voor gestemd. Het deel van de motie waar er gesproken wordt over biobased bouwen, ondersteunen we niet. Maar de strekking van de motie wel. Verder hebben we niet voor motie 88 gestemd over Pukkemuk. Desondanks dragen we Pukkemuk een zeer warm hart toe. Desondanks geen steun voor deze motie.

De **voorzitter**: Zijn er anderen met een stemverklaring? SP.

Mevrouw **Koopman** (SP): Bij motie 87, Hulpverlening in het spotlicht, hebben wij voor gestemd. In Zuid-Limburg is er de Zwaailichtendag, zoals ze hem daar noemen. Dat is een groot succes. Het is uitgebreid met Veilig Thuis, Slachtofferhulp Nederland en dat soort organisaties. Succes.

De **voorzitter**: Zijn er nog andere stemverklaringen? Ik zie D66.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Bij de motie over de Monumentendag en de hulpverlening. Wij vinden eigenlijk dat dit het huis van Brabant moet zijn. En dat het eigenlijk altijd gelegenheid moet bieden aan welke partijen dan ook, om te kijken of we kunnen accommoderen. Om die reden willen we geen uitzondering maken voor de hulpverleningsdiensten en hebben we tegen deze motie gestemd.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Sheikkariem** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben bij motie 82a voor gestemd. Wij behoren zelf ook tot de zoogdieren en wij zijn van mening zijn dat het onacceptabel is dat een kalf dat geboren wordt niet eens de kans heeft gekregen om bij zijn moeder te kunnen zogen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Zijn er nog anderen? Nee, dan gaan we verder. Ik ben bij motie 89a, Bestrijding Aziatische hoornaar. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 31, tegen 19 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Nuijten, Philippart, Putman, Schellekens, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk.

De **voorzitter**: Motie 90, Stimulering van cultuur en vrijetijdsbesteding voor ouderen in Noord-Brabant. De stemming is geopend. De stemming staken, 25 tegen 25.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van der Linden, Ludwig, Minkels, Van Nostrum, Philippart, Putman, Rijvers, Schipper, Spapens, Vossen, Van Wijk, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Buiks, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Stoot, Van de Ven, Zwart.

De **voorzitter**: In de volgende vergadering wordt hier dus nog een keer over gestemd. Omdat het een motie is, kunnen we wel gewoon verder met de vergadering. Er zijn situaties waarbij dat dus niet kan, maar goed in dit geval kan het wel. Motie 93, Versterking toezicht en handhaving. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Dit is eenduidiger, voor 48, tegen 2 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Brouwers, Minkels.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar motie 94b, Brede welvaart voor iedereen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 35, tegen 15 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Van Nostrum, Philippart, Putman, Rijvers, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk.

Tegen hebben gestemd de leden: Gremmen, Van Hattem, Jansen, Van der Kammen, Langman, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Sluiters, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 95a, Meer ruimte voor agrarisch natuurbeheer. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 14, tegen 36 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, De Heer, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluifers, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan gaan we door. Motie 96, Energieneutraal bouwen is beter. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 3, tegen 47 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Hamerslag, Putman, Schipper.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluifers, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 97, Bevries de droogteagenda 2040 uit de Kaderrichtlijn Water, anders is er geen later. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 5, tegen 45 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Sluifers.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 98, Stop de structurele uitbreiding van 120 fte bij de provincie Noord-Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 11, tegen 39 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Brouwers, Buiks, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Nuijten, Sluifers, Van de Ven.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 99, Behoudt de veerpont, varende voer voor toeristen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 18, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sluifers, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 100, Stop de verstikkende Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof 2.0. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 18, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring. BBB.

De heer **Havermans** (BBB): Wij hebben tegen motie 97, Bevries de droogteagenda, gestemd. Ondanks dat wij wel snappen dat er af en toe vervelende besluiten richting de agrarische sector komen, zien wij dat er geen alternatief geboden wordt. Er moeten echt wel oplossingen gevonden worden voor de problematiek.

De **voorzitter**: Ik kijk rond of er andere stemverklaringen zijn. Ik zie ze niet. Dan gaan we door naar motie 101, Verzilver de koppelkansen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 9, tegen 41 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Ik ga naar motie 102, Samen voor meer gras. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 13, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, De Heer, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 103, Onderzoek naar de aanleg van twee grote parkeerhubs en monorail Eindhoven. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 8, tegen 42 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Nostrum, Rijvers, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 104, Aanstellen agrarisch accountmanager. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 32, tegen 18 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Havermans, Van Hattem, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Koevoets, Kuiper, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Philippart, Putman, Schellekens, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk.

De **voorzitter**: Motie 106, Een no-go signaal tegen bezuinigingen op het openbaar vervoer. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 44, tegen 6 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Sluiters.

De **voorzitter**: Ik geef ruimte voor een stemverklaring. Dat is niet het geval. Dan ga ik naar motie 107, Bisfenol A, bisfenol nee. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 11, tegen 39 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Brouwers, Buiks, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Nuijten, Sluiters, Van de Ven.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Dat is niet het geval.

Dan gaan we door naar Statenvoorstel 09/25, Vijfde wijziging reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant. De stemming is geopend. We zijn er bijna, maar ik vraag toch nog even stilte in de zaal. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 4.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koevoets, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Philippart, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Sluiters.

De **voorzitter**: Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval.

Hamerstukken

09/25 Vijfde wijziging Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020

20/25 Aanwijzing accountant controle fractieverantwoordingen

18/25 Notulen vergadering Provinciale Staten 31 januari 2025

19/25 Notulen vergadering Provinciale Staten 21 februari 2025

17/25 Lijst Ingekomen Stukken Provinciale Staten 11 april 2025 (periode 16 januari 2025 tot en met 14 februari 2025)

De **voorzitter**: Dan hebben we nog een aantal zaken waarbij ik me kan voorstellen dat we dat doen bij acclamatie. Het ontwerpbesluit 2025 Aanwijzing accountant controle fractieverantwoordingen, het ontwerp Statenvoorstel 18/25, Notulen van de vergadering van 31 januari, de notulen van 21 februari en het ontwerp Statenvoorstel 17/25 Lijst ingekomen stukken. Ik neem aan dat dat per acclamatie kan? Dat is het geval.

Sluiting

De **voorzitter**: Dat gezegd hebbende, komen we daarmee aan het einde van deze vergadering. Dank voor ieders inbreng. De eerstvolgende Statenvergadering vindt plaats op vrijdag 23 mei. Laat uw sprekers- en stempasje vooral liggen. Er is denk ik nog wel een drankje buiten de zaal. Ik wil jullie graag een heel erg mooi weekend toewensen. Ik sluit de vergadering.